

กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

NEW PARADIGM IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF
THE ART EDUCATION PROGRAM OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS

ฉัตรภากร นียมวงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

NEW PARADIGM IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF
THE ART EDUCATION PROGRAM OF HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS

ITTAPORN NIYOMVONG

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF EDUCATION
(Doctor of Education (Higher Education Management))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง
กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
ของ
อิชฎาภรณ์ นิยมวงศ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เมธินี วงศ์วานิช รัชมกานภรณ์)

..... ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ภัทราวิวัฒน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วรสรณ์ เนตรทิพย์)

ชื่อเรื่อง	กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
ผู้วิจัย	อิษฎาภรณ์ นียมวงศ์
ปริญญา	การศึกษาศุภวิบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุพล ยงศรี
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรกฤษณ์ โปณะทอง

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 17 ท่าน ด้วยแบบสัมภาษณ์ ที่ผ่านการหาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ และให้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดิมยืนยันคำตอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ผลการวิจัยทำให้ได้แนวทางรวม 48 แนวทาง และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 21 คน และวิเคราะห์โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีกระบวนการทัศน์ใหม่ที่น่าสนใจจําแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้อิงโครงข่ายและนอกระบบ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน 2) ด้านอาจารย์ มีการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ทางศิลปะใหม่ ๆ 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base Learning) นำ STEAM Education มาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ 4) ด้านนิสิต/นักศึกษา ในการคัดเลือกบัณฑิต/นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ เช่น ประสบการณ์ในการจัดหรือเข้าร่วมการแสดงผลงานทางศิลปะ การซื้อขายผลงานศิลปะในระบบ NFT (Non-Fungible Token) เป็นต้น 5) ด้านการวัดประเมินผล คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล และพัฒนาการของผู้เรียน และ 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : กระบวนการทัศน์ใหม่, ศิลปศึกษา, EDFR, กระบวนการเรียนการสอน, สถาบันอุดมศึกษา

Title	NEW PARADIGM IN THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF THE ART EDUCATION PROGRAM OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
Author	ITTAPORN NIYOMVONG
Degree	DOCTOR OF EDUCATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Chatupol Yongsorn , Ed.D.
Co Advisor	Assistant Professor Chakrit Ponathong , Ed.D.

This research was divided into three phases, based on the aims of the research: (1) to study a new paradigm in the instructional management of the art education program of higher education institutions. The future research technique was Ethnographic Delphi Futures Research (EDFR), which was conducted by interviewing 17 people and had content validity from experts and same informants confirmed their answers with a five-point estimation scale questionnaire. The data were analyzed by a median of 3.51 and higher and an interquartile range of not more than 1.5; (2) to develop guidelines for the instructional management of the art education program of higher education institutions by focus group discussions with seven experts. The results of the research resulted in a total of 48 approaches; and (3) to assess the appropriateness and feasibility of the approach for the instructional management of the art education program of higher education institutions by using a questionnaire with 21 full-time faculty members in the art education program from autonomous higher education and analyzed by finding the mean score standard deviation and a t-test. The results showed that the guidelines for the instructional management of the art education program of higher education institutions were appropriate and feasible at a high level. When considering each aspect, it was found that most of them were appropriate and possible at a high level, which was higher than the specified criteria (3.51) and significantly higher than the determined criteria of .05. There are interesting new paradigms that can be classified by aspect, as follows: (1) curriculum focuses on enabling learners to manage learning both inside and outside the formal system, diverse and consistent with the local and community context; (2) in terms of teachers, there was a joint learning design between instructors and students in order to find new artistic experiences; (3) the teaching and learning process: learning management using a project as a base (Project-Based Learning), using STEAM Education on the use of tools for managing online art learning; (4) in terms of recruiting students, students should focus on their abilities and art experience, such as experience in organizing or participating in art exhibitions, trading works of art in the form of NFTs (Non-Fungible Tokens), etc.; (5) measurement and evaluation taking into account individual differences and student development; and (6) supporting factors that give importance to information technology and virtual tools in the preparation of learning materials.

Keyword : New paradigms, Art education, EDFR, Instructional management, Higher education

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาช่วยเหลือและความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตลอดจนการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับแก้ไขข้อบกพร่องจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เมธิณี วงศ์วานิช รัชมภาภรณ์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์ รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา ภัทรวิวัฒน์ และอาจารย์ ดร. วรธรรม เนตรทิพย์ กรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์สำหรับคำแนะนำที่ช่วยเติมเต็มให้ปริญญาานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาช่วยตรวจสอบเครื่องมืองานวิจัย และสละเวลาให้ข้อมูลอันทรงคุณค่าจนตกผลึกมาเป็นปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า และอาจารย์ ดร.สุชาติ ทองสีมา อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา ที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และคุณน้า ผู้เป็นแรงบันดาลใจ ให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น รุ่นพี่ และรุ่นน้อง สาขาวิชาการอุดมศึกษา เจ้าหน้าที่ คณะศึกษาศาสตร์ รวมถึงเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือผู้วิจัย

และท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถานศึกษารั้วเทาแดง อันเป็นที่รักที่ผู้วิจัยได้ใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนมาตลอดระยะเวลา 15 ปี ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก รวมถึงขอกราบขอบพระคุณบูรพาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต

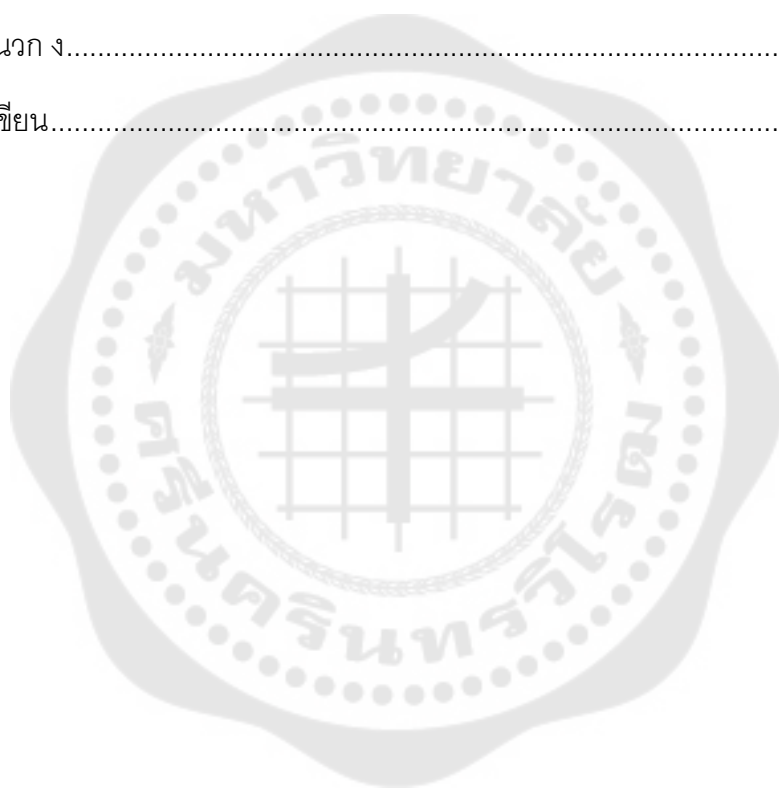
คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ แต่ บิดา มารดา คุณน้า ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	16
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปศึกษา	16
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.....	37
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา.....	57
ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่	76
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	93
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	108

ระยะที่ 1 การศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา.....	108
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	112
ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	114
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
ระยะที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	118
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	196
ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	233
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	285
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	285
วิธีการดำเนินการวิจัย	285
สรุปผลการวิจัย	286
ระยะที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	286
ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	291
ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	293
อภิปรายผล	295

ข้อเสนอแนะ	315
บรรณานุกรม	319
ภาคผนวก.....	330
ภาคผนวก ก	331
ภาคผนวก ข	335
ภาคผนวก ค	441
ภาคผนวก ง.....	444
ประวัติผู้เขียน.....	552

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 รูปแบบการคัดเลือกของระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	51
ตาราง 2 หลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตในการผลิตครูศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยไทย.....	64
ตาราง 3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญและการลดลงของความคลาดเคลื่อน.....	91
ตาราง 4 การเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ไปสู่แบบสอบถาม	140
ตาราง 5 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา.....	161
ตาราง 6 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร.....	181
ตาราง 7 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์.....	182
ตาราง 8 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน.....	184
ตาราง 9 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา	187
ตาราง 10 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล	189
ตาราง 11 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	191
ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร.....	196
ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการ จัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์.....	201

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน	208
ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา	216
ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล	224
ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	228
ตาราง 18 การวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (n = 21).....	234
ตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมทุกด้าน	235
ตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร.....	236
ตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์.....	241
ตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน.....	251
ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา	262
ตาราง 24 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล	273
ตาราง 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	278

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	15
ภาพประกอบ 2 ร่างภาพกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	193
ภาพประกอบ 3 กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	294

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน มุ่งเน้นการสนองตอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนจึงพยายามเปลี่ยนบทบาทอาจารย์จากผู้บรรยายมาเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อาจารย์เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านวิธีการโดยเฉพาะเทคโนโลยี ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียน กระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า Active Learning ที่ยึดผู้เรียนเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) การจัดการเรียนการสอนเกิดการปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอน ให้เป็นกระบวนการเรียนรู้ในยุคแห่งการพัฒนาต่อยอดคิดค้นผลิตภัณฑ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวที่ผู้เรียนรู้จักและคุ้นเคย ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และวิถีชุมชน เป็นสถานการณ์กระตุ้นให้เกิดคำถามอยากรู้พร้อมคาดเดาคำตอบ โดยอาศัยทักษะการสังเกตตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ เก็บข้อมูลที่ดีที่มีรายละเอียดของข้อมูลเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ต่อจากนั้นจัดกิจกรรมการสืบค้นอ่าน รวบรวมความรู้ที่ยอมรับเป็นความรู้สากล โดยอาศัยทักษะการพิสูจน์เชิงเหตุผล อธิบายปรากฏการณ์ที่สังเกตรับรู้มาแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ นอกจากความรู้ที่ได้มาจากวิธีการข้างต้น ผู้เรียนยังได้ความรู้เพิ่มเติมอื่นอีกมากมายนำไปสู่คำถามที่ค้างคาใจ หรือคำถามที่สงสัยลึกไปจากเดิม เข้าสู่กระบวนการวิจัยศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งเฉพาะทางที่เรียกว่า Project Based Learning เกิดแรงบันดาลใจคิดค้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยทักษะการออกแบบทางศิลปศาสตร์ และการสร้างผลิตภัณฑ์ตามหลักการวิศวกรรมศาสตร์ ที่ต้องศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย ตามความถนัดและสนใจเฉพาะด้านของบุคคล นำผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมไปเผยแพร่ให้กลุ่มคนในสังคมใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558: ออนไลน์) ซึ่งกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนในขั้นต้น ถือได้ว่ามีความท้าทายเป็นอย่างมากสำหรับนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือบัณฑิตจบใหม่ที่จะต้องพิจารณาและปรับประยุกต์การจัดการเรียนการสอนของตนให้เหมาะสมและเท่าทันต่อยุคสมัย นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนจะต้องมีการประยุกต์นำเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศมาช่วยในการเข้าถึงแหล่งความรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเข้าถึงผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความสามารถในการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองของผู้เรียน หน้าที่ของผู้สอนคือการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างดีที่สุด ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจมีช่องทางในการเรียนรู้ของตนเองที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงไม่ควรให้ความสำคัญกับสาระการเรียนรู้ที่ปรากฏในหลักสูตร หรือมุ่งเน้นการบรรยายเนื้อหาสาระตามหลักสูตรมากเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543, น. 26) ทั้งนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ได้ระบุเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (8Cs) ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา, ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม, ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์, ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ, ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ, ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้, และทักษะความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) อันเป็นสิ่งที่บัณฑิตวิชาศิลปครูจำเป็นต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนของตนพึงมีตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะในส่วนของสาขาวิชาศิลปศึกษาซึ่งเป็นสาขาวิชาเฉพาะนั้น ประเทศต่างมุ่งหวังให้ครูศิลปศึกษาจะต้องเป็นผู้จุดประกายความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ทักษะทางศิลปะยังเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และนำไปต่อยอดในทักษะในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิเช่น การออกแบบและการวาดแปลนในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ หรือการวาดภาพกายวิภาคในสาขาแพทยศาสตร์ นอกจากนี้ศิลปศึกษายังจัดเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในชาติเกิดสุนทรีย์ของชีวิต

สาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาที่เน้นการพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาวิชาศิลปศึกษากับสาขาวิชาอื่นนั้นจะพบว่า สาขาวิชาอื่น ๆ เช่น สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ศึกษา หรือคณิตศาสตร์ศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาวัตถุ แต่สาขาวิชาศิลปศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาคน หรือพัฒนาจิตใจของผู้เรียนเป็นหลัก (จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า, 2562, สัมภาษณ์) ดังที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: ออนไลน์) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ไว้ 2 ประเด็นหลัก คือ 1) การสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์วิจารณ์คุณค่าความงาม การถ่ายทอดความรู้สึกและความคิดต่องานอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และ 2) มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง

ทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล นอกจากนี้ จีน เอ มิทเลอร์ (Jean A. Mitter. อ้างถึงใน ทวีเกียรติ ไชยงยศ, 2551, น. 110 - 112) ได้กล่าวถึงแกนทั้ง 4 ของศิลปศึกษา (Discipline – Based Art Education: DBAE) ว่า ครูศิลปะสามารถนำมาสอนนักเรียนได้ทุกระดับ โดยจัดให้มีการบูรณาการอย่างเหมาะสม ได้แก่ แกนสุนทรียศาสตร์ (Art Aesthetics) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับความงาม แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) หมายถึง การศึกษาความเป็นมาของศิลปะ แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) หมายถึง การปฏิบัติการศิลปะ และแกนศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับศิลปะ ซึ่งแกนทั้ง 4 ของศิลปศึกษานั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากครูผู้สอนไม่เคยเรียนรู้หรือฝึกฝนจนเกิดความชำนาญหรือความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทั้งนี้ อารี สุทธิพันธุ์ (2551, น. 58-60) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพเฉพาะสำหรับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาไว้ว่าต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้และความสามารถในวิชาศิลปะที่มองเห็นโดยตรง เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะ ธรรมชาติของผู้เรียน กระบวนการสร้างสรรค์ การจัดชั้นเรียน การประเมิน และการส่งเสริมนักเรียนโดยจัดแสดงผลงาน มีความรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ รู้จักร่วมงานกับผู้อื่น มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ รู้จักปรับปรุงของเดิม นอกจากนี้ อธิพัชร์ วิจิตรสถิตรัตน์ (2562: สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า จะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนได้ทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ สามารถทำวิจัยในชั้นเรียน มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเป็นครู สามารถปรับตัวและรู้จักเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ด้วยตนเองได้ เพราะในชีวิตจริงครูผู้สอนวิชาศิลปะจะต้องสามารถสอนได้ทุกวิชา ทั้งวิชาดนตรีและนาฏศิลป์อันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และวิชาพื้นฐาน (คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาฯ การงานอาชีพฯ ฯลฯ) สำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ครูบางวิชาเอกขาดแคลน ครูผู้สอนวิชาศิลปะจะต้องสามารถสอนได้เช่นกัน ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษานั้น ไม่ได้มีเฉพาะการวาดเขียน การระบายสี การปั้น การแกะสลัก การพิมพ์ภาพ ซึ่งเป็นศิลปะปฏิบัติเท่านั้น แต่ยังคงต้องมีทักษะอื่น ๆ ที่จะต้องนำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน

คำว่า “ศิลปศึกษา” เป็นคำที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายโดยที่คนส่วนใหญ่มักจะเหมารวมเป็นความหมายเดียวกับคำว่า “ศิลปะ” ทั้งนี้อาจเป็นการสื่อความหมายที่ไม่ตรงกันนัก เนื่องจากคำว่า ศิลปะ คือการแสดงออก (Art is the expression) โดยยึดหลักของอารมณ์และความรู้สึกเป็นสิ่งผลักดันให้เกิดการแสดงออก (Read, 1966, p. 16) ส่วนคำว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาเป็นผลงานต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ โดยขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครู และความรู้ทางด้านศิลปะของตัวครูด้วย ศิลปศึกษา ถือเป็นวิชาที่ช่วยสร้างสมคุณค่าต่อบุคลิกภาพแห่งมนุษย์และความเหมาะสมในสังคม โดยมีรูปแบบวิชาที่จะเน้นการสะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไปในทางสุนทรีย์ภาพ (ชลด พงษ์สามารถ, 2526, น. 1; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2523, น. 52; อารี สุทธิพันธ์ และคณะ, 2515, น. 68-69) ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจให้ดีกว่าการให้กิจกรรมทางศิลปศึกษาเป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก และทราบว่าควรจัดการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเด็กแต่ละคนและแต่ละวัย

ศิลปศึกษาในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นมาจากงานช่างฝีมือที่มุ่งการสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรมโดยมีกระบวนการที่เน้นการสืบทอดเป็นประการสำคัญ ส่วนการศึกษาศิลปะในระบบโรงเรียน เริ่มต้นมีหลักสูตรการศึกษาฉบับแรกขึ้นในปี พ.ศ.2438 ก็ได้มีวิชาศิลปศึกษาซึ่งเป็นการวาดเขียนอยู่ในหลักสูตรนั้นด้วย จนถึงหลักสูตรการศึกษาปัจจุบัน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ศิลปศึกษาในหลักสูตรการศึกษาชาติก็ได้มีการพัฒนามาแล้วกว่าร้อยปี โดยได้มีการพัฒนาการมาจากการวาดเขียนภาพ การออกแบบ การเขียนเลียนแบบ ศิลปหัตถกรรม งานช่างฝีมือ ฯลฯ ต่อมาจึงมุ่งเน้นในแกนหลัก 4 แกน (DBAE) ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพพิเศษของมนุษย์ในทุกด้าน เชื่อมมันในศาสตร์และศิลป์ เชื่อมมันในความหลากหลาย เชื่อมมันในภูมิปัญญาและชุมชน เพื่อเชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดของผู้คน ศิลปะไม่สามารถแยกตัวออกจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชุมชน และผู้คน ศิลปะไม่จำเป็นต้องแสดงเป็นรูปธรรมหรือวัตถุเสมอไป แต่อาจเป็นปรากฏการณ์ กระบวนการ หรือความคิด จะเห็นได้ว่า เมื่อศิลปะเข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาของโรงเรียน นอกเหนือจากการสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรมแล้วศิลปะยังต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทิศทางการศึกษาของแต่ละยุคสมัยอีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 79) และเมื่อศึกษาถึงโครงสร้างหลักสูตรของวิชาศิลปะจะพบว่า วิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแขนงหนึ่งที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิดสร้างสรรค์ หรือด้านจินตนาการที่จะสื่อออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ การเริ่มต้นการเรียนการสอนจึงต้องเริ่มจากครูก่อน เนื่องจากครูจะเป็นผู้นำเทคนิควิธีการสอนไปสอนผู้เรียน ให้มีความสามารถและเข้าใจถึงศิลปะได้อย่างถูกต้อง ครูควรจะต้องรู้จักการนำหลักจิตวิทยา รวมถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยจะต้องศึกษาให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี สำหรับการจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะนั้น ครูผู้สอนจะต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างไปจากครูผู้สอนในวิชาอื่น ๆ เพราะงานศิลปะจะต้องเป็นงานที่ออกมาจากความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด

ช่างทำ ช่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาเป็น ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมโดยสื่อออกมาเป็นผลงาน และในขณะเดียวกันก็ต้องมีความยืดหยุ่น แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ครูจะต้องมีกระบวนการโดยคำนึงว่าจะทำอย่างไรให้ผู้เรียนมีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้ การเรียนวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นั้น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และความคิดสร้างสรรค์ ไม่ได้เป็นการฝึกฝนหรือเตรียมให้นักเรียนในระดับนี้เป็นศิลปินแต่อย่างใด (อารี สุทธิพันธุ์, 2551, น. 56) จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลที่จะเข้ามาเป็นครูผู้สอนวิชาศิลปะได้นั้น จำเป็นต้องเป็นบัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษาที่จบจากสาขาวิชาศิลปศึกษา เนื่องจากต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ของศิลปศึกษา และมีหลักจิตวิทยาสามารถทำความเข้าใจ สื่อสาร และส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้และมีทักษะทางศิลปะได้ และเพื่อให้การจัดการศึกษาของบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยที่มีการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการในข้างต้นด้วยเช่นกัน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มีการผลิตนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา มีทั้งหมด 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) แม้ว่าสถาบันที่กล่าวมาจะมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีความจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้สำคัญที่ได้ระบุไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น. 5 - 8, 20) แบ่งเป็น 3 หมวด คือ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) หมวดวิชาชีพ (วิชาชีพครู) และ 3) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเอกศิลปศึกษา) นอกจากนี้ ยังมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาชีพครูจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ เพื่อให้ให้นิสิต/นักศึกษามีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครูได้ แต่จากการศึกษาหลักสูตรของสถาบันทั้ง 7 จะพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะยังเป็นแบบเดิมตามที่เคยเรียนมาในอดีต ไม่ได้มีการพัฒนาให้ก้าวทันกับการเรียนรู้ในปัจจุบันเท่าที่ควร นอกจากนี้ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2562, สัมภาษณ์) ได้กล่าวถึง การผลิตครูศิลปศึกษาในปัจจุบันว่าเป็น การเข้าสู่ยุคดิจิทัลแล้ว บัณฑิตครูในสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องสามารถบูรณาการศาสตร์ของตนให้เข้ากับศาสตร์ในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา

การสอนให้เป็นผู้ที่เน้นการท่องจำอาจจะไม่สามารถสร้างครูที่มีคุณภาพในปัจจุบันได้อีกต่อไป แต่ครูศิลปศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้บัณฑิตครูในสาขาวิชาศิลปศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง เนื่องจากสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้ที่แตกแขนง ไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การระบายสีด้วยสีชนิดต่าง ๆ การปั้น การพิมพ์ภาพ การออกแบบ งานกราฟฟิก ฯลฯ ล้วนเป็นความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลที่มีแตกต่างกัน ครูศิลปศึกษาที่ดีจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีความสำคัญและต้องใช้ความสามารถเฉพาะตัว เนื่องจากสาขาวิชาศิลปศึกษามีลักษณะเป็นวิชาชีพเฉพาะ โดยมีศาสตร์ทางด้านศิลปะ (Art) และศาสตร์ทางด้านการศึกษา (Education) บูรณาการรวมกันอยู่ในสาขาวิชาศิลปศึกษา (Art Education) และเป็นสาขาวิชาที่จำเป็นและสอดคล้องต่อการผลิตครูในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นคุณภาพของผู้เรียนจะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากการที่ได้รับการสอนจากครูศิลปะที่มีคุณภาพ และการผลิตบัณฑิตครูที่มีคุณภาพจะช่วยส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนในปัจจุบันได้ จากแนวทางการควบคุมคุณภาพการศึกษาของประเทศทางตะวันตกนั้น ครูศิลปะที่จะสามารถสอนในโรงเรียนได้นั้น จำเป็นจะต้องผ่านหลักสูตรศิลปศึกษาที่ได้รับการรับรองจากสมาคมวิชาชีพที่ดูแลและให้การรับรองมาตรฐาน เพื่อที่จะมั่นใจได้ว่าบัณฑิตที่จบออกมาจะมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เพียงพอต่อการสอนศิลปะ และผู้ใช้บัณฑิตทั้งทางโรงเรียน ผู้อำนวยการ ผู้ปกครอง และนักเรียนจะได้รับความรู้และประโยชน์ที่เหมาะสมตรงตามมาตรฐาน ซึ่งในประเทศไทยนั้น ไม่มีสมาคม องค์กรทางวิชาชีพ หรือแม้กระทั่งความร่วมมือหรือการทำความตกลงกันต่างสถาบัน เพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานร่วมกันในการจัดการเรียน การสอนให้กับสาขาวิชาศิลปศึกษา แม้ว่าหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในประเทศไทยจะผ่านการตรวจสอบทั้งกระบวนการและสามารถรับประกันได้ว่าผู้เรียนได้คุณภาพตามมาตรฐาน แต่ก็ยังเป็นเพียงเกณฑ์มาตรฐานในภาพรวมระดับปริญญาตรีตามโครงสร้างของหลักสูตรที่ต้องตรวจสอบ ไม่ได้มีการแสดงถึงความคาดหวังของผลผลิตในหลักสูตร อีกทั้งแต่ละสถาบันต่างก็เป็นผู้สร้างหลักสูตรของตนเอง ไม่มีหลักสูตรมาตรฐานแกนกลางทางวิชาชีพศิลปศึกษาให้ถือปฏิบัติ นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนการสอนของแต่ละมหาวิทยาลัยยังมีความแตกต่างกันสูงมาก ทำให้คุณภาพของบัณฑิตในแต่ละสถาบันมีความแตกต่างกัน จากการศึกษาระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CHE QA Online:

Commission on Higher Education Quality Assessment online system) สาขาวิชาศิลปศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2563: ออนไลน์) พบว่า หลักสูตรที่นำมาลงยังไม่เป็น ปัจจุบัน อาจารย์มีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษา แต่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาเอกหลายสถาบัน อีกทั้งบางสถาบันมีอาจารย์ที่ยังไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวนนิสิต/นักศึกษาไม่ชัดเจน ผู้วิจัย จึงทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดเห็นของอาจารย์ และนิสิต/นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา (จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า; ปลายสน ธชาลภักฎ; ศิริลักษณ์ ธรรมวงศ์; พรเพ็ญ คงหน่วย, 2563: สัมภาษณ์) พบประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร พบว่า การปรับหลักสูตรการผลิตครูจาก 5 ปี เป็น 4 ปี ส่งผลกระทบต่อให้การผลิตบัณฑิตสาขาวิชาเฉพาะ เช่น สาขาวิชาศิลปศึกษาที่ต้องมีความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่แตกแขนงไม่ว่าจะเป็นการวาดภาพ การระบายสีชนิดต่าง ๆ การปั้น การพิมพ์ภาพ การออกแบบ งานกราฟฟิก ฯลฯ ล้วนเป็นความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลที่มีแตกต่างกัน ระยะเวลาในการเรียนรู้และฝึกประสบการณ์ ภายในระยะเวลา 4 ปี อาจจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ไม่ครบถ้วน และไม่มีความรู้ที่ชัดเจนในด้านใดเลย ซึ่งจะส่งผลให้การถ่ายทอดหรือการให้ความรู้กับผู้เรียนไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้

2) ด้านอาจารย์ พบว่า อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้ความสามารถที่กว้างขวาง สามารถจัดการเรียนการสอนที่เท่าทันกับยุคสมัย แต่จากการที่สาขาวิชาศิลปศึกษาจำเป็นต้องมีอาจารย์ไปนิเทศก์การสอนหรือแก้ปัญหาให้นิสิตที่ไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้นิสิตต้องค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ทางสาขาควรมีการสรรหาอาจารย์เพิ่ม เพื่อช่วยดูแลนิสิตเมื่อเกิดเหตุสุดวิสัย

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการสอดแทรกทฤษฎีและการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ทำให้นิสิตเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่เรียน นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้นอกสถานที่ และการเชิญอาจารย์จากภายนอกมาให้ความรู้และเติมเต็มเป็นบางครั้งบางคราว แต่จากการที่อาจารย์ประจำสาขามีภาระหน้าที่ที่ค่อนข้างมากบางครั้งจึงต้องมีการโยกคาบ มีอาจารย์พิเศษเข้ามาช่วยสอน หรือให้นิสิตค้นคว้าด้วยตนเอง

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา พบว่า กระบวนการในการรับนิสิต/นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งเกณฑ์ในการยื่นแฟ้มสะสมผลงานหรือเกณฑ์ในการรับตรงที่ทำให้ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาเตรียมตัวไม่ทัน นิสิตมีจำนวนพอเหมาะทำให้มีความรักใคร่และช่วยเหลือกันดี

เนื่องจากความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน นอกจากนี้วิธีคิด/นักศึกษาบางคน ไม่ได้มีจิตใจที่รักในการเป็นครูเมื่อเรียนจบไปจึงหันเหไปทำอาชีพอื่นอย่างสิ้นเชิง ทำให้การเรียนการสอนสูญเปล่า อีกทั้งวิธีคิดบางคนให้ความสนใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงพอ ทำให้งานวิจัยไม่มีประสิทธิภาพ

5) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า อาจารย์มีการแจ้งเกณฑ์ในการวัดประเมินผลที่ชัดเจน การวัดและประเมินผลมีความสมเหตุสมผลในด้านของวิชาชีพครู ในส่วนของวิชาชีพเฉพาะ มีการให้คะแนนแบบอิงกลุ่ม มีการเปรียบเทียบผลงานทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าใครเด่นหรือด้อยกว่าใคร อาจจะทำให้คนที่ทำงานด้อยกว่าเสียกำลังใจแต่ก็เป็นการทำให้นักที่ด้อยกว่าเกิดการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า สภาพห้องเรียนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้อาคารเรียนมีการซ่อมแซมทำให้เกิดเสียงดัง รบกวนสมาธิของผู้เรียน ห้องปฏิบัติการศิลปะยังมีอุปกรณ์และเครื่องมือไม่เพียงพอต่อจำนวนของผู้เรียน บางครั้งอาจจะต้องแบ่งกับนิสิตชั้นปีอื่น ๆ ไปยืมใช้ห้องปฏิบัติการจากสาขาวิชาอื่น หรือประยุกต์ใช้ในสิ่งที่สาขามี ห้องสมุดของคณะมีหนังสือของสาขาวิชาแต่ระยะเวลาในการเปิดปิดค่อนข้างสั้น ทำให้นิสิตไม่สามารถใช้บริการได้อย่างเต็มที่

จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การนำกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) อันเป็นการพัฒนาศักยภาพในตัวคน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาพลังความสามารถที่มีอยู่ในตัวคน ให้นำพลังความสามารถนี้ไปพัฒนาตน ชุมชน และสังคมได้อย่างเหมาะสม (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542, น. 1) โดยใช้แนวทางการศึกษาอนาคต อันเป็นการคาดคะเนแนวโน้มการศึกษาในอนาคต เพื่อให้การวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาในอนาคตสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม (สมบุญธรรม สุริยวงศ์ และคณะ, 2543, น. 243) จะเป็นวิธีที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเกิดการขยับเขยื้อนไปสู่การพัฒนาไปสู่แนวทางที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับบริบทของสังคมและผู้ใช้บัณฑิต ในองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านอาจารย์ 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 4) ด้านนิสิต/นักศึกษา 5) ด้านการวัดและประเมินผล และ 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 9 - 10) โดยเริ่มจากการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา

ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ที่มีการผลิตนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จากนั้นจึงพัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้แก่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมสาขาอื่น ๆ ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างมาตรฐานการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบบทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้จะทำให้ทราบกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตั้งแต่ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน แล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมสาขาอื่น ๆ ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปสร้างเครือข่ายในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้มีมาตรฐานทัดเทียมกันในทุกสถาบัน โดยผลิต

บัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา มีทั้งหมด 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยเรื่อง กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาผู้วิจัยจัดขอบเขตด้านประชากรเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน จากบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเป็นนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ ครูประจำการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน

2) ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 7 คน แบ่งเป็นหัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 5 คน จาก 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

3) ประชากรหรือผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 21 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา ในกำกับของรัฐ จำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) สถาบันละ 3 คน โดยมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนมาใช้เป็นตัวแปร ดังนี้

- 1) ด้านหลักสูตร
- 2) ด้านอาจารย์
- 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 4) ด้านนิสิต/นักศึกษา
- 5) ด้านการวัดและประเมินผล
- 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) **กระบวนการทัศน์ใหม่** หมายถึง ชุดแนวความคิด ค่านิยม ความเข้าใจรับรู้ และการปฏิบัติที่มีร่วมกันของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ที่ได้ก่อตัวเป็นแผนแม่บท หรือแบบแผนของทัศนะเฉพาะอย่างแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง เป็นฐานของการจัดการขององค์กรเพื่อให้เกิดแนวคิด หรือวิธีการปฏิบัติแบบใหม่ ๆ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิทยาในการศึกษาอนาคตมาใช้ในการหากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2) **การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา** หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อันเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 **ด้านหลักสูตร** หมายถึง แนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะ ตามความมุ่งหมายของ

การศึกษาที่วางไว้ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัด ประเมินผล และการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับสังคมแต่ละยุคสมัย

2.2 ด้านอาจารย์ หมายถึง บุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ มีเทคนิคจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม การบริหารอาจารย์ การส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ให้มีคุณวุฒิปริญญาเอกและมีตำแหน่งทางวิชาการ และการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนหรือลักษณะของ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เช่น การกำกับกระบวนการเรียน การสอน การพิจารณากำหนดผู้สอน การจัดทำแผนการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดอาจารย์ เพื่อเข้าสอน การกำกับติดตามและการตรวจสอบการทำ มคอ.3 และ มคอ.4 วิธีการสอน และ การบูรณาการพันธกิจต่าง ๆ กับการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

2.4 ด้านนิสิต/นักศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือการดำเนินการเกี่ยวกับนิสิต/ นักศึกษา เพื่อให้ นิสิต/นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดี เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ สำหรับสาขาวิชา ศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาที่ต้องมีการใช้ความสามารถเฉพาะทาง จึงต้องคำนึงถึงการรับนิสิต/ นักศึกษา การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา การควบคุมดูแล การให้คำปรึกษา การพัฒนา ศักยภาพนิสิต/นักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณภาพของ บัณฑิตในสายตาของผู้ใช้บัณฑิต

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียน การสอนที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพของบัณฑิต โดยคำนึงถึงการประเมินผู้เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ใช้เครื่องมือที่ดีและมีความยุติธรรม แปลผลได้อย่าง ถูกต้อง มีการกำกับประเมินการจัดการเรียนการสอนและการประเมินหลักสูตร

2.6 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้ การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงจำนวนสิ่งสนับสนุน การเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยอาคารสถานที่ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น ห้องสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ สำนักสื่อและเทคโนโลยี สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษา ยังต้องมีการคำนึงถึงห้องปฏิบัติการศิลปะ ห้องภาพพิมพ์ ฯลฯ

3) **หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา** หมายถึง สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาศิลปะ ที่มองเห็นได้ หรือศิลปะในทางทัศนศิลป์ (Visual Art) อันประกอบไปด้วยการวาด (Drawing)

การระบายสี (Painting) การพิมพ์ภาพ (Printing) การออกแบบ (Graphic Design) การปั้น/แกะสลัก (Sculpture) และสื่อประสม (Mixed Media) รวมไปถึงการจัดการจัดลำดับเนื้อหาสาระวิชา อันเป็นกิจกรรมในทางศิลปะที่มองเห็นได้ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนำไปสอนผู้เรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยไม่ได้หมายรวมถึง ดนตรี (Music) นาฏศิลป์ (Drama) และศิลปะการแสดง (Performing Art)

4) สถาบันอุดมศึกษา ในงานวิจัยนี้หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 7 สถาบัน ที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปะศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปะศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยได้ศึกษา วิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อศึกษากระบวนทัศน์ในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่

1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปศึกษา เพื่อศึกษาความหมาย และวิวัฒนาการของ ศิลปะศึกษา ตลอดจนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในอดีตถึงปัจจุบันจาก เอกสารของกรมวิชาการ (2504); ชลอ พงษ์สามารถ (2526); เลิศ อานันทนะ (2518); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523); วินัย โสมดี (2528); วิรุณ ตั้งเจริญ (2527, 2548) และอารี สุทธิพันธ์ และคณะ (2515)

2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัด และประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน โดยศึกษาจากมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: ออนไลน์), ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (2563: ออนไลน์), สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2560:), สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557: ออนไลน์)

3) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ได้จากการสังเคราะห์หลักสูตรศิลปศึกษาจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) (2563: ออนไลน์) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษา และการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้จากการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ และมหาวิทยาลัยจอร์เจีย (2563: ออนไลน์)

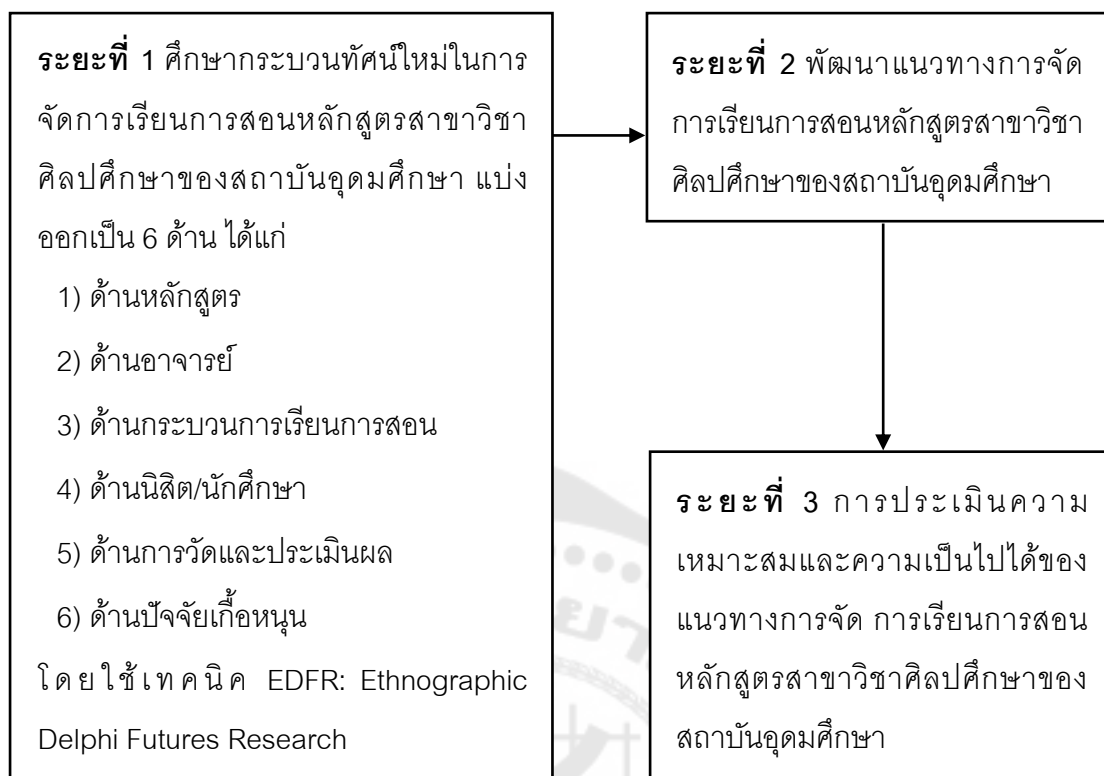
4) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ และแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการทัศน์ในการจัดการศึกษา โดยศึกษาจาก Kuhn (1970); Galloway and Mahayni (1977); Capra (1983); Guba (1990); Barr and Tagg (1995); Cheng (2000); Roger (2000); ประเวศ วะสี (2540); วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542) และ อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2546) และการวิจัยอนาคต โดยการศึกษาวิธีของการใช้เทคนิค Delphi เทคนิค EFR และเทคนิค EDFR ด้วยการศึกษางานวิจัยของ Helmer (1967); Textor (1995); พันธุ์สุรีย์ ฤดาวลัย (2524, น. 150 - 152), จุมพล พูลภัทรชีวิน (2551) และ เกษม บุญอ่อน (2522) เพื่อให้ทราบขั้นตอนและวิธีการในการวิจัยอนาคต

จากนั้นจึงดำเนินงานวิจัยด้วยเทคนิควิจัยอนาคตแบบ EDFR เพื่อให้เห็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดมาปรับใช้ในกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และได้ดำเนินการตามภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากบทความ วารสาร หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิจัย การนำเสนอแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปศึกษา ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 3 การจัดการเรียน การสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวน ทัศน์ใหม่ ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับศิลปศึกษา

1. ความหมายของศิลปศึกษา

“ศิลปศึกษา” เป็นคำที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยคนส่วนใหญ่มักจะ เหมารวมเป็นความหมายเดียวกับคำว่า “ศิลปะ” ทั้งนี้อาจเป็นการสื่อความหมายที่ไม่ตรงกันนัก ผู้เขียนจึงได้รวบรวมความหมายตามที่มีผู้ที่จะพยายามอธิบายถึงศิลปศึกษาไว้โดยสังเขป ดังนี้

ชลอ พงษ์สามารถ (2526, น. 1) กล่าวว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแสดงออกมาเป็น ผลงานต่าง ๆ โดยมีครูเป็นผู้ให้โอกาสเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระเสรี และอยู่ในขอบเขต ซึ่งครูผู้สอนจะต้องวางโครงการสอนเป็นระยะยาว จัดเนื้อหา วัสดุ และวิธีการอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็กแต่ละวัย

เลิศ อำนันทนะ (2518, น. 28) กล่าวว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาหนึ่งที่มีกิจกรรม มากมายที่สามารถตอบสนองการแสดงออกของเยาวชนได้อย่างกว้างขวาง ส่งเสริมให้เยาวชนมี สุนทรียภาพและพหุปัญญา มีนิสัยขยันหมั่นเพียร ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถดัดแปลง แก้ไขสิ่งแวดล้อมให้สวยงาม สะอาดเรียบร้อย มีแบบแผน และดำรงชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีในสังคม ได้อย่างปกติสุข แนวการสอนศิลปศึกษาจึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแสดงออกตาม ความสนใจและความถนัดตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523, น. 52) กล่าวว่า ศิลปศึกษา คือการให้การศึกษาด้านศิลปะแก่เด็ก และการเสริมสร้างศิลปนิสัยให้เกิดมีขึ้นกับเด็ก โดยขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครู และความรู้ทางด้านศิลปะของตัวครูด้วย

อารี สุทธิพันธ์ และคณะ (2515, น. 68-69) มีความเห็นว่า ศิลปศึกษา เป็นวิชาที่ช่วยสร้างสมคุณค่าต่อบุคลิกภาพแห่งมนุษย์และความเหมาะสมในสังคม โดยมีรูปแบบวิชาที่จะเน้นการสะสมอย่างค่อยเป็นค่อยไปในทางสุนทรียภาพ ทั้งนี้ ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจให้ดีกว่าการให้กิจกรรมทางศิลปศึกษาเป็นการสร้างคุณค่าให้เกิดบุคลิกภาพที่ดีแก่เด็ก

จากการให้ความหมายของศิลปศึกษาในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ศิลปศึกษา หมายถึง การเรียนการสอนด้านศิลปะที่ต้องอาศัยกระบวนการที่หลากหลาย (Arts) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ และนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาความคิด การแสดงออก ตลอดจนสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจการทำงานของตนในขั้นต่อไป แต่สำหรับศิลปศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ หมายถึง สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะที่มองเห็นได้ หรือศิลปะในทางทัศนศิลป์ (Visual Art) อันประกอบไปด้วยการวาด (Drawing) การระบายสี (Painting) การพิมพ์ (Printing) การออกแบบ (Graphic Design) การปั้น - การแกะสลัก (Sculpture) และสื่อประสม (Mixed Media) รวมไปถึงการจัดลำดับเนื้อหาสาระวิชา อันเป็นกิจกรรมในทางศิลปะที่มองเห็นได้ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนำไปสอนนักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และการศึกษาดำเนินการตามอัธยาศัย โดยไม่ได้หมายรวมถึง ดนตรี (Music) นาฏศิลป์ (Drama) และศิลปะการแสดง (Performing Art)

2. วิวัฒนาการของศิลปศึกษา

ศิลปศึกษาในต่างประเทศ

ศิลปะ อยู่ควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์มาอย่างยาวนาน ดังที่ปรากฏจิตรกรรมภาพเขียนสีในถ้ำ Lascaux ที่แสดงถึงการล่าสัตว์ หรือ ประติมากรรมสลักหินรูปผู้หญิง (Venus of Willendorf) ในยุคหิน (The Stone Age Paleolithic) ซึ่งเป็นยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Pre-History Time) เมื่อประมาณ 15,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช ศิลปะถูกสร้างขึ้นด้วยเงื่อนไขแห่งวิถีและลีลาของชีวิต การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะในยุคนั้นเป็นไปในรูปแบบของการสื่อสารแทนตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ผู้วาดได้พบเห็นโดยตรงไปตรงมา การเรียนรู้ทางศิลปะเป็นไปในรูปแบบของการเลียนแบบ ทั้งเลียนแบบจากสิ่งที่เห็น เลียนแบบกรรมวิธีการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมนุษย์ ไม่มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะของศิลปศึกษาอย่างชัดเจน รูปแบบวิธีการถ่ายทอดทางศิลปะดำเนินในลักษณะนี้ต่อมาเรื่อย ๆ ผ่านยุคสมัยของศิลปกรรมแห่งดินแดน เมโสโปเตเมีย (Mesopotemia Art) มีศิลปะที่โดดเด่นคือ ศิลปกรรม

ซูเมอเรียน (The Art of Sumerians) ยุคแห่งการประดิษฐ์อักษรลิ่ม (Cuneiform) ตั้งแต่ประมาณ 3,500 ปีก่อนคริสตกาล และดินแดนที่มีศิลปะที่มีความโดดเด่นควบคู่กันมาคือศิลปะอียิปต์ (Egypt Art) ยุคแห่งสถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่ไว้เก็บศพฟาโรห์หรือผู้นำของตนอย่างพีรามิด (Pyramid) และ อักษรภาพเฮียโรกลิฟิก (Hieroglyphics) ในช่วง 3,200 ปีก่อนคริสตกาล

ในประวัติศาสตร์ศิลปะยุคแรก ๆ หลายประเทศให้ความสำคัญกับศิลปะในฐานะที่เป็นเครื่องบูชาเทพเจ้าของตน อย่างเช่น ศิลปะกรีก (Greek Art) ในช่วง 350 ปีก่อนคริสตกาล ลักษณะงานเกิดขึ้นจากการเลียนแบบ อย่างงานประติมากรรมหินอ่อนเทพเจ้า ของแพริกซีเทลิส (Praxiteles) ผู้สร้างทำเนียบประติมากรรมในอริยาบถทำเนียบแบบหย่อนขาหนึ่งข้าง ทำตัวเอียงบิดเป็นรูปตัวเอส (s) พร้อมกับผ้าที่มีความพลิ้วไหว มีสัดส่วนตามหลักกายวิภาคศาสตร์ งานศิลปะนี้มีพื้นฐานมาจากการเลียนแบบแต่การเลียนแบบนี้ไม่ใช้การเลียนแบบหุ่นจริงหรือคนที่ เป็นแบบ หากแต่เป็นการเลียนแบบความเหมือนทางอุดมคติทางความงาม เพื่อถวายแก่เทพเจ้าของตน มีศิลปินมากมายที่ได้ทำการเลียนแบบลักษณะงานของแพริกซีเทลิส แต่ก็ยังมิได้มีการจัดการเรียน การสอน ในส่วนของงานสถาปัตยกรรมถือได้ว่ามีความยิ่งใหญ่และความโดดเด่นเป็นอย่างมาก คือ วิหารพาร์เธนอน (Parthenon) ที่สร้างขึ้นเพื่อการบูชาเทพีเอเธนา เทพีแห่งการเจริญปัญญา และการคุ้มครองชีวิต ในขณะที่เดียวกันก็เป็นกุศโลบายทางการเมืองของผู้นำในยุคนั้น ที่ต้องการ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ ร่วมใจ กันจากการรบชนะเปอร์เซีย ในส่วนของศิลปะโรมัน (Roman Art) ในช่วง 500 - 27 ปีก่อนคริสตกาล ลักษณะของงานประติมากรรมจะเป็นไปในรูปแบบของการ เลียนแบบเช่นกัน แต่สำหรับศิลปะโรมันจะใช้วิธีการเลียนแบบหรือการถ่ายทอดที่เน้นความเหมือน จริงตามความเป็นจริง (Realistic) แบบธรรมชาตินิยม (Naturalism) ที่นอกจากจะบ่งบอกถึงผู้หนึ่ง ผู้ใดแล้ว ยังแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกอีกด้วย ในส่วนของงานสถาปัตยกรรมจะถูกสร้างขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนรวมหรือสาธารณะประโยชน์เป็นสำคัญ

ภายหลังการเกิดขึ้นของคริสต์ศาสนา ในช่วงระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 1 – 15 งานศิลปะถูกสร้างขึ้นโดยมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับศาสนาคริสต์เป็นหลักทั้งสถาปัตยกรรม จิตรกรรมและประติมากรรม จวบจนก้าวเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาหรือยุคเรอเนสซอง (Renaissance) ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 - 17 ได้มีการย้อนกลับไปศึกษาศิลปะวิทยาการสมัย กรีกและโรมันอีกครั้งหนึ่ง ยุคเรอเนสซองนี้ถือได้ว่าเป็นรอยต่อที่สำคัญยิ่งต่อศิลปะอารยธรรม ตะวันตกที่เป็นฐานไปสู่ศิลปะ ในสมัยถัดไป และยังเป็นแบบแผนทางศิลปกรรมที่ได้รับสืบทอด มาจนถึงยุคปัจจุบัน แม้ศิลปะยุคเรอเนสซองจะรับเอารูปแบบทางศิลปกรรมมาจากกรีกและโรมัน แต่แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานกลับแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ ศิลปะวิทยาการสมัยกรีก

และโรมันมุ่งสร้างเพื่อการถวายต่อเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือ แต่ศิลปะยุคเรอเนสซองส์เป็นยุคแห่งการค้นพบในเชิงวิทยาศาสตร์ การแพทย์ คณิตศาสตร์ และดาราศาสตร์ รวมทั้งเป็นการเปิดยุควิชาการของยุโรปตะวันตกที่ให้ความสนใจในเรื่องราวของโลก และพฤติกรรมของมนุษย์ แม้ว่าศิลปะจะเริ่มให้ความสำคัญกับคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มากขึ้น ทำให้มีศิลปินที่โด่งดังเป็นที่รู้จักมาจนถึงปัจจุบันอย่าง Leonardo da Vinci หรือ Michelangelo แต่ศิลปินในยุคนี้ก็เป็นบุคคลที่มีพรสวรรค์หรือเป็นอัจฉริยะในศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ กล่าวคือ ไม่ได้มีการถ่ายทอดหรือสอนต่อกัน หากแต่เป็นการศึกษา เรียนรู้ ทดลอง หรือหาแนวทางของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงาน แม้จะมีการก่อตั้งสถาบันศิลปะ (Academy of Art) อย่างเช่น Accademia of Leonardo da Vinci ที่ก่อตั้งในเมือง มิลาน ประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1490 แต่ก็ยังเป็นเพียงสถานที่ที่ใช้ในการพบปะสังสรรค์ของมือสมัครเล่นเพื่อหารือเกี่ยวกับทฤษฎีและการฝึกฝนทางศิลปะ

สถาบันการศึกษาศิลปะแห่งแรกที่เกิดขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอนศิลปะคือ Accademia del Disegno (Academy of Design) ที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1563 ในเมืองฟลอเรนซ์ ประเทศอิตาลี โดยแกรนด์ดยุก Cosimo I de' Medici และ Michelangelo จากแรงกระตุ้นของ Giorgio Vasari จิตรกรและนักประวัติศาสตร์ศิลป์ แต่การเข้าศึกษาใน Accademia del Disegno จะเข้าได้เฉพาะศิลปินที่ได้รับการยอมรับแล้วเท่านั้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1593 Federico Zuccari และ Cardinal Federico Borromeo ได้ก่อตั้ง Accademia di San Luca ขึ้นโดยเน้นการสอนศิลปะ และการนำผลงานมาจัดนิทรรศการ ถือเป็นต้นแบบสำหรับสถานศึกษาสมัยใหม่ที่ได้รับการยอมรับจากสาธารณชนทั่วไป Accademia di San Luca มีความมั่นคงมากขึ้นในปี ค.ศ. 1635 ด้วยการสนับสนุนจาก Pope Urban VIII มีศิลปินชั้นนำของอิตาลีและศิลปินชาวต่างชาติหลายคนเป็นสมาชิก แต่ด้วยความที่สถาบันแห่งนี้ดูแลโดยผู้ทรงอิทธิพลและรัฐบาลที่เป็นผู้สนับสนุนทางการเงิน ผลงานศิลปะที่ศิลปินสร้างขึ้นจึงถูกควบคุมระดม และรูปแบบการทำงาน

ในประเทศฝรั่งเศส Académie Royale de Peinture et de Sculpture ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1648 ในฐานะสังคมเสรีที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันและรับเข้าเรียนได้ไม่จำกัดจำนวน ภายใต้การสนับสนุนของรัฐมนตรีผู้ทรงอิทธิพลอย่าง Jean Baptiste และ Charles Le Brun จิตรกรผู้โด่งดังในยุคนั้น ภายในเวลาไม่กี่ปีได้มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาศิลปะที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล มีโครงสร้างและวิธีการที่คล้ายคลึงกับ Académie Royale ขึ้นมากมาย ในปี ค.ศ. 1790 มีสถาบันดังกล่าวมากกว่า 80 แห่ง ก่อตั้งขึ้นทั่วยุโรปและอเมริกา

ในประเทศอังกฤษ ได้มีการก่อตั้ง Royal Academy of Arts ในลอนดอนขึ้น ในปี ค.ศ. 1768 โดยพระเจ้าจอร์จที่ 3 ร่วมกับ Sir Joshua Reynolds ประธานาธิบดีคนแรกของ อังกฤษ แม้ว่า Reynolds จะให้วาทกรรมบังคับเกี่ยวกับความสำคัญของความกลมกลืนและ แนวคิดที่ยกระดับในการวาดภาพ แต่ Royal Academy ไม่เคยครอบงำศิลปะอย่างสมบูรณ์เท่ากับ สถาบันการศึกษาในประเทศฝรั่งเศส

ในศตวรรษที่ 20 ด้วยการกำเนิดของลัทธิสมัยใหม่ ศิลปศึกษาในสหรัฐอเมริกาได้ มุ่งสร้างการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หรือการสร้างงานศิลปะเพื่อการพัฒนาตนเอง ศิลปะยังคง ได้รับคุณค่า แม้จะไม่สำคัญเท่ากับการศึกษาด้านอื่น ๆ แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 ถือกำเนิด ขึ้น ในช่วงหลังสงครามได้มีการเปิดตัวยานอวกาศสปุตนิกในปี ค.ศ. 1957 การเน้นวิชาหลักอย่าง คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้ทวีความสำคัญ ในทศวรรษที่ 1970 การศึกษาด้านศิลปะถึงจุด ตกต่ำ เมื่อจำนวนประชากรวัยเรียนที่ลดลง และวิกฤตการณ์ด้านพลังงานของประเทศที่ร้ายแรง ทำให้โรงเรียนหลายแห่งต้องปิดและปรับลดหลักสูตร วิชาศิลปะจึงเป็นหนึ่งในกลุ่มแรก ๆ ที่ถูกลด หรือตัดออก

แต่ทศวรรษที่ 1970 ยังเป็นช่วงเวลาแห่งการทำงานอย่างเข้มข้นของนักการศึกษา ศิลปะเพื่อฟื้นฟูความสนใจในศิลปศึกษา ตัวอย่างเช่น Getty Center for Education in the Arts ในสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีการศึกษาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง มีการจัดการศึกษาศิลปะในรูปแบบของ Discipline-Based Art Education (DBAE) มีลักษณะเป็นการสอนศิลปะที่มุ่งเน้นองค์ความรู้หรือ วิชาการเป็นสำคัญโดยแบ่งเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะออกเป็น 4 แกนความรู้ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และศิลปะปฏิบัติ ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่ เห็นพ้องต้องกันว่าเป็นเครื่องมือในการเสริมพลังแห่งศิลปศึกษา และเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการ ปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนศิลปะในโรงเรียน ความสนใจในคุณภาพการศึกษาของ สหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากการตีพิมพ์ A Nation at Risk โดย National Commission on Excellence in Education ใน ปี ค.ศ. 1983 รายงานของ คณะกรรมาธิการได้กล่าวถึงถึงกระแสนี้เพิ่มขึ้นของมนุษยชาติในระดับโรงเรียน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 นำไปสู่ความพยายามในการปฏิรูปโรงเรียนอย่างต่อเนื่องในทุกระดับ ในปี ค.ศ. 1994 รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของรัฐบาลกลาง 2000: พระราชบัญญัติการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The Federal Goals 2000: Educate America Act) พระราชบัญญัตินี้นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการศึกษาด้านศิลปะ ซึ่งรับหน้าที่ในการ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าวิชาศิลปะจะได้รับการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้อง แบบแผนดังกล่าวนี้

นำมาใช้จนถึงยุคปัจจุบัน โดยมี American Alliance for Theatre and Education, National Art Education Association, Music Educators National Conference และ National Dance Association ร่วมตรวจสอบด้วย ได้มีการนิยามศิลปศึกษาไว้อย่างกว้างๆ ว่าเป็นกระบวนการเรียนการสอน วิธีสร้าง และผลิตทัศนศิลป์และศิลปะการแสดง และวิธีทำความเข้าใจ และประเมินรูปแบบศิลปะที่สร้างสรรค์ นอกจากนี้ สมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความคาดหวังสำหรับศิลปศึกษา ซึ่งเขียนไว้ในมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเข้าใจและใช้สื่อและกระบวนการทางศิลปะ ใช้โครงสร้างและหน้าที่ของทัศนศิลป์ เลือกและประเมินหัวข้อ สัญลักษณ์ และแนวคิดต่างๆ เข้าใจศิลปะที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ไตร่ตรองและประเมินคุณค่าของงานของตนเองและของผู้อื่น และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะกับสาขาวิชาอื่นๆ

นักวิชาการทางการศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาของสหรัฐอเมริกา ในช่วงปลายของศตวรรษที่ 20 ว่ามีแนวคิดหลัก 3 ประการ ดังนี้ 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ (Constructivism) เข้ามาแทนที่ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมในฐานะทฤษฎีการสอนแบบชี้นำ ซึ่งสร้างโดยนักการศึกษาและนักวิจัย เช่น Jerome Bruner, Jean Piaget และ Lev S. Vygotsky ทฤษฎีการเรียนรู้ระบุว่าผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ของตนเอง ในขณะที่ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมักจะมองว่าครูเป็นผู้เผยแพร่ความรู้ แต่ทฤษฎีการเรียนรู้มองว่าครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่ช่วยให้นักเรียนได้รับความเข้าใจและนำไปใช้เป็นรายบุคคล 2) ทฤษฎีหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) ที่ปรากฏขึ้นครั้งแรกในงานสถาปัตยกรรมของ Charles Jencks เมื่อปี ค.ศ. 1977 คุณลักษณะที่รวมกันเป็นหนึ่งเดียวของทฤษฎีหลังสมัยใหม่คือการปราศจากการครอบงำทางวัฒนธรรม สำหรับศิลปศึกษาสิ่งนี้นำไปสู่การให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น และ 3) ทฤษฎีพหุปัญญา (The Multiple Intelligences Theory) ที่พัฒนาโดย Howard Gardner ในปี ค.ศ. 1983 ซึ่งให้เห็นว่าเด็กคิดและเรียนรู้ตามจุดแข็งทางปัญญาของแต่ละคน 7 ประการ ได้แก่ ดนตรี ร่างกายและการเคลื่อนไหว ตรรกะทางคณิตศาสตร์ ภาษาศาสตร์ อวกาศ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสัมพันธ์ภายในบุคคล การศึกษาด้านศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมองผ่านเลนส์ของทฤษฎี DBAE นั้นใช้สติปัญญาที่แตกต่างจากวิชาหลักอื่นๆ โดยสิ้นเชิง ด้วยการให้หลักสูตรศิลปศึกษาตามทฤษฎีดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น นักการศึกษาศิลปะหลายคนเชื่อว่า นักเรียนสามารถบรรลุความรู้ ความเชื่อ และค่านิยมของตนเองสำหรับการตัดสินใจส่วนบุคคลและทางศิลปะ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ พวกเขาสามารถบรรลุผล

อย่างกว้างๆ และมีพื้นฐานที่ดี ความเข้าใจในธรรมชาติ คุณค่า และความหมายของศิลปะในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมนุษย์ของตนได้

สำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ศิลปะถือเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของเด็ก ๆ มีการวาดภาพ ปั้น การใช้จินตนาการที่ได้มาจากการสะท้อนการสังเกตโลก พัฒนาการทางธรรมชาติ ความอ่อนไหวทางศิลปะ และการตอบสนองอย่างสร้างสรรค์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษา การศึกษาแบบเป็นทางการได้รับการแนะนำอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อเด็ก ๆ เลื่อนระดับขึ้นสู่ชั้นประถมศึกษาตอนปลายและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระบบของแต่ละโรงเรียน

ในส่วนของจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1980 และ 1990 มุ่งเน้นไปที่การย้ายศิลปะเข้าสู่หลักสูตรแกนกลาง ที่ซึ่งศิลปะได้รับการศึกษาและสร้างสรรค์เพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตนเอง โลกของพวกเขา วัตถุประสงค์ของมนุษย์ และคุณค่า นั้น โรงเรียนมัธยมในสหรัฐอเมริกา บางแห่งมีแนวทางในลักษณะนี้ และโรงเรียนอื่นๆ ส่วนใหญ่กำลังเคลื่อนไปในทางปรัชญา แม้ว่าหลายแห่งยังคงเปิดสอนหลักสูตรศิลปะแบบดั้งเดิมที่มุ่งให้การศึกษาแก่นักเรียนในฐานะศิลปิน หรือให้วิชาศิลปะเป็นวิชาเลือก

สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่จะเปิดสอนชั้นเรียนศิลปะที่แยกจากกัน สามสิบถึงสี่สิบชั้นเรียน รวมถึงระดับเริ่มต้น ระดับกลาง และระดับสูง วิชาต่างๆ ได้แก่ การวาดภาพ ระบายสี การถ่ายภาพ ศิลปะเชิงพาณิชย์ ประติมากรรม เซรามิก การทอผ้าและศิลปะจากเส้นใย เครื่องประดับ การออกแบบ และประวัติศาสตร์ศิลปะ นอกจากนี้ อิทธิพลของทฤษฎีหลังสมัยใหม่ได้ขยายขอบเขตให้ครอบคลุมความหลากหลายทางวัฒนธรรม หลายโรงเรียนมีการแสดงภาพจากวัฒนธรรมทางศิลปะของแอฟริกัน วัฒนธรรมทางศิลปะของเอเชีย และวัฒนธรรมทางศิลปะของยุโรป นอกจากนี้ ยังมีการผสมผสานวัฒนธรรมทางศิลปะของศิลปะแอฟริกัน-อเมริกัน เข้าด้วยกัน ส่งผลให้แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะของวัยรุ่นได้รับอิทธิพลมากมาย ตั้งแต่วัฒนธรรมสมัยนิยมไปจนถึงการศึกษาในระบบ ดังนั้นช่วงวัยรุ่นจึงเป็นช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้เกี่ยวกับสุนทรียภาพ ผสมผสานกับการให้ความรู้แก่นักเรียนให้เป็นผู้บริโภคและผู้ผลิตงานศิลปะ (D. Jack Davis, 2023: online; Donovan R. Walling, 2023: online; Lisa S. Wainwright, 2023: online; Mary, 2023: online; Wikipedia, 2023: online; ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, 2547, น.18-89)

สรุปได้ว่า ศิลปศึกษาในต่างประเทศนั้น ในช่วงยุคหินเก่า ยุคประวัติศาสตร์ศิลป์ ตอนต้นและตอนกลางเป็นไปในลักษณะของการเลียนแบบ ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน ศิลปะมีฐานะเป็นเครื่องบูชาเทพเจ้า จนก้าวเข้าสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาหรือยุคเรอเนสซองส์ (Renaissance) ในช่วงแรกศิลปินมักเป็นบุคคลที่มีพรสวรรค์หรือเป็นอัจฉริยะในศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ การเรียนรู้ทางศิลปะไม่ได้มีการถ่ายทอดหรือสอนต่อกัน หากแต่เป็นการศึกษา เรียนรู้ ทดลอง หรือหาแนวทางของตนเองในการสร้างสรรค์ผลงาน แม้จะมีการสร้างสถาบันการศึกษาทางศิลปะขึ้น แต่ก็ถูกครอบงำทางการเมืองอยู่ตลอด จนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 1970 ทางสหรัฐอเมริกา ได้มีนักรักศึกษาทางศิลปศึกษาจัดการศึกษาศิลปะในรูปแบบของ Discipline-Based Art Education (DBAE) มีลักษณะเป็นการสอนศิลปะที่มุ่งเน้นองค์ความรู้หรือวิชาการเป็นสำคัญ ความสนใจในคุณภาพการศึกษาของสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 และในปลายศตวรรษที่ 20 รัฐบาลได้นำเอาแนวคิดหลัก 3 ประการ อันได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีหลังสมัยใหม่ และทฤษฎีพหุปัญญา มาผสมผสานกันในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในระดับโรงเรียน แนวคิดดังกล่าวนี้ถือเป็นการปฏิวัติทางศิลปศึกษาที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ศิลปศึกษาในประเทศไทย

ศิลปศึกษาเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ในอดีตโดยไม่มีระบบการเรียนการสอนที่แน่นอน ไม่มี การจัดลำดับเนื้อหา ไม่มีการกำหนดเวลาของการเรียน มีลักษณะเป็นการเรียนแบบช่างฝึกหัด (Apprenticeships) โดยผู้สอนจะถ่ายทอดวิชาที่ตนถนัด ซึ่งวิธีสอนก็จะแตกต่างกันไปตามแบบเฉพาะตนของครูแต่ละคน จนกระทั่ง พ.ศ.2503 จึงได้มีการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ความเจริญทางด้านศิลปศึกษานี้เริ่มจากประเทศทางฝั่งยุโรปและอเมริกา ซึ่งจะเห็นได้จากการเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่ก้าวหน้าและมีการค้นคว้าวิจัยทางด้านศิลปศึกษา (วินัย โสมดี, 2528, น. 112 - 114) ทั้งนี้ ได้มีผู้จัดช่วงเวลาของศิลปศึกษาไว้เป็นช่วงเวลาต่าง ๆ ดังนี้

ศิลปศึกษาในอดีต

ศิลปศึกษาในประเทศไทยเริ่มต้นขึ้นมาจากงานช่างฝีมือที่มุ่งการสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรม สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี ตลอดจนยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีกระบวนการที่เน้นการสืบทอดเป็นประการสำคัญ ส่วนการศึกษาศิลปะในระบบโรงเรียน อันเกิดมาจากอิทธิพลตามแนวคิดของชนชาติตะวันตกตามเส้นทางของการเมืองนั้น ส่งผลให้เมื่อศิลปะเข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาของโรงเรียนนอกเหนือจากการสืบทอดรูปแบบทางวัฒนธรรมแล้ว ศิลปะยังต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามทิศทางการศึกษาของแต่ละยุคสมัย อีกด้วย (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 79, 2548, น. 13-14) ทั้งนี้ อารี สุทธิพันธ์ และคณะ (2515,

น. 12-16) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบศิลปศึกษาในอดีตไว้ว่าระบบศิลปศึกษา (Art Education System) เป็นหน่วยหนึ่งของระบบต่าง ๆ ในสังคม เช่น ระบบเศรษฐกิจ การเมือง ระบบการศึกษา และระบบการปกครองเหมือนกัน ซึ่งระบบต่าง ๆ ของสังคมนี้ประชาชนในสังคมเป็นผู้ร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบในหน่วยงานต่างกันตามความถนัดความสนใจของตน เมื่อศึกษาลักษณะสภาพของสังคมไทยในสมัยก่อนนั้นก็มีหลักฐานยืนยันได้ว่ามีลักษณะรวมเอาระบบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ครอบครัวมีความกลมเกลียว มีความใกล้ชิดกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นอย่างมาก โดยมี “วัด” เป็นศูนย์รวมทั้งความคิด ความเชื่อ และเป็นสถานที่เริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมทั้งสิ้น ดังนั้นวัตถุประสงค์ของศิลปศึกษาจึงต้องมุ่งรักษา ส่งเสริม และค้ำจุนศาสนาไว้ในรูปแบบของศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ เช่น สถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม เป็นต้น ระบบศิลปศึกษาในอดีตนั้นนอกจากจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับค้ำจุนศาสนาแล้ว ยังมีค่านิยม 4 ประการที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตาม คือ

1) การเน้นที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอด ลักษณะการแสวงหาความรู้โดยครูเป็นผู้ถ่ายทอดแต่เพียงผู้เดียวนี้เป็นลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนมากในทางศิลปศึกษาว่าเริ่มต้นด้วยการไหว้ครู อันเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน ถือเป็นค่านิยมแรกที่สำคัญยิ่งในการแสวงหาความรู้และการเข้าศึกษาศิลปะ

2) การเน้นการเลียนแบบให้ทำตามตัวอย่าง ลักษณะสำคัญของระบบศิลปศึกษาของไทยอีกประการหนึ่งก็คือการเน้นการเลียนแบบ เพราะอย่างไรก็ตามเมื่อผู้เรียนยินยอมตกลงเลือกครูคนใดคนหนึ่งแล้วก็เท่ากับยอมรับรูปแบบของคนนั้นด้วย เริ่มตั้งแต่การช่วยเหลืองานส่วนตัว การเป็นลูกมือคอยช่วยบัดกวาดเช็ดถู ไปจนถึงการเลียนแบบรูป ซึ่งจริง ๆ แล้วก็เป็นความเต็มใจของลูกศิษย์เองด้วย ลูกศิษย์คนใดที่สามารถเลียนแบบครูได้ใกล้เคียงมากที่สุดก็จะได้รับการยกย่องว่ามีความสามารถสูงกว่าผู้อื่น และมีโอกาสที่จะได้รู้สูตรลับอันเป็นที่หวงแหนของครูมากกว่าคนอื่น

3) การเน้นการใช้ความจำ ลักษณะระบบศิลปศึกษาของไทยนอกจากจะเน้นการเลียนแบบแล้วยังเน้นความจำเป็นอันมาก เป็นความจำทั้ง ทางรูปร่าง รูปทรงของแบบอย่างในอดีต แม้นักเรียนคนใดที่มีทักษะในการใช้มืออย่างคล่องแคล่วแต่ขาดความจำเป็นรูปร่างสีสันทักเรียนคนนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จในการเรียนศิลปศึกษาตามระบบค่านิยมนี้

4) การเน้นการควบคุมลักษณะพิเศษของแต่ละบุคคล ลักษณะค่านิยมของศิลปศึกษาในข้อนี้ได้รวมเอาลักษณะทั้งสามประการข้างต้นเข้าไว้ด้วยกัน โดยต้องผ่านการครอบครู เป็นลูกมือของครู และสามารถสร้างงานเลียนแบบครูได้อยู่ชั่วระยะหนึ่ง ครูผู้สอนจึงตกลงใจว่า

ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะสร้างงานของตนเองได้แล้ว จึงยินยอมให้ลงมือทำงานของตนเองได้ แต่ถ้าหากนักเรียนกระด้างกระเดื่อง พยายามค้นหาแนวทางของตนเอง ไม่ปฏิบัติตามแนวทางของครู ครูก็อาจจะมองว่านักเรียนผู้นั้นไม่มีหัว ไม่มีพรสวรรค์ จึงไม่ต่อลวดลายให้ สุดท้ายผู้เรียนก็ไม่ได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม

จะเห็นได้ว่าศิลปศึกษาในยุคนี้จะมีบทบาทเฉพาะในวัด กลุ่มช่างฝีมือ หรือหมู่ช่างฝีมือประจำราชสำนักเท่านั้น และศิลปศึกษาหรือการศึกษาศิลปะในเวลานั้นก็เป็นไปในเชิงช่างฝีมือเป็นประการสำคัญ

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2438

เมื่อโรงเรียนหลวงก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ.2414 โดยมุ่งเน้นการรู้หนังสือและอบรมสั่งสอนขนบธรรมเนียมราชการเพื่อเตรียมคนไปรับราชการนั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการเรียนการสอนศิลปศึกษาในโรงเรียน จนถึงหลักสูตรการศึกษาฉบับแรกของไทยปี พ.ศ. 2438 จะพบว่าศิลปศึกษาซึ่งกินความเฉพาะ “การวาดเขียน” ได้เข้ามามีบทบาทในหลักสูตรของระบบโรงเรียน โดยเริ่มต้นในประโยค 3 กำหนดให้เรียนวาดเขียนใน 4 ชั้น (กรมวิชาการ, 2504, น. 169 - 170) ดังนี้

ประโยค 3 ชั้น 1 วาดเขียนมือเปล่ากับวาดเขียนมีสเกล

ประโยค 3 ชั้น 2 วาดเขียนมือเปล่าจากรูปของจริงกับเขียนมีสเกล

ประโยค 3 ชั้น 3 วาดเขียนมือเปล่า เขียนด้วยธรรมชาติโลก (เขียนจากของจริง)

ประโยค 3 ชั้น 4 วาดเขียนระบายเงาจากของจริง และเขียนรูปในภูมิศาสตร์

เมื่อพิจารณาศิลปศึกษาตามหลักสูตรนี้จะพบว่าไม่ใช่รูปแบบของศิลปะประเพณีนิยมของไทย (Thai Traditional Art) อันเป็นศิลปะในลักษณะอุดมคติ (Idealism) ที่ได้มีการกำหนดมาตรฐานความงามตามจินตนาการที่วางไว้เป็นแบบแผน แต่ศิลปะศึกษาในหลักสูตรนี้จะมุ่งเน้นศิลปะแบบเหมือนจริง (Realistic Art) อันเป็นลักษณะทางศิลปะที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเพณีนิยมของชาติตะวันตก ที่เข้ามาพร้อมกับหลักสูตรการศึกษา ระบบการศึกษา และระบบการเมืองในช่วงเวลานั้น

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2448

แผนการศึกษาแห่งชาติปี พ.ศ. 2441 เป็นความพยายามที่จะจัดโครงสร้างการศึกษาให้เป็นระบบขึ้น ตั้งแต่มูลศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย โดยได้รับอิทธิพลมาจากระบบการศึกษาในประเทศอังกฤษ ร่างโครงการศึกษานี้ได้จัดวางไว้อย่างเป็นระบบ แต่ก็ไม่ได้นำมาประกาศใช้ในแผนการศึกษาฉบับปี 2445 ซึ่งได้รับอิทธิพลจากระบบการศึกษาของญี่ปุ่นแทน

อันเป็นผลมาสู่หลักสูตรปี 2448 ที่ประกาศใช้ตามมา โดยพบว่าวิชาศิลปศึกษาที่ใช้คำว่า “วาดเขียน” ในหลักสูตรปี พ.ศ.2438 ได้เปลี่ยนมาเป็น “วิชาศิลปะ” ในหลักสูตรฉบับใหม่นี้มีเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรดังต่อไปนี้

ปีที่ 1 สอนยี่ออเมตรีจากตำราที่เรียกว่า “แปรกติกลยี่ออเมตรี”

ปีที่ 2 ให้ฝึกหัดในการที่เรียนมาแล้วในปีที่ 1

ปีที่ 3 ให้ฝึกหัดในการที่เรียนมาแล้วในปีที่ 2

จากการที่สังคมไทยมีศิลปะตามสายประเพณีนิยมของไทยอยู่แต่บรรพกาลแล้ว การรับศิลปะจากตะวันตกที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากเดิมทำให้เกิดการสับสน ดังจะเห็นได้จากปรากฏการณ์ เริ่มแรกจากหลักสูตรฉบับนี้ ซึ่งขาดความชัดเจนว่า ศิลปศึกษาคืออะไร ศิลปศึกษาในหลักสูตรปี พ.ศ. 2438 คือ วาดเขียน แต่ศิลปศึกษาในหลักสูตรปี พ.ศ.2448 คือ ยี่ออเมตรีหรือ เรขาคณิต (Geometry) เท่ากับว่าศิลปศึกษาในช่วงนี้เป็นศิลปศึกษาที่สัมพันธ์กับคณิตศาสตร์และการเขียนแบบในเชิงสถาปัตยกรรมนั่นเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 85)

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2452 และ พ.ศ. 2454

จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยในศาสตร์สมัยใหม่และดำเนินพระราชโบายติดต่อสัมพันธ์กับชาวตะวันตกอย่างกว้างขวาง ได้ส่งผลกระทบมาสู่การศึกษา การดำรงชีวิต อาคารบ้านเรือน และศิลปกรรมไทย ทั้งในรัชสมัยของพระองค์ รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมัยต่อ ๆ มา ทางด้านศิลปกรรมจิตรกรรมของชลวอินโข่งในรัชกาลที่ 4 ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ใหม่ของจิตรกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากศิลปะอิมเพรสชันนิสม์ (Impressionism) ของยุโรป และพระที่นั่งอนันตสมาคมที่สร้างขึ้นในรัชกาลที่ 5 ก็ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ใหม่ทางสถาปัตยกรรม ที่ได้รับอิทธิพลจากสถาปัตยกรรมของยุคเรอเนสซองส์ (Renaissance) ของอิตาลี (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 86)

จากการเปิดประเทศในยุคสมัยนั้น ส่งผลให้การศึกษาศิลปะเกิดการขับเคลื่อน โดยในปี พ.ศ. 2448 สามัคยาจารย์สมาคมได้ตั้งโรงเรียนช่างขึ้น และสถาปนาขึ้นเป็นโรงเรียนเพาะช่าง ในปี พ.ศ. 2456 การศึกษาศิลปะจากโรงเรียนเพาะช่างนี้ได้ส่งผลมาสู่การศึกษาศิลปะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสืบต่อมา

สำหรับหลักสูตรมูลศึกษา พ.ศ. 2452 นั้น วิชาศิลปะแบ่งออกเป็นวิชาวาดเขียน และวิชาขับร้อง ซึ่งวิชาวาดเขียนมีความมุ่งหมาย คือ จะให้เกิดความเอาใจใส่ สังเกตรูป ซึ่งมีอะไรผ่านตาแล้วให้ชื่อว่าเห็นอยู่เสมอ อย่าผ่านไปเปล่า ๆ เพื่อบำรุงความฉลาด การวาดเขียนเป็นหนทางฝึกหัดความสังเกตอย่างนี้ได้ดี กับเป็นการปลูกฝังความรักงาม รักความสะอาด และ

ระเบียบเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมุ่งแสดงความนึกถึงเป็นรูปให้เห็นด้วยตา เป็นต้นว่า เขียนให้เขาทำของตามประสงค์ของตนได้ และถ่ายสิ่งที่ได้เห็นไว้เป็นรูปก็ได้ มีวิธีสอน คือ เขียนป้าย ใช้พู่กันกับน้ำหมึกหรือสีน้ำ โดยถ่ายรูปของจริงต่าง ๆ เช่น ใบไม้ เครื่องเถา ที่ง่าย ๆ หรือจะใช้ดินสอวาดรูปโครงของจริงที่ง่าย ๆ โดยอาจจะเลือกสอนทางใดทางหนึ่งหรือสอนทั้งสองวิธีก็ได้

ข้อสำคัญในการสอนวาดเขียนนี้ จะต้องระมัดระวังให้สะอาด และสังเกตเขียนรูปที่เขียนกับรูปของจริงนั้น เป็นข้อใหญ่ มิฉะนั้นจะไม่สมประสงค์ตามความมุ่งหมายซึ่งได้ว่าไว้

ในปี พ.ศ. 2554 ได้มีหลักสูตรสามัญศึกษาในระดับมูล ประถม มัธยม และมัธยมสูง ของกรมศึกษาธิการ ซึ่งได้มีการปรับปรุงบ้างเล็กน้อยแต่ก็คงยังรักษาในโครงสร้างเดิมไว้ พร้อมกันนั้นก็ได้เพิ่มหลักสูตรในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมัธยมสูงไว้ด้วย โดยมีรายละเอียดวิชาวาดเขียนในระดับมูลศึกษาฉบับนี้เหมือนกับฉบับปี พ.ศ. 2452 แต่มีเพิ่มเติมในการสอนวาดเขียน คือ จะต้องหัดเขียนจากของจริง อย่าลอกจากรูปเขียนเป็นอันขาด เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต มีความพิถีพิถันเพราะหัตถ์ถ่วน และมุ่งความสะอาด ตลอดจนความมีระเบียบเป็นสำคัญ

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2456

ศิลปศึกษาหลักสูตร ปี พ.ศ. 2456 นี้พัฒนาขึ้นหลังจากการแสดงศิลปปะการหัตถกรรมของนักเรียนครั้งแรก (พ.ศ. 2455) ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จัดโดยกระทรวงธรรมการ การแสดงศิลปหัตถกรรมได้ส่งผลไปสู่การยอมรับในงานฝีมือหรืองานหัตถกรรมในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น

หลักสูตรประถมศึกษา วิชาที่บังคับให้สอนประกอบด้วยวิชาสามัญคือ จรรยา ภาษาไทย เลข ความรู้เมืองไทย การรักษาตัว วาดเขียน ลูกเสือ วิชาสามัญคือ วิชาหาเลี้ยงชีพ (หัตถกรรม กสิกรรม พาณิชยกรรม) วิชาที่ไม่บังคับให้สอนคือ วิทยา ขบร้อง นักเรียนหญิง วิชาสามัญอย่างเดียวกับประถมศึกษาชาย เว้นแต่วิชาลูกเสือ ให้เลือกสอนแต่เฉพาะที่สมควรแก่หญิง วิชาสามัญให้เลือกวิชาอย่างหนึ่งซึ่งเป็นทางถนัดของหญิง เช่น เย็บปักถักร้อย หรือการฝีมืออื่น ๆ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 93)

หลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2456 เปลี่ยนมูลศึกษาเป็นประถมศึกษา สูงขึ้นมาเป็นมัธยมทั้งหมด มัธยมตอนต้น กลาง และปลาย เนื้อหาของหลักสูตรเป็นของเก่าเสียโดยมาก ประถมศึกษานำเอาวิชาการรักษาตัวจากหลักสูตร พ.ศ. 2452 มาใช้ ส่วนวาดเขียนใช้วิธีย่อข้อความจากเดิมให้สั้นลงเป็นลำดับ ในชั้นมัธยมตอนต้น แตอนกลางก็นำมาจากหลักสูตรเดิม ส่วนมัธยมศึกษาตอนปลายเปลี่ยนจากการเขียนแผนที่เป็นการเขียนย่อเมตริกซ์รูปต้น

ในขณะที่หลักสูตรการศึกษาศึกษาปี พ.ศ. 2452 และ 2454 มีเป้าหมายและกิจกรรมที่กว้างขวางขึ้น แต่หลังจากนั้นศิลปะศึกษาในหลักสูตร ปี พ.ศ. 2456 ก็ไม่ได้มีการพัฒนาอะไรเพิ่มมากขึ้นนัก

ศิลปะศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2464 และ พ.ศ. 2471

หลักสูตรประถมศึกษา วิชาที่บังคับให้สอนประกอบด้วย วิชาสามัญคือ จรรยา ภาษาไทย เลข ความรู้เรื่องเมืองไทย การรักษาตัว วาดเขียน ลูกเสือ วิชาสามัญคือ วิชาชีพ (หัตถกรรม กสิกรรม พาณิชยกรรม) วิชาที่บังคับให้สอนคือ วิทยา ขบร้อง สำหรับนักเรียนหญิง วิชาสามัญอย่างเดียวกับหลักสูตรประถมศึกษาชาย เว้นแต่วิชาลูกเสือให้เลือกสอนแต่เฉพาะที่สมควรแก่หญิง วิชาสามัญให้เลือกเฉพาะวิชาอย่างหนึ่งซึ่งเป็นทางถนัดของหญิง เช่น เย็บปักถักร้อยหรือการฝีมืออื่น ๆ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาที่บังคับให้สอนคือ จรรยา ภาษา (ไทย อังกฤษ) เลข ภูมิศาสตร์และพงศาวดาร วิทยา วาดเขียน ลูกเสือ วิชาที่ไม่บังคับให้สอนคือ ขบร้องและดนตรี สำหรับนักเรียนหญิง ไม่มีวิชาลูกเสือ เพิ่มเย็บปักถักร้อยและการเรือน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนกลาง หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนกลาง ทั้งชายและหญิงก็คล้ายกับมัธยมศึกษาตอนต้น ในหมวดภาษามีเพิ่มภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน หรือภาษาจีนเข้าไว้ด้วยกัน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งชายและหญิงก็คล้ายกับมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2456 และสำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีหลักสูตรอีกฉบับหนึ่งตามมาในปี พ.ศ. 2471 ซึ่งคล้ายกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2464 แต่ตัดรายวิชาศิลปะไม่ว่าจะเป็นวาดเขียน การฝีมือ หัตถกรรม ออกทั้งหมด (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527, น. 98 - 100)

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2452 และ 2454 คล้ายกับมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2456 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2471 คล้ายกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายปี พ.ศ. 2464 แต่ตัดรายวิชาศิลปะไม่ว่าจะเป็นวาดเขียน การฝีมือ หัตถกรรม ออกทั้งหมด

ศิลปะศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2475

รัฐบาลชุดแรกในระบอบประชาธิปไตยได้จัดตั้งสภาศึกษาขึ้น สภาศึกษาได้เสนอแผนการศึกษาฉบับใหม่ต่อรัฐบาล และได้ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2475 โดยมีความมุ่งหมายทางการศึกษา (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548, น. 21) ดังนี้

- 1) ให้พลเมืองทุกคนไม่เลือกเพศ ชาติ ศาสนา ได้รับการศึกษาเหมาะสมแก่
อรรถภาพของตนคือ พอสสมควรแก่ภูมิปัญญาและทุนทรัพย์ เพื่อทุกคนได้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง
ในทางอาชีพ ซึ่งตนเกิดมาสำหรับกระทำ
- 2) เพื่อการอาชีพของตน กุลบุตรธิดาควรได้รับการศึกษาทั้งสามัญและ
วิสามัญศึกษาทั้งสองฝ่าย ซึ่งกำหนดไว้เป็นขั้น ๆ ตามภูมิปัญญาและทุนทรัพย์
- 3) เพื่อความสมบูรณ์แห่งพสกนิกรสยาม ท่านได้จัดการศึกษาทั้งสามส่วน
ล้วนเหมาะสมคือ จริยศึกษา อบรมให้มีศีลธรรมดีงาม พุทธิศึกษา ให้ปัญญาความรู้ พลศึกษา
ฝึกหัดให้เป็นผู้มีร่างกายสมบูรณ์

หลังจากรัฐบาลได้ประกาศหลักการแผนการศึกษาชาติไว้แล้ว ก็ยังคงใช้หลักสูตร
เก่าอยู่ในปี พ.ศ. 2479 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาชาติฉบับปี พ.ศ. 2475 และปี พ.ศ.
2480 จึงได้มีประมวลศึกษาพิเศษ กำหนดหลักสูตรและประมวลการสอนออกบังคับใช้

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2480

ศิลปศึกษาหลักสูตรปี พ.ศ. 2480 ฉบับนี้จะพบว่า แนวคิด ทฤษฎี และกิจกรรม
ต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลจากสถาบันศิลปะอย่างเด่นชัด และดูจะมีแนวโน้มเน้นหนักไปทางช่างฝีมือ
โดยในระดับประถมศึกษา จะมุ่งให้วาดเส้นและเขียนจากหุ่นจริง การลอกภาพซึ่งเคยถูกปฏิเสธ
จากอดีตก็กลับมาได้รับการยอมรับเป็นอย่างมาก โดยหัดให้ลอกวาดลายอย่างง่าย ๆ จากตัวอย่าง
แบบพิมพ์ หรือแบบที่ครูเขียนให้ดูบนกระดานดำ ในระดับมัธยมต้น การวาดเขียนประกอบขึ้นด้วย
ภาพของจริงและภาพประดิษฐ์ ภาพของจริงนอกจากจะมุ่งเน้นการเขียนหุ่นแบบเหมือนจริงแล้ว
ยังมีแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการเน้นความสำคัญของสี ความหลากหลายของหุ่น และความคิด
เกี่ยวกับความงามของเส้นหรือรูปทรงของเรขาคณิต ซึ่งเป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับศิลปะตะวันตก
ในยุคศิลปะบาบาศนิยม (Cubism) แต่จะต่างกันตรงที่ว่าศิลปะบาบาศนิยมสร้างสรรค์จากสื่อจิตใจ
รูปทรงธรรมชาติมาสู่รูปทรงเรขาคณิต แต่ในที่นี้มุ่งให้เลือกสื่อจิตใจที่เป็นเส้นหรือรูปทรงเรขาคณิต
ส่วนภาพประดิษฐ์เน้นการออกแบบตกแต่ง (decorative design) โดยใช้รูปทรงธรรมชาติเป็นหลัก
นอกจากนั้น ยังมีการพิมพ์ภาพที่มีทั้งการพิมพ์ภาพสแตนซิล (stencil) และการปรุภาพ ซึ่งจัดไว้ใน
ภาพประดิษฐ์ด้วย ส่วนระดับมัธยมปลาย การวาดภาพมีทั้งการใช้ภาพของจริงเน้นแบบและ
การวาดภาพจากหุ่นที่ลักษณะผิวหรือมวลสารแปลกและเด่นมากขึ้น เช่น ผิวมันลื่นมวลสารอ่อน
นุ่ม จะสังเกตได้ว่าการเรียนศิลปศึกษาในยุคนี้มีความพยายามที่จะให้นักเรียนได้เขียนภาพที่แสดง
คุณสมบัติเฉพาะตัวของวัตถุ อันเป็นแนวทางจากสถาบันศิลปะที่มุ่งการฝึกฝนแบบธรรมชาตินิยม
(Naturalism)

ส่วนภาพประดิษฐ์ก็มีการกำหนดให้เขียนภาพลายไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการเริ่มนำศิลปะประเพณีนิยมของไทยบรรจุไว้ในหลักสูตรศิลปศึกษาด้วย นอกจากนั้น ยังมีการเขียนภาพความจำ ซึ่งเป็นค่านิยมใหม่สำหรับหลักสูตรนี้ ด้วยการนำแนวคิดจากศิลปะประเพณีนิยมไทยที่นิยมเขียนภาพลายไทยมาผสมผสานกับความจำของตน ซึ่งจะพบเห็นได้มากกว่าการเขียนภาพด้วยกระบวนการเผชิญหน้ากับสื่อศิลปะ (การวาดภาพเหมือนจริง) ถือเป็นความขัดแย้งกันอยู่อย่างหนึ่งเนื่องจากภาพเขียนไทยเป็นรูปแบบอุดมคติ แต่ตามหลักสูตรนี้มุ่งรูปแบบเหมือนจริงอย่างตะวันตก ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2548 , น. 23 - 24) ได้สรุปเกี่ยวกับศิลปศึกษาหลักสูตรปี พ.ศ. 2480 ไว้ดังนี้

1) แม้หลักสูตรศิลปศึกษาฉบับนี้จะถือได้ว่าเป็นหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาเป็นอย่างมาก ทั้งผลสะท้อนจากการกระแสการเมืองและกระแสความคิดจากสถาบันศิลปะ แต่การที่ยังคงกำหนดว่าศิลปะคือการวาดเขียนและการฝีมืออยู่เดิม ทำให้ศิลปะไม่สามารถขยายตัวออกไปได้กว้างนัก และยังทำให้เกิดความสับสนในการจัดหมวดหมู่ เช่น การจัดงานปั้นไว้ในกลุ่มการฝีมือหรือการจัดภาพพิมพ์ไว้ในกลุ่มภาพประดิษฐ์ เป็นต้น

2) หลักสูตรยังไม่ได้แยกงานศิลปะและงานช่าง

3) การวาดเขียนเน้นความเหมือนจริงตามแนวธรรมชาตินิยมมากขึ้น มีการกำหนดและเสนอแนะแบบหรือหุ่นที่จะเขียนหลากหลายมากขึ้นด้วย

4) เน้นการระบายสีมากขึ้น โดยเฉพาะการระบายสีน้ำ

5) ได้เสนอเทคนิคต่าง ๆ ในการเขียนภาพไว้ด้วย เช่น “หัดเขียนดอกไม้ง่าย ๆ กลีบน้อย ๆ และมีสีสดชัด” “การสลับสี การใช้สีหนาและสีบาง การดูสีลงบนภาพ ภาพที่ตัดเส้นด้วยดินสอดำหนัก ๆ” (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

6) หลักสูตรได้สะท้อนให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีทางศิลปะและทฤษฎีสี เช่น แม่สี การผสมสี (มัธยมศึกษาตอนต้น) รู้จักเดินขึ้นเดินลง รู้จักเทียบส่วน และรู้จักของใกล้และของไกล (มัธยมศึกษาตอนปลาย)

7) มีข้อเสนอแนะให้ใช้วัสดุหลายชนิด เช่น ดินสอ สีน้ำ ถ่าน ปากกา หมึกจีน

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2491 และ พ.ศ. 2493

ศิลปะในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2491 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2493 มีโครงสร้าง ความมุ่งหมาย และรายการที่ต้องสอนคล้ายกันมาก โดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเกือบจะไม่มีข้อแตกต่าง

กันเลย เป็นการวางโครงสร้างการศึกษาในลักษณะต่อยอดขึ้นไปเรื่อย ๆ เน้นเพียงความยากขึ้นในระดับที่สูงขึ้น มิได้มองการศึกษาในลักษณะกำหนดเอกลักษณ์ในแต่ละระดับ ข้อสังเกตทางด้านศิลปศึกษาคือ

1) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ. 2491 และ 2493 เน้นให้ความสำคัญกับการฝีมือมากกว่าการวาดเขียน ดังจะเห็นได้จากการฝีมือมีการกำหนดรายละเอียด การเสนอแนะกิจกรรม และการเสนอแนะวัสดุ

2) การฝีมือได้เสนอแนะวัสดุมากขึ้น รวมทั้งเศษวัสดุ ซึ่งวัสดุที่หลากหลายชนิดย่อมเป็นทางหนึ่งที่จะกระตุ้นการสร้างสรรค์งานได้มากขึ้น

3) เป็นหลักสูตรที่เริ่มมองความสำคัญของท้องถิ่น แม้จะยังไม่ชัดเจนนัก เช่น การฝีมือที่มุ่งการจักรสาน การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การใช้วัสดุท้องถิ่น เช่น ใบมะพร้าว ใบลาน ใบเตย ใบตาล ไม้ไผ่ หวาย กก เปลือกหอย หรือ การถลุงดินเผาต่าง ๆ และให้สี (มัธยมศึกษาตอนต้น) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประยุกต์มาจากหนังตะลุงหรือหนังใหญ่ของไทย

นับแต่แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 ได้มุ่งการศึกษา 3 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา จนถึงหลักการแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 รัฐบาลได้ประกาศความมุ่งหมายเพิ่มเติมในด้านที่ 4 คือ หัตถศึกษา โดยขยายความมุ่งหมายของหัตถศึกษาไว้ว่า “ให้มีความเคยชินและความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบสัมมาชีพ” ซึ่ง “หัตถศึกษา” ได้รวมทั้งงานช่างและศิลปะไว้ด้วยกัน (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548, น. 24 - 25)

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2498

หลักสูตรศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาปี พ.ศ. 2498 ในฉบับนี้ ได้เริ่มนำคำว่า “งานศิลปะ” มาใช้ โดยมีความหมายถึงลวดลายในการวาด การจัดภาพ การเขียนแผนผัง การใช้สี แต่งงานศิลปะก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของศิลปศึกษาเท่านั้น โดยที่ศิลปศึกษาได้รวมถึงงานศิลปะ การเขียนภาพ การศึกษาภาพ และงานฝีมือ ซึ่ง วิรุณ ตั้งเจริญ (2548, น. 26 - 27) ได้สรุปเกี่ยวกับศิลปศึกษาหลักสูตรปี พ.ศ. 2498 ไว้ ดังนี้

- 1) ความเชื่อเกี่ยวกับศิลปะมีแนวโน้มไปในทางงานประดิษฐ์
- 2) ศิลปะจัดไว้ในหมวดสังคมศึกษา โดยมุ่งถึงว่าศิลปะมีประโยชน์ต่อสังคม
- 3) มีความเชื่อว่า การแสดงออกทางศิลปะของเด็กเป็นอำนาจของการสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในตัวเด็ก เป็นความสามารถที่ซ่อนอยู่ ซึ่งเป็นการพิจารณาในเชิงจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิเคราะห์

- 4) มีความเชื่อว่า ความสวยงามและความเป็นระเบียบในธรรมชาติมีผลต่อการทำงานศิลปะ และจะเป็นผลสะท้อนไปสู่การสร้างสิ่งแวดล้อมให้สวยงามและเป็นระเบียบ
- 5) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มเพื่อการทำงานร่วมกัน
- 6) ส่งเสริมการวิจารณ์ศิลปะและการรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่นขั้นพื้นฐาน
- 7) รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 8) ส่งเสริมการสะสมและการนิทรรศการผลงานศิลปะเพื่อสร้างแรงจูงใจ
- 9) ส่งเสริมการประหยัด วัสดุท้องถิ่น ความเหมาะสมกับท้องถิ่น
- 10) ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 11) มีงานเขียนแบบและออกแบบ
- 12) มีกิจกรรมสมัยใหม่เกิดขึ้น เช่น การเขียนภาพจากประสบการณ์การละเล่นด้วยนิ้วมือ การปั้นกระดาษ
- 13) “การศึกษาภาพ” ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของศิลปศึกษา ซึ่งเท่ากับเป็นการมองความสำคัญของความซาบซึ้งในศิลปะ การวิจารณ์ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์

ในหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาได้นำคำว่า “ศิลปศึกษา” มาใช้เพื่อครอบคลุมทั้งดนตรี ฆ้อง ขลุ่ย เขียนภาพ การปั้นสลัก การประพันธ์ การละคร และงานช่างฝีมือ การเขียนภาพได้นำการเขียนภาพลายไทยเข้ามามีบทบาทเด่นชัดในหลักสูตร เขียนภาพจากสิ่งที่มองเห็น และศึกษารูปแบบศิลปะสากลยุคต่าง ๆ การปั้นและการแกะสลักมุ่งให้สอนเทคนิคต่าง ๆ ในการปั้นสลัก ให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกตามที่เห็นสวยงาม และมุ่งคำนึงถึงวัสดุที่ถ่ายทอด

ในปี พ.ศ.2494 ได้มีประกาศให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับ พ.ศ. 2498 เฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แทนหลักสูตรเดิม แต่ด้วยเหตุที่หลักสูตรนี้ปฏิบัติการสอนภาษาไทย จึงมีปัญหายุ่งยากในการใช้ กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศยกเลิกกลางปี พ.ศ. 2498 และกลับไปใช้หลักสูตรเดิม จากนั้นจึงเริ่มปรับปรุงหลักสูตรใหม่ปลายปีนั้น และใช้หลักสูตรประถมศึกษาสำหรับโรงเรียนปรับปรุงเฉพาะ ป.1 และ ป.2 ในปี พ.ศ. 2501 และใช้เต็มทั้ง 4 ปี ในปี พ.ศ. 2502 ส่วนหลักสูตรการศึกษาเบื้องต้น 7 ปี ได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2503

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2503

ศิลปศึกษาในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2503 จะมุ่งเสริมสร้างการแสดงออกโดยเสรีที่คำนึงถึงสุขภาพทางจิตมากกว่าส่งเสริมทักษะทางศิลปะ ส่วนหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย ศิลปศึกษามีทั้งฆ้องระนาดดนตรี กับภาพเขียนและระบายสี กระบวนการเรียนการสอนได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กวัยนี้ยิ่งขึ้นกว่าเดิม ไม่ยึดถือมาตรฐาน

ทางศิลปะเช่นแต่ก่อน โดยมุ่งเน้นความเพลิดเพลินทางอารมณ์มากกว่าทักษะหรือมาตรฐานทางศิลปะ ถ้าพิจารณาจากเวลาเรียน นับว่าหลักสูตรได้ให้ความสำคัญกับวิชาหัตถศึกษาไว้พอสมควร ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ว่าโรงเรียนจะสามารถใช้เวลาที่ได้ไปมากพอสมควรนี้ ผูกฝนอบรมเด็กให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าหลักสูตรนี้ยอมเสียสละเวลาทางวิชาการไปเพื่อหวังให้ได้คุณค่าทางหัตถศึกษาทดแทน กลับไม่ได้สิ่งทดแทนที่คาดหมายไว้ ก็นับเป็นการสูญเสียถึง 2 ชั้น ความสำเร็จของหลักสูตรนี้จึงขึ้นอยู่กับปฏิบัติมากที่สุด ถ้าหลักสูตรนี้เป็นการสำรวจความถนัดหรือความสนใจเป็นพิเศษในการทำงานประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นเครื่องชี้ทางการที่จะเลือกเรียนในสายมัธยมศึกษาใดต่อไปข้างหน้าได้แล้ว ก็นับว่าได้ผลตรงตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ศิลปะหรือการช่างให้เลือกเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง มีการวาดเขียน การปั้น แกะสลัก การแกะแบบพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ จัดเป็นฝ่ายวิจิตรศิลป์ ถ้าเลือกการช่าง ทุกคนต้องเรียนการเขียนแบบและการออกแบบ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548, น. 28 - 29)

ศิลปศึกษาหลักสูตร พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2524

หลักสูตรศิลปศึกษา ฉบับปี พ.ศ. 2521 และ 2524 ได้พยายามจัดการศึกษาออกเป็นกลุ่มวิชาต่าง ๆ และศิลปศึกษาก็ได้รับการจัดเข้าไปอยู่ในกลุ่มที่มุ่งพัฒนาทางบุคลิกภาพ คือ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในระดับประถมศึกษา และกลุ่มพัฒนานุคลิกภาพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับเป็นการต่อยอดคุณค่าของศิลปศึกษาในเชิงผลสะท้อนให้เด่นชัดยิ่งขึ้น กิจกรรมศิลปศึกษาเป็นไปในลักษณะผลสะท้อนที่เป็นนามธรรมมากกว่าตัวผลงานศิลปะที่เป็นรูปธรรม กิจกรรมศิลปศึกษาในลักษณะการฝีมือ หัตถศึกษา หรือศิลปะปฏิบัติหายไป แต่จะมีสอดแทรกอยู่บ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทั้งจุดประสงค์และกิจกรรมก็พัฒนาให้กว้างและชัดเจนกว่าหลักสูตร พ.ศ. 2503 หลักสูตรฉบับนี้ได้เน้นคุณค่าในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมในระดับวัยเด็กไว้ 3 ด้าน ดังนี้

- 1) คุณค่าทางจิตใจ ได้แก่ รสนิยมที่พึงมีต่อศิลปะ การชื่นชมต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าความงาม
- 2) คุณค่าทางกายภาพ ได้แก่ การแสดงออกด้วยการริเริ่มสร้างสรรค์ การแสดงออก ตามความถนัดและความสามารถเฉพาะบุคคล รวมทั้งการได้มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 3) คุณค่าทางสังคม ได้แก่ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเป้าหมายข้างต้น ยังเป็นที่คาดหวังต่อไปอีกว่าเด็กที่ได้ผ่านประสบการณ์ทางศิลปะอย่างดี เด็กซึ่งจะเป็นทรัพยากรอันสำคัญของชาติในอนาคต จะได้ดำรงไว้ซึ่งคุณค่าเหล่านี้ และมีผลต่อเนื่องไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมด้วยไม่ว่าจะเป็นเรื่องรสนิยมที่ดีงาม การเป็นบุคคลที่สร้างสรรค์ การเป็นบุคคลที่สันติสุข หรือการเป็นผู้มีวินัยในสังคม เป็นต้น แม้เป้าหมายเช่นนี้จะดูแลเป็นเป้าหมายที่อยู่ห่างไกลจากชีวิตในวัยเด็ก เพราะชีวิตเด็กจะต้องผ่านด้วยตัวแปรอีกมากมายกว่าจะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในสังคม แต่การเริ่มต้นที่ดีและถูกต้องก็เหมือนบรรลุมเป้าหมายไปแล้วระดับหนึ่ง (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2526, น. 42)

สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถสรุปเป้าหมายได้ดังนี้

1) ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางศิลปะ เมื่อผู้เรียนศึกษาและฝึกปฏิบัติทางด้านศิลปะ เขาก็ย่อมมีความสามารถที่จะสร้างสรรค์ศิลปะได้ระดับหนึ่งตามศักยภาพของเขา และพร้อมที่จะประยุกต์ความสามารถทางศิลปะนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) ศิลปะพัฒนาบุคลิกภาพ เมื่อการสร้างสรรคศิลปะเป็นการสร้างสรรค์ทางรูปธรรม การปฏิบัติงานและผลในเชิงวัตถุ ย่อมมีผลกระทบต่อการสร้างสรรคคุณค่าทางบุคลิกภาพไปพร้อมกัน เช่น ความซาบซึ้งในคุณค่าความงาม พลังในการแสดงออกและสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตัวเอง รวมทั้งการพัฒนาให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

3) ศิลปะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม จากสภาพของกิจกรรมทัศนศิลป์ศึกษา และกระบวนการเรียนการสอนที่ดี การเรียนร่วมกัน การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน วิพากษ์วิจารณ์งานศิลปะร่วมกัน ย่อมเป็นผลไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมที่เอื้อเพื่อเอื้อเผื่อแผ่ต่อกัน การอยู่ร่วมกัน การลงแรงทำงานเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

ศิลปศึกษาในปัจจุบัน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551)

ศิลปศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้หมายรวมเอาวิชาทัศนศิลป์ วิชาดนตรี และวิชานาฏศิลป์เข้าเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับสาระสำคัญของศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) ได้ระบุถึงการมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: ออนไลน์) ได้ระบุสาระและมาตรฐานการเรียนรู้สำหรับวิชาทัศนศิลป์ไว้ ดังนี้

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

นอกจากนี้ยังได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้ แบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้าง เคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาดสัดส่วน ความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถสร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลดและเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลาย ในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิก ในการนำเสนอข้อมูลและมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติ และท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัยและวัฒนธรรมต่าง ๆ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการ การแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก เข้าใจอิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม

ศิลปศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีสาระสำคัญของศิลปศึกษา (ทัศนศิลป์) เป็น 2 มาตรฐาน และกำหนดคุณภาพของผู้เรียนไว้ 4 ช่วงชั้น โดยมีแนวคิดหลักที่ว่า การเรียนรู้ศิลปะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ โดยมองว่ากิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนได้ในหลากหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม อันนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

สรุปได้ว่า ศิลปศึกษาในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีจุดเริ่มต้นมาจากการสืบทอดวัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยในช่วงแรก ๆ จะมุ่งเน้นการเลียนแบบ และท่องจำ ผ่านภาพวาดหรือภาพเขียน โดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดวิชา ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ช่วงปี พ.ศ. 2552 – 2454 เริ่มมีการรับเอาอิทธิพลทางศิลปะของชาติตะวันตกเข้ามามากขึ้น จากที่เคยเลียนแบบงานของครู เริ่มมีการเรียนรู้ และฝึกหัด การสังเกตจากธรรมชาติมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต มีความถี่ถ้วน รักความสะอาด และมีระเบียบ และในยุคนี้ได้เริ่มมีการก่อตั้งโรงเรียนเพาะช่างอันเป็นโรงเรียนเฉพาะทางในการศึกษาศิลปะ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในส่วนของศิลปศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งได้ยึดเอาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นแกน มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ โดยมองว่ากิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับศิลปศึกษาที่มีอยู่ในทุกยุคทุกสมัย เพียงแต่ศิลปศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีการระบุสาระสำคัญและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นงานหลักของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากทุกสถาบันการศึกษามีจุดมุ่งหมายให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ โดยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก ผู้สอนต้องเข้าใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และทุกคนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองได้ ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นไปตามธรรมชาติของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 12)

ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบของการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนทราบถึงทิศทางในการจัดการเรียนการสอน ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ (ทศนา แฉมมณี, 2548, น. 4-5; นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2554, น. 18 - 19) สำหรับ สุวัฒน์ มุททเมธา

(2551, น. 105 - 106) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั้น จะต้องสร้างความสนใจ ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน ในขณะที่เดียวกันการจัดการเรียนการสอนหรือการจัด ประสบการณ์จะต้องให้ข้อมูลหรือเนื้อหาวิชาที่ถูกต้องเพียงพอ และต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ ทดลองแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลหรือเนื้อหาที่ได้เรียน อีกทั้งจะต้องมีการตรวจสอบผลจาก การพยายามนั้นว่าถูกต้องหรือไม่ โดยเรียกกระบวนการนี้ว่า “กระบวนการเรียนรู้” และ พิสิฐ เมธากัทธ และธีระพล เมธิกุล (2553, น. 151) ให้ความหมายการสอนหมายถึง กิจกรรมของบุคคล ซึ่งมีหลักการและเหตุผลเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการ สอนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการสอน ด้านการวัดผล และด้านการประเมินผลการสอน

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอน ถือเป็นกระบวนการที่ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ไปสู่ผู้เรียนโดยอาศัยหลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้วางไว้

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2554, น. 4 - 5) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสอนในระดับอุดมศึกษา มีประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) การสร้างองค์ความรู้ การเรียนการสอนทำให้เกิดการค้นคว้า วิจัย มีการ พัฒนาศาสตร์ให้มีความลึกซึ้งและเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น
- 2) การสร้างบัณฑิต การเรียนการสอนคือการสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ ทั้งทาง วิชาชีพและวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต
- 3) การพัฒนาวิชาชีพขั้นสูง การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา เป็นการ ถ่ายทอดความรู้จากบุคคลที่มีความรู้ในขั้นสูงเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่สังคม ซึ่งบัณฑิต เหล่านั้นต่างก็ก้าวไปสู่วิชาชีพต่าง ๆ เป็นผู้ดูแล ถ่ายทอด พัฒนา และยกระดับวิชาชีพของตนให้ ก้าวไปสู่วิชาชีพขั้นสูง
- 4) การสร้างสังคมที่ดี สถาบันอุดมศึกษาถือเป็นแหล่งผลิตคนดี และคนเก่ง ให้ออกไปปรับใช้สังคม การสอนมุ่งให้ทั้งความรู้และคุณธรรม ดังนั้นเมื่อบัณฑิตสำเร็จการศึกษา ออกไป จะช่วยเป็นผู้ชี้นำสังคม เป็นตัวอย่าง และทำให้สังคมได้พัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทั้งการจัดหลักสูตร และการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน/นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนการสอนยังถือเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้สอนกำหนดทิศทางให้ผู้เรียนได้เรียนตามหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรมที่ได้มีการวางแผนไว้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และนำความรู้ความสามารถมาพัฒนาตนเองและประเทศชาติได้

องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

การจัดการเรียนการสอน คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอนที่ได้รับ การจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ใช้จัดกระทำในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (ทิตนา เขมมณี, 2548, น. 4 - 5; Ellis, John and Kenneth, 1991, p. 101)

จากรายงานการประชุมปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย, วิลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง, 2543, น. 38) ได้สรุปปัจจัยการจัดการเรียนการสอนไว้ 6 ด้านดังนี้

- 1) ด้านผู้เรียน ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วม จริยธรรม สุขภาพกายและจิต ความพร้อม ความเอาใจใส่ ทศนคติ วุฒิภาวะ พื้นฐานครอบครัว และการแข่งขัน
- 2) ด้านผู้สอน ได้แก่ สุขภาพกายและจิต จริยธรรม ทศนคติ ความรู้ในวิชาชีพ บุคลิกภาพ สีลาการสอนและใฝ่รู้ใฝ่ใจ และความพร้อม
- 3) ด้านหลักสูตร ได้แก่ เนื้อหาวิชา วิธีการสอนเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผล และเวลาที่จัดสอน
- 4) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดการ เช่น จำนวนนิสิต/นักศึกษา ความร่วมมือ สวัสดิการ การติดตามผล นโยบาย สถานที่ บุคลากร งบประมาณ สภาพสังคม ความมีชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และบรรยากาศ
- 5) สื่อการสอน ได้แก่ ความทันสมัย และการเลือกใช้สื่อ

6) แหล่งข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุด และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา จึงหมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนทั้งระบบภายในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับรายละเอียดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกมา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ด้านหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดโครงการการศึกษาของผู้เรียน เป็นเอกสารที่จัดทำไว้เป็นรูปเล่ม เพื่อระบุรายวิชาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ตลอดโปรแกรมการศึกษา โดยมีสถาบันการศึกษาเป็นผู้จัดและรับผิดชอบ นอกจากนี้ หลักสูตรยังหมายรวมถึงแผนการเรียน หรือรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดให้เรียน รวมทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล (ชมพินทร์ กุญชร ณ อยุธยา, 2540, น. 1 - 4) สอดคล้องกับ แพลทท์ (Pratt, 1994, p. 5) ที่ได้กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนการที่แสดงถึงการสอนและการเรียน ส่วน อังรอง บัวศรี (2542, น. 7) ได้กำหนดความหมายว่า หลักสูตรว่า หมายถึง แผนที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายของการจัดเนื้อหา กิจกรรม ตลอดจนประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรม การศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และ ชูศรี สุวรรณโชติ (2542, น. 41 - 42) ได้กล่าวว่า หลักสูตร คือประมวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครู สร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเกิดความเจริญอกงาม นอกจากนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2553, น. 1 - 2) ยังได้กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของชาติ ในด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีโครงสร้างพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาสาระวิชา 3) วิธีการสอน และ 4) การวัดประเมินผล ทั้งนี้ พลอสเนอร์ (Posner, 1995, p. 4 - 7) ได้สรุปความหมายของคำว่าหลักสูตรว่าเป็นขอบเขตและลำดับของ ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่กำหนดออกมาในรูปของวัตถุประสงค์ว่าผู้เรียนควรทำอะไรได้บ้าง เป็นแผนการเรียนที่จัดให้กับผู้เรียนว่ามีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีหัวข้ออะไรที่ต้องเรียน มีแหล่ง

การเรียนรู้อะไรบ้าง รวมทั้งมีวิธีการวัดและประเมินผลว่าควรดำเนินการอย่างไร โดยมีรายการหัวข้อที่จัดไว้กับผู้เรียน รวมถึงวัสดุการสอนที่ใช้สำหรับประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นชุดของรายวิชาที่ต้องเรียน อันเป็นมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดวางแผนไว้ให้ผู้เรียน โดยมีโรงเรียนเป็นผู้วางแผน

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษาที่แต่ละสถาบันอุดมศึกษาวางไว้ ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพถือเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งอาจารย์ผู้สอนจะต้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีความรู้ ทักษะ ความประพฤติ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ความสำคัญของหลักสูตรมีดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, น. 38 - 39)

1) หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง

2) หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเพื่อใช้ในการควบคุมกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจัดสรรงบประมาณ จำนวนบุคลากร พื้นที่ก่อสร้างอาคาร วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ

3) หลักสูตรเป็นแผนในการดำเนินงานสำหรับผู้บริหาร การศึกษาที่จะช่วยอำนวยความสะดวก ควบคุม ดูแล และติดตามผล เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายในการจัดการศึกษา

4) หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของสังคม และพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

5) หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความประพฤติที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล

จุดประสงค์ของหลักสูตร

จุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งของหลักสูตร เพราะเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงเป้าหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรว่าต้องการผลิตผู้เรียนให้เป็นบุคคลประเภทใด มีคุณลักษณะอย่างไร และยังมีความสำคัญมากต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล (สังัด อุทรานันท์, 2532, น. 236; ปราณี สังฆะตะวราชนันท์ และสิริวรรณ ศรีพหล, 2536, น. 32, 36) และแคนนอนและ

นิเวเปิด (Cannon and Newble, 2000, p. 150 - 154) ได้กล่าวว่่า ในการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้นควรจะครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ และด้านเจตคติ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้ว้านหลักสูตร หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติที่ท้่าให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับสังคมแต่ละยุคสมัย ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดทำเอกสารหลักสูตร การจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร และการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านอาจารย์

อาจารย์หรือผู้สอนถือได้ว่่าเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญและเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เมื่อผู้สอนจะทำการสอนในระดับใดก็ตาม สิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สอนจะต้องมีคือพื้นฐานทางความรู้ด้ว้านวิชาการ มีความสามารถเชี่ยวชาญในวิชาชีพที่จะทำการสอน และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการและกลวิธีการสอน นอกจากนี้ ผู้สอนจำเป็นจะต้องปรับปรุงบุคลิกภาพ เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์อยู่เสมอ รวมทั้งมีเทคนิคที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้อ่องการสนใจที่จะเรียนรู้ (ถาวรสารวิทย์, 2529, น. 89-90; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537, น. 78)

ความสำคัญของอาจารย์

อาจารย์หรือผู้สอนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล เป็นผู้ท้่าให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการโดยรอบด้ว้านขึ้นในตัวผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพมีความรู้เรื่องเทคนิคการสอนและระเบียบวิธีที่ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและความทรงจำได้ดี เข้าใจด้ว้านจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้ และจิตวิทยาสังคมสำหรับผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้มีความรู้ด้ว้านวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนเพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนโดยสอดคล้องกับสังคมนั้น (ภิญโญ สาร, 2519, น. 178) นอกจากนี้ อุดุลย์ วิริยเวชกุล (2541, น. 53) กล่าวไว้ว่่า อาจารย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามเป้าหมาย คุณภาพหมายรวมถึง คุณวุฒิ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบต้อ่องหน้าที่ ความมีวัฒนธรรมและอารยธรรม รวมทั้งการอุทิศตนต้อ่องภาระรับผิดชอบที่กำหนดไว้ด้ว้วย ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544, น. 13) กล่าวว่่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความคิด วิทยาการ

และกระบวนการให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนย่อมจะเป็นผู้ที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดผลดีได้ โดยผู้สอนควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) บุคลิกภาพของผู้สอน หมายถึงรวมถึง การพูด เสียงที่พูด ความกระฉับในการพูด สำเนียง ที่พูด หน้าตา กิริยาท่าทางและการแสดงออกต่าง ๆ สุขภาพกาย สุขภาพจิต ทัศนคติต่อวิชาชีพ คุณธรรมจริยธรรม ความอดทน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเสียสละและความขยันหมั่นเพียร

2) ความรู้ของผู้สอน ผู้เรียนย่อมคาดหวังไว้สูงว่าผู้สอนจะมีความพร้อมทางด้านวิชาการ สามารถจะให้ข้อมูล สอน อธิบายหลักเกณฑ์ ทฤษฎี และข้อสงสัยต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้กระจ่างชัด ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความใฝ่รู้ ติดตามข่าวสารทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และมีความพร้อมที่จะสอน

3) วิธีการสอน การสอนที่ดีนั้นผู้สอนต้องรู้ว่าจะถ่ายทอดความรู้ และความคิดให้กับผู้เรียนอย่างไร โดยมีวิธีการถ่ายทอดที่แตกต่างกันไป ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความคิด ตลอดจนประสบการณ์ ตามความมุ่งหมายของผู้สอน

หลักในการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ผู้สอน

การที่อาจารย์ผู้สอนจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักดิ์ศรี และเต็มความภาคภูมิใจได้นั้นจะต้องมีหลักยึดเพื่อนำตนไปสู่สิ่งที่สูงสุด หรือเป็นอุดมคติของอาชีพ คือ การมีอุดมการณ์ ซึ่ง วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543, น. 2 - 5) ได้กำหนดหลักในการปฏิบัติหน้าที่ทุกขณะที่ประกอบภารกิจ 5 ประการคือ

1) เต็มรู้ คือมีความรู้บริบูรณ์ ทั้งความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพ ความรู้เรื่องโลก และความรู้เรื่องธรรมะ

2) เต็มใจ คือความมีใจเป็นครู รักอาชีพและรักศิษย์

3) เต็มเวลา คือความรับผิดชอบ ทุ่มเทศสอนอย่างเต็มที่

4) เต็มคน คือการพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์ สังคม เป็นแบบอย่างที่ดีงามในการแสดงออกทั้งในและนอกห้องเรียน

5) เต็มพลัง คือ ทุ่มเทศปัญญา ความสามารถในการสอน

นอกจากนี้ การเป็นอาจารย์ที่ดีและมีคุณภาพยังต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นนักวิชาการซึ่ง คุณสมบัติของความเป็นนักวิชาการมีดังนี้คือ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2543, น. 5)

1) ความใฝ่รู้ มีความปรารถนาอยากรู้ความหมายของ
สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เกิดรอบตัวและปรากฏอยู่ในตำรา

2) ฉันทะ หมายถึง ความชอบความพอใจที่มีต่อสิ่งที่เลือกทำ
เลือกวิชาที่ตัวเองถนัดซึ่งจัดว่าเป็นอาชีพของตนเอง

3) ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง แสวงหาความรู้เพิ่มเติม
โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของการ เขียนบทความทางวิชาการ เขียนหนังสือ และตำรา

4) ความกล้าหาญ หมายถึง กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นที่
ตัวเองเชื่อว่าถูกต้องโดยผ่านทาง สื่อต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การเขียนบทความทางวิชาการ
การเรียบเรียงตำรา หรือหนังสือ

5) จรรยาบรรณ หมายถึง ความไม่แน่ใจที่จะบิดเบือน
ตรรกศาสตร์ของความคิดเพียงเพื่อค้นคว้าความคิดอื่นที่ตนไม่เห็นด้วย

นอกจากนี้ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543, น. 12) ได้กล่าวว่า ในการ
เรียนการสอนทุกระดับผู้เรียน ต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ มีวิธีสอนดี เป็นกันเอง
และเข้าใจผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกัน ก็ควรชี้แนะให้เห็นถึงความเหมาะสม ความถูกต้องและวิจัย
ในการเรียนด้วยพร้อมกันไปกับการให้ข้อคิดชม อย่างยุติธรรม ตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยความหวังดี
จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้อุดมมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอน ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการจัดการ
เรียนการสอนทั้งในเรื่องของการสอน การอำนวยความสะดวก การให้คำปรึกษา สนับสนุน
ชี้แนวทาง และยังเป็นแม่แบบที่ดีที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ทั้งในด้านความรู้ วิธีการสอน
ตลอดจนบุคลิกภาพก็มีส่วนที่จะส่งผลต่อคุณภาพบัณฑิตด้วยเช่นกัน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้านอาจารย์
หมายถึง บุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ มีเทคนิคจูงใจให้ผู้เรียนเกิด
ความสนใจในการเรียนรู้ มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ซึ่งทางสาขาวิชาจำเป็นจะต้องมี
การสรรหาอาจารย์ที่มีความเหมาะสมต่อสาขาวิชา นอกจากนี้ยังต้องมีการประเมินผล
การปฏิบัติงานของอาจารย์เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาอาจารย์
เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะ มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์มีวุฒิ
ทางการศึกษาที่สูงขึ้น

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

จุดมุ่งหมายหลักของสถาบันอุดมศึกษาอยู่ที่การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับที่การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์, 2543, น. 60 - 63) และการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพถือเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องมีการวางแผนการบริหารงานด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร เพราะในการจัดการเรียนการสอนต้องเกี่ยวข้องกับการจัดตารางสอน การจัดแผนการสอน การจัดชั้นเรียนและการจัดผู้สอนเข้าสอน ดังต่อไปนี้

การจัดตารางสอน

การจัดตารางสอน คือ ตารางกำหนดวัน เวลา สถานที่ วิชาและกลุ่มผู้เรียน ตามปกติแล้วตารางสอนจะจัดเป็นสัปดาห์ การจัดตารางสอนถือเป็นการวางแผนงานส่วนหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยมีหลักในการจัดตารางสอน ดังนี้ (อำภา บุญช่วย, 2537, น. 67; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, น. 186 - 187)

- 1) จัดให้ครบตามโครงสร้างของหลักสูตร
 - 2) มีการพิจารณาการจัดตารางสอนตามธรรมชาติของแต่ละรายวิชา เช่น รายวิชาภาคปฏิบัติควรจัดควบคู่กับรายวิชาภาคทฤษฎีของวิชานั้น ๆ
 - 3) จัดให้มีเวลาที่ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 - 4) จัดวิชาที่เป็นทฤษฎีไว้ในช่วงเช้ามากกว่าช่วงบ่าย
 - 5) ควรพิจารณาถึงอาจารย์ผู้สอน เช่น ความสะดวกที่จะสอน
- การมีเวลาว่างตรงกันเพื่อการประชุมในภาควิชาหรือแผนกวิชา

การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดรายวิชาและเวลาที่จะเรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์/ภาคการศึกษา ซึ่งจะทำให้นิสิต/นักศึกษาสามารถจัดเวลาเรียนและเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม ในส่วนของอาจารย์ก็จะมีเวลาสำหรับการประชุมต่าง ๆ หรือการนัดหมายเพื่อให้คำแนะนำแก่นิสิต/นักศึกษา การจัดตารางสอนมีหลักในการคำนึงถึงคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา นิสิต/นักศึกษา ห้องเรียน และอาจารย์ผู้สอน

การจัดแผนการสอน

การทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียดของหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติ โดยลักษณะที่กล่าวมาคือการจัดทำแผนการสอนจึงมักกระทำกันเป็นรายวิชา หรือเป็นรายชั้นเรียน แผนการสอนควร

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการสอนระยะยาว และอีกส่วนหนึ่งเป็นแผนการสอนระยะสั้น (สงัด อุทรานันท์, 2532, น. 226 - 227)

การจัดทำประมวลการสอน

การจัดทำประมวลการสอน เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะเป็นผู้จัดทำโดยเริ่มต้นจากการวางแผนระยะยาวเป็นภาคการศึกษา ก่อน แล้วจึงวางแผนในระยะสั้นตามความเหมาะสม มีรายละเอียด คือ รหัสวิชา ชื่อวิชา จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมงที่เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติรายวิชา ความมุ่งหมายทั่วไปของรายวิชา ความมุ่งหมายเฉพาะในแต่ละหัวข้อและเนื้อหา ตลอดจนการวัดและประเมินผล (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544, น. 65 69)

การจัดทำประมวลการสอนถือได้ว่ามีส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ช่วยให้การสอนมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน และสามารถนำไปปฏิบัติได้

วิธีการสอน

วิธีสอนที่ดีนั้นผู้สอนจะต้องรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้และความคิดให้แก่ผู้เรียน โดยมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปอย่างเหมาะสมและน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้ความคิดตามความมุ่งหมายของผู้สอน สิ่งสำคัญคือ ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสูงสุด ผู้สอนจำเป็นจะต้องวิเคราะห์หลักสูตร ผู้เรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องก่อนจัดการสอน มีการวางแผน โดยศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ และตีความสาระที่กำหนดในหลักสูตรให้ถูกต้อง มีการกำหนดสาระในการสอนโดยทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เข้าใจพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน การเลือกรูปแบบการสอนซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการให้เนื้อหาสาระของแต่ละตอนทั้งนี้ อัมไพ ตรีธนะสาร (2563: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนศิลปศึกษาในส่วนของ การสอนศิลปปฏิบัติ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) การสอนแบบเน้นประสบการณ์ (Art Approached Experimentally) มีแนวความคิดที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จากแนวการสอนที่มีอยู่ มักเน้นการกำหนดผลสำเร็จของการสอนแน่นอนไว้ล่วงหน้า เช่น วาดภาพทิวทัศน์ หรือ ปั้นภาชนะ เป็นต้น และการเรียนรู้จะเป็นแบบการในข้อเท็จจริง ข้อความรู้ หรือทฤษฎีต่าง ๆ การสอนในลักษณะดังกล่าวนี้ จะจบในตัว ในแต่ละตอน และไม่ได้ช่วยส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง การสอนในรูปแบบนี้ที่ผลตายตัว ไม่สร้างสรรค์ หากกิจกรรมต่าง ๆ เกิดจากการครูเป็นผู้สั่ง หรือจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติที่แน่นอนให้นักเรียนทำตาม ดังนั้น บทเรียนจะกลายเป็นการปฏิบัติตามหลักสูตรสำเร็จที่ครูเตรียมไว้ให้

2) แนวการสอนแบบมีศิลปินเป็นแบบอย่าง (The Artist as Model) แนวความคิดนี้เกิดจากความพยายามที่จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนให้ใกล้เคียงกับการทำงานศิลปะในโลกอาชีพในชีวิตจริงให้มากที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัส เรียนรู้ชีวิต และกระบวนการทำงานในอาชีพทางศิลปะจากศิลปินจริง ๆ ผู้เรียนจะได้สัมผัสประสบการณ์ตรง แทนที่จะเรียนแบบทฤษฎี เช่น จากการบอกกล่าวจากครู หรือการอ่านตำรา รูปแบบของการจัดการเรียนการสอนอาจทำได้โดยการเชิญศิลปินมาเป็นครั้งคราว หรือให้ศิลปินมาประจำการและทำงานอยู่ในสถานศึกษาเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันนานพอสมควร จุดสำคัญอยู่ที่การคัดสรรศิลปินที่สามารถสนองต่อจุดมุ่งหมายของโครงการ ทั้งนี้ควรคำนึงถึง การเป็นที่ยอมรับของสังคมในด้านความสามารถ และผลงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดความประทับใจต่อผู้เรียนในเบื้องต้น นอกจากนั้นแล้ว ควรพิจารณาลักษณะ และกระบวนการทำงานที่สมควรเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน และสิ่งที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งคือ บุคลิกภาพส่วนตัวของศิลปิน ควรมีความอบอุ่น เปิดกว้างที่จะให้ผู้เรียนได้สัมผัส และสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างใกล้ชิด

3) แนวการสอนแบบมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered approaches) หลักการพื้นฐานสำหรับการสอนแนวนี้ คือ การให้ความสำคัญต่อลักษณะเฉพาะของผู้เรียนแต่ละบุคคล กล่าวคือ ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น ด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความสนใจ ระดับสติปัญญา ทักษะและความถนัด การแสดงออกทางอารมณ์ และความไวต่อการรับรู้ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ และวางแผนดำเนินการเรียนด้วยตัวเอง ผู้สอนจะเป็นผู้จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก และผู้สอนจะป้อนคำถามต่าง ๆ ที่ท้าทาย กระตุ้นความคิดและทำให้ผู้เรียนสามารถสรุปความสนใจ และความต้องการของตนเองได้

4) การศึกษาแบบประสมประสาน (Interdisciplinary Studies) หลักการสำคัญคือ ความเชื่อที่ว่าการศึกษากว้างขวางเท่าชีวิต ซึ่งส่วนประกอบของชีวิตนั้นรวมปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมากมาย เช่น การกิน การอยู่ และการเข้าสังคม ดังนั้นในส่วนของการศึกษา จึงควรมีการประสมประสานศาสตร์ต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งจะขอเสนอแนะในที่นี้ไว้ 2 วิธี วิธีแรกคือการผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกันพัฒนาแผนการเรียนการสอนโดยผู้สอนจะเริ่มต้นด้วยการแนะนำศาสตร์ต่าง ๆ แล้วจึงประชุมวางแผนกันกับผู้เรียนถึงเรื่องต่าง ๆ ที่จะจัดอยู่ในโครงการ หลักการสำคัญในการดำเนินการดังกล่าวคือจะต้องมีความยืดหยุ่นสูงในการตัดสินใจวางแผนและผู้สอนต้องสามารถนำผู้เรียนไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจน

และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย สำหรับวิธีหลังคือการจัดหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ และสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งจะแตกต่างจากวิธีแรกในแง่ที่ว่าผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเอง ยกตัวอย่างเรื่องการถ่ายทำภาพยนตร์ จะประกอบไปด้วยการรวมความรู้หลายแขนงเข้าด้วยกัน เช่น เทคนิคการถ่ายทำ การแสดง การจัดแสงเสียง การออกแบบเครื่องแต่งกาย ผู้สอนจะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ มาร่วมกันให้ความรู้แก่ผู้เรียน เช่น ช่างกล้อง ผู้กำกับการแสดง นักออกแบบ และนักแสดง เป็นต้น

สรุปว่า หากจะให้การสอนบรรลุผลแล้วผู้สอนจะต้องคำนึงถึงการสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ ผู้สอนจะต้องชี้แจงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับรู้อย่างชัดเจน ปฏิบัติการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียน ทั้งในหมู่ผู้เรียนด้วยกันเอง กับผู้สอน และกับบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง คำนึงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล และต้องส่งเสริมความรับผิดชอบ และการตัดสินใจอย่างมีหลักการ นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีการประชุม วางแผนร่วมกัน จัดสรรเวลา และเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์ สถานที่ ตลอดจนการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนหรือลักษณะของการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เช่น การทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดอาจารย์เข้าสอน และวิธีการสอน สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง คำนึงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล และความแตกต่างเฉพาะบุคคล มีการเตรียมความพร้อมในด้านอุปกรณ์และสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา

องค์ประกอบด้านนิสิต/นักศึกษา ได้แก่ การรับนิสิต/นักศึกษาใหม่ ภารกิจหน้าที่ของนิสิต/นักศึกษา ตลอดจนการติดตามและประเมินคุณภาพของบัณฑิตถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนานิสิต/นักศึกษาตั้งแต่แรกเข้าจนจบออกไปเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา, 2543, น. 66 - 70.) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การคัดเลือกนิสิต/นักศึกษา

การรับนิสิต/นักศึกษาในปัจจุบันใช้ระบบที่เรียกว่า TCAS หรือระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System) เป็นระบบที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาปรับปรุงแบบการรับเข้าศึกษา เพื่อไม่ให้มี

การวิ่งรอกสอบ ลด ค่าใช้จ่ายในการสมัคร และป้องกันการใช้สิทธิ์ซ้ำซ้อน โดยมีที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เป็นผู้พิจารณา โดยได้เสนอแนวทางการรับนักเรียน เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาแบบใหม่ โดยสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่าย ทปอ. ร่วมกันพิจารณากระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้า ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อต้องการให้เกิดความเท่าเทียม เริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 เป็นต้นมา โดยยึดหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ 1) นักเรียนควรอยู่ในห้องเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ผู้สมัครแต่ละคนมีเพียง 1 สิทธิ์ในการตอบรับในสาขาวิชาที่เลือกเพื่อความเสมอภาค และ 3) สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม จะเข้าระบบ Clearing House เพื่อบริหาร 1 สิทธิ์ของผู้สมัคร (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, ออนไลน์: 2563) มีรูปแบบการคัดเลือกของ TCAS แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

รูปแบบแฟ้มสะสมผลงานเหมาะสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือเป็นนักเรียนโควตาที่ไม่ต้องสอบข้อเขียน ไม่ใช่คะแนนสอบ เอกสารที่จัดส่งไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมปก) ถ้าจะใช้คะแนน GPAX จะเป็นคะแนน 4 ภาคเรียน หรือ 5 ภาคเรียน สามารถนำรายละเอียดอื่น ๆ มาเพิ่มเติมในวันสอบสัมภาษณ์ได้ สามารถทำได้โดยการยื่นสมัครกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก โดยไม่มีการสอบข้อเขียนหรือการปฏิบัติ สามารถ Pre-Screening ก่อนเรียกสัมภาษณ์ได้ สมัครด้วยวิธีการส่งชื่อเข้าระบบการบริหารจัดการสิทธิ์

รูปแบบที่ 2 โควตา (Quota)

รูปแบบโควตาเหมาะสำหรับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หรือภาคเดียวกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ อาจจะเป็นนักเรียนในโรงเรียนเครือข่าย นักเรียนโครงการความสามารถพิเศษ หรือนักเรียนในเขตพิเศษของประเทศก็ได้ สามารถทำได้โดยการยื่นสมัครกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอง ซึ่งอาจจะมีการใช้คะแนนสอบร่วมด้วย โดย ทปอ. กำหนดให้จัดสอบรายวิชาเฉพาะของสาขาที่อยู่นอกเหนือการจัดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ซึ่งผลสอบนี้สามารถนำไปใช้ในรูปแบบที่ 2, 3 และ 5 ได้ นอกจากนี้ สาขาวิชาสามารถดึงคะแนนจากสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติมาใช้ในการคัดเลือกได้ เช่น คะแนนสามัญ 9 วิชา, คะแนน GAT/PAT และใช้คะแนน GPAX 5 หรือ 6 ภาคเรียนจากศูนย์ข้อมูลเพื่อการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา สมัครด้วยวิธีการส่งชื่อเข้าระบบการบริหารจัดการสิทธิ์

รูปแบบที่ 3 รับตรงร่วมกัน (Admission 1)

รูปแบบการรับตรงร่วมกันเหมาะสำหรับนักเรียนทั่วไป นักเรียนในโครงการกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) หรือนักเรียนโครงการอื่น ๆ สามารถทำได้โดยการยื่นสมัครกับ ทปอ. ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอง ซึ่งอาจจะมีการใช้คะแนนสอบร่วมด้วย โดยนักเรียนแต่ละคนจะสามารถเลือกสาขาวิชาที่สนใจได้ไม่เกิน 6 สาขาวิชา การเรียงลำดับของสาขาวิชาจะเป็นไปตามความชอบและสอดคล้องกับความสามารถของผู้สมัคร ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกสามารถเข้ามาตรวจสอบผลการคัดเลือกได้ในระบบกลาง และไปสอบสัมภาษณ์ตามประการของสาขาวิชาหรือมหาวิทยาลัยที่ผ่านการคัดเลือก การบริหารการจัดการสิทธิ์เป็นแบบ Auto-Clearing

รูปแบบที่ 4 รับกลางร่วมกัน (Admission 2)

รูปแบบรับกลางร่วมกันเหมาะสำหรับนักเรียนทั่วไป สามารถทำได้โดยการยื่นสมัครเรียนกับทางที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การรับตามข้อตกลงตามองค์ประกอบของการรับกลางร่วมกัน โดยนักเรียนแต่ละคนจะสามารถเลือกสาขาวิชาที่สนใจได้ 4 สาขาวิชา จาก 10 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ 1) วิทยาศาสตร์สุขภาพ 2) วิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ 3) วิศวกรรมศาสตร์ 4) สถาปัตยกรรม 5) เกษตรศาสตร์ 6) บริหาร พณิชยศาสตร์ การบัญชี การท่องเที่ยวและการโรงแรม เศรษฐศาสตร์ 7) ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษา และสุขศึกษา 8) ศิลปกรรมศาสตร์ 9) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 10) กลุ่มแพทยศาสตร์ การเรียงลำดับของสาขาวิชาจะเป็นไปตามความชอบและสอดคล้องกับความสามารถของผู้สมัคร จากนั้นระบบจะทำการดึงข้อมูลคะแนนสอบ O-NET, GAT/PAT 9 วิชาสามัญ จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) (สทศ.) คะแนน GPAX จากศูนย์พัฒนาระบบข้อมูลทางการศึกษา (ICAS) ของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เมื่อระบบประมวลผลการจัดลำดับผู้ผ่านการคัดเลือกของแต่ละสาขาวิชาแล้วจะประกาศรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกเพื่อรับการสัมภาษณ์ต่อไป การบริหารการจัดการสิทธิ์เป็นแบบ Auto-Clearing

รูปแบบที่ 5 การรับตรงอิสระ (Direct Admission)

รูปแบบการรับตรงอิสระเหมาะสำหรับนักเรียนทั่วไปที่ยังไม่มีสิทธิ์เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาใด ๆ สามารถทำได้โดยการยื่นสมัครกับสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งจะเป็นผู้กำหนดเกณฑ์การรับ โดยอาจจะพิจารณาจากคะแนน GAT/PAT หรือใช้คะแนนสอบของ สทศ. ซึ่งอาจจะมีการจัดสอบเพิ่มเติมในกรณีที่นักเรียนไม่มีคะแนนของวิชาที่ต้องการ ทั้งนี้ นักเรียนไม่จำเป็นต้องส่งชื่อเข้าระบบบริหารจัดการสิทธิ์เนื่องจาก

สถาบันอุดมศึกษาจะเป็นผู้ส่งชื่อเข้าระบบการบริหารจัดการสิทธิ์เพื่อตรวจสอบสิทธิ์เข้าชั้นในระบบเอง

สรุปได้ว่า การรับนิสิต/นักศึกษาในปัจจุบันใช้ระบบที่เรียกว่า TCAS หรือ ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System) เป็นระบบที่มีการปรับรูปแบบการรับเข้าศึกษาเพื่อไม่ให้มีการวิ่งรอกสอบ ป้องกันการใช้สิทธิ์เข้าชั้นของนักเรียน แบ่งออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ แฟ้มสะสมผลงาน โควตา รับตรงร่วมกัน รับกลางร่วมกัน และการรับตรงอิสระ ทั้งนี้สามารถสรุปรูปแบบการคัดเลือกของระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนี้

ตาราง 1 รูปแบบการคัดเลือกของระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

รูปแบบการคัดเลือก	กลุ่มเป้าหมาย	การกำหนดองค์ประกอบ/เกณฑ์	ผลการสอบรายวิชา
แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	นักเรียนที่มี ความสามารถพิเศษ	สาขาวิชา/ มหาวิทยาลัย	ไม่มี
โควตา (Quota)	นักเรียนจากโควตา พื้นที่ เครือข่าย โครงการพิเศษ	สาขาวิชา/ มหาวิทยาลัย	สามัญ 9 วิชา GAT, PAT, ONET (ตาม ประกาศสาขาวิชา)
รับตรงร่วมกัน (Admission 1)	นักเรียนทั่วไป	สาขาวิชา/ มหาวิทยาลัยโดยมี ทปอ. เป็นศูนย์กลาง การรับสมัคร	สามัญ 9 วิชา GAT, PAT, ONET (ตาม ประกาศสาขาวิชา)
รับกลางร่วมกัน (Admission 2)	นักเรียนทั่วไป	สาขาวิชา/มหาวิทยาลัย กำหนดเป็น 10 กลุ่ม ทปอ.เป็นผู้บริหาร จัดการทั้งหมด	สามัญ 9 วิชา GAT, PAT, GPAX, ONET กำหนดสัดส่วนแจ้ง ล่วงหน้า 3 ปี
รับตรงอิสระ (Direct Admission)	นักเรียนทั่วไป	สาขาวิชา/ มหาวิทยาลัย	อาจมีหรือไม่มี (ตาม ประกาศสาขาวิชา)

สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษา เนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่ต้องมีการใช้ความสามารถพิเศษเฉพาะตัว การรับนักเรียนเข้าเป็นนิสิต/นักศึกษาจึงใช้รูปแบบพิเศษ ผลงาน และรับตรงร่วมกัน แต่หากปีการศึกษาใดมีผู้สมัครไม่ถึงเกณฑ์ทางสาขาวิชาอาจจะเปิดการรับตรงอิสระ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สมัครด้วยว่ามีความสามารถตามเกณฑ์หรือไม่

คุณภาพบัณฑิต

ในการศึกษาในระดับปริญญาตรีจะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และมีลักษณะส่วนบุคคล เพื่อไปปฏิบัติงาน และมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ บัณฑิตที่พึงประสงค์ (ชูเวช ชาญสง่าเวช, 2542, น. 21 – 81; ไพฑูรย์ สีนลาวัณย์, 2539, น. 231 – 233; ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สีนลาวัณย์, 2542, น. 81) ควรมีคุณลักษณะดังนี้

- 1) มีความเป็นผู้นำ ในการแก้ปัญหาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชุมชน ประเทศ และโลก เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตให้แก่บุคคลและครอบครัว
- 2) มีส่วนร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาคน การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเมือง และสามารถเผยแพร่ข่าวสารความรู้แก่ผู้อื่นได้
- 3) มีการดำรงรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สามารถนำวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาประยุกต์ใช้ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม
- 4) สามารถสร้างความรู้และพัฒนาไปสู่การนำไปใช้ปฏิบัติ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ให้ตนเองและสร้างความรู้ใหม่ให้แก่สังคม นำความรู้ใหม่ที่ได้ไปใช้สำหรับตนเอง ชุมชน ประเทศ ภูมิภาคและโลกได้อย่างเหมาะสม
- 5) มีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาการ
- 6) เป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ เป็นที่พึ่งให้กับผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข
- 7) มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงตนอยู่ในความดีงาม และรู้จักการปฏิบัติงานบนพื้นฐานทางจริยธรรมของวิชาชีพ
- 8) เป็นผู้มีความรักสันติ
- 9) เป็นผู้มีความทันสมัยและมีวิสัยทัศน์ ทันท่วงทีต่อเหตุการณ์ รู้เท่าทันต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยรวม ติดตามข่าวสารและรู้จักวิเคราะห์ข้อมูล และเหตุการณ์ เป็นผู้มองการณ์ไกลทั้งเรื่องราวในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทั้งที่อยู่ใกล้ตัวและไกลตัว

10) เป็นผู้ที่มีปัญญา รู้จักการคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหา มีเหตุผล และนำเอาความรู้มาใช้ประโยชน์แก่ตนเองและการทำงานได้อย่างยั่งยืน

11) เป็นผู้ใฝ่รู้ กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ พร้อมที่จะรับความรู้ใหม่ มีวิจรรย์ญาณในการวินิจฉัยข้อมูล ความรู้ และเหตุการณ์โดยรวมอย่าง สม่ำเสมอ

12) ความสามารถในการใช้ภาษา ทั้งที่เป็นภาษาของตนเอง (ภาษาไทย) และภาษาที่ 2 โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้ และการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้

13) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ เข้าถึงความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการใช้เพื่อเก็บรักษาข้อมูลข่าวสารและ การติดต่อสื่อสารกับคนอื่นได้

14) ความเป็นประชาธิปไตย รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จัก การสรุปและประมวลความรู้ความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในระบอบการปกครองประชาธิปไตย

นอกจากนี้ นิสิต/นักศึกษาที่จบจากสาขาวิชาศิลปศึกษาจะต้องมีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาชีพทางด้าน ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ มีสุนทรีย์ภาพ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรรย์งาน ออกแบบและสร้างสรรค์และแสดงผลงาน ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาขาและบูรณาการข้ามศาสตร์ข้ามวัฒนธรรม การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานนวัตกรรม สุนัตศิลป์ การวิจัย เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาผู้เรียนและการ ประเมินผลการเรียนรู้ สามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม ตลอดจนติดตามความก้าวหน้าทางด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ สามารถวิเคราะห์ความรู้ เนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: ออนไลน์)

การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษามีเป้าหมายคือ เพื่อให้ นิสิต/นักศึกษามีคุณลักษณะที่ดี เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เป็นบัณฑิตที่พึง ประสงค์ของสังคม

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้าน นิสิต/นักศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือการดำเนินการเกี่ยวกับนิสิต/นักศึกษา เพื่อให้ นิสิต/

นักศึกษาที่มีคุณลักษณะที่ดี เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมไทย ช่วยเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาที่ต้องมีการใช้ความสามารถเฉพาะทาง ดังนั้นจึงต้องคำนึงถึงการคัดเลือกนิสิต/นักศึกษา และคุณภาพของบัณฑิตเป็นสำคัญ

5) ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกระบวนการย่อย ได้แก่ การวัด (measurement) และการประเมินผล (assessment) ทั้งการวัดและประเมินผลมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างแยกไม่ออก ในทางการศึกษาจึงมักใช้คำว่า “การวัดประเมินผล” ในการออกแบบการเรียนการสอนซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้นั้น ๆ โดยใช้กระบวนการรวบรวมหลักฐาน และข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ ในการตัดสินคุณภาพของผู้เรียน อันเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ข้อมูลดังกล่าวนำไปใช้เพื่อกำหนดค่าคะแนนให้ผู้เรียน รวมทั้งใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) การวัดและประเมินผลจะต้องมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา, 2543, น. 66 - 67)

หลักเกณฑ์การวัดและประเมินผล

ไพศาล หวังพานิช (2526, น. 11 - 15) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบที่ถือว่าเป็นหลักของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา ไว้คือ 1) วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ 2) ใช้เครื่องมือที่ดี 3) มีความยุติธรรมเท่าเทียมกันทุกคน 4) แปลผลได้ถูกต้อง 5) ใช้ผลการวัดได้คุ้มค่า

จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผล

สมจิต จันทรฉาย (2557) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

การวัดประเมินผลการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้อของผู้เรียน
- 2) ทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสามารถนำสารสนเทศไปใช้วางแผนแก้ไขปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม
- 3) ประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมและวิธีการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ในการเรียนการสอน

- 4) ประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของหลักสูตร
- 5) ประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน
- 6) สื่อสารให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมทราบผลการเรียนรู้

ของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีหลักการที่ควรคำนึงถึง

ดังนี้

1) การวัดและประเมินผลผู้เรียนควรเป็นกระบวนการที่กระทำต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก

2) ควรใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งและครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดหลายด้าน เพราะการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถในการปฏิบัติงาน เจตคติและค่านิยม กระบวนการคิด การแก้ปัญหา ดังนั้นในการวัดประเมินผลผู้เรียนควรให้ครอบคลุมผลการเรียนรู้ทุกด้าน และใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่งในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วนพอเพียงต่อการประเมินเพื่อตัดสินผู้เรียน

สิ่งที่วัด

3) ควรเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกับ

4) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ควรประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้สอนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงผู้ปกครอง เพื่อนร่วมชั้น และตัวผู้เรียนเอง เพราะจะช่วยให้รับทราบข้อมูลจากมุมมองที่แตกต่าง และหลากหลายจากบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน จึงย่อมดีกว่าข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว

5) การประเมินตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวัดประเมินผล ช่วยให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและพัฒนาตนเอง

6) การวัดประเมินผลและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันการประเมินผลต้องมีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้านการวัดและประเมินผล หมายถึง องค์ประกอบที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงคุณภาพของผู้เรียน โดยจะต้องคำนึงถึงการประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ใช้เครื่องมือที่ดีและมีความยุติธรรม แปลผลได้อย่างถูกต้อง

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

การจัดการเรียนการสอนจะมีคุณภาพได้นั้น ส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุน อาทิเช่น ห้องสมุดที่มีตำรา หนังสือ วารสารที่มีความทันสมัย มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ มีบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียน (ทบทวมหาวิทยาลัย. 2543, น. 8) นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังควรกำหนดให้มีระเบียบ แผน กิจกรรมและเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิด คุณภาพในด้านการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา, 2543, น. 79 - 80)

1) ระเบียบ แผน กิจกรรมด้านการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ

1.1 ระเบียบว่าด้วยการใช้อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องบรรยาย
ห้องปฏิบัติการ

1.2 แผนการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.3 แผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทาง

1.4 ระบบการตรวจสอบสภาพอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ทางกายภาพ

1.5 การสำรวจความพึงพอใจในการใช้อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2) เกณฑ์การใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.1 จำนวนพื้นที่ใช้ประโยชน์ต่อบุคลากร

2.2 จำนวนพื้นที่ใช้ประโยชน์ต่อหัวนิสิต/นักศึกษา

2.3 จำนวนห้องเรียนจำแนกตามขนาด

2.4 ขนาดชั้นเรียนโดยเฉลี่ย

2.5 ความพึงพอใจของผู้ใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง สิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วยอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น

ห้องสมุด สำนักคอมพิวเตอร์ สำนักสื่อและเทคโนโลยี สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาจะต้องมีการคำนึงถึงห้องปฏิบัติการศิลปะ ห้องภาพพิมพ์ ฯลฯ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว เพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนทั้งระบบภายในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบออกเป็น 6 ด้านที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาออกเป็นการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทยและการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาประเทศไทย

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีระบบจำกัดจำนวนการรับนิสิต/นักศึกษาของประเทศไทย มีทั้งหมด 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) ที่มีการผลิตนิสิต/นักศึกษาในหลักสูตรทางการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในแต่ละสถาบัน ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา คณบดีคนแรกของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีดำริให้คณะครุศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาวิชาชีพครูชั้นสูงผลิตครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอนวิชาเฉพาะด้านขึ้น จึงได้ขอให้อาจารย์วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ เป็นผู้เสนอแผนการจัดตั้งแผนกวิชา ศิลปศึกษาขึ้นในปีพ.ศ. 2511 เป็นแผนกวิชาที่สิบของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จุดมุ่งหมายเพื่อให้คณะครุศาสตร์ มีการบุกเบิกการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในรูปแบบใหม่โดยนำศาสตร์ศิลปศึกษามาเป็นเครื่องมือในการ

พัฒนาบุคคลอันหมายถึงการส่งเสริมพัฒนาการและการแสดงออกทางศิลปะในเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดศักยภาพสูงสุดในตัวเอง รวมทั้งการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในระบบการศึกษา โดยนำหลักทฤษฎีทางการศึกษาแนวใหม่มาใช้ ซึ่งการจะสนองต่อการบุกเบิกพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องมีครูศิลปศึกษาที่มีสมรรถภาพและปริมาณที่เพียงพอ จึงได้เสนอขอเปิดหลักสูตร ปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีวัตถุประสงค์สำคัญในการผลิตครูศิลปศึกษา สำหรับสอนวิชาศิลปะและศิลปะปฏิบัติในโรงเรียนประถม โรงเรียนวิสามัญ โรงเรียนมัธยมแบบประสม โรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษา โรงเรียนและวิทยาลัยครูตลอดจนสถาบันการศึกษาอื่น ที่มีการสอนวิชาศิลปะและศิลปะปฏิบัติ เป็นวิสามัญและบังคับเรียน และได้เปิดรับสมัครนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ เพื่อเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร 4 ปีในสาขาวิชาศิลปศึกษาเป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ให้เป็นหลักสูตร 5 ปี ซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำให้บัณฑิตที่สำเร็จ การศึกษาในหลักสูตรมีใบประกอบวิชาชีพครูซึ่งเป็นวิชาชีพที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย สามารถทำการสอนได้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ในปัจจุบันใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 136 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (ค.บ.) หรือ Bachelor of Education (B.Ed.) ซึ่งเป็นหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 จากหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษาหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2558 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563: ออนไลน์)

2) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นเริ่มเปิดสอนครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2529 โดยมีผู้ก่อตั้งสาขาวิชา คือ รองศาสตราจารย์อิทธิพร ธงอินเนตร โดยรับผู้สำเร็จการศึกษานุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าเข้ามาศึกษาระดับปริญญาตรี (หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี) ต่อมาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นหลักสูตร 4 ปี เมื่อ พ.ศ. 2535 และหลักสูตร 5 ปี เมื่อ พ.ศ. 2547 ตามลำดับ โดยมีปรัชญาของหลักสูตร คือ มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการศิลปศึกษาและวิชาชีพครู มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

ได้ตามศักยภาพมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ พร้อมสำหรับการทำงาน ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาและพัฒนาความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามหลักวิชาชีพ เข้าใจในสถานการณ์ของโลกและสังคมที่มีความแตกต่างหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม

ในปัจจุบันใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็น หลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 170 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับ ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ศษ.บ.(ศิลปศึกษา)หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563: ออนไลน์)

3) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัย เชียงใหม่

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เริ่มเปิดดำเนินการสอนในระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2511 โดยมีสาขาวิชาที่เปิดสอน 7 สาขาวิชา ได้แก่ การสอนภาษาไทย การสอนภาษาต่างประเทศ การสอนสังคมศึกษา การสอนธุรกิจศิลป์ การสอนวิทยาศาสตร์ การสอนคณิตศาสตร์ และการสอนเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้ สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศการจัดตั้งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในราชกิจจานุเบกษา ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2511 ดำเนินการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในด้านครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบัน คณะศึกษาศาสตร์ก้าวเข้าสู่ปีที่ 50 ภายใต้การนำของ รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ โดยมีโครงสร้างและการกำกับดูแลองค์การด้วยระบบธรรมาภิบาล และความสัมพันธ์เชิงการรายงานระหว่างสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการ อำนวยการประจำคณะ คณะกรรมการที่กำกับ ดูแลเชิงจริยธรรมและผู้นำระดับสูงของคณะ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดรับนักศึกษาในปี การศึกษา 2560 จำนวน 19 หลักสูตร ผ่านการรับรองจาก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ ครุสภาเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และ วิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตร 5 ปี ภาคปกติ จำนวน 12 หลักสูตร ได้แก่ สาขาวิชาประถมศึกษา สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชา สังคมศึกษา สาขาวิชาชีพวิทยา สาขาวิชาฟิสิกส์ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สาขาวิชา

ธุรกิจศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา และ สาขาวิชาพลศึกษา โดยมุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนด้วยศาสตร์การสอนแนวใหม่, การเรียนร่วมกับคณะอื่นในด้านเนื้อหาวิชาเอก, Micro Teaching, การพัฒนาคุณภาพนักศึกษาผ่านโครงการเสริมสร้างจิตสำนึกวิชาชีพครู และการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 ปีการศึกษา

ในปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 136 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) ทั้งนี้หลักสูตรมีความพร้อมในการเผยแพร่คุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 ในปีการศึกษา 2564 โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2563: ออนไลน์)

4) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นคณะที่ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตเป็นคนแรกของมหาวิทยาลัยทักษิณ ในชื่อเดิมเมื่อแรกก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา สงขลา คือ คณะวิชาการศึกษา โดยเริ่มการก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2511 ณ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นคณะศึกษาศาสตร์ พร้อมกับการยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาสงขลา ขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2517 และได้เริ่มเปิดสอนหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต 4 ปี หลังจากนั้นได้พัฒนาภารกิจด้านต่าง ๆ ขึ้นมาตามลำดับ และเมื่อ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ได้กำหนดชื่อใหม่เป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ ตามภารกิจมหาวิทยาลัยที่ได้ขยายพื้นที่ไปยังจังหวัดพัทลุง จนกระทั่งวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 ก็ได้รับการจัดตั้งเป็นคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พร้อมกับการยกฐานะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้เป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ ชื่อมหาวิทยาลัยทักษิณ

ในปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 134 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ผู้สำเร็จ

การศึกษาจะได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) กศ.บ. (ศิลปศึกษา) หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) ทั้งนี้หลักสูตรมีความพร้อมในการเผยแพร่คุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2563: ออนไลน์)

5) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะศึกษาศาสตร์ เป็นคณะแรกของมหาวิทยาลัยบูรพา คณะศึกษาศาสตร์ ก่อตั้งมาพร้อมกับวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2498 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปี พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน จึงได้รับการเลื่อนวิทยฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒด้วย จนกระทั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา ในปี พ.ศ. 2533 เมื่อมหาวิทยาลัยบูรพามีฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศ คณะศึกษาศาสตร์จึงมีฐานะเป็นคณะวิชาที่เป็นรูปแบบจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งในปัจจุบันคณะได้จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

ในปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 141 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) กศ.บ. (ศิลปศึกษา) หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) ทั้งนี้หลักสูตรมีความพร้อมในการเผยแพร่คุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 โดยปรับปรุงจากหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา (5 ปี) หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2558 รับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2563: ออนไลน์)

6) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนมาจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง โดยสถาปนาขึ้นในปี พ.ศ.2492 และปรับเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในปีพ.ศ. 2496 ต่อมาในปีพุทธศักราช 2518 วิทยาลัยวิชาการศึกษาพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งได้มีการ

ขยายโครงสร้างและบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นสากล ไม่ว่าจะเป็นทางด้านศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นรากฐานของมหาวิทยาลัย ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ รวมทั้งทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ซึ่งได้แสดงบทบาทสำคัญมาตั้งแต่แรกเริ่ม ไม่ว่าจะเป็นการเปิดสอนวิชาพื้นฐาน วิชาความซาบซึ้งทางศิลปะ และวิชาความซาบซึ้งทางดนตรี เพื่อสร้างรสนิยมอันประณีตงดงามให้กับบัณฑิตทุกคน ทั้งนี้ได้มีการเปิดแผนกวิชาศิลปศึกษา ภายใต้คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาระสานมิตร ในปีพ.ศ. 2511 และผลิตบัณฑิตทางการศึกษาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา เป็นแห่งแรกในประเทศไทย พร้อมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา (Bachelor of Education Program in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร จำนวนไม่น้อยกว่า 136 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาการศึกษาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) กศ.บ. (ศิลปศึกษา) หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) ทั้งนี้หลักสูตรมีความพร้อมในการเผยแพร่คุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) พ.ศ.2562 โดยปรับปรุงจากหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 รับผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563: ออนไลน์)

7) การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดตั้งขึ้นเป็นคณะที่ 2 ของมหาวิทยาลัย เมื่อปีพ.ศ. 2511 ในจังหวัดปัตตานี มีวิสัยทัศน์เพื่อเป็นผู้นำเพื่อผลิตและพัฒนาครูที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับชาติภายในปีพ.ศ. 2564 สำหรับวิชาเอกศิลปศึกษามุ่งเน้นการออกแบบสร้างสรรค์ และแสดงผลงานศิลปะ โดยบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาขาวิชา และบูรณาการข้ามศาสตร์ มุ่งผลิตบุคลากรการศึกษาด้านศิลปะ ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์ผลงานบนฐานความรู้ที่มีความเป็นท้องถิ่น เน้นสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์ และสมรรถนะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21

ในปัจจุบันสาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา (Bachelor of Education Program

in Art Education) เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร จำนวนไม่น้อยกว่า 155 หน่วยกิต เป็นหลักสูตรทางวิชาชีพที่ไม่มีความร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) ศษ.บ. (ศิลปศึกษา) หรือ Bachelor of Education (Art Education) B.Ed. (Art Education) โดยรับผู้สำเร็จการศึกษาใน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2563: ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าสถาบันที่กล่าวมาทั้ง 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) ที่มีการผลิตนิสิต/นักศึกษาในหลักสูตรทางด้านการสอนวิชาศิลปศึกษามีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ตลอดจนจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีความจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้สำคัญซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ แบ่งเป็น 3 หมวด คือ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาชีพครู) และ 3) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเอกศิลปศึกษา) นอกจากนี้ ยังได้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาครูมีโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยนิสิต/นักศึกษาครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ เพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครูได้ ทั้งนี้สามารถสรุปหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตในการผลิตครูศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยไทยได้ ดังนี้

ตาราง 2 หลักสูตรและจำนวนหน่วยกิตในการผลิตครูศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยไทย

ชื่อของมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	ชื่อปริญญา			จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร
		ชื่อเต็ม	ชื่อย่อ		
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	ศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	ค.บ. (ศิลปศึกษา)		136 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา)		170 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา)		136 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยทักษิณ	หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)		134 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยบูรพา	หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)		141 หน่วยกิต

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่อของมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	ชื่อเต็ม	ชื่อปริญญา	ชื่อย่อ	จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	การศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)	136 หน่วยกิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education Program in Art Education)	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา)	ศษ.บ. (ศิลปศึกษา)	155 หน่วยกิต

การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ

การศึกษาในสาขาศิลปศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นจะมีการสอนในมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปแต่จะไม่ได้อยู่ในรูปแบบของสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ชัดเจนนักเนื่องจากการเป็นครูศิลปะในประเทศสหรัฐอเมริกามีวิธีการหรือรูปแบบการเรียนศิลปะกับวิชาครูที่แยกออกจากกัน คือ หากมีความสนใจในวิชาศิลปะก็จะไปเรียนในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยศิลปะและจึงค่อยเรียนวิชาชีพอครุต่อไปในปีที่ 5 หรือเรียนต่อในระดับปริญญาโทหรือเอก ซึ่งในทุกุรัฐนั้นมีขั้นตอนค่อนข้างคล้ายกัน คือ จะต้องได้รับการศึกษาที่ได้รับอนุมัติพร้อมกับการจบหลักสูตรครุ หลังจากนั้นต้องทำการสอบของรัฐและขอใบอนุญาตการสอน (Art teacher Edu, 2020: online)

โดยทั่วไปแล้วครูสอนศิลปะจะมีการทดลองงานเพื่อรับใบรับรองการสอนในขณะที่พวกเขาอยู่ในช่วงหลังของการจบหลักสูตรครุ รัฐจะออกใบอนุญาตจริงเมื่อมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดที่จำเป็นทั้งหมด แม้ว่ากระบวนการของแต่ละรัฐจะแตกต่างกันไป แต่ข้อกำหนดด้านการศึกษาสำหรับทุกุรัฐนั้นเป็นขั้นต่ำของการศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่ว่าจะในหลักสูตรปริญญาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือในด้านการศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ (ขึ้นอยู่กับระดับของโรงเรียนที่สอน)

องค์ประกอบของการจบหลักสูตรครุ มักจะผสมผสานเข้ากับหลักสูตรปริญญาทั่วไป แต่จะมีโปรแกรมการสอนแยกต่างหากที่อาจแยกออกจากปริญญา สิ่งเหล่านี้อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของปริญญาโทหรือปริญญาเอก นอกจากนี้ยังมีบางกรณีที่สถานศึกษาบางแห่งมีหลักสูตรปริญญาตรีปีที่ 5 โดยเพิ่มอีกหนึ่งปีในระดับปริญญาตรีทั่วไปเพื่อให้มีหลักสูตรเตรียมความพร้อมของครูที่จำเป็น ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถเลือกได้ว่าจะเรียนปริญญาตรีด้านศิลปะควบคู่ไปกับการศึกษาในวิชาชีพอครุ หรือจะเรียนปริญญาตรีด้านศิลปะแล้วต่อปริญญาโท (วิชาชีพอครุ) แต่โดยส่วนมากผู้เรียนจะเลือกเรียนต่อในระดับปริญญาโท เนื่องจากนโยบายของบางรัฐมุ่งหวังให้คนเป็นครูมีคุณสมบัติสูงกว่าปกติ (ไม่ใช่จบเพียงปริญญาตรี) และการจบปริญญาโทจะช่วยให้การต่อใบประกอบวิชาชีพเป็นไปได้ง่ายกว่า อีกเหตุผลหนึ่งคือในเรื่องของรายได้ ที่การเริ่มต้นการทำงานด้วยการจบปริญญาโทจะได้รับเงินเดือนสูงกว่าระดับปริญญาตรี

โปรแกรมสำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษา

การเป็นครูสอนศิลปะของประเทศสหรัฐอเมริการจะคล้าย ๆ กับของประเทศไทย คือ มีโปรแกรมหรือวิธีการเรียนสำหรับการเป็นครูสอนศิลปะ 2 รูปแบบ ดังนี้

- 1) โปรแกรมปริญญาตรี เป็นโปรแกรมการเรียนที่ผสมวิชาเอก (ศิลปะ) กับวิชาชีพอครุเข้าด้วยกัน ใช้เวลาเรียน 5 ปี

2) โปรแกรมปริญญาโท/เอก เป็นโปรแกรมสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาเอก (ศิลปะ) มาแล้ว แล้วผู้เรียนต้องการเรียนต่อในวิชาชีพครู ซึ่งผู้เรียนจะเลือกเรียนเต็มเวลา หรือเลือกเรียนไปพร้อมกับการทำงานที่สอนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของบางรัฐที่ตระหนักถึงคุณค่าของผู้เรียนอายุมากที่ต้องการเข้าสู่วิชาชีพครูหลังจากมีอาชีพอื่น สามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอกได้เช่นกัน

การสอบศิลปะและสมรรถนะหลัก

หลังจากจบการศึกษาโดยทั่วไป บัณฑิตจะต้องทำการสอบวัดสมรรถนะของรัฐก่อน ซึ่งการสอบเหล่านี้เป็นวิธีแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถในทุกด้านที่จะทำให้เป็นครูที่มีประสิทธิผลตามรัฐที่จะอนุญาต ซึ่งมีชุดการทดสอบหลายชุดที่ใช้ ทั้ง NES (National Evaluation Series), Praxis และอื่น ๆ แต่ละทักษะครอบคลุมทักษะพื้นฐานในการอ่านการเขียน และคณิตศาสตร์ ส่วนที่สองคือการทดสอบความรู้ด้านเนื้อหาทางศิลปะ อาทิ การทำและการใช้งานศิลปะ, ประวัติศาสตร์ศิลปะ และทฤษฎีศิลปะ

มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปศึกษาในต่างประเทศ

ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนไหวในวงการศิลปะว่า ศิลปะมีความสำคัญ มีส่วนผลักดันนโยบายและหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาที่มีคุณภาพต้องรวมเอาวิชาศิลปะเข้าไว้ด้วย และได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาว่าศิลปะต้องเป็นวิชาหลัก (Core Subject) ที่มีความสำคัญและจะต้องมีมาตรฐานเช่นเดียวกับวิชาอื่นเช่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วิชารัฐและพลเมือง ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาต่างประเทศ ในปัจจุบันรัฐบัญญัติที่ว่า “No Child Left Behind” ได้ระบุลงในกฎหมายบางฉบับที่ลงนามโดยประธานาธิบดีจอร์จ บุช และยังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษา The Gold 2000: Educate American Act (1994) ของสหรัฐอเมริกา อีกเช่นกัน (Henry, 2002, p. 33-35) และในมาตรฐานดังกล่าวระบุว่า เด็กอเมริกันทุก ๆ คนควรรู้ และมีทักษะ ความสามารถในการศิลปะ (What every U.S. student should know and be able to do) ตัวอย่างเช่น ในมาตรฐานศิลปะแห่งชาติ (the National Visual Arts Standards) เน้นว่านักเรียนควรสามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่วในทัศนศิลป์ พัฒนาและนำเสนอการวิเคราะห์งานทัศนศิลป์พื้นฐาน เป็นแบบอย่างให้คนรอบข้าง ค้นเคยในงานศิลปะจากหลากหลายวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์แต่ละยุคสมัย และสามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่างศิลปะและศิลปะสาขาอื่น ๆ (National Art Education Association, 1994) ดังนั้นนักเรียนทุกระดับควรได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้วยวัยที่เหมาะสม เพื่อให้มีโอกาสสร้างสรรค์งานศิลปะและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและ ประวัติศาสตร์

ปัจจุบันผู้นำทางการศึกษามีความตระหนักว่าครูเป็นปัจจัยสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาเห็นได้ชัดจากการที่มีมาตรฐานขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูศิลปะ เพื่อให้มีมาตรฐานคุณภาพเป็นที่ยอมรับต่อสังคมภายนอก ทั้งที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครูศิลปะโดยตรง เกณฑ์ในการรับรองคุณภาพของสถาบันผู้ผลิต และเกณฑ์รับรองการเป็นครูเมื่อจบการศึกษาจากสถาบัน มีองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

1) คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพครูแห่งชาติ: NBPTS (The National Board for Professional Teaching Standards, 1999) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1987 เป็นองค์กรที่เตรียมการผลิตครูเพื่อศตวรรษที่ 21 โดยมีคำกล่าวว่า “What teachers should know and be able to do” การออกใบรับรองแห่งชาติโดยองค์กรนี้มีมาตรฐานทำให้ครูที่เกี่ยวข้องมีความสามารถแสดงออกถึงความเข้มแข็งทางวิชาชีพที่ได้สั่งสมจากประสบการณ์ หรือจากการศึกษาอบรม ผักผ่อน โดยมาตรฐานนี้เกี่ยวกับการสอนที่มีคุณภาพ 5 ประการดังนี้

- 1.1) ครูมีข้อพันธะสัญญาต่อนักเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน
- 1.2) ครูมีความรู้ในเนื้อหาที่จะสอนและรู้วิธีว่าจะสอนวิชาเหล่านี้
อย่างไร
- 1.3) ครูต้องรับผิดชอบต่อการจัดการและการกำกับติดตามการ
เรียนรู้ของนักเรียน
- 1.4) ครูต้องมีการคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ
ตนเองและเรียนรู้จาก ประสบการณ์
- 1.5) ครูต้องเป็นสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้

นอกจากนี้ NBPTS ได้กำหนดมาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูสอนศิลปะไว้ว่า ครูผู้สอนต้องมีความรู้ ความสามารถ สำหรับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยดังนี้

มาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูผู้สอนเด็กวัย 3-12 ปี

- 1) เป้าหมายของศิลปศึกษา
- 2) ความรู้ของนักเรียนในฐานะผู้เรียนรู้
- 3) ความเสมอภาคและความหลากหลาย
- 4) เนื้อหาของหลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปะ
- 5) แหล่งการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีในการเรียนรู้
- 6) ความร่วมมือกับครอบครัว โรงเรียน และชุมชน
- 7) การประเมิน การวัดผล และการสะท้อนผลการเรียนการสอน

มาตรฐานการสอนศิลปะสำหรับครูผู้สอนเด็กวัย 11-18 ปี ขึ้นไป

- 1) เป้าหมายของศิลปะศึกษา
- 2) ความรู้ของนักเรียนในฐานะผู้เรียนรู้
- 3) ความเสมอภาคและความหลากหลาย
- 4) เนื้อหาศิลปะ
- 5) หลักสูตรและการเรียนการสอน
- 6) การประเมินผล การวัดผล และการสะท้อนผลการเรียนรู้ของ

นักเรียน

- 7) แหล่งการเรียนรู้และเทคโนโลยี
- 8) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้
- 9) ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
- 10) ฝึกปฏิบัติการสะท้อนผล

2) สมาคมส่งเสริมและการประเมินครูใหม่ระหว่างมลรัฐ หรือ

Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium: INTASC (Council of Chief State School Officers, 2020: online) เป็นองค์การทางการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลเรื่องใบประกอบวิชาชีพครู การตรวจสอบหลักสูตรการผลิตครู และการพัฒนาวิชาชีพ มีมาตรฐานที่ระบุถึงความสามารถและทักษะของผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะขั้นเริ่มต้น และผู้ที่เป็นครูประจำในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดมาตรฐานความรู้ความสามารถในใบประกอบวิชาชีพ คือ การมีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ ศิลปะการแสดง ทัศนศิลป์ และดนตรีอยู่ด้วย มีมาตรฐานในการผลิตครูดังนี้

2.1) ความรู้ในเนื้อหาวิชาเฉพาะ คือมีแนวคิด เครื่องมือในการเรียนรู้โครงสร้างของเนื้อหา การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

2.2) พัฒนาการเด็ก เด็กมีการเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างไร

2.3) ความแตกต่างของผู้เรียน มีการเข้าถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และการสร้างแผนการเรียนเพื่อนำไปปรับใช้ในกลุ่มผู้เรียนเหล่านั้นอย่างไร

2.4) กลวิธีการสอน มีวิธีการสอนหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีพัฒนาการคิด การแก้ปัญหา และมีทักษะที่จำเป็น

2.5) สิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมเชิงบวก มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และมีความต้องการในการเรียน

2.6) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งโดยวาจาหรือท่าทาง เทคนิคในการสื่อสาร กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว มีการร่วมมือ และให้การส่งเสริมและสนับสนุนในชั้นเรียน

2.7) การวางแผนบูรณาการการสอน วางแผนการเรียนการสอนโดยมีฐานความรู้ของ สาระวิชา ความรู้ของนักเรียน ชุมชน และเป้าหมายของหลักสูตร

2.8) การประเมินผล ใช้การประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในการประเมิน ความรู้ พัฒนาการทางกายและสังคมของนักเรียน

2.9) การประเมินตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ ครูเป็นผู้สะท้อนวิชาชีพซึ่งต้องมีการ ประเมินประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เพราะจะมีผลต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชนในชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง

2.10) การมีส่วนร่วมในชุมชน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงาน/องค์กรในชุมชน ที่สนับสนุนการเรียนรู้และสวัสดิภาพของนักเรียน

3) สภาการรับรองวิทยฐานะครูแห่งชาติ หรือ National Council Accreditation of Teacher Education: NCATE (Wikipedia. 2020: online) เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมมาตรฐานหลักสูตรสาขาวิชาและรับรองวิทยฐานะของหลักสูตรของสถาบันต่างๆ ซึ่งหลักสูตรการผลิตครู ต้องแสดงให้เห็นว่ามีการเตรียมบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างไร และมีการกำหนดมาตรฐานสาขาวิชาที่ผลิตอย่างไร NCATE จะประเมินความสามารถในการผลิตครูของแต่ละสถาบัน และมีความคาดหวังต่อสถาบันที่ผลิตครู ดังนี้

3.1) ผู้เรียนในหลักสูตรมีความรู้ในเนื้อหาวิชาและรู้ว่าจะสอนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

3.2) ครู / อาจารย์ในสถาบันต้องมีรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3.3) ผู้เรียนในหลักสูตรต้องแสดงให้เห็นว่าสามารถสอนนักเรียนที่มีพื้นฐานที่มาก็แตกต่างหลากหลาย

3.4) ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5) สถาบันที่ผลิตต้องมีระบบการประเมินผลและประเมินผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนในหลักสูตร รวมถึงการพัฒนามาตรฐานที่พิจารณาขั้นในการยอมรับได้ของการปฏิบัติงาน

3.6) สถาบันที่ผลิตและโรงเรียนระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาเป็นเสมือนเพื่อน ร่วมงานที่ร่วมมือกันในการออกแบบและนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลสำหรับผู้ที่จะเป็นครู

4) สมาคมสถาบันศิลปะและการออกแบบแห่งชาติ: NASAD (National Association of school of School of Art and Design, 2020: online) เป็นหน่วยงานรับรองวิทยฐานะ หน่วยงานเดียวที่ครอบคลุมในสาขาศิลปะและการออกแบบทั้งหมด ดำรงรักษามาตรฐานการศึกษาชั้นสูงให้แก่สถาบันสมาชิก รวมทั้งสถาบันที่ไม่ขอรับการรับรอง และองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ศิลปศึกษาเป็นสาขาวิชาหนึ่งที่ NASAD ให้ข้อเสนอแนะเกณฑ์มาตรฐานไว้ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

4.1) คุณภาพของผู้เรียน

4.2) ความสามารถทางศิลปะ ได้แก่

4.2.1 พื้นฐานทางศิลปะปฏิบัติ

4.2.2 ประวัติศาสตร์ศิลปะและการวิเคราะห์

4.2.3 ศิลปะชั้นสูง (Advanced Work) และการ ปฏิบัติงาน

ศิลปะ

4.2.4 กระบวนการทางเทคนิค เป็นความรู้เชิงเทคนิคที่

เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

4.3) ความสามารถทางการสอน ต้องมีความสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจของ กระบวนการทางการศึกษาและความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะ วิทยาศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์ เพื่อที่จะประยุกต์ความสามารถทางศิลปะไปสู่การสอน และสามารถบูรณาการ กระบวนการทางศิลปะไปสู่การศึกษา ความสามารถเหล่านี้ ได้แก่

4.3.1 เข้าใจในพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับศิลปศึกษา

4.3.2 เข้าใจในปรัชญาพื้นฐานทางสังคมที่เป็นรากฐานของศิลปะในการศึกษา

4.3.3 ความสามารถในการแสดงออก ทศนคติและความเชื่อ

4.3.4 ความสามารถในการประเมินเจตคติ พื้นฐานประสบการณ์ และความสนใจของนักเรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม วางแผนประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้าถึงความต้องการของบุคคลได้

4.3.5 ความรู้ในวิธีการและวัสดุอุปกรณ์ศิลปะทุกแขนง
ทุกระดับ ที่มีในปัจจุบัน

4.3.6 ภาระหนักในการศึกษาต่อระดับสูง การประเมินตนเอง
และความก้าวหน้าในวิชาชีพ

4.4) ภาระงานทางวิชาชีพ ได้แก่

4.4.1 หลักสูตรตรวจสอบโดยอาจารย์ที่มีประสบการณ์
การสอนในโรงเรียนทั้ง ระดับประถมและมัธยม และควรมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียน

4.4.2 สถาบันควรส่งเสริมการสังเกตการณ์สอน การอภิปราย
เกี่ยวกับการสอนอย่างสม่ำเสมอ

4.4.3 ควรมีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนทั้ง
ระดับประถมและมัธยมศึกษา ได้รับการนิเทศจากอาจารย์ที่มีคุณภาพและมีประสบการณ์

4.4.4 สถาบันควรส่งเสริมการปฏิบัติงานศิลปะให้แก่ครูศิลปะ
อย่างสม่ำเสมอ

4.4.5 สถาบันควรมีระบบการประเมินความก้าวหน้าและ
ความสำเร็จของผู้เรียน มีระบบการประเมินตั้งแต่การรับเข้า การเรียนการสอน และติดตามเมื่อ
สำเร็จจากหลักสูตร และมีการประเมินการฝึกสอน การจัดการประชุมสัมมนา ร่วมกันระหว่าง
สถาบันและโรงเรียน

5. สมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ: NAEA (National Arts Education Association, 1999) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไรที่สร้างมาตรฐานในการผลิตครูศิลปะ เริ่มสร้างมาตรฐานในปี ค.ศ. 1970 และนำไปใช้ในปี 1979 จึงได้พัฒนาความคิดพื้นฐานเหล่านี้เพื่อที่จะเตรียมการผลิตครูศิลปะ และได้พัฒนาเป็นมาตรฐานการเตรียมครูศิลปะ (Standards for Art Teacher Preparation) โดยยึดในหลักการที่ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีควรจะมีความรู้ และความสามารถในการเป็นครูศิลปะ NAEA มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนา บริการ สร้างองค์ความรู้ และความเป็นผู้นำทางศิลปศึกษาในวิชาชีพศิลปศึกษา ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษา ทำหน้าที่รับรองครูศิลปะ กระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในศิลปศึกษา จัดประชุม สัมมนาอภิปราย อบรมหลักสูตรต่าง ๆ ให้การสนับสนุนสถาบันต่าง ๆ การตีพิมพ์ เอกสารเผยแพร่บทความ การรายงาน การสำรวจ และมีการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นที่ส่งเสริมศิลปศึกษา

ลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตร B.E.A. in Art Education มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตครูศิลปะในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา และเพื่อส่งเสริมบทบาทของทัศนศิลป์ในชีวิตของผู้เรียน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจะสามารถแสดงออกซึ่งความรู้ในวิชาชีพ แนวความคิดพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของศิลปะ วัสดุ และ เทคนิคการสอน

เงื่อนไขในการเข้าเรียนในสาขาศิลปศึกษา

นักศึกษาจะต้องเรียนในรายวิชาศิลปะ หมวดวิชาหลักสูตรแกน (กลุ่ม F) ได้แก่ จิตรกรรม ภาพพิมพ์ เซรามิกส์ ประติมากรรม วิชาศิลปะปฏิบัติ รายวิชาเลือกศิลปะปฏิบัติ วิชาทางศิลปศึกษา และหมวดวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ นอกจากนี้จะต้องเรียนวิชาชีพทางการศึกษาและการฝึกสอน ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยทั่ว ๆ และนักศึกษาจะได้เรียนในโปรแกรมครุศึกษา (Teacher Education) ก็ต่อเมื่อมีเกรดเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.5 และผลการเรียนในทุกๆรายวิชาของหลักสูตรไม่ต่ำกว่าเกรด C

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาได้ส่งเสริมโอกาสทางวิชาชีพที่หลากหลาย นักศึกษาในวิชาเอกศิลปศึกษา (B.E.A. Art Education) นอกจากจะมีโอกาสในการประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับนักศึกษาในวิชาเอกศิลปะ (A.B. - Fine Arts) แล้ว ยังมีโอกาสสูงในการประกอบอาชีพทางการสอนศิลปะในโรงเรียนระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ทั้งในโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชน นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งงานทางศิลปะในสถานประกอบการอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล สถานรับเลี้ยงเด็ก บ้านพักคนชรา กลุ่มลูกเสือ ค่ายต่าง ๆ ศูนย์ศิลปะ พิพิธภัณฑสถาน และ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะศึกษา

มาตรฐานที่ได้กล่าวมาข้างต้นไม่ได้กำหนดเป็นข้อบังคับตายตัว แต่คุณค่าของมาตรฐานเหล่านี้อยู่ที่การตีความและการตีความนี้ก่อให้เกิดกระตุ้นการสอนอย่างไร ทั้งประเทศจะมีหลักสูตรการผลิตครูศิลปะที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก บางหลักสูตรมีความพร้อมในการเปิดสอนอย่างยอดเยี่ยมและ เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของโรงเรียนที่ออกไปเป็นครู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ (Illinois State University)

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรการผลิตครู (Teacher Education Program) วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอิลลินอยส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักศึกษาให้มีความสามารถในการสอนศิลปะในโรงเรียนของรัฐ ให้มีความเข้าใจในกระบวนการและความรู้ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ประกอบกับทักษะความสามารถ และความเข้าใจในการเป็นครู

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญของการคิดสร้างสรรค์ การจัดการ การสื่อสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการนำไปสู่ความสำเร็จสำหรับการประกอบอาชีพทุกสาขา หลักสูตรนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้พัฒนาการของเด็กและรูปแบบการเรียนรู้วิธีการสอนศิลปะ กระบวนการต่าง ๆ ในชั้นเรียน สื่อวัสดุทางด้านทัศนศิลป์ และกระแสความเคลื่อนไหวในปัจจุบันของศิลปศึกษา นักศึกษาจะสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ความเข้าใจในความงาม และการวิเคราะห์ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับ นักเรียนทุกวัย และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาจากหลักสูตรจะสามารถสอนได้ตั้งแต่เกรด K-12 ทั้งโรงเรียนของภาครัฐและเอกชนภายในรัฐอิลลินอยส์ นักศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาตรี Bachelors of Science (B.S.) ทั้งนี้ต้องลงทะเบียนเรียนวิชาทางการศึกษากับภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมตัวการได้รับใบประกอบวิชาชีพครู (Illinois state University, 2020: online.)

เงื่อนไขในการเข้าเรียนในสาขาศิลปศึกษา

1) รายวิชาเฉพาะในวิชาเอกศิลปศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเกณฑ์ที่จะสามารถขอรับใบประกอบวิชาชีพครูได้ ผู้เรียนต้องไม่ได้รับเกรด 0 ในการเรียนรายวิชาทางการศึกษา และมีเกรดเฉลี่ยทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 2.80 มีแฟ้มสะสมผลงานศิลปะในการเรียนวิชาศิลปะปฏิบัติประมาณ 15 - 20 ชิ้น และผ่านการสัมภาษณ์จากคณาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อที่จะสามารถเข้าสู่อการเรียนในวิชาเอกศิลปศึกษาได้

2) รายวิชาบังคับศิลปะ ได้แก่

2.1) รายวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ

2.2) รายวิชาทางด้านพื้นฐานศิลปศึกษา (Art Teacher Education

Foundations)

2.3) รายวิชาทางด้าน Sequence Courses

2.4) วิชาชีพทางการศึกษา

นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาจะต้องผ่านการทดสอบทักษะพื้นฐานของรัฐอิลลินอยส์ คือ ทักษะพื้นฐานทางการอ่าน การเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ (The State of Illinois Basic Skills Test in reading, writing, and mathematics) ก่อนที่จะลงทะเบียนเรียนหรือควรที่จะผ่านการทดสอบทักษะพื้นฐานนี้ นอกจากนี้นักศึกษาจะต้องผ่านการทดสอบความรู้เนื้อหาศิลปะในระดับ K-12 ผ่านการตรวจสอบประวัติอาชญากรรม และผ่านการตรวจร่างกาย (TB test) ก่อนที่จะสามารถไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนได้

การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัย จอร์เจีย (University of Georgia)

มหาวิทยาลัยจอร์เจีย (University of Georgia, 2020: online.) ได้นำมาตรฐานของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ (NAEA) มาปรับใช้ในหลักสูตรเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ 12 ข้อ สำหรับนักศึกษาที่เรียนอยู่ในหลักสูตรศิลปศึกษา ผลลัพธ์เหล่านี้ได้กำหนดเนื้อหาของศิลปะ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นสำหรับครูมือใหม่ให้สอนทัศนศิลป์ได้อย่างพอเพียง โดยที่ระบุว่า นักศึกษาคควรมีความสามารถ ดังนี้

1) มีทักษะทางศิลปะปฏิบัติที่ดี และมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างงานศิลปะของตนเองอย่างถ่องแท้ ด้วยคุณภาพและเทคนิคต่าง ๆ สามารถตีความและประเมิน วิพากษ์งานศิลปะทั้งด้วยวาจา และการเขียน มีความรู้ในวัฒนธรรมและบริบททางประวัติศาสตร์ในงานศิลปะนั้น ๆ และสามารถที่จะถ่ายทอดเนื้อหาศิลปะ ไปสู่การฝึกปฏิบัติการสอนได้อย่างสมเหตุสมผล

2) มีความเข้าใจในขอบเขตของโอกาสการเรียนรู้ที่ศิลปศึกษาได้เตรียมพร้อมสำหรับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องวัฒนธรรม อายุ ความสามารถ และระดับการพัฒนา

3) มีความเข้าใจว่านักเรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน พื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกัน และระดับการแสดงออกทางสุนทรียภาพต่างกัน ควรพัฒนากลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้สร้างสรรค์ศิลปะ มีประสบการณ์ศิลปะ และเข้าใจในศิลปะ

4) สร้างทางเลือกเกี่ยวกับองค์กร โครงสร้าง และนำร่องประสบการณ์การเรียนรู้ในเชิงลึกที่สะท้อนมาตรฐานและโครงสร้างของหลักสูตรระดับประเทศ ระดับจังหวัด และหลักสูตรท้องถิ่นในด้านทัศนศิลป์

5) รวมประสบการณ์การเรียนรู้ในการเรียนการสอนศิลปะ ซึ่งต้องการในระดับที่สูงขึ้น และทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหา

6) เข้าใจความสำคัญของการกำหนดเนื้อหาหลักสูตรโดยยึดนักเรียนโรงเรียน และชุมชนเป็นฐาน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันและสามารถทำงานคนเดียวได้

7) ตระหนักและมีความสามารถเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีทั้งเก่าและใหม่ในทัศนศิลป์ ใ้บุคคลมีการแสดงออกและเข้าถึงข่าวสารเกี่ยวกับศิลปะ

8) รวมทรัพยากรต่าง ๆ ทางการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเข้าถึงการเรียนรูู้

9) สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรูู้ที่กระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการทางสุนทรียภาพในธรรมชาติของนักเรียนผ่านทางการจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนแบบเชิงรุก กระตือรือร้น และร่วมกันรับผิดชอบ

10) พัฒนากลยุทธ์การประเมินสะสมซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนการสอน วิธีการ สอน และความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นการประเมินทักษะอย่างแม่นยำ และประเมิน ความเข้าใจในภาพรวมในศิลปะ

11) พัฒนาเอกสารแฟ้มสะสมผลงานและแฟ้มประวัติผลงานในฐานะผู้สอน

12) วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนในฐานะครูศิลปะและใช้ความรู้นี้ในการพัฒนาวิชาชีพ แสวงหาเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรและทักษะการสอนอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาจะคล้ายคลึงกับของประเทศไทย โดยมี 2 รูปแบบ คือ เรียนวิชาเอกผสมวิชาครู และเรียนจบวิชาเอกมาแล้วไปเรียนต่อในวิชาชีพครู แต่ของสหรัฐอเมริกาแตกต่างกับของประเทศไทยคือจะต้องมีการสอบและการทดลองงานเพื่อรับใบรับรองการสอนของแต่ละรัฐก่อน จากนั้นทางรัฐจึงจะออกใบอนุญาตจริงเมื่อมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดที่จำเป็นทั้งหมด ส่วนของประเทศไทยเมื่อเรียนจบแล้วจะได้ใบประกอบวิชาชีพครูเลย แต่ถ้าหากต้องการเข้ารับราชการจึงค่อยสอบในแต่ละจังหวัดที่เปิดสอบ

ตอนที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนทัศน์ใหม่

กระบวนทัศน์ (paradigm) มาจากภาษากรีก โดย para แปลว่า beside หรือ ถัดไป ส่วน digm แปลว่า ทฤษฎี ดังนั้น paradigm จึงสามารถแปลรวมกันได้ว่า ทฤษฎีใหม่ที่เกิดขึ้นมาทดแทนทฤษฎีที่มีอยู่เดิม กระบวนทัศน์มีความสำคัญในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสังคมได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายแนวคิดของคำว่า กระบวนทัศน์ ไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนทัศน์

คำว่า “กระบวนทัศน์” (Paradigm) เป็นคำที่ Thomas S. Kuhn (1970, p. 10 - 11) นักประวัติศาสตร์และนักปรัชญาวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน เป็นผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในงานของเขา เรื่อง The Structure of Scientific Revolution (SSR) เพื่อแสดงความเข้าใจทั่วไปที่ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีพัฒนาการในลักษณะที่ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ (Development by Accumulation) เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง หากแต่การเปลี่ยนกระบวนทัศน์หรือทฤษฎีในประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นวัฏจักร โดยคำว่า กระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) และการเปลี่ยนย้ายกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด ความเชื่อวิธีวิทยา (Methodology) ของศาสตร์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในแขนงวิชาวิทยาศาสตร์เท่านั้น กระบวนทัศน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเรื่องเล่าหรือการศึกษาต่าง ๆ คือ ปรากฏกลุ่มของปัญหาเก่า ๆ ตำรา ประเพณี ความคล้อยคลึง การทำนายหรือการคาดการณ์แบบอภิปรัชญา ตัวแบบ แบบแผน เครื่องมือต่าง ๆ ประเภทของการใช้เครื่องมือ การมองปรากฏการณ์ สถานการณ์ สิ่งเร้า และปฏิกิริยาโต้ตอบในแบบทั้งโครงสร้างกลุ่มของสถาบันทางการเมือง มาตรฐานหลักเกณฑ์ การจัดการ ทฤษฎีการรับรู้แนวทางใหม่ของการศึกษา กรอบของการอ้างอิง หรือรูปแบบ แนวความคิด เป็นต้น โดยกระบวนทัศน์จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะของความสำเร็จแบบ วิทยาศาสตร์ 2 ประการ คือ

1) เป็นความสำเร็จแบบวิทยาศาสตร์ที่ไม่เคยมีมาก่อนซึ่งจูงใจให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ละทิ้ง แบบวิธีต่าง ๆ ของกิจกรรมแบบวิทยาศาสตร์ที่มีลักษณะแข่งขันกันให้หันมายอมรับร่วมกัน ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในฐานะที่เป็นการเสนอพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติให้ก้าวหน้าต่อไปของบรรดากลุ่มผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้

2) เป็นความสำเร็จแบบวิทยาศาสตร์ มีการเปิดโอกาสให้การยอมรับสำหรับกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องรุ่นใหม่เพื่อได้แก้ไขกันต่อไป

กระบวนทัศน์จะมีลักษณะเป็นวัฏจักร กล่าวคือ วิทยาศาสตร์ทุกสาขา จะเริ่มต้นด้วยขั้นเตรียมกระบวนทัศน์ (Pre- Paradigm) ในขั้นนี้จะมีหลายกระบวนทัศน์ ต่อมาก็เปลี่ยนเข้าสู่ขั้นวิทยาศาสตร์แบบฉบับ (Normal Science) คือ การยอมรับในกระบวนทัศน์แบบใดแบบหนึ่งร่วมกัน ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงสามขั้นย่อยคือ 1) ขั้นการแก้ปริศนา (Puzzle Solving) โดยปริศนานั้นเป็นปัญหาประเภทหนึ่งที่มีข้อสมมติฐานล่วงหน้าว่าสามารถหาคำตอบได้ กิจกรรมที่นักวิทยาศาสตร์ทำในช่วงนี้ก็คือการแก้ปริศนาต่าง ๆ และสามารถแก้ปริศนาทั้งหลายที่เกิดขึ้นได้ 2) ขั้นการพบปัญหาผิดปกติ (Anomaly) การแก้ปริศนาในวิทยาศาสตร์ได้ถูกดำเนินไปเรื่อย ๆ

จนกระทั่งเริ่มพบกับปัญหาที่ผิดจากที่เคยพบ แต่กระนั้นก็ยังสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ภายใต้กระบวนการทัศน์เดิมได้ และ 3) ขั้นสถานการณ์วิกฤติ (Crisis) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากเริ่มพบกับปัญหาผิดปกติ ซึ่งแม้ว่าจะสามารถแก้ปัญหาภายใต้กระบวนการทัศน์เดิมได้ แต่นานเข้าสถานการณ์ดังกล่าวเริ่มยุ่งยากมากขึ้น จากนั้นก็เข้าสู่ขั้นต่อไปคือ ขั้นการปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ (Revolution) เมื่อสถานการณ์ในสังคมวิทยาศาสตร์สังคมหนึ่งเดินทางมาถึงขั้นวิกฤติจนไม่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกระบวนการทัศน์เดิมได้ ก็จะเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนกระบวนการทัศน์เดิมไปสู่กระบวนการทัศน์ใหม่ แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนของนักวิทยาศาสตร์ผู้เสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ กับส่วนของนักสังคมวิทยาที่มีการเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ซึ่งการมองแบบ กระบวนการทัศน์ใหม่ไม่ได้หมายความว่ากระบวนการทัศน์ใหม่ถูกและกระบวนการทัศน์เก่าผิด หรือกระบวนการ ทัศน์ใหม่ถูกต้องมากกว่ากระบวนการทัศน์เก่า แต่เป็นการมองปรากฏการณ์ด้วยการเปลี่ยนโลกทัศน์ (World View) และเมื่อมีการเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ออกมา คนอื่นอาจจะไม่ยอมรับก็ได้ เพราะว่าเขาได้ยึดถือกระบวนการทัศน์เดิมแบบหนึ่งแบบใดไว้เสมอ หรือหากจะให้สังคมยอมรับกระบวนการทัศน์ใหม่ดังกล่าวได้ อาจจะต้องใช้เวลานาน ที่เป็นเช่นนั้นเพราะคนที่อยู่ร่วมสมัยยังยึดติดอยู่ในกระบวนการทัศน์เดิม สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ผู้ที่อยู่ภายใต้กระบวนการทัศน์เดิมจะค่อย ๆ หายไป ขณะที่คนรุ่นใหม่เกิดมาจะมีความคุ้นเคยกับกระบวนการทัศน์ใหม่ เป็นการเริ่มต้นเข้าสู่ขั้นวิทยาศาสตร์แบบฉบับของกระบวนการทัศน์ใหม่ นำไปใช้แก้ปริศนา พบปัญหาผิดปกติ ปัญหาวิกฤติ และเข้าสู่การปฏิวัติเปลี่ยนไปสู่กระบวนการทัศน์ใหม่อื่น อีกต่อไป โดยที่การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จะมีลักษณะเป็นวัฏจักร วนเวียนเช่นนี้เรื่อยไปไม่สิ้นสุด

นักวิชาการที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง คือ Fritjof Capra มีความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่และการเปลี่ยนย้ายกระบวนการทัศน์ โดยกล่าวถึงกระบวนการทัศน์ในบริบทที่ต้องมีการขยายขอบเขตออกไปจากบริบทของวิทยาศาสตร์จากแนวคิดเดิมของ Kuhn แล้วนำเสนออย่างบูรณาการในบริบททางสังคมอันกว้างขวางขึ้น ไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในบริบทของชุดความคิด (Concepts) ทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Values) ความเชื่อ (Belief) และการปฏิบัติที่มีร่วมกันของคนกลุ่มหนึ่ง ชุมชนหนึ่ง ที่ก่อตัวเป็นแบบแผนของทัศนะแม่บทเฉพาะอย่างแบบหนึ่งเกี่ยวกับความเป็นจริง (Reality) ซึ่งเป็นฐานของวิธีการจัดการของชุมชนนั้น (Capra, 1983, p. 5 - 44)

การปรับแนวคิดของกระบวนการทัศน์จากเขตแดนทางวิทยาศาสตร์ ที่เต็มไปด้วยสาเหตุและผล กลไก แยกส่วน ลดส่วน แบบเดส์คาร์ทส์และนิวตัน ไปเป็นการขยายพื้นที่ครอบคลุมบริบททางสังคมทั้งหมดที่มีมุมมองแบบองค์รวม อันหมายถึงทัศนะที่ถือว่าความเป็นจริงทั้งหมด

ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมมีคุณสมบัติสำคัญเฉพาะตนซึ่งไม่สามารถเข้าใจได้โดยการแยกสิ่งนั้น ออกเป็นส่วนย่อย ๆ แล้วศึกษาจากคุณสมบัติของส่วนย่อย ๆ นั้น แม้จะเอาคุณสมบัติของส่วนย่อย ๆ นั้นมารวมกันก็ไม่สามารถเทียบความหมายหรือความสำคัญกับคุณสมบัติขององค์รวมเดิม ได้ความคิดใหม่ ๆ ในวิชาฟิสิกส์เหล่านี้ได้นำความเปลี่ยนแปลงอย่างลึกซึ้งมาสู่โลกทัศน์ใหม่ จนก่อตัวเป็นวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบความคิด วิธีคิด รวมทั้งวิถีชีวิตของคนในชุมชน สังคม โดยเฉพาะในสังคมของโลกตะวันตกที่ได้รับอิทธิพลจากกระบวนทัศน์เชิงวิทยาศาสตร์แบบกลไก แยกส่วน ลดส่วน มามากกว่า 2 - 3 ศตวรรษ นอกจากนี้ Capra ยังเห็นว่าทุกวันนี้สังคมของมนุษย์ ทั้งหมดกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์หลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ การว่างงาน วิกฤตพลังงาน สิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ล้วนเป็นวิกฤตการณ์เกี่ยวกับทัศนะการรับรู้โลก กล่าวคือ วิกฤตการณ์ทั้งหลายนี้เกิดจากการที่เราพยายามจะประยุกต์ใช้ความคิดต่าง ๆ ของโลกทัศน์ที่พ้นสมัยไปแล้วมาใช้อธิบายความเป็นจริงที่ไม่สามารถจะเข้าใจได้ด้วยทัศนะเหล่านั้นได้อีกต่อไปแล้ว เพราะทุกวันนี้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่บนความสัมพันธ์ที่เกี่ยวโยงกันไปทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นปรากฏการณ์ทางชีววิทยา ทางจิตวิทยา ทางสังคม หรือทางสิ่งแวดล้อม การที่จะทำความเข้าใจ และอธิบายปรากฏการณ์ได้อย่างเหมาะสมนั้น เราจำเป็นต้องอาศัยการมองโลกเชิงนิเวศวิทยา หรือเชิงระบบที่มีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กัน ซึ่งโลกทัศน์แบบเก่า ๆ ไม่สามารถอธิบายได้

ดังนั้น Capra จึงเห็นว่า จำเป็นที่ต้องใช้ “กระบวนทัศน์” อย่างใหม่ ซึ่งเป็นการมองความจริงของโลกด้วยทัศนะใหม่ เป็นการเปลี่ยนความคิดหรือทัศนะพื้นฐาน ในการมองโลก การรับรู้โลกและระบบคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ใหม่จากแบบกลไกมาเป็นองค์รวมนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในทุกวงการ เมื่อปัจจุบันโลกเผชิญกับปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนเกี่ยวโยงกันหลายมิติ จนกระทั่งผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ก็ไม่สามารถจัดการกับปัญหาเร่งด่วนของตนได้อีกต่อไป เช่น นักเศรษฐศาสตร์ไม่สามารถเข้าใจเรื่องเงินเพื่ออีกต่อไป นักมะเร็งวิทยาไม่สามารถหยุดยั้งและสืบค้นสาเหตุของโรคมะเร็ง และปัญหาอื่น ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นและหมดหนทางที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้น ทั้งนี้เพราะนักวิชาการเหล่านั้นส่วนมากถูกรวบงำโดยกระบวนทัศน์เดิมหรือทัศนะการมองความเป็นจริงที่คับแคบเกินกว่าที่จะสามารถจัดการกับปัญหาที่เชื่อมโยงกันเป็นระบบ เป็นปัญหาที่มีความสัมพันธ์กันหลายมิติ จึงไม่อาจจะเข้าใจได้โดยวิธีวิทยาที่แบ่งออกเป็นสาขาต่าง ๆ ตามระเบียบทางวิชาการและตามแบบระบบงานของรัฐ Capra จึงเห็นว่าวิธีการตามกระบวนทัศน์แบบเดิมจะไม่มีทางแก้ปัญหาได้ ในทางตรงข้ามมันกลับผลักดันปัญหาให้เคลื่อนไปตามความซับซ้อนที่เชื่อมโยงของความสัมพันธ์ทางสังคม จนกว่าจะเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ให้อำนาจต่อการใช้แบบจำลองทางความคิดที่ทันสมัย และใช้ตัวแปรที่สอดคล้องกับสภาพ

ของปัญหา ซึ่งการที่จะเข้าใจวิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นนี้ เขาเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ทัศนะที่กว้างขวางมากขึ้นและมีลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตอันเป็นแรงผลักดันทางวัฒนธรรมจะส่งผลให้สังคมหนึ่งสังคมใดเกิดภาวะไร้สมดุล จะนำมาซึ่งความต้องการการปรับตัวอย่างสร้างสรรค์ครั้งใหม่ สอดคล้องกับนักปราชญ์จีนโบราณที่เชื่อว่าปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดเกิดจากการกระทำต่อกันอย่างเป็นพลวัตระหว่างพลังสองขั้วที่เรียกว่า หยินกับหยาง

Egon Guba (1990) ได้ทำการศึกษาระบบทศน์ในการวิจัย โดยการค้นหาคำแนวคิดในการวิจัยของสำนักปฏิฐานนิยม (Positivism) หลังปฏิฐานนิยม (Post - Positivism) ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) และสำนักสร้างใหม่ (Constructivism) โดยตอบคำถามพื้นฐานที่แสดงถึงความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้ว่าเป็นอย่างไร เป็นคำถามที่แสดงถึงโลกทัศน์ ปรัชญา ความเชื่อของผู้ตอบ ซึ่งสัมพันธ์กับความจริง คือ

1) ภาววิทยา (Ontology) หมายถึง อะไรคือธรรมชาติของความเป็นจริง (Reality) หรืออะไรคือธรรมชาติของสิ่งที่รู้ได้

2) ญาณวิทยา (Epistemology) หมายถึง อะไรคือธรรมชาติของความสัมพัทธ์ระหว่างผู้รู้ (นักวิจัย) และสิ่งที่รู้

3) วิธีวิทยา (Methodology) หมายถึง วิธีการของนักวิจัยที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยวิธีการใดและได้มาอย่างไร

การศึกษาพบว่า กระบวนทัศน์ คือ การหลอมรวมขององค์ประกอบทั้งสาม (ภาววิทยา ญาณวิทยา และวิธีวิทยา) ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดรากฐานของวิธีคิด ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมไปถึงวิธีการจัดการกับสิ่งต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

George Ritzer (2000, p. 628 - 630) กล่าวว่า กระบวนทัศน์ เป็นแนวความคิดพื้นฐานที่พบได้ในวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งกระบวนทัศน์จะช่วยกำหนดถึงขอบเขตของการศึกษา กำหนดประเด็นปัญหา และกฎเกณฑ์อะไรบางอย่างที่พอจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลการศึกษา นอกจากนี้ กระบวนทัศน์ ยังมีฐานะเป็นทัศนะแม่บท หรือเป็นความเชื่อหรือฐานคิดที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดแนวคิด ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่ออื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาระบวนทัศน์ในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน การศึกษาเพื่อแสวงหากระบวนทัศน์ใหม่ กำลังเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วโลก โดยได้หลอมรวมแนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์เข้าไปด้วย

ส่วนการศึกษากระบวนการทัศน์ของนักวิชาการในประเทศไทยนั้น เมื่อมีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์มากขึ้น จึงได้มีการกำหนดความหมาย คำนิยามกันมากขึ้น ดังต่อไปนี้

ประเวศ วะสี (2540, น. 1 - 2) กล่าวถึงคำว่า “กระบวนการทัศน์” ว่ามาจากคำภาษาอังกฤษว่า Paradigm ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างอันเป็นการกำหนด “แบบแผนการคิด” และการปฏิบัติของคนในประชาคมหนึ่งๆ เมื่อใดทฤษฎีพื้นฐานดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้แบบแผนการคิดและการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงไปด้วยทั้งกระบวนการสอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542, น. 1) ที่กล่าวว่า กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคน หมายถึง แนวความคิดหรือชุดความคิดใหม่ เพื่อพัฒนาพลังความสามารถที่มีอยู่ในตัวคนให้นำพลังความสามารถนี้มาพัฒนาตน ชุมชน และสังคมได้เหมาะสมกับความสามารถแห่งตน และเห็นว่าสังคมไทยมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่หลากหลาย ซึ่งทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและตรวจสอบได้ โดยต้องอาศัยคนที่มีคุณภาพในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเหล่านั้น ในขณะที่ อรศรีงามวิทยาพงศ์ (2546, น. 6) ได้ให้ความหมายของ “กระบวนการทัศน์” ว่า หมายถึง ชุดความคิด (Concept) คำนิยาม (Value) ความเข้าใจรับรู้ (Perception) และการปฏิบัติ ที่มีร่วมกันของคนกลุ่มหนึ่ง ชุมชนหนึ่ง ที่ก่อตัวเป็นแบบแผนของทัศนคติอย่างเฉพาะแบบหนึ่งเกี่ยวกับความจริง (Reality) ซึ่งเป็นฐานของวิถีการจัดการตนเองของคนในชุมชนนั้น

สรุปได้ว่า กระบวนการทัศน์ใหม่ หมายถึง ชุดแนวความคิด คำนิยาม ความเข้าใจรับรู้ และการปฏิบัติ ที่มีร่วมกันของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ที่ได้ก่อตัวเป็นแผนแม่บท หรือแบบแผนของทัศนคติเฉพาะอย่างแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความจริง เป็นฐานของการจัดการขององค์กรเพื่อให้เกิดแนวคิด หรือวิธีการปฏิบัติแบบใหม่ ๆ

กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์

Galloway and Mahayni (1977, p. 64 - 65) ได้กล่าวถึง กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ (process of paradigm change) มี 5 ระยะ คือ

1) ระยะก่อนการเป็นกระบวนการทัศน์ (the preparadigm period) เป็นช่วงที่ปรากฏการณ์ หนึ่งๆ ยังไม่มีข้อสรุปเป็นที่ยอมรับทางวิทยาศาสตร์ ยังคงมีการแข่งขันกันในการนำเสนอความคิดของนักคิดในแต่ละกลุ่ม

2) ระยะเวลาของการพัฒนากระบวนการทัศน์ (the period of paradigm development) เป็น ช่วงระยะเวลาที่เกิดความพอเพียงในความพยายามศึกษาและอธิบายปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่งด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เพราะนักคิดได้มีความเห็น

ตรงกันในการอธิบายและนิยามปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งแล้วสิ่งนั้น กลายเป็นกระบวนทัศน์ ณ ขณะนั้น มีการนำกระบวนทัศน์ไปศึกษาและทดลองเพื่อใช้ในการ แก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนากระบวนทัศน์ต่อไป

3) ระยะเวลาของความชัดเจนของกระบวนทัศน์ (the period of paradigm articulation) เป็นช่วงระยะเวลาที่กระบวนทัศน์มีความชัดเจนในการใช้อธิบายและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นักวิจัยใช้ในงานวิจัยอย่างแพร่หลาย เพื่อเป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์และแก้ปัญหา

4) ระยะเวลาขยายตัวของระยะเสื่อมของกระบวนทัศน์ (the extension of the postparadigm period) ระยะนี้เริ่มมีความผิดปกติเกิดขึ้น และสะท้อนออกมาตามธรรมชาติของกระบวนทัศน์ กล่าวคือ มีการตระหนักถึงปรากฏการณ์บางอย่างเกิดขึ้นโดยที่กระบวนทัศน์ในขณะนั้นไม่สามารถอธิบายหรือแก้ปัญหาได้ ทำให้ในกลุ่มของนักคิดเริ่มมีความพยายามปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์เพื่ออธิบายความผิดปกติ หรือสถานการณ์ที่กระบวนทัศน์ความเชื่อร่วมกันในขณะนั้นไม่สามารถอธิบายได้

5) ช่วงระยะเวลาวิกฤต (the period of paradigm crises) เป็นช่วงระยะเวลาที่กระบวนทัศน์ที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับความผิดปกติที่เกิดขึ้นได้ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ มีงานวิจัยมากมายที่ไม่เป็นไปตามที่กระบวนทัศน์เดิมได้เคยอธิบายไว้ สุดท้ายเริ่มมีการพัฒนาแนวความคิดใหม่พยายามนำกระบวนทัศน์ที่เป็นทางเลือกใหม่เข้ามาอธิบายปรากฏการณ์ ให้ความสนใจอธิบายปรากฏการณ์ที่ไม่ปกติด้วย กระบวนทัศน์ใหม่ที่ยังไม่เคยปรากฏมาก่อน

Rogers (2000, p. 19 - 33) ได้กล่าวถึงปัจจัยจูงใจ (motivating factors) ที่ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไว้ว่าประกอบด้วย

1) national technology Competencies คือ ความสามารถ หรือความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในประเทศ

2) competition คือ การแข่งขันที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในการคิดนอกกรอบในการ พัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางระบบที่มีรากฐานมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนั้นยังมีข้อที่จะต้องได้รับการพิจารณา คือ ปัญหาความสามารถของการใช้เทคโนโลยีของบุคคลที่มีไม่เท่ากัน ดังนั้น Rogers จึงได้เสนอกระบวนการส่งเสริมให้องค์กรทางการศึกษามีการยอมรับเทคโนโลยี (technology adoption) ว่าประกอบด้วย 3 ระดับ คือ personal productivity aids คือ เพิ่มผลผลิตส่วนบุคคล โดยการนำเอาเทคโนโลยี สารสนเทศมาปรับใช้ใน

ชีวิตประจำวันทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น enrichment add - ins คือ สถานศึกษาทำการส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียนดำเนินการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด โดยอันดับแรกมุ่งเน้นการนำมาใช้แทนที่ในกิจกรรมประจำวันทั่วไป เช่น เปลี่ยนการส่งงานจากเอกสารเป็นส่งทางอีเมล ใช้สื่อมัลติมีเดียในงานนำเสนอในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นข้อมูลเป็น paradigm shift หรือการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการศึกษา ประกอบด้วย

1) a shift from teaching to learning คือ สถานศึกษาเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการให้ความสำคัญของการสอน (teaching) มาเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบส่งเสริมการเรียนรู้ (learning) บรรยากาศในห้องเรียนจะต้องให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2) the distance learner คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศจากสถานที่ต่าง ๆ โดยนำเอาหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอนเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถแสดงความรับผิดชอบของตัวเอง โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่

3) a faculty development center คือ สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์การพัฒนาอาจารย์ เพราะถ้าองค์การส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศแล้วจะกลายเป็นปัญหาของอาจารย์ที่มีอายุมากที่ไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น ต้องมีการจัดการฝึกอบรมพัฒนาอาจารย์ให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนกระบวนทัศน์มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ไม่มีระยะเวลา กำหนดแน่นอน กระบวนการเปลี่ยนกระบวนทัศน์เริ่มต้นขึ้นเมื่อมีปรากฏการณ์เกิดขึ้นและไม่สามารถใช้กระบวนทัศน์เดิมในการอธิบายได้ จึงมีการคิดค้นวิธีการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ และการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์สามารถประยุกต์ใช้ได้กับศาสตร์ทุกแขนง ดังนั้น ผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเท่านั้นจึงมีโอกาสที่จะมองเห็นโอกาส และสุดท้ายจะประสบความสำเร็จอย่างมากมาได้ ผู้ที่เป็นผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำในสิ่งที่ถูกต้อง คือ นำผู้ตามหรือบุคคลภายในองค์กรไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสามารถนำองค์การไปถึงจุดหมายปลายทางที่ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และความต้องการขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนทัศน์การจัดการศึกษา

คำว่า กระบวนทัศน์ (paradigm) มีความหมายกว้าง สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับศาสตร์สาขาอื่น ๆ ได้หลากหลายสาขา ในทางการศึกษาก็เช่นกัน ได้มีการนำกระบวนทัศน์มาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางการจัดการศึกษา ดังนี้

Barr and Tagg (1995, p.13 - 26) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (paradigm shift) ว่ากระบวนทัศน์เป็นเหมือนกฎกติกา มีหน้าที่กำหนดขอบเขตของวิธีปฏิบัติที่มีความเป็นไปได้ ส่วนกระบวนทัศน์ใหม่ (new paradigm) นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่เพื่อเปลี่ยนระบบหรือระเบียบแบบเดิมภายใต้ความเป็นไปได้ ซึ่งอาจจะกว้างหรือแคบกว่ากระบวนทัศน์เดิมก็ได้ การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการเรียนการสอน (learning paradigm) ในสถานศึกษาไม่ได้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทั้งหมดของกระบวนทัศน์เดิม แต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงองค์ประกอบเดิมโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของกระบวนทัศน์ใหม่ ยกตัวอย่างเช่น การนำวิธีการสอนแบบให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติมาใช้ในสถานศึกษาแทนวิธีการสอนแบบบรรยาย แต่ก็ไม่ได้ยกเลิกวิธีการบรรยายทั้งหมดไป เพราะการบรรยายก็ยังมีประโยชน์ในการศึกษา เพียงแต่จะลดความสำคัญลงกลายเป็นหนึ่งในวิธีการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

Cheng (2000, p. 1 - 34) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระบบการศึกษารูปแบบใหม่และครูรูปแบบใหม่ในการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่อนาคต โดยได้นำเสนออัญญา 3 ประการ (three key elements) ประกอบด้วย

1) การเปลี่ยนแปลงต้องมุ่งเน้นความสัมพันธระยะยาว (long-term relevance) สถานศึกษาต้องทำในสิ่งที่ถูกต้องในเวลาที่เหมาะสมและในทิศทางที่ถูกต้อง (doing the right things in the right time and in the right direction) แสดงจุดมุ่งหมายของการศึกษาชัดเจนและเนื้อหาของการศึกษาควรตอบสนองความต้องการในอนาคตของนักเรียนและสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการในอนาคตในวงกว้าง คำนึงถึงอนาคตว่าการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษาสามารถมั่นใจได้ว่าจะสามารถพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสังคมได้ในระยะยาวอย่างยั่งยืน

2) ความเข้มแข็งของสิ่งแวดล้อม (environmental strength) สถานศึกษาต้องใช้จุดแข็งและข้อได้เปรียบจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การรวมทั้งจากในประเทศและระดับภูมิภาคให้เกิดประโยชน์ คำนึงถึงโอกาสในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสถาบันต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน แล้วนำมาใช้ประโยชน์ในการเสริมสร้างการพัฒนาขององค์การ

3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากร (human initiative) สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การมีความสามัคคี ปลูกฝังความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีระหว่างสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากร

การปฏิบัติและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรจะตอบสนองความต้องการของ นักเรียน ผู้สอน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ และผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทาง สังคม และวัฒนธรรม การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ สังคมทั้งระบบ สถานศึกษาต้องตระหนักในการเปลี่ยนแปลง และเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มี ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต

องค์ประกอบของกระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน

Barr and Tags (1995, P. 16 - 17) ได้นำเสนอกระบวนทัศน์ใหม่ ที่เรียกว่า กระบวนทัศน์การเรียนรู้ (the learning paradigm) ที่ให้ความสำคัญกับการเกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าการเปลี่ยนแปลงต้องประกอบไปด้วยการเปลี่ยนแปลงใน 6 องค์ประกอบ คือ

1) ภารกิจและวัตถุประสงค์ (mission and purposes) เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Produce learning) ให้ค้นพบและสามารถสร้างองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง สถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ (Create powerful learning environments) เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียน (Improve the quality of learning)

2) หลักเกณฑ์ของความสำเร็จ (criteria for success) การเรียนรู้มีความหลากหลายแตกต่างกันไป เน้นผลความสำเร็จและคุณภาพของผู้เรียนที่ปรากฏ (Learning & student success outcomes) มีการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยี ความสำเร็จวัดจาก ปริมาณและคุณภาพของผลรวมของการเรียนรู้ที่มีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ (Aggregate learning growth efficiency) มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และมีการเรียนรู้

3) การเรียนการสอน / การเรียนรู้ (teaching learning structures) มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาในทุกสถานที่ เพราะได้จัดให้สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Learning environments) และมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียนสามารถสร้างเสริมประสบการณ์ สร้างวินัย ที่จะเป็นประโยชน์ในอนาคต ผลการเรียนรู้ประเมินทั้งผลการเรียนตามหลักสูตร และความสามารถในการประยุกต์ ปฏิสัมพันธ์กับสังคม รวมถึงมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะความสามารถ (Degree equals demonstrated knowledge and skills)

4) โครงสร้างการเรียนรู้ (learning theory) ความรู้กำเนิดขึ้นในรูปขององค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล มีความซับซ้อน และบุคคลจัดการความรู้ของตนในแต่ละเรื่องให้มีความสัมพันธ์กัน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ แสวงหาความรู้เสมอ (Active learner) และได้รับการสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ดังนั้น จึงปรากฏมีผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษและมีพรสวรรค์มากมาย (Talent and ability are abundant)

5) ทฤษฎีการผลิตและเงินทุน (productivity and funding) ให้ความสำคัญกับค่าใช้จ่ายต่อหน่วยการเรียนรู้ของผู้เรียน (Cost per unit of learning per student) และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (learning outcomes)

6) บทบาททั่วไป (nature of roles) สถานศึกษาเป็นผู้ออกแบบวิธีการเรียนรู้ และจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (Faculty are primarily designers of learning methods and environments) มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนและสถานที่เรียน ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้พัฒนาความสามารถพิเศษและพรสวรรค์ของผู้เรียน (teachers develop every student's competencies and talents) และเจ้าหน้าที่คนอื่นเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานที่เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการเรียนรู้

Lee (วีรพล รัตนภาสกร. 2554: 29 – 31 อ้างอิงจาก Lee, 2004: 179) กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนทัศน์ใหม่ (paradigm reform) ของการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยอ้างอิงจาก ข้อมูลของรายงานการพัฒนาโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการและทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเกาหลี ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1) หลักสูตร / กิจกรรมการสอน (curriculum / pedagogical activity) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นเป้าหมายทางการศึกษา โดยลักษณะของกิจกรรมการสอนมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของนักเรียน และพัฒนาทักษะความสามารถในการเรียนของนักเรียน โดยสมัครใจ

2) กิจกรรมนอกหลักสูตร (pedagogical activity outside the curriculum) ส่งเสริมให้นักเรียนมีการค้นหา และค้นพบความถนัดเฉพาะตัวของตนเอง มีแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3) กิจกรรมที่สนับสนุนการศึกษา (activities that support education) ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างบุคคล ให้มีการช่วยเหลือและพัฒนาซึ่งกันและกัน สร้างสภาพแวดล้อมที่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องระดับทรัพยากรบุคคลให้เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการดำเนินกิจกรรมด้าน

การศึกษาขององค์การ สนับสนุนการสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

4) ผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียน (scholastic achievement)

- 4.1 มีวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- 4.2 มีทักษะการสื่อสารที่ดี
- 4.3 มีความคิดเป็นตรรกะ มีเหตุผล และความคิดสร้างสรรค์
- 4.4 มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
- 4.5 มีอัตลักษณ์ (Ego-identity) ของตนเองชัดเจน
- 4.6 มีความรับผิดชอบ

5) ความพึงพอใจ (satisfaction) นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และผู้บริหารมีความพึงพอใจ มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารงาน มีการจัดการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดหลักสูตรสำหรับผู้ที่มีความสามารถในการศึกษาเป็นหลักสูตรพิเศษในความถนัดด้านต่าง ๆ ลดจำนวนนักเรียนต่อชั้นเรียนลง และให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียน หรือครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา

6) นโยบายทางการศึกษา (education policy) ส่งเสริมการสื่อสารระหว่างบุคคล ให้มีการช่วยเหลือและพัฒนาซึ่งกันและกัน สร้างสภาพแวดล้อมที่มีความซื่อสัตย์ต่อกัน ยกย่องบุคคลให้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาขององค์การ สนับสนุนการสื่อสารสัมพันธ์กันระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของกระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้มีกำหนดตายตัวว่าควรมีกี่ข้อ หรือควรเป็นอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557: ออนไลน์) แบ่งออกเป็น 6 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน มาใช้เป็นองค์ประกอบในการทำการวิจัยในหัวข้อ กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

วิธีการวิจัยอนาคต

ในการทำวิจัยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิจัยอนาคตมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงวิธีการวิจัยอนาคตที่นำมาใช้ แบ่งเป็น เทคนิคการวิจัยแบบ Delphi เทคนิคการวิจัยแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เทคนิคการวิจัยแบบ Delphi

Helmer (1967) ให้ทัศนะเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟายว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่กล่าวถึงความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับ เวลา ปริมาณ สภาพการณ์ที่ ต้องการจะให้ เป็น จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่กระจัดกระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างมีระบบ โดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแทนการเรียกประชุม เทคนิคนี้ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะไม่ทราบว่า มีผู้ใดบ้าง และไม่ทราบว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร จะรู้เฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น โดยมีกฎ 3 ข้อที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญคือ

- 1) การเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ ควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ความเป็นเลิศในสาขาหรือประเด็นการวิจัยของผู้เชี่ยวชาญอย่างแท้จริง
- 2) ผู้เชี่ยวชาญ ต้องอยู่ในตำแหน่งหรือสภาวะสิ่งแวดล้อมที่ดีถูกต้อง สามารถที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ รวมไปถึงการเชื่อมประสานงานต้องได้รับความสะดวกสบายเท่าที่จะเป็นไปได้
- 3) แบบสอบถามควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ และการเว้นระยะการส่งแบบสอบถามไม่ควรห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหืมเหตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้

เครื่องมือที่ใช้ในวิธีวิจัยนี้ คือแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถาม (รอบแรก) ให้ผู้เชี่ยวชาญตอบ หลังจากนั้นผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากนั้นทำการวิเคราะห์ ด้วยค่าทางสถิติจากนั้นส่งแบบสอบถาม (รอบที่ 2) ชุดเดิมที่ทำเครื่องหมายที่คำตอบที่ผู้เชี่ยวชาญ ส่วนใหญ่เลือก และบอกคำตอบเดิมที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบว่าท่านจะยืนยันคำตอบเดิม หรือ พิจารณาคำตอบใหม่ โดยหากผู้เชี่ยวชาญเปลี่ยนแปลงคำตอบต้องบอกเหตุผลที่ชัดเจนแก่ผู้วิจัย จากนั้นผู้วิจัยทำการรวบรวมแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลค่าทางสถิติ จากนั้น ผู้วิจัยก็จัดส่งแบบสอบถามชุดเดิมกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญท่านเดิมพิจารณาและตอบคำถามอีกครั้ง (รอบที่ 3) รอบนี้จะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญให้นำหน้าคำตอบแต่ละข้อคำตอบด้วย

และหากคำตอบใดที่ ผู้เชี่ยวชาญตอบแล้วยังไม่อยู่ในช่วงที่คำตอบของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ตอบ ผู้เชี่ยวชาญคนดังกล่าว ต้องให้เหตุผลและยืนยันคำตอบของตัวเองอีกครั้ง

การทำเดลฟายสามารถทำได้หลายรอบประเด็น คือต้องกำจัดข้อที่ไม่เห็นด้วยกับ คำตอบกลุ่มใหญ่ให้ได้มากที่สุด จนคำตอบทุกคำตอบต้องเป็นเสียงส่วนใหญ่ที่สามารถนำมาสรุป องค์รวมได้

เทคนิคการวิจัยแบบ EFR

เทคนิควิจัยแบบ EFR หรือ Ethnographic Future Research เกิดขึ้นในปี 1976 โดยนักวิจัยอนาคตที่ใช้แนวทางมนุษยวิทยา โดยการสัมภาษณ์เพื่อค้นหามุมมอง ทางเลือก และ โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่จะเกิดในอนาคต โดยผู้วิจัยจะทำงานร่วมกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในการ พัฒนาและสร้างภาพอนาคต (Scenario) ซึ่งโดยปกติผู้ถูกสัมภาษณ์จะถูกถามในมุมมองอนาคต 3 ภาพคือ ภาพการมองโลกในแง่ดี (optimistic) ภาพการมองโลกในแง่ร้าย (pessimistic) และ ภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probable) โดยผู้สัมภาษณ์หรือผู้วิจัยจะต้องมีการทบทวนคำถาม และมุมมองกับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจน และครอบคลุม กับบริบทของคำถาม เมื่อได้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันแล้ว ผู้วิจัยจึงสามารถสร้างภาพอนาคต ตามดุลยพินิจของผู้วิจัยได้ (Textor, 1995, p. 461 - 471)

เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

เทคนิควิจัยแบบ EDFR หรือ Ethnographic Delphi Futures Research เป็นการ วิจัยอนาคตที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นการผสมผสานจุดเด่นของเทคนิควิจัยแบบ Delphi และเทคนิควิจัยแบบ EFR เข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อสำรวจหรือศึกษา แนวโน้มที่เป็นไปได้ แล้วหาทางทำให้แนวโน้มที่พึงประสงค์เกิดขึ้น และป้องกันแนวโน้มที่ไม่พึง ประสงค์ให้หมดไป หรือหาแนวทางเผชิญหน้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแนวโน้ม ที่ไม่พึงประสงค์นั้นเกิดขึ้นจริง (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2551, น. 9 - 13)

ขั้นตอนการทำวิจัยแบบ EDFR

ขั้นตอนการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDFR มีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) การสัมภาษณ์มีลักษณะและ

ขั้นตอนคล้ายกับ EFR แต่ EDFR มีความยืดหยุ่นมากกว่า กล่าวคือ ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกรูปแบบการสัมภาษณ์ที่จะสนองตอบต่อจุดมุ่งหมาย เวลา งบประมาณ และสถานการณ์ของการวิจัยได้

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้สัมภาษณ์วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับทำเดลฟาย

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ขั้นตอนที่ 5 การทำเดลฟาย (EDFR รอบที่สอง สาม)

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการเขียนอนาคตภาพ

การแบ่งช่วงเวลาดึกษาและวิจัยอนาคต

ในการแบ่งช่วงเวลาเพื่อทำการวิจัยอนาคตนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยทั่วไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์และพิจารณาจากบริบทงานวิจัยของตนเอง ทั้งนี้ จุมพล พูลภัทรชีวิน (2552) ได้นำเสนอ แนวคิดในการแบ่งช่วงเวลาดึกษาและวิจัยอนาคตไว้ว่า นักอนาคตนิยมมักจะแบ่งช่วงเวลาของการ ทำนายหรือช่วงของการวางแผน ออกเป็น 4 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 คือช่วงเวลา 5 ปี เรียกว่า immediate forecasting หรือ immediate planning เป็นช่วงของการทำนายหรือการวางแผนระยะกระชั้นชิด ซึ่งถ้าเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา ก็เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ช่วงที่ 2 คือช่วงประมาณ 5 - 10 ปี เรียกว่า short range forecasting หรือ short range planning เป็นการ ทำนาย วางแผน หรือศึกษาอนาคตระยะสั้น

ช่วงที่ 3 คือ ช่วง 10 - 20 ปี ช่วงนี้ เรียกว่า middle range forecasting หรือ middle range planning เป็นการศึกษาระยะกลาง ซึ่งนักวิจัยมักจะนิยมศึกษาวิจัยในช่วงนี้ เพราะสามารถเห็นผลได้

ช่วงที่ 4 คือช่วง 20 - 25 ปีขึ้นไป เรียกว่า long range forecasting หรือ long range planning

ทั้งนี้ การที่ผู้วิจัยจะศึกษาช่วงไหนอยู่ที่จุดมุ่งหมายของการวิจัยของผู้วิจัย และขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานวิจัย

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดในการวิจัยอนาคตแบบ EDFR เนื่องจากเหตุผลที่เลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มตัวอย่างเพราะมีความเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญคือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในเรื่องที่ศึกษา สามารถมองหรือคาดการณ์อนาคตได้ชัดเจน ถูกต้องมากกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มผู้บริหาร เนื่องจากคนในกลุ่มคือคือกลุ่มคนที่มีอำนาจในการตัดสินใจในกลุ่มงานนั้น ๆ หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี

2) กลุ่มนักวิชาการ เนื่องจากนักวิชาการเป็นกลุ่มบุคคลที่ค่อนข้างมีความคิดเป็นอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลให้ได้รายละเอียดในทางวิชาการได้หลากหลายรูปแบบ

เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ

การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นมากที่สุดและถ้าหาผู้วิจัยไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญสามารถใช้วิธีโยนลูกทอม (snowball) เพื่อเชื่อมต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นได้

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายการวิจัย โดยจำนวนผู้เชี่ยวชาญยิ่งมีจำนวนมากจะได้ความคิดเห็นใหม่ ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีการกำหนดแน่นอนตายตัว จำนวนผู้เชี่ยวชาญขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่ม

จากรายงานการวิจัยของ Macmillan (อ้างถึงใน เกษม บุญอ่อน, 2522, น. 26 - 28) พบว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญมีผลต่อความคลาดเคลื่อนของคำตอบ หากผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนตั้งแต่ 17 คนขึ้นไปค่าความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยที่สุด ดังตารางจำนวนผู้เชี่ยวชาญและการลดลงของความคลาดเคลื่อน

ตาราง 3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญและการลดลงของความคลาดเคลื่อน

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1 – 5	1.20 – 0.70	0.5
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 - 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา : เกษม บุญอ่อน (2522, น. 26 – 28)

จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบควรให้มีความคงที่ แต่ด้วยเทคนิค EDFR มีความยืดหยุ่น จึงไม่จำเป็นที่จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละรอบจะต้องเท่ากัน แต่ในรอบแรกนั้นควรมีจำนวนมาก รอบที่สองอาจลดลงได้บ้างเพียงเล็กน้อย และมีการเปลี่ยนแปลงผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ให้ข้อมูลได้ แต่ที่สำคัญคือผู้เชี่ยวชาญที่ทดแทนต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนดไว้ ส่วนเรื่องอัตราส่วนหรือสัดส่วนระหว่างผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะเป็นผู้กำหนดเอง

การสัมภาษณ์แบบ EDFR

การสัมภาษณ์แบบ EDFR เป็นการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น และจินตนาการภาพในมุมมองของผู้ถูกสัมภาษณ์ทั้ง 3 ภาพอนาคต คือ ภาพอนาคตในแง่ดี (optimistic) ภาพอนาคตในแง่ร้าย (pessimistic) และ ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (most probably) โดยไม่มีการปิดกั้น หรือมีขอบเขตความคิด ทั้งนี้ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการทบทวนคำถาม และทบทวนมุมมองกับผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและเข้าใจตรงกันในภาพอนาคตแต่ละภาพและแต่ละมุมมอง สิ่งที่ผู้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงตลอดเวลาที่สัมภาษณ์ คือความชัดเจน ความเข้าใจที่ครอบคลุมในบริบทและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของประเด็นคำถาม มีการอธิบายแนวคิดที่ต้องถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจตรงกันทั้งผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อส่งผลต่อการเขียนภาพอนาคต ทั้งนี้ ผู้วิจัยหรือผู้สัมภาษณ์สามารถเพิ่มเติมประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์คนแรก ๆ เข้ากับการสัมภาษณ์คนต่อ ๆ ไป แต่ที่สำคัญคือผู้ถูกสัมภาษณ์จะต้องผูกเฉพาะประเด็นที่ตนเชี่ยวชาญจริง ๆ เพื่อให้ได้แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุด

การสร้างแบบสอบถาม

หลังจากวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการเขียนแนวโน้มในแบบสอบถามซึ่งภาษาที่ใช้จะต้องสั้น กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยพยายามคงความหมายเดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้ได้มากที่สุด ใช้ภาษาที่เป็นกลาง โดยการสังเคราะห์จากการตีความภาษาที่ผู้วิจัยใช้ให้ตรงตามที่คุณเชี่ยวชาญต้องการสื่อจริง

การเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR

ในการเขียนรายงานการวิจัยอนาคตแบบ EDFR สามารถเขียนรายงานเป็นภาพอนาคต 3 ภาพ คือ อนาคตทางบวก ทางลบ และภาพที่เป็นไปได้มากที่สุด หรือเขียนรายงานตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ถ้าผู้วิจัยต้องการที่จะย้ำถึงแนวโน้มที่เป็นไปได้ค่อนข้างสูงเราอาจกำหนดค่า median ในกรณีที่แบบสอบถามเป็นแบบ rating scale 5 ระดับ โดยกำหนดค่า median ระดับมากคือ 3.5 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการนำแนวโน้มมารายงานแล้วดูความสอดคล้องของคำตอบโดยพิจารณาจาก interquartile range (Q3 - Q1) ไม่เกิน 1.5 หรือ mode-median ไม่เกิน 1 ก็ได้

สรุปได้ว่า การวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่พัฒนารูปแบบการวิจัยมาจากเทคนิคการวิจัยอนาคตสองเทคนิค คือ เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EFR (Ethnographic Futures Research) และเทคนิคเดลฟาย (Delphi) โดยการผสมผสานทั้งสองเทคนิคและปรับให้มีความยืดหยุ่นในระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ มีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดและเตรียมตัวกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยจะต้องประกอบไปด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารและนักวิชาการ 2) การสัมภาษณ์ (EDFR รอบที่หนึ่ง) โดยอาจประยุกต์การสัมภาษณ์แบบ EFR มาใช้ได้ ด้วยการสัมภาษณ์ทั้ง 3 ภาพอนาคตคือ ภาพอนาคตในแง่ดี ภาพอนาคตในแง่ร้าย และ ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด 3) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 4) การสร้างเครื่องมือ ซึ่งก็คือแบบสอบถาม โดยใช้ภาษาที่ใช้จะต้อง สั้น กระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย โดยพยายามคงความหมาย เดิมของผู้เชี่ยวชาญไว้ให้ได้มากที่สุด 5) การทำเดลฟาย (EDFR รอบที่สอง สาม) และ 6) ขั้นตอนการเขียนอนาคตภาพ ถึงแม้ว่า EDFR จะเป็นเทคนิคการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อการวิจัยอนาคตก็ตามแต่เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR สามารถนำไปใช้วิจัยในตนเองเกี่ยวกับการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้ เนื่องจากเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มีจุดมุ่งหมายเพื่อการวางแผนในอนาคต วิเคราะห์และแก้ปัญหาในปัจจุบัน ตลอดจนการวิเคราะห์อดีต เพราะเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR ช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่เป็นระบบและน่าเชื่อถือมากขึ้น

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ปนัดดา เจียรกุล (2541) ศึกษาแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550) ในด้านปรัชญาของหลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร และปัญหาในการจัดหลักสูตร เป็นการวิจัยเชิงอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้าจะเน้นความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก การปรับตัว การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีปัญญาและมีคุณธรรม รวมทั้งให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อการประยุกต์ใช้และเพื่อความรู้อบรู้งกว้าง โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มี

ความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะพื้นฐานในเชิงสากล รู้จักการวิเคราะห์และแก้ปัญหา อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในสังคมไทยและสังคมโลก รู้จักแสวงหาความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์และมีความรับผิดชอบ โครงสร้างหลักสูตรยังคงศึกษาไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกอบด้วย รายวิชาบังคับร่วมและรายวิชาบังคับเลือก และจะยังคงจัดให้ศึกษาในกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์และกลุ่มวิชาภาษา การจัดการศึกษามีลักษณะการบูรณาการความรู้ โดยเน้นเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม ความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและ ผลกระทบที่เกิดขึ้นและการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้ การจัดการเรียนการสอนจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนมากขึ้นและจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการใช้บทความที่ทันสมัยและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการปฏิบัติจริง การวัดและประเมินผลการเรียนจะวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบในการวัดผล บริหารหลักสูตรโดยคณะกรรมการกลางของมหาวิทยาลัย และมีหน่วยงานกลางเป็นหน่วยประสานงาน การจัดการเรียนการสอนกับคณะวิชา สถาบันอุดมศึกษาจะให้การสนับสนุนด้านสื่อ ด้านการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนและด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ผู้สอนจะเป็นผู้มีความคิดที่ดีและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระที่สอน รวมทั้งมีประสบการณ์และมีคุณสมบัติตรงตามสาขาวิชาที่สอน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปในทศวรรษหน้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน เช่น จำนวนผู้สอนไม่เพียงพอโดยเฉพาะผู้สอนรายวิชาที่มีลักษณะบูรณาการ ความไม่ก้าวหน้าทางวิชาการของผู้สอน การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติของวิชาชีพที่มีต่อการศึกษาทั่วไป ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยในการจัดหลักสูตร และปัญหาเกี่ยวกับการคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ

วิลาวัลย์ จารุอรุณานนท์ (2542) ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR ศึกษาแนวโน้มของการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543 - 2552 ตามกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์ระบบ จำแนกเป็น 1) ตัวป้อน (Input) ประกอบด้วย แนวคิด จุดมุ่งหมาย และองค์ประกอบสำคัญ 2) กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย การจัดการศึกษาและการบริหารงาน และ 3) ผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิต พบว่ามีแนวโน้มดังนี้ 1) ด้านแนวคิด สถาบันอุดมศึกษาจะมุ่งเน้นคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ โดยต้องมีทิศทาง กลุ่มเป้าหมายและแนวทางการควบคุมคุณภาพที่ชัดเจน 2) ด้านจุดมุ่งหมาย มุ่งพัฒนาและยกระดับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ให้ผู้มาตรฐานสากล มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติ เปิดสู่ความเป็นสากล และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดนได้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิชาการด้านการวิจัย ให้คนไทยมีบทบาทในนานาชาติ ตลอดจนการลดอัตราคนไทยไปศึกษาในต่างประเทศ 3) ด้านองค์ประกอบที่สำคัญ พบว่า ผู้เรียนและผู้สอนจากนานาชาติ หลักสูตรที่มีมาตรฐานสากล การใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน กิจกรรม บรรยากาศ และการบริหารจัดการเป็นนานาชาติ 4) ด้านการจัดการศึกษา พบว่า หลักสูตรมีการพัฒนาสม่ำเสมอสนองความต้องการของผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากหลายแหล่ง ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากขึ้น ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขา ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ มีโลกทัศน์กว้าง รู้ความเป็นไปของนานาชาติ ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่น การสอนมีหลายรูปแบบ เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ใช้เกณฑ์การคัดเลือกที่เป็นมาตรฐานสากลโดยเน้นการสัมภาษณ์ การวัดและประเมินผลมีหลายรูปแบบ 5) ด้านการบริหารงบประมาณ บุคลากร และอาคารสถานที่ เน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว 6) ด้านคุณภาพบัณฑิต บัณฑิตมีความรู้เชิงวิชาการเทียบเท่านานาชาติ โลกทัศน์กว้าง ปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ทำงานระดับนานาชาติได้ และสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ดีโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง, (2543, น. 14) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันและแนวโน้มเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนได้รับผลกระทบจากปรัชญาในการจัดการศึกษาระดับโลกในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการพัฒนาการเรียนรู้จะพัฒนาโดยการเรียนรู้ทางไกล การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้แบบนำตนเอง และการเรียนรู้ อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกลวิธีการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ เรียนการสอนของครู จากการทำเป็นจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามปรัชญาด้วยการใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ในชุมชนและศักยภาพในสถาบันที่มีอยู่ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และกลยุทธ์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งต้องดำเนินการทั้งในด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านผู้บริหาร ด้านสภาพแวดล้อม และด้านบริหารจัดการ ส่วนข้อเสนอแนะในระดับชาติ ควรกำหนดเป็นนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาที่จะปรับเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น เผยแพร่ความคิดกระจายไปสู่

สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ตั้งงบประมาณสนับสนุน และจัดให้มีองค์กรระดับชาติที่มีหน้าที่เป็นคลังข้อมูลเกี่ยวกับการสอน ส่วนในระดับสถาบันจะต้องดำเนินการให้ครบทุกระบบทั้งด้านการบริหารงบประมาณและทรัพยากร ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรให้ดำเนินการสอดคล้อง ด้านการปรับเปลี่ยนผู้เรียนให้มีบทบาทเป็นผู้แสวงหาและเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านการปรับเปลี่ยนผู้สอนเป็นการให้ทุนการสอน มีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา และอบรมให้ความรู้ด้านการสอน ธรรมชาติของผู้เรียน และหลักการสอนระดับอุดมศึกษา

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2543, น. 54-57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับ บัณฑิตศึกษา ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนจะดีหรือไม่เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในเรียนรู้ทั้งหมดตั้งแต่ตัวครู ผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การบริหารจัดการที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน ในส่วนปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเอง คือ ปรับทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนใหม่ให้ยอมรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปลี่ยนบทบาทในการจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น รู้จักคิด รู้วิธีการเรียน เพื่อให้สามารถค้นคว้าด้วยตนเองได้ เป็นคนจัดและเสนอแนะสารสนเทศให้ผู้เรียนได้ทางเลือกที่เหมาะสม นอกจากนี้ครูต้องค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้แบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องเป็นคนใจกว้าง เพราะผู้เรียนมีอิสระในการรับความคิดเห็นจากครู ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน คือ ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง มีเป้าหมายในการศึกษา มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลความรู้โดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อีกทั้งต้องมีความช่างสังเกต ช่างคิด เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาในลักษณะการต่อยอดความรู้เดิม ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาต่อไป

ชมพูนุท ร่วมชาติ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่องอนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพอครุในทศวรรษ หน้า (พ.ศ. 2550-2559) ได้สรุปคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ในอนาคตว่าควรมีลักษณะที่ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วยความรู้ในสาขาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้งอย่างน้อย 2 สาขาวิชา ความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ความรู้ทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ความรู้ทางด้านหลักการศึกษ ความรู้ทางด้านจิตวิทยา ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับเด็ก ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความรู้เกี่ยวกับภาษา ความรู้เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่น และความรู้

ทั่วไปในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม กฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม หรือ นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย ทักษะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ทักษะวิชาชีพครูทั่วไป ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสาร ทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและสื่อการเรียน การสอน ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวผู้เรียน ทักษะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะในการปรับตัว 3) ด้านคุณลักษณะของความเป็นครู มี 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีจริยธรรมซึ่งนำผู้เรียน เป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทนในการสั่งสอน มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ มีความเมตตากรุณา จิตใจรักเด็กดุจดังพ่อแม่ และไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทั้งหลาย 3.2) ด้านจรรยาบรรณ ได้แก่ มีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู มีความรักในวิชาชีพครู มีจิตสำนึกในวิชาชีพครู อุทิศเวลาและอุทิศตน มีความรักและห่วงใยและปรารถนาดีต่อผู้เรียน และ ดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด 3.3) ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีความคล่องตัวสูง มีวิสัยทัศน์รอบรู้การเปลี่ยนแปลง เป็น นักวิชาการ มีการใฝ่รู้ตลอดเวลา และค้นคว้าเพิ่มเติมองค์ความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้นำทางสังคมและชุมชน เป็นผู้ซึ่งนำสังคม มีความกล้าที่จะพัฒนาการศึกษา สังคม และชุมชน กล้าวิพากษ์วิจารณ์ มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นนักบริหารจัดการทั้งทางด้านการศึกษาและองค์กรแห่ง การเรียนรู้ มีความเป็นนักจิตวิทยาสามารถแนะนำและแนะแนวผู้เรียนและบุคคลอื่น ๆ ได้ มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลภายในและภายนอกโรงเรียน มีบุคลิกภาพที่มีความน่าเคารพนับถือ มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่านิยมที่ดีงาม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาของชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม มีสุขภาพกายและจิตดี 3.4) ด้านการมีส่วนร่วมและพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นครูในอนาคตควรมีส่วนร่วมและ พัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้านการศึกษา ด้านสังคม และต้องสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับชุมชนท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2548) ใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR ศึกษาอนาคตการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ (1) การพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน และการศึกษาบริบทมหาวิทยาลัยขอนแก่นตามตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่พัฒนาขึ้น (2) การศึกษา

อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจำนวน 2 รอบ โดยรอบแรก สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 15 คน และรอบสองสอบถามความเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมเพื่อประมาณค่าแนวโน้มความเป็นไปได้แต่ละด้านเป็นรายข้อด้วยแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ข้อมูลที่ได้รับวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หลังจากนั้นได้เขียนอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยพิจารณาแนวโน้มความเป็นไปได้ที่มีค่ามัธยฐานมีค่า 3.5 ขึ้นไป มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 และมีค่าความแตกต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานไม่เกิน 1.0 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) การพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยประกอบด้วย ตัวบ่งชี้หลัก 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการเรียนการสอนและการวิจัย มีองค์ประกอบย่อย 24 องค์ประกอบ 2) การศึกษาบริบทของมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า มีบริบทที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยที่พัฒนาขึ้นจำนวน 14 องค์ประกอบย่อยจากจำนวน 24 องค์ประกอบ 3) การศึกษาอนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้รับการพัฒนาตัวบ่งชี้หลักจาก 3 ด้านเป็น 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการเรียนการสอน และด้านการบริหารการวิจัย มีองค์ประกอบย่อย จำนวน 86 องค์ประกอบ จากนั้นนำองค์ประกอบย่อยไปสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินค่าแนวโน้มความเป็นไปได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า "มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีศักยภาพในการพัฒนาสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยได้ในอนาคต" โดย แนวโน้มความเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าอยู่ใน "ระดับมาก" ขึ้นไปในแต่ละด้าน

วิชุดา กิจธรรม (2549) ศึกษาภาพอนาคตทางเลือกของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2554 และนำเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานตามพันธกิจที่จะนำไปสู่ภาพอนาคต มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาภาพปัจจุบัน เหตุการณ์ แนวโน้มที่เกิดขึ้น 2) การศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ และแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นกับภาพอนาคตของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) การศึกษาภาพอนาคตทางเลือกของ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2554 และ 4) การนำเสนอ นโยบายยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานตามพันธกิจที่นำไปสู่ภาพอนาคตทางเลือกในปี พ.ศ. 2554 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของคณะครุศาสตร์ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ ศิษย์เก่า นิสิตปัจจุบัน และผู้ใช้นิสิต จำนวนรวม 16 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสังคมและวัฒนธรรมด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านสิ่งแวดล้อม รวม 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย แบบกราฟสำรวจสภาพแวดล้อม แบบวิเคราะห์เพื่อจัดอันดับความสำคัญ แบบวิเคราะห์ห่วงล้อนาคต แบบวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ แบบวิเคราะห์ภาพอนาคต และแบบวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีพันธกิจ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการบริการวิชาการ และ 4) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เหตุการณ์และแนวโน้มที่มีความสำคัญที่สุดที่อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงานมี 7 ประการ คือ 1) จำนวนนิสิตใหม่ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในปีการศึกษา 2549 บางสาขาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 2) นโยบายการลดกำลังคนของภาครัฐ 3) ภาครัฐกำหนดนโยบายให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ 4) การดำเนินงานภายใต้ระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอก 5) การลงทุนด้านการวิจัยของประเทศไทยมีมูลค่าต่ำ 6) ความต้องการในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ และ 7) กระแสการเปิดรับวัฒนธรรมที่หลากหลายมีมากขึ้น เหตุการณ์เหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดเหตุการณ์อื่น ๆ ตามมาในระดับที่ 1 จำนวน 34 เหตุการณ์ และผลกระทบระดับที่ 2 จำนวน 80 เหตุการณ์ เมื่อนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องจะคงเหลือ 42 เหตุการณ์ และเมื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ปรากฏว่าภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งหมด ใน พ.ศ. 2554 จำนวน 7 ภาพ เมื่อนำภาพที่มีโอกาสในการเกิดสูงและมีระดับของผลกระทบสูงมาสร้างภาพอนาคตเชิงตรรกะโดยอาศัยปัจจัยภายนอกที่มีแรงขับสูงคือการแข่งขันทางการบริการทางการศึกษาและการใช้เทคโนโลยี การศึกษาทำให้ภาพอนาคตทางเลือกของคณะครุศาสตร์ในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวน 4 ภาพ ภาพอนาคตทางเลือกที่ควรเร่งรัดให้เกิด คือภาพอนาคตที่ 4 ความสามารถในการแข่งขันการบริการทางการศึกษาของคณะครุศาสตร์อยู่ในระดับสูง และการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์มีมาก ซึ่งมีข้อเสนอเชิงนโยบาย 3 ประการ คือ 1) การเร่งสร้างผลผลิตและบริการที่น่าเชื่อถือมาสู่คณะครุศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันคณะครุศาสตร์ 2) การขยายฐานการแข่งขันสู่นานาชาติระดับภูมิภาค เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันคณะครุศาสตร์สู่ระดับสากล และ 3) การขยายการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาขั้นสูง เพื่อขยายของเขตการบริการการศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

สรุปประเด็น (2549) ศึกษาอนาคตที่เป็นไปได้ในด้านการจัดการเรียน การสอน การวิจัย การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โครงสร้างองค์กร เทคโนโลยี บุคลากร และ วัฒนธรรมองค์กร ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า เป็นงานศึกษาวิจัยอนาคตที่มี

วัตถุประสงค์ในการมองภาพอนาคตของสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้กรอบพันธกิจของมหาวิทยาลัย เป็นกรอบแนวคิดพื้นฐาน

สุพิรพัทธ์ พิมพ์มาศ (2559, น. 109 - 112) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของ นิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนคณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สรุปได้ว่า นิสิตมีความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่

ด้านหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพราะคณะมนุษยศาสตร์ เปิดหลักสูตรหลากหลายสาขาวิชา สอดคล้องกับความต้องการของนิสิตและตลาดแรงงาน สอดคล้องกับปรัชญาของคณะ คณะมีการแจ้งรายละเอียด แผนการเรียนและวิธีการเรียนการสอน อย่างชัดเจนทั้งในชั้นเรียน และประกาศผ่านเว็บไซต์ของคณะ

ด้านอาจารย์ผู้สอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากอาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี ให้ความสนใจ จัดเวลาให้นิสิตได้เข้าพบและให้คำปรึกษา อีกทั้งอาจารย์มีการพัฒนาความรู้ เพิ่มเติม เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การลาศึกษาต่อ เป็นต้น คณะอาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณวุฒิ และประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่สอน ทันต่อสภาพการพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาและความรู้ต่าง ๆ ให้นิสิต เข้าใจเป็นอย่างดี ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาที่กำหนดในหลักสูตร และมีทักษะและเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เปิดโอกาสให้นิสิตได้เข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาและ คำแนะนำในการเรียน เพื่อจะได้นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองต่อไป อาจารย์มีความเป็นกันเองกับนิสิต ระหว่างการสอน เอาใจใส่และสามารถให้คำปรึกษาแก่นิสิตได้ทุกเรื่อง ส่งผลให้เกิดการสร้างเสริม บรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรในระหว่างการเรียนการสอน อาจารย์ยังได้อธิบายเนื้อหาวิชาอย่าง ชัดเจน เพื่อให้นิสิตนำไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

ด้านวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก เป็นเพราะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็น ทีมหรือเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้า ศึกษาข้อมูลด้วยตนเองรวมทั้งฝึก ผู้เรียนให้มีทักษะการคิด วิเคราะห์ จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติและนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เป็น ประโยชน์

ด้านการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เพราะอาจารย์มีการแจ้งให้นักเรียนทราบเกณฑ์และมีเกณฑ์การให้คะแนนและวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนชัดเจนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และข้อสอบวัดความรู้ทักษะตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา มีการแจ้งให้ผู้เรียนทราบผลการสอบในแต่ละครั้ง และมีหลักฐานการให้คะแนนที่ตรวจสอบได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปแก้ไข ข้อบกพร่องของตนเองให้ดีขึ้น

ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของคณะ มนุษยศาสตร์มีความเหมาะสมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีมีจำนวนห้องเรียนเพียงพอและห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติมีการจัดห้องปฏิบัติการอย่างเป็นสัดส่วน อุปกรณ์อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งานตลอดเวลา เพื่อให้ผลิตที่มีความจำเป็นต้องเรียนรู้เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนสามารถใช้ห้องปฏิบัติการและเบิกใช้อุปกรณ์ที่จำเป็นได้ และมีการให้บริการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่สะดวกต่อการค้นคว้าหาความรู้ของนิสิต

งานวิจัยต่างประเทศ

Carlton and Winsler (1999, p. 338 - 348) ทำการวิจัยเรื่อง ความพร้อมของโรงเรียน: ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (School Readiness: The need for a paradigm shift) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นแก้ไขเด็กที่มีพัฒนาการช้ากว่าปกติ ทั้งนี้เพราะวิธีการประเมินความพร้อมของเด็กที่โรงเรียนใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนไม่เอื้อกับการพัฒนาเด็กอย่างเต็มที่ เด็กสามารถพัฒนาได้จำกัดในโรงเรียน ทำให้ไม่มีความพร้อมอย่างเต็มที่ที่จะก้าวไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น การแก้ปัญหาโดยให้เด็กเข้าชั้นไม่เกิดประโยชน์ และในทางตรงข้ามกลับทำให้เด็กลดความภาคภูมิใจในตนเองและลดการเห็นคุณค่าในตัวเองลง (Self-esteem) การพัฒนาทางสติปัญญา (IQ) และการพัฒนาทางศีลธรรมเป็นไปอย่างช้า ๆ และพื้นฐานความรู้ทางการศึกษาของเด็กไม่มั่นคงส่งผลเสียต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ไป

กระบวนทัศน์ใหม่ที่งานวิจัยนี้ค้นพบคือ

- 1) โรงเรียนต้องใช้ครูที่มีความสามารถสูงกว่าครูโดยปกติในการเตรียมความพร้อมของ นักเรียนที่ยังไม่มีความพร้อมที่จะศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป
- 2) ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างจริงจัง
- 3) ต้องมีการพัฒนาทักษะทางสังคม (social skills) ให้กับนักเรียน เพราะการพัฒนา ความสามารถทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่เพียงพอ

4) ความพร้อมของโรงเรียนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และผู้ร่างนโยบาย (policy makers)

วิธีการดำเนินงานที่ผู้วิจัยเสนอแนะตามกระบวนการทศวรรษใหม่คือ

1) ต้องปรับโครงสร้างของโรงเรียนใหม่ ปรับแนวคิดของครู เพิ่มความสามารถให้ครู รายงานจุดแข็ง จุดด้อยของนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบได้ และมีการประเมินให้ผลย้อนกลับกับครูว่านักเรียนมีการพัฒนาอย่างไร

2) ลดขนาดห้องเรียนให้เล็กลง ลดจำนวนนักเรียนต่อครูลง เพื่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ กันมากขึ้น ครูใส่ใจนักเรียนมากขึ้น เพิ่มวิธีการสอนที่เน้นทักษะทางสังคม

3) จัดโปรแกรมเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก ทบทวนบทเรียนเดิม และนำบทเรียนใหม่มาเรียนล่วงหน้า โดยใช้ครูหรือผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูงกว่าครูปกติ

4) ให้พ่อแม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยต้องตระหนักในความสำคัญของการ สังเกตพัฒนาการเด็ก และรายงานให้โรงเรียนทราบ เพื่อร่วมกันแก้ไขต่อไป

ไนท์ (Knight, 2000) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเตรียมครูศิลปะเพื่อสอนนักเรียนในหลากหลายประเภท โดยศึกษาว่าผู้เรียนที่จะไปเป็นครูศิลปะในอนาคตจะได้รับการเตรียมเพื่อสอนกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไร งานวิจัยในเรื่องนี้ถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากในปัจจุบันครูสอนศิลปะได้สอนกลุ่มนักเรียนที่มีความแตกต่างในเชื้อชาติ วัฒนธรรมที่หลากหลายเพิ่มขึ้นในห้องเรียน และได้มีการตีความหลายอย่างว่าการศึกษาลากวัฒนธรรมคืออะไร ไม่มีมติเป็นเอกฉันท์ระหว่างนักวิชาการศึกษาว่าจะเตรียมครูสำหรับสอนในห้องเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนหลากหลายวัฒนธรรมอย่างไร การศึกษาวิจัยนี้ประกอบด้วยคำถามวิจัย 3 คำถามคือ

1) นักศึกษาศิลปะในหลักสูตรถูกเตรียมเพื่อทำการสอนนักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันอย่างไรและแค่ไหน

2) นักศึกษาศิลปะถูกเตรียมเพื่อทำการสอนนักเรียนในหลาย ๆ ห้อง และหลาย ๆ โรงเรียนอย่างไรไม่เน้นเชื้อชาติอย่างไรและแค่ไหน

3) นักศึกษาศิลปะถูกเตรียมเพื่อทำการสอนศิลปะแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (DBAE) เกี่ยวกับสังคมในสหรัฐที่ที่หลากหลายได้อย่างไรและแค่ไหน

กรณีศึกษาจากหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐโอไฮโอ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ในห้องเรียนและการสำรวจงานวิจัย แบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด ส่งไปให้นักวิชาการศิลปะหรือผู้ที่จะเป็น

นักวิชาการศิลปะ จำนวน 170 คน โดยถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรการผลิตครูศิลปะของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาเสนอแบบพรรณนาในรูปแบบตารางและตัวเลขทางสถิติ ผลการศึกษาเป็นไปตามที่คาดหมายคือ ครูศิลปะจำนวนมากไม่ได้ถูกเตรียมหรือได้รับประสบการณ์ เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของกลุ่มนักเรียนที่หลากหลายในหลักสูตรฝึกหัดครูมาก่อน การศึกษาสรุปว่า มีความจำเป็นต้องกำหนดนิยามการฝึกอบรมครูหรือการกำหนดรูปแบบการอบรมครูใหม่ เพื่อพัฒนาความสามารถของครูศิลปะให้สอนในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม

แกรี ไบรเทนสไตน์ (Breitenstine, p. 2001) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์ในสาขาศิลปะของรัฐเท็กซัสกับมาตรฐานการเตรียมครูศิลปศึกษาของสมาคมศิลปศึกษาแห่งชาติ ฉบับ ค.ศ. 1999 พบว่า หลักสูตรการผลิตครูของรัฐเท็กซัสมีความแตกต่างกันเล็กน้อย มีการสร้างมาตรฐานโดยหวังว่าจะลดความแตกต่างของหลักสูตรเหล่านี้ ในปี ค.ศ. 1999 รัฐเท็กซัสได้พัฒนามาตรฐานการเตรียมครูศิลปะ มีเนื้อหาครอบคลุมใน 20 ประเด็นที่จะ ใช้ในหลักสูตรผลิตครูศิลปะ โดยเตรียมให้ผู้เรียนในหลักสูตรมีความรู้และสามารถนำไปใช้สอนในโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปในทุกหลักสูตรทั่วประเทศเท็กซัส มาตรฐาน 20 ตัวนี้ เป็นตัวแปรตามในการศึกษาวิจัย และตัวแปรอิสระ 4 ตัวในการศึกษาคือ ขนาดของสถาบันที่มีหลักสูตรปรากฏอยู่ จำนวนอาจารย์ศิลปะที่สอนในหลักสูตรเต็มเวลา จำนวนอาจารย์ศิลปศึกษาที่สอนในหลักสูตรเต็มเวลา และจำนวนของนักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรศิลปศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมา ด้วยการใช่แบบสอบถามมีมาตรวัดประมาณค่า Likert Scale 6 อันดับ คือ ตั้งแต่ระดับ 0 (ไม่สอน) ถึง ระดับ 5 (สอนอย่างเข้มข้น) แบบสอบถามที่ได้รับกลับมา 47% (N=23) จากจำนวน 49 รัฐที่อนุมัติโปรแกรม ผลจากการสำรวจพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างหลักสูตรต่าง ๆ แต่ก็ได้มีผลที่ชี้ถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในจำนวนของหลักสูตรที่ได้คะแนน 0 และหลักสูตรที่ได้คะแนนระหว่าง 1 - 3 ที่สอนโดยนักวิชาการศิลปศึกษาและมีนักวิชาการศิลปศึกษาหนึ่งคนที่ดูเหมือนว่าได้เพิ่มจำนวนการสอน แต่ไม่ได้เพิ่มขอบเขตหรือความเข้มข้นของเนื้อหาที่ใช้สอน ผลที่ได้ตอบสนองต่อมาตรฐานของ NAEA และได้ทำการศึกษาในแบบสอบถามต่อไปด้วยการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาในหลักสูตร และตรวจสอบความสอดคล้องของผู้เรียนในหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า มีการประมาณการเป็นจำนวนหน่วยกิตต่อชั่วโมง และชี้ให้เห็นว่าอาจจะมีประเด็นในเรื่องการใช้เวลาในการทำงานที่เป็นข้อกำหนดและข้อจำกัดในการเตรียมการสอน จากประเด็นนี้ได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในมุมมองเกี่ยวกับเนื้อหา และถือว่าเป็นเรื่องที่คุณสอนควรกำหนดความเข้มข้นของ

เนื้อหาเอง ทั้งนี้ ความเปลี่ยนแปลงและมาตรฐานของท้องถิ่นในหลักสูตรการเตรียมครูศิลปะอาจต้องสร้างขอบเขตของการตีความตามความหมายของการสอนอย่างเข้มข้นของแต่ละสถาบันเอง

แคโรล เฮนรี (Henry, 2002) ได้ศึกษาเรื่องมาตรฐานการส่งเสริมศิลปะในโรงเรียน โดยมีแนวความคิดที่ว่ามาตรฐานเป็นส่วนพิเศษและสำคัญของศิลปะศึกษา มีผลต่อห้องเรียนศิลปะและมีผลการตอบประกอบวิชาชีพครู จากข้อความของหน่วยมาตรฐานแห่งชาติสำหรับศิลปะศึกษาที่ว่านักเรียนทุกคนควรมีความรู้และมีความสามารถทำได้ ดังนั้นการเตรียมครูสอนศิลปะตามมาตรฐานของสมาคมศิลปะศึกษาแห่งชาติ (The National Arts Education Association) จึงควรที่จะระบุความรู้และทักษะที่นักศึกษาศิลปะศึกษาควรได้จากการเรียนในหลักสูตรลงไปด้วย ในส่วนของการพัฒนามาตรฐานสำหรับประกอบวิชาชีพของ The Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium: INTASC สำหรับครูผู้เชี่ยวชาญศิลปะและครูศิลปะในชั้นเรียนทั่วไป พบว่า คุณค่าของมาตรฐานเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับการตีความ ซึ่งการตีความนั้นจะกระตุ้นให้เกิดวิธีการเรียนการสอน แสดงว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดกับนักเรียนในโรงเรียนจะอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานในการเตรียมครูศิลปะ นั่นคือการเตรียมนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรศิลปะศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน

อุพิทิส (Upitis, 2005) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสบการณ์ของศิลปินและครูศิลปินที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาศิลปิน ผู้วิจัยได้สำรวจประสบการณ์ต่าง ๆ ของบรรดาศิลปินและครูศิลปินทั้งหลาย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการพัฒนาศิลปินศึกษา โดยศึกษาในหลักสูตรแห่งชาติของแคนาดาและ หลักสูตรแต่ละรัฐของสหรัฐอเมริกา ทั้งสองโปรแกรมมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้ครูในชั้นเรียนได้พัฒนาการสอนผ่านศิลปะด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับศิลปินและ/หรือองค์กรศิลปะต่าง ๆ โดยมีฐานมาจากการสำรวจข้อมูล การสัมภาษณ์ศิลปิน ครูศิลปิน ครูและผู้บริหาร เอกสารรายงานนี้เป็นประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลักสูตรอย่างน้อย 2 ปี ประเด็นหลักที่ได้ในการวิจัยนี้คือ 1) ทักษะของศิลปินที่มีต่อรูปทรงศิลปะของตนเองนั้นเปลี่ยนแปลงได้ 2) สิ่งที่ศิลปินแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งที่น่าท้าทายในสายตาของสาธารณชนในการศึกษาร่วมสมัย 3) ความเปลี่ยนแปลงในการสอนวิชาชีพในทักษะของศิลปิน 4) การแสดงความชัดเจนในประโยชน์ของศิลปะที่มีต่อชีวิตและเยาวชน เอกสารวิจัยยุติลงด้วยผล การอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ในการออกแบบพัฒนาหลักสูตรที่มีส่วนสัมพันธ์กับศิลปิน และครู และจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะคุณภาพต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการเข้าสู่วิชาชีพครูศิลปะศึกษา โดยจัดเป็นมาตรฐานได้

5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

Moravec (2007) ทำการวิจัยเรื่อง "A New Paradigm of Knowledge Production in Minnesota Higher Education: A Delphi Study" เพื่อศึกษาว่าแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง 3 กระแสหลัก ประกอบด้วย 1) กระแสโลกาภิวัตน์ 2) สังคมฐานความรู้ และ 3) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีและสังคมที่ทำให้เกิดกระบวนการผลิตความรู้ (New Paradigm of Knowledge Production) ในการศึกษาระดับอุดมศึกษา กระบวนทัศน์ใหม่นี้มีผลกระทบต่อความคิด ความเชื่อ ลำดับความสำคัญ และวิถีปฏิบัติในการจัดการศึกษาของสังคม การศึกษาวิจัยอนาคตของกระบวนทัศน์ใหม่โดยรวมปัจจุบันปรากฏการณ์ทั้งหมดทำให้สามารถกำหนดภาพอนาคตของการอุดมศึกษา การนำไปใช้ ผลสืบเนื่อง และการปฏิบัติตามแนวนโยบาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอนาคต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพของแนวโน้มการอุดมศึกษา และระบุข้อความที่มีความสำคัญที่แสดงอนาคตระยะยาวของการอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา โลก และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกระแสแนวโน้มทั้ง 3 ที่ผลักดันกระบวนทัศน์ใหม่

ระยะที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 มาพัฒนาแบบสอบถามเดลฟาย ใช้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย อธิการบดีของมหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาในรัฐมินเนโซต้า จำนวน 20 คน โดยให้ระบุระดับความสำคัญ (Level of Importance) ระดับของการยอมรับ (Level of Acceptance) และความเป็นไปได้ที่จะเกิด (Possibility of Occurrence) ของข้อความ แนวโน้ม (เดลฟายรอบที่ 1 และเดลฟายรอบที่ 2) จากนั้นวิเคราะห์ได้ค้นหามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการประเมินทั้งสามมิติ

ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเดลฟายโดยการนิรนัยตามเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อการสรุปสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory)

ผลการศึกษาพบว่าจากแนวโน้มอนาคตที่ได้จากการทำการศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟาย 2 รอบและการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้สรุปเป็นแก่นเรื่อง (Thematic Categories) ของการนำไปใช้และการปฏิบัติเชิงนโยบายสำหรับการอุดมศึกษาได้ 10 แก่นเรื่อง ได้แก่ (1) การตรวจสอบได้ Accountability (2) การให้ความสนใจกับการผลิตความรู้ Attend to

Knowledge Production (3) การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงหลักสูตร Change or Reconfigure Curricula (4) การสร้างความร่วมมือ Collaboration (5) ความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก External Relations (6) ความสัมพันธ์กับคณาจารย์และบุคลากร Faculty Relations (7) การปรับแต่งโครงสร้างและการจัดวางตำแหน่งใหม่ Structural Realignment and Repositioning (8) การปรับงบประมาณ Reconfiguration of Funding, Resources and Measurement (9) นักศึกษาสัมพันธ์ Students Relations และ (10) การเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี Technology Leadership

ผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาว่าจะต้องบูรณาการมโนทัศน์ของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของ "กระบวนทัศน์ใหม่" เข้าไปในวิถีการคิด การนำ และการปรับแนวของการปฏิบัติเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จได้ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สับสนและไม่ชัดเจน

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า กระบวนทัศน์ใหม่เกิดได้จากการศึกษาวิจัยอนาคตโดยใช้เทคนิคเดลฟาย แบ่งการดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ระยะที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระยะที่ 1 มาพัฒนาแบบสอบถามเดลฟาย และระยะที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและเขียน รายงานโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเดลฟายโดยการนิรนัยตามเทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อการสรุปสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป แต่โดยส่วนมากจะต้องมีการกล่าวถึงผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และสิ่งสนับสนุน และการจะพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเท่าทันกับยุคสมัยนั้น ต้องมีการปรับกระบวนทัศน์ใหม่ ผู้เรียนต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น มีทักษะในการแสวงหาความรู้ และ ค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ที่ศึกษามาด้วย ตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาในลักษณะการต่อยอดความรู้เดิมให้เกิดเป็นความรู้ ใหม่เพื่อการพัฒนาต่อไป ในส่วนของผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนจาก การเป็นผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยเรื่องกระบวนทัศน์ใหม่ในการ จัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า

ศิลปศึกษาเป็น 1 ใน 8 สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับพื้นฐานที่มีความสำคัญ เพื่อสร้างสมรรถนะพื้นฐานทางศิลปะ ตลอดจนเป็นการจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งได้ยึดเอาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นแกนมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ โดยมองว่ากิจกรรมทางศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจำนวน 7 สถาบัน ที่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) แม้ว่าแต่ละมหาวิทยาลัยจะมีรูปแบบการจัดการที่แตกต่างกัน แต่ต่างก็มีความจำเป็นจะต้องจัดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้สำคัญซึ่งได้ระบุไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ แบ่งเป็น 3 หมวด คือ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาชีพครู) และ 3) หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาเอกศิลปศึกษา) นอกจากนี้ ยังต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษาครูมีโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยบัณฑิต/นักศึกษาครูต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการ เพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษามีความรู้ความสามารถเพียงพอต่อการออกไปประกอบวิชาชีพครูได้ ทั้งนี้ถือได้ว่ามีหลักการคล้ายคลึงกับการผลิตครูศิลปศึกษาในต่างประเทศ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาและได้นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน จากนั้นจึงนำองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน มาใช้เป็นตัวแปรในการสร้างกรอบทฤษฎีใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้เทคนิควิจัยอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา 2) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะตามความมุ่งหมายของงานวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มีรายละเอียดแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (ทำ EDFR รอบที่ 1)

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด (Most Probable) ของกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน มีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน เพื่อให้มีความคลาดเคลื่อนลดลงอย่างคงที่ และคลาดเคลื่อนน้อยมากเท่ากับ 0.02 (เกษม บุญอ่อน. 2522, น. 26-28) จากบุคคล 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ คือ เป็นคณะผู้กำหนดนโยบายในการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศิลปศึกษา พ.ศ.2562

กลุ่มที่ 2 กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเป็นนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติ คือ เป็นหัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จาก 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ได้แก่ ครูประจำการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีวิทยฐานะตั้งแต่ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (ทัศนศิลป์) ขึ้นไป

2) มีประสบการณ์การสอนในวิชาศิลปะ (ทัศนศิลป์) ไม่น้อยกว่า 7 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์กระบวนการทัศนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1) ศึกษาหลักการ และแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากตำรา เอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นขอบเขตของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2) นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาเขียนเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของโครงสร้างการใช้ภาษาความเหมาะสม สอดคล้อง และครอบคลุมในประเด็นที่ศึกษา

3) นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 มาจัดสร้างเครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กระบวนการทัศนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อและนามสกุล ตำแหน่ง และสังกัดของผู้ให้สัมภาษณ์ วันที่ให้สัมภาษณ์ สถานที่ให้สัมภาษณ์ เวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

4) การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างขึ้นจากข้อ 4.1 ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เมื่อได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาปรับภาษาให้กระชับและชัดเจนยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์จริง โดยข้อคำถามมีจำนวนทั้งสิ้น 26 ข้อ แบ่งเป็น ด้านหลักสูตร 5 ข้อ ด้านอาจารย์ 6 ข้อ ด้านกระบวนการเรียนการสอน 4 ข้อ ด้านนิสิต/นักศึกษา 6 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล 2 ข้อ และด้านปัจจัยเกื้อหนุน 3 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทำแบบสอบถาม (ทำ Delphi หรือ ทำ EDFR รอบที่ 2)

ในขั้นตอนที่ 2 นี้ เป็นการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทำแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการทำ Delphi หรือ ทำ EDFR รอบที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการต้นแบบใหม่ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน เป็นประชากรกลุ่มเดิมจาก ขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้เป็นแบบสอบถามกระบวนการต้นแบบใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแบบสอบถาม

หลังจากที่ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว เพื่อให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามกระบวนการต้นแบบใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก 5 - 1 (มากที่สุดไปน้อยที่สุด) เป็นคำถามปลายปิด จำแนกตามกระบวนการต้นแบบในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน และจัดส่งให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมจำนวน 17 ท่าน ลงความเห็น

2) การยืนยันความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างแบบสอบถามปลายเปิด โดยเพิ่มข้อมูลป้อนกลับเชิงสถิติ (Statistical Feedbacks) เป็นของกลุ่ม โดยสำรวจโดยหาค่าร้อยละของกลุ่ม ผนวกด้วยคำตอบเดิมของตนเอง แล้วขอให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาคำตอบใหม่ เพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐานเพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิควิธีการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วนำมาแปลผล ดังนี้

ค่ามัธยฐาน (Median) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความเป็นไปได้หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น พิจารณาจากระดับมากและระดับมากที่สุดคือ ค่ามัธยฐานตั้ง ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ซึ่งค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ แปลความหมายตามเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535: 22 - 25) ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเห็น
เป็นไปได้อย่างมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเห็น
เป็นไปได้อย่างมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเห็น
เป็นไปได้อย่างปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเห็น
เป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเห็น
เป็นไปได้น้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ หากค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และหากค่า Q3-Q1 เกิน 1.5 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

4) เขียนภาพกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

เป็นขั้นตอนการนำแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้อย่างมากที่สุดในระดับมากหรือมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (Consensus) คือมีค่า Interquartile Range (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 และสรุปเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ในระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานี้ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามาร่างเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 7 คน แบ่งเป็นหัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 5 คน จาก 5 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเป็นประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยยกสร้างขึ้น

การสร้างเครื่องมือ

- 1) นำกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามาสังเคราะห์และสร้างแบบสนทนากลุ่มที่มีเนื้อหาในประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
- 2) นำแบบสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
- 3) นำแบบสนทนากลุ่มไปดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน
- 4) ประมวลประเด็นสำคัญจากการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group) มาใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
- 5) ได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเรียนเชิญเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญเป็นผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) และส่งแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ

3) จัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) ให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมแสดงความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นเนื้อหาสาระจากการบันทึกเสียงสนทนา การจดบันทึก และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการวิเคราะห์รายละเอียดเนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้เพื่อดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 21 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) สถาบันละ 3 คน มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา
- 2) สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และ/หรือ มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป
- 3) มีประสบการณ์ในการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นต่อแนวทาง การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้จากระยะที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด อายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert, 1932: 5-55) มี 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (สิน พันธุ์พินิจ, 2553, น.155)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2) การหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่จัดทำขึ้นในข้อ 1 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลักและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1) ขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ตอบแบบสอบถามตามที่กำหนดคุณสมบัติไว้

2) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งถึงผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อตอบแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

3) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ได้รับ ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1) นำเครื่องมือที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล

2) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด อายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์

3) การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบัน อุดมศึกษา โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 3.51 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการทดสอบที (One sample t-test) (Ferguson. 1981: 180) มาสรุปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ระยะที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

สัญลักษณ์ที่ใช้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) เพื่อศึกษาแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด (Most Probable) ของกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (ทำ EDFR รอบที่ 1)

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 17 คน ได้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านหลักสูตร

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมองว่า สาขาวิชาศิลปศึกษาจัดการเรียนรู้ในลักษณะของ Active Learning และ Learning by doing ซึ่งเป็นลักษณะที่เรียนรู้โดยการปฏิบัติ คือมีการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนทักษะเป็นส่วนมาก ควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์ตรง ผู้เรียนต้องมีการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ รู้จักการออกแบบการเรียนรู้เอง วัดผลและประเมินผลเอง โดยนิสิตในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 จะได้เรียนรู้เรื่องของการพัฒนาทักษะและการปรับทักษะ ทางสาขาวิชาต้องให้แน่ใจว่าผู้เรียนมีทักษะทางศิลปะที่มากพอสำหรับการสอนศิลปะได้ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการออกแบบด้านทัศนศิลป์ Design ฯลฯ ทางสาขาวิชาได้มีการจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งหมด ในส่วนของวิชาการความเป็นครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจิตวิทยา ความเป็นผู้นำ การจัดกระบวนการเรียนการสอน ทางสาขาวิชาได้มีการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้อยู่ แล้วจึงให้ทำงานในแง่ของ project-based, problem-based ซึ่งผู้เรียนก็จะได้ประสบการณ์ในการทำงานหลายมิติอย่างเช่นในเรื่องของทักษะศิลปะ ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การสื่อสาร ส่วนนิสิตในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ผู้เรียนจะได้เรียนให้ลึกไปในสายที่ตัวเองถนัด ใครชอบสายใดก็เลือกเรียนไป นอกจากนี้ ผู้เรียนจะเริ่มมีทักษะในการอยู่ร่วมกัน ทางสาขาวิชาจะเริ่มให้ผู้เรียนได้ทำงานจริง ได้ใช้ชีวิตจริง ๆ โดยใช้กิจกรรมนอกหลักสูตร อย่างกิจกรรมพัฒนานิสิต/นักศึกษาเข้ามาส่งเสริมและหล่อหลอมความเป็นคนที่ดี ความเป็นครูที่ดี และความเป็นศิลปินที่ดี ซึ่งผู้เรียนก็จะได้ประสบการณ์ในการทำงานหลายมิติ แต่อย่างไรก็ตาม สาขาวิชาศิลปศึกษาก็มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความเป็น Professional ในงานที่ทำ สามารถประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ ได้ โดยมองว่าถ้าไม่ได้ไปเป็นครูโดยตรง ทักษะเหล่านี้ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีคุณสมบัติพิเศษขึ้นมา ดังคำสัมภาษณ์

“สาขาวิชาศิลปศึกษาจัดการเรียนรู้ในลักษณะของ Active Learning อยู่แล้ว ก็เป็นลักษณะที่เรียนรู้โดยการปฏิบัติ ตามนโยบายของการศึกษาชาติ อย่างศิลปศึกษาก็เป็นการเรียนรู้แบบ Learning by doing คือเราจะเรียนทักษะค่อนข้างเยอะ ควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์ตรง ในปี 1 ปี 2 จะเน้นเรื่องของการพัฒนาทักษะและการปรับทักษะ ส่วนในปีสูง ๆ อย่างปี 3 ปี 4 พอผู้เรียนเริ่มมีทักษะในการอยู่ร่วมกัน เราก็จะเริ่มพาไปลงชุมชนอันนี้มันก็จะ เป็นประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเหมือนกับชุมชนหรือสังคมที่มันค่อย ๆ ใหญ่ขึ้น ๆ อันนี้คือสิ่งที่อยู่ในหลักสูตร ที่ปฏิบัติให้ใช้ในการเรียนการสอน การวัดผล การวางแผนหลักสูตรเลย แล้วผู้เรียนก็จะได้พบเจอการทำงานที่หลากหลาย อันนี้มันคือการสร้างประสบการณ์ในหลาย ๆ มิติให้กับให้กับผู้เรียน” (ผู้ให้ข้อมูล 4)

“การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นการลงมือปฏิบัติแบบ Active Learning บวกกับพัฒนาความรู้สม่ำเสมอ รู้จักการออกแบบการเรียนรู้เอง วัดผลและประเมินผลเอง เป็นผู้นำทางการเรียนและสร้างสื่อนวัตกรรมในการทำงานต่อไป (ผู้ให้ข้อมูล 10)

“เรื่องของการศึกษาในด้านของศิลปศึกษานั้น การจัดการเรียนการสอน การจัดหลักสูตร เราต้องให้แน่ใจว่าเขามีทักษะทางศิลปะที่มากพอสำหรับการสอนศิลปะ ได้ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยม ตั้ววิชาการความเป็นครู ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องจิตวิทยา เรื่องความเป็นผู้นำ เรื่องการจัดกระบวนการเรียนการสอน ทางสาขาวิชาได้มีการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ อยู่ และในส่วนของ การนำไปประกอบอาชีพทางศิลปะไม่ว่าจะ ด้านการออกแบบ ด้านทัศนศิลป์ Design อะไรต่าง ๆ ทางสาขาวิชาต้องมีการจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งหมด จากนั้นก็ให้ผู้เรียนได้เรียนให้ลึกไปในสายที่ตัวเองถนัด ใครชอบสายใดก็เลือกเรียนไป แต่อย่างไรก็ตาม เราก็มุ่งหวังให้ นิสิตมีความเป็น Professional ในงานที่ทำ สามารถประกอบอาชีพด้านอื่น ๆ ก็ได้ คือมองว่าถ้า ไม่ได้ไปเป็นครูโดยตรง ทักษะเหล่านี้ก็จะไปช่วยให้เขาเป็นศิลปินเป็นนักออกแบบที่มีคาแรคเตอร์ หรือว่ามีคุณสมบัติพิเศษขึ้นมา มีความเป็นนักถ่ายทอดอยู่ในเชิงนักศิลปะหรือนักออกแบบที่ สามารถสื่อสารทำงานกับผู้คนได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“นอกจากการเรียนในคอร์สตามปกติในวิชาศิลปศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนตามปกติ ก็ควรจะมี 1 กิจกรรมนอกหลักสูตร อย่างกิจกรรมพัฒนานิสิต/นักศึกษาเข้ามาส่งเสริมและหล่อหลอมความเป็นคนที่ดีและเป็นครูที่ดีและก็เป็นว่าที่ศิลปินที่ดีด้วย ฉะนั้นการจัดหลักสูตรอย่างเดียวนั้นก็ไม่ได้ตอบโจทย์ทั้งหมดหลักสูตรพัฒนาความรู้พัฒนาทักษะพัฒนาลักษณะก็จริงแต่ว่าสิ่งสำคัญก็คือกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักศึกษานั้นแหละที่จะช่วยหล่อหลอม และต้องมีประสบการณ์ในการสอนโรงเรียนอีกสัก 4 - 5 ปีถึงจะเข้าที่เข้าทางฉะนั้นเราจะบอกว่าเด็กที่จบศึกษาศาสตร์มาสอนดีสอนเก่ง หนึ่งอาจจะด้วยความสามารถเฉพาะบุคคลที่ต้องใช้ระยะเวลาหล่อหลอมขึ้นมา เพราะเรื่องของการเรียนการสอนมันต้องใช้ประสบการณ์” (ผู้ให้ข้อมูล 5)

โดยภาพรวม จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญที่การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และการจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ในศาสตร์ทางศิลปะผู้เรียนจำเป็นจะต้องได้ลงมือทำ และได้เรียนรู้กระบวนการทำงานที่หลากหลาย เพื่อนำไปใช้ในการถ่ายทอดเมื่อไปประกอบอาชีพครูในอนาคต

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลบางท่านยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ครูผู้สอนในวิชาศิลปะควรมีความรู้แยกตามระดับชั้น และมีความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วย เนื่องจากในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูที่สอนวิชาศิลปะจะต้องสามารถสอนได้ทั้งวิชาทัศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์ ดังคำสัมภาษณ์

“การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุในสพฐ. ซึ่งทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย” (ผู้ให้ข้อมูล 13)

“ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร ฯลฯ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้นมีความแตกต่างกัน หากนำครูที่มีความเชี่ยวชาญในนักเรียนที่ถูกต้องตามแต่ละระดับไปสอนจะเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูล 16)

ด้านอาจารย์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมองว่า อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีส่วนที่มีความแตกต่างจากอาจารย์ในสาขาวิชาอื่น โดยเฉพาะในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ และการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก โดยให้ความสำคัญกับการทำงานปฏิบัติ มุ่งเน้นให้นิสิตมีความคิดสร้างสรรค์ จัดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน (ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) และให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีแนวคิด หรือกระบวนการของการเรียนการสอนในยุคนใหม่ การใช้เทคโนโลยี หรือเทคนิคที่เพิ่มเติมเข้าไปเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน ดังคำสัมภาษณ์

“อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีส่วนที่มีความแตกต่างจากอาจารย์ในสาขาวิชาอื่นและก็ควรจะต้องมีความแตกต่างในส่วนนี้คือเรื่องเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และการส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดสร้างสรรค์” (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“ครูศิลปะค่อนข้างจะ creative มีความคิดสร้างสรรค์และมีเรื่องของ การพัฒนา มีไอเดียอะไรใหม่ ๆ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกและก็แล้วก็ต้องมีความรู้ เราสอนเรื่องความงาม ก็ต้องรักสวยรักงาม ทำอะไรก็ต้องคิดถึงตรงนี้เป็นหลัก... ในขณะเดียวกันเราก็เป็นเป็นครูด้วย การเป็นแบบอย่างให้กับเด็กก็สำคัญอยู่ เราจะไว้ผมยาว ใส่กางเกงยีนส์ รองเท้าแตะมาสอนก็ไม่ได้ เรื่องการวางตัวก็สำคัญ เราจะเป็นต้นแบบของครูอีกทีหนึ่ง” (ผู้ให้ข้อมูล 5)

“การสอนควรเน้นการปฏิบัติ เน้นให้นิสิตมีความกล้าและมีทักษะที่เหมาะสม โดยยึดเด็กเป็นที่ตั้ง และมีการทำงานร่วมกันกับเด็กและพร้อมรับฟังทุกเมื่อ เพราะเด็กมีความคิดและสามารถแสดงตัวตนของตนเองได้ในที่เดียว ... นอกจากนี้ความสัมพันธ์ที่ดีกับนิสิตก็สำคัญ เพราะเราจะสามารถพูดคุยได้ในทุกเรื่อง และเขาก็จะแสดงความคิดในแบบของเขาได้ แต่ไม่ได้อิสระในทุก ๆ อย่าง เราจะทำให้ความยืดหยุ่นในความเหมาะสม” (ผู้ให้ข้อมูล 2)

“ควรจัดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน (ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) และให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเหมาะสม” (ผู้ให้ข้อมูล 4)

“การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปะบอกไม่ได้ว่าวิธีไหนดีที่สุด แต่สิ่งที่ให้เกิดการเรียนรู้ก็คือดูความแตกต่างระหว่างบุคคล ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและควรจะเป็นเทคนิคที่หลากหลายไม่ควรจะมีเทคนิคการสอนแบบเดียว” (ผู้ให้ข้อมูล 5)

“ผู้สอนควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยน โดยจะต้องมองผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมองผู้เรียนว่าขณะนี้เขากำลังสนใจเรื่องอะไร เพราะเรื่องทักษะบางอย่างทางศิลปะที่เราคุ้นชินกันอยู่เดิมนั้นอาจจะไม่สอดคล้องกับวิธีการ แนวคิด หรือกระบวนการของผู้เรียนในยุคใหม่ เราก็ควรจะต้องมีเทคนิคที่เพิ่มเติมเข้าไปเพื่อให้มันสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบัน อย่างเช่น เรื่องเทคโนโลยี การเรียนศิลปะในอดีตอาจจะต้องวาดด้วยดินสอ แต่ว่าในยุคใหม่เด็กก็ใช้เทคโนโลยีในการที่จะทำงานศิลปะได้เยอะขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูล 8)

โดยภาพรวม จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์ ผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญที่ความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เข้ากับยุคสมัย คำนึงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลบางท่านยังเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของการขอตำแหน่งทางวิชาการ โดยมองว่า ทางสาขาวิชาควรมีกระบวนการในการขอทุนวิจัย อย่างการจัดตั้งคลินิกที่คอยให้คำปรึกษา พบปะพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญที่มีตำแหน่งสูงกว่าคอยให้คำแนะนำหรือบางมหาวิทยาลัยใช้วิธีการกระตุ้นการทำตำแหน่งวิชาการด้วยการทำสัญญากำหนดรายปี และ KPI จะช่วยให้อาจารย์มีความกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น ดังคำสัมภาษณ์

“เรื่องการขอตำแหน่งนี้ก็มีกระบวนการในการขอทุนวิจัย มีคลินิกที่คอยให้คำปรึกษาที่จะมาพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญที่มีตำแหน่งสูงกว่าคอยให้คำแนะนำ” (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“เรื่องของการขอตำแหน่งทางวิชาการจะถูกกระตุ้นจากทางคณะ และทางมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว เพราะว่าอาจารย์รุ่นใหม่จะมีเรื่องของสัญญาว่าถ้าเกินเท่านี้ปีแล้ว คุณไม่ทำตำแหน่งวิชาการแล้วคุณจะไปต่อไม่ได้ อาจารย์ของที่นี่จึงจะค่อนข้าง Active พยายาม สร้างนวัตกรรม หาทุนวิจัย เพื่อเป็นความพร้อมในการเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการ” (ผู้ให้ข้อมูล 4)

“เรื่องขอตำแหน่งทางวิชาการก็จะมีเงินค่าตำแหน่ง ซึ่งถือเป็น ปัจจัยหนึ่งในการทำให้อาจารย์รู้สึกอยากทำตำแหน่งขึ้นมา แล้วก็ในทางกลับกันเราก็มีเรื่องของ แรงผลักดันอย่าง KPI คือเหมือนเข็มทิศนะคิดว่าตอนนี้เราอยากให้อาจารย์ทำงานวิจัยก็ต้องเป็น KPI เราก็คุยกันว่า KPI ของงานวิจัย จะเท่าไรมันก็จะได้คะแนนจากการทำงานนั้นเป็นสเต็ป ขึ้นไป” (ผู้ให้ข้อมูล 3)

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางที่แตกต่างกันไป โดยมองว่าสาขาวิชาควรสอนทักษะที่จำเป็นให้เพื่อให้นักศึกษาไปต่อยอดได้ นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือว่าการใช้ project based เพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าองค์ความรู้ ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องฝึกนิสิต บ้างก็มองว่าควรเน้นสอนในแนวประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทยให้มากขึ้น บางท่านให้ข้อเสนอว่าควรยึดโมเดล DBAE คือการการเรียนการสอนที่มีทั้งวิชาศิลปะปฏิบัติวิชา Studio วิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ วิชาสุนทรียศาสตร์ และศิลปะวิจารณ์ มีการเชิญวิทยากร จากภายนอกหรืออาจารย์พิเศษมาให้ความรู้ และควรให้ความสำคัญในเรื่องประสบการณ์การสอน ดังคำสัมภาษณ์

“การส่งเสริมให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองก็เป็นการให้องค์ความรู้และควรจะต้องฝึกนิสิต” (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“การใช้ project based เพื่อให้นักศึกษาได้ค้นคว้าองค์ความรู้ ถือว่ามีความจำเป็นที่จะต้องฝึกนิสิตเลย...เพราะสุดท้ายแล้วเมื่อนิสิตจบออกไปแล้วสามารถเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะทุกอย่างที่จะถ่ายทอดให้ได้ๆ แต่ว่าสำคัญคือเราสอนทักษะที่จะให้เขาก็มีเครื่องมือที่เขาจะไปต่อยอดได้ในการแสวงหาความรู้” (ผู้ให้ข้อมูล 10)

“ควรสอนในแนวประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทยให้มากขึ้น”

(ผู้ให้ข้อมูล 3)

“ควรยึดโมเดล DBAE คือการการเรียนการสอนที่มีทั้งตั้งวิชา ศิลปะปฏิบัติวิชา Studio วิชาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ วิชาสุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ 4 ตัว นี้ก็จะบูรณาการร่วมกันในการสอนทุกวิชา” (ผู้ให้ข้อมูล 5)

“เชิญวิทยากรจากภายนอก/อาจารย์พิเศษมาให้ความรู้”

(ผู้ให้ข้อมูล 4)

จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลจะมีแนวทางที่แตกต่างกันไป แม้จะ ยังไม่มีรูปแบบการสอนที่ตายตัว แต่ในภาพรวมผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางที่คล้ายคลึงและไปในทิศทาง เดียวกันที่ว่า การจัดการเรียนการสอนควรเป็นแบบบูรณาการและอาจต้องหาเครื่องมือช่วยสอน และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสอนวิชาศิลปศึกษามากขึ้น

นอกจากนี้ ในส่วนของการกำกับกระบวนการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูล มีแนวทางที่สอดคล้องกันโดยกล่าวถึง การประกันคุณภาพในทุกรอบปี และการให้ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรร่วมกันสะท้อนหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยเข้ามาร่วมกันประเมินเพื่อทำประกันคุณภาพหลักสูตร และให้ผู้เรียนร่วมกันสะท้อน แนวคิด จะเป็นสิ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านนิสิต/นักศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของนิสิต/นักศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้ และทักษะทางศิลปะ ความสามารถในการถ่ายทอด และความคิดสร้างสรรค์ มีความตั้งใจ ความ มุ่งมั่น ความรับผิดชอบในการทำงาน และความอดทน มีความเป็นครู ความเป็นศิลปิน มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตสาธารณะ ดังคำสัมภาษณ์

“นิสิตควรมีความรู้และทักษะทางศิลปะ (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“ควรมีความสามารถในการถ่ายทอด และความคิดสร้างสรรค์”
(ผู้ให้ข้อมูล 6)

“ผู้เรียนควรมีความตั้งใจ ความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบในการทำงาน และความอดทน” (ผู้ให้ข้อมูล 2)

“ผู้เรียนควรมีความเป็นครู ความเป็นศิลปิน มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตสาธารณะ” (ผู้ให้ข้อมูล 7)

นอกจากนี้ ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้ให้ข้อมูลมองว่าผู้เรียนมีความหลากหลาย สาขาวิชาจึงต้องมีการบูรณาการการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน การส่งเสริมทักษะในการสื่อสารก็มีความสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนจะเรียนจบไปเป็นครูต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ตลอดเวลา นอกจากนี้การสร้างสรค์นวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีในการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์สังเคราะห์ เน้นในเรื่องของการคิดสร้างสรรค์ โดยมองว่าคนเรียนศิลปะบนพื้นฐานของความเป็นครูศิลปะ จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์แล้วก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ดังคำสัมภาษณ์

“เนื่องจากผู้เรียนมีความหลากหลาย ในสาขาวิชาจึงต้องมีการบูรณาการ การทำงานเป็นทีม เรื่องของนวัตกรรม จึงเน้นสิ่งที่เขาคิดและทำ (ผู้ให้ข้อมูล 2)

“ในการทำงานนั้นภาษาจึงมีส่วนในการสื่อสาร เพราะเขาต้องสามารถสื่อสารได้ว่าทำอะไร และต้องเป็นคนพร้อมจะเรียนรู้ตลอดเวลา” (ผู้ให้ข้อมูล 3)

“การสร้างสรรคณ์นวัตกรรมถือเป็นเรื่องที่สำคัญระดับหนึ่ง แต่สิ่งอื่นก็ต้องเกี่ยวข้องคือ Communication การสื่อสารกับคน การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีในการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์สังเคราะห์ เน้นในเรื่องเรื่องของการคิดสร้างสรรค์ และการสื่อสาร” (ผู้ให้ข้อมูล 5)

“ความพร้อมในทักษะด้านงานศิลปะ เพราะทักษะต้องมาก่อน ในขณะที่เดียวกันอาจารย์ผู้สอนต้องมีอะไรที่เป็นเทคนิคใหม่ งานศิลปะแนวใหม่ รวมไปถึงอะไรที่เป็นเทคโนโลยี อันนี้เราต้องเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้ทำ ให้เขาได้แสดงออก” (ผู้ให้ข้อมูล 8)

“คนที่จะเป็นครู คงไม่ต้องพูดถึงเรื่องของทักษะในการทำงานแล้ว เพราะเขาต้องมี แต่เป็นเรื่องของทักษะเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนรู้และนวัตกรรม ตลอดจนเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี” (ผู้ให้ข้อมูล 9)

และเมื่อถามถึงสิ่งที่คาดหวังในบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ผู้ให้ข้อมูลคาดหวังให้บัณฑิตมีความมุ่งมั่นพยายามที่จะเป็นข้าราชการครู โดยมองถึงความมั่นคงในชีวิต และอยากจะทำให้บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมองว่าบัณฑิตควรมีความสามารถทางศิลปะที่หลากหลาย ควรมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และความอดทน ดังคำสัมภาษณ์

“อยากจะทำให้บัณฑิตมี 2 สิ่ง สิ่งแรกก็คือความมุ่งมั่นพยายามที่จะเป็นข้าราชการครู สิ่งที่ 2 ก็คืออยากจะทำให้บัณฑิตมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา” (ผู้ให้ข้อมูล 16)

“ต้องใช้ปัจจัยซึ่งก็คืออุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และมีฝีมือมีชัยไปกว่าครึ่ง นอกจากนี้ยังควรมีวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อหลายชนิด และมีบัณฑิตที่มีความสามารถทางศิลปะที่หลากหลาย” (ผู้ให้ข้อมูล 11)

“เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านศิลปะและภาพถ่าย เป็นสิ่งที่วงการศิลปศึกษาขาดอยู่ และไม่ค่อยมีใครรู้เรื่อง อยากให้มีครูมาสอนเด็กในเรื่องนี้ได้” (ผู้ให้ข้อมูล 12)

“บัณฑิตควรจัดการเรียนการสอนได้หลากหลาย (ผู้ให้ข้อมูล 17)

“บัณฑิตควรมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ควรมีทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและเป็นแบบออนไลน์ เพราะเด็กจะเข้าถึงได้ง่าย มีบรรยากาศบรรยากาศ มีความรับผิดชอบหน้าที่ และความอดทน เพราะการเป็นครูจริง ๆ มันต่างจากที่เรียน” (ผู้ให้ข้อมูล 15)

โดยภาพรวม จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา ผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญที่ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบในการทำงาน มีความเป็นครู และการมีคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก สาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อจบไปเป็นครู บัณฑิตในสาขาวิชานี้ จึงควรมีการผสมผสานกันระหว่างครูและศิลปิน ต้องเท่าทันยุคสมัย มีทักษะสื่อสารและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี บัณฑิตจะต้องสามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

ด้านการวัดและประเมินผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลผู้เรียนไปในทิศทางเดียวกันโดยมองว่า ควรมีการทำข้อตกลงในการประเมิน มีวิธีการประเมินที่หลากหลาย มีทั้งการใช้ Scoring Rubrics และการดูผลงาน มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับลักษณะงานแต่ละงาน มีทั้งที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานและเกณฑ์ที่เป็นการประเมินเป็นรายบุคคล โดยดูที่กระบวนการทำงานมากกว่าดูผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลงานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น ดังคำสัมภาษณ์

“มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย” (ผู้ให้ข้อมูล

1,2,3,4,5,6,7)

“ใช้ Scoring Rubrics ในการประเมินผลงานของผู้เรียน”
(ผู้ให้ข้อมูล 5)

“มีการวัดประเมินผลแตกต่างกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก” (ผู้ให้ข้อมูล 7)

“ประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการจัดทำข้อตกลงที่ชัดเจน แจ่มให้ทราบคะแนนผลงาน ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่าง ๆ” (ผู้ให้ข้อมูล 9)

“เน้นดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าดูผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว” (ผู้ให้ข้อมูล 3)

“ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ” (ผู้ให้ข้อมูล 8)

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาว่า โดยมองว่าสาขาวิชาควรมีวัสดุและอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวก สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ห้องปฏิบัติการ นอกจากนี้วิทยากรและอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เรียนถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ตรงตามความถนัดและความสนใจมากยิ่งขึ้น ดังคำสัมภาษณ์

“สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ วิทยากรและอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญ” (ผู้ให้ข้อมูล 1)

“สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ในแต่ละเทคนิควิชา” (ผู้ให้ข้อมูล 5,6,7,9,10)

“พื้นที่ในการเรียนที่ตรงตามเทคนิคกระบวนการนั้น ๆ ถือเป็นสิ่งสำคัญ” (ผู้ให้ข้อมูล 3,6,7,8,10)

“ใช้ไอแพด แท็บเล็ต เพื่อช่วยลดในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษ ฟู่กัน ฯลฯ” (ผู้ให้ข้อมูล 15)

โดยภาพรวม จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ผู้ให้ข้อมูลจะให้ความสำคัญกับวัสดุอุปกรณ์และห้องปฏิบัติการที่ตรงตามเทคนิควิชา เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างถูกต้องและสามารถนำไปถ่ายทอดได้ นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีอย่างแท็บเล็ตเข้ามาใช้ในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการนำเสนอผลงานที่หลากหลายและเท่าทันกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทำแบบสอบถาม (ทำ Delphi หรือทำ EDFR รอบที่ 2) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแบบสอบถาม

ในขั้นตอน นี้ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถามเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ยืนยันข้อมูล จำแนกตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน สามารถจำแนกเป็นประเด็นต่าง ๆ พร้อมความถี่ของแต่ละข้อดังต่อไปนี้

ด้านหลักสูตร

1) การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุในสาขา ซึ่งทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย (2)

2) จัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนการสอนโดยยึดที่แก่นของความรู้และทักษะด้านความรู้ (1)

3) ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร (3)

4) การสอนการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา 1

5) ทางสาขามุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทางด้านศิลปศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ (2)

6) เรียนรู้แบบ Learning by doing เรียนทักษะพื้นฐานค่อนข้างเยอะเพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ตรง จากนั้นจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาทักษะด้วยการจัดจุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ (1)

7) เรียนให้ครอบคลุมทั้งหลักสูตรและไปเลือกเรียนให้ลึกด้วยตนเองด้วยการจัดกลุ่มวิชา (1)

7) ควรให้ความสำคัญกับศิลปะในชุมชนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและจับต้องได้ (3)

8) เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาควรทำให้มันกระชับเข้ากับสภาพบริบทที่มันจำเป็น (1)

9) ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย (3)

10) การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้ใช้บัณฑิต (3)

11) การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมองหลายๆองค์ประกอบ ทั้งผู้ใช้บัณฑิต บัณฑิต อาจารย์ และตัวหลักสูตร ต่างก็มีความสำคัญ (1)

12) การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้ใช้บัณฑิต (3)

13) อาจารย์ผู้สอน หลักสูตร และผู้ใช้บัณฑิตต่างก็มีความสำคัญควบคู่กันไป ดังนั้นเราจึงต้องดูให้ครบทั้งวงจรจึงจะเกิดคุณภาพ (1)

14) สร้างวงล้อสะท้อนหลักสูตรร่วมกันกับทางบัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิต (1)

15) ให้ผู้ใช้บัณฑิตมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้
เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ให้นิสิตเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นกระบวนการในสภิต
(1)

ด้านอาจารย์

1) อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณวุฒิและตำแหน่งทาง
วิชาการน่าจะเพียงพอต่อการเป็นอาจารย์ในสาขาวิชา เพราะในแต่ละมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอน
ทางด้านสาขาศิลปศึกษาก็ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในภายนอกของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว (6)

2) ควรจบมาจากศิลปศึกษาจริงๆ จะทำให้เข้าถึงผู้เรียนได้ดีกว่า
(1)

3) อาจารย์ในสาขาส่วนใหญ่จบปริญญาเอก แล้วก็มีตำแหน่ง
วิชาการ และอาจารย์ในสาขาพยายามที่พัฒนาตนเองและพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการอยู่เสมอ (4)

4) บุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา
คือ มีความยืดหยุ่น เปิดกว้างทางความคิด มีอัธยาศัยดี เข้าถึงง่าย ใจเย็น (6)

5) บุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา
คือ มีความคิดสร้างสรรค์ (2)

6) มีการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลร่วมกับ
นักศึกษา ร่วมเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมนักศึกษา (2)

7) จัดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน
(ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม (1)

8) การพัฒนาทักษะด้วยการจัดจุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนตาม
ความถนัดและความสนใจ (1)

9) อาจารย์แต่ละท่านก็จะมีผู้เชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน
สามารถให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้ (6)

10) อาจารย์มีรายวิชาที่สามารถสอนได้ตรงกับรายวิชาเลย
ประสบการณ์ของผู้สอนหรือว่าอาจารย์ทั้งในสาขาและที่ในหลักสูตร สามารถส่งเสริมการเรียนการ
สอนแล้วก็ค่อนข้างทันสมัย อาจารย์แต่ละท่านเรียนจบมาหลายด้านและสามารถนำความรู้มาใช้
จริงๆ (2)

- 11) ครูศิลปะควรมีความคิดสร้างสรรค์แล้วก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ (3)
- 12) อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรดูความแตกต่างระหว่างบุคคลนักศึกษา ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายไม่ควรมีเทคนิคการสอนแบบเดียว (1)
- 13) อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีเทคนิคการใช้หลักจิตวิทยาเชื่อมโยงเด็ก (2)
- 14) พยายามบอกจุดที่เขาทำได้ดีและเป็นตัวเขาเองให้มาก เพื่อให้เขาพึงพิงความเป็นครูเอาไว้ (1)
- 15) ควรปลูกฝังให้นิสิตจบมาเป็นครูเพราะปัจจุบันครูศิลปะขาดแคลน (2)
- 16) อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการหาสื่อออนไลน์ใช้และสอนด้วยสื่อออนไลน์ (4)
- 17) การพัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ (3)
- 18) ควรเพิ่มเติมเรื่องของวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาคปฏิบัติ (4)
- 19) ควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่าง ๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน (3)
- 20) ความรู้เพิ่มเติมด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี เพราะว่าโลกปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับออนไลน์ในด้านการทำงานศิลปะ และสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้ (2)
- 21) ควรมีความรู้ในเรื่องของการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันนี้เราเขาอยู่ในยุคของดิจิทัล ครู(บัณฑิต)ต้องพยายามพัฒนาตัวเองโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ปัจจุบันนี้ใน

การเรียนการสอนนี้เราจะเรียนออนไลน์หรือไม่ก็มีการเรียนผ่านสื่อต่างๆ ครูก็จำเป็นต้องรู้จักใช้เครื่องมือที่ทันสมัย (1)

22) ควรใช้อีแพด หรือแท็บเล็ต ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

(2)

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

1) ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือว่าการมีโจทย์ที่เป็น project based มีการค้นคว้าอย่างอิสระก็เป็นการให้องค์ความรู้และควรจะต้องฝึกนิสิต (1)

2) ควรนำ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา (1)

3) ควรใช้ DBAE ในการจัดการเรียน การสอน (3)

4) ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ปี 1 ก็คิดว่าก็น่าสนใจก็คือหวังว่าจะได้ผล อยากให้เด็กได้เรียนวิชาครูในทุกปีเพราะเขาจะได้ทบทวนความรู้ หรือบางที่เรียนไว้ตั้งแต่ปี 1 มาลงพื้นที่จริงตอนปี 4 ก็ดีหมด (1)

5) คิด วิเคราะห์ แยกแยะได้ ไม่ใช่จำได้อย่างเดียว (1)

6) ควรให้ความสำคัญในเรื่องของศาสตร์และศิลป์และบูรณาการศาสตร์ (3)

7) พัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ (3)

8) ควรเพิ่มเติมเรื่องของวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาคปฏิบัติ (4)

9) ควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่าง ๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน (5)

10) ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ปี 1 เพื่อเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ (3)

- 11) สอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง (ฝึกสอน) (3)
- 12) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทั้งทาง ทฤษฎีและปฏิบัติ ประสบการณ์ชีวิต หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมต่างๆ เช่น การไปดูการจัดการ เรียนการสอนตามโรงเรียน หรือกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะทางศิลปะ เช่น ไปวาดภาพสตรีทอาร์ต หรือการเข้าร่วมชมงานนิทรรศการทางศิลปะต่างๆ (1)
- 13) เรื่องของการดำเนินการเรียนการสอนนี้ตอนนี้พูดว่า ตายตัวไม่ได้เลย เพราะว่าสถานการณ์มันเปลี่ยนตลอดแล้วเราก็ต้องพยายามเปลี่ยนได้ กระทั่ง การสอนออนไลน์แล้วก็ต้องพยายามเปลี่ยนเทคนิคหากระบวนการวิธีการ (2)
- 14) ให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และ นวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ และคนเป็นครูศิลปะควรมีความคิดสร้างสรรค์แล้วก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ (3)
- 15) ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตาม ระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร (3)
- 15) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นนักถ่ายทอดอยู่ในเชิงนักศิลปะ/ นักออกแบบที่สามารถสื่อสารทำงานกับผู้คนได้อย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้เขาได้ นำเสนอผลงาน ถ่ายทอดให้เป็น ถือเป็นทักษะที่จำเป็น (ทักษะสื่อสาร) (2)
- 16) เชิญวิทยากรจากภายนอก/อาจารย์พิเศษมาให้ความรู้ (3)

ด้านนิสิต/นักศึกษา

- 1) สิ่งที่กำลังถึงในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชา ศิลปศึกษา คือการนำเสนอ portfolio เพื่อนำเสนอตัวตนของนักเรียนออกมาในแง่มุมศิลปะ (6)
- 2) การสอบสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนถือเป็นสิ่งสำคัญ ในการดูบุคลิกภาพและวิธีการคิดของผู้เรียน โดยส่วนมากนิสิตที่ผ่านการสัมภาษณ์ จะไม่ค่อย ล่าออกเมื่อเทียบกับนิสิตที่ยื่นพอร์ตเพียงอย่างเดียว (3)
- 3) การเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคำนี้ถึง ทัศนคติที่ดีต่อศิลปะ (2)
- 4) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดการเรียน การสอนได้หลากหลาย มีความยืดหยุ่น เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีหลายแบบ ควรมุ่งเน้นที่ กระบวนการคิด (1)

- 5) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความเห็นอกเห็นใจและความยืดหยุ่น (2)
- 6) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้และทักษะทางศิลปะ การถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ได้ (8)
- 7) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความคิดสร้างสรรค์ (5)
- 8) บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เราจะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ (1)
- 9) การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุในสพฐ. ซึ่งทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย (2)
- 10) บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีองค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎี และองค์ความรู้ด้านปฏิบัติ องค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎีคือผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะและต้องมีความรู้ความเข้าใจและประเมินค่าได้ ต้องสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาได้ และสามารถนำไปใช้สอนได้ด้วย (1)
- 11) บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เราจะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ มีความใฝ่รู้ (4)
- 12) มีความพร้อมในการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (1)
- 13) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีคุณธรรมจริยธรรม (4)
- 14) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู (3)
- 15) ให้ความสำคัญในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน (2)
- 16) การทำงานในองค์กรการพบเจอการวางตัวต่างๆ ต่อคุณครูด้วยกัน ต่อนักเรียนจะต้องมีเรื่องทุกอย่างนี้มันรวมอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู (1)

17) มีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศเป็นทักษะที่ควรจะต้องเรียนรู้ควบคู่กันไป เพราะตำราวิชาการที่ทันสมัยมักมาจากต่างประเทศจึงมีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อการค้นหาความรู้มาพัฒนาตนเองและยังสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ค่อนข้างกว้าง (2)

18) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษาอังกฤษ (3)

19) นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ ทักษะสื่อสาร (6)

20) มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย (3)

21) ควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่าง ๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน (4)

22) อุปกรณ์และมีมือดีมีชัยไปกว่าครึ่ง และหาวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อหลายชนิด (1)

23) การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ควรมีทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและเป็นแบบออนไลน์ เพราะเด็กจะเข้าถึงได้ง่าย (1)

24) ในการจัดการเรียนการสอนจัดหลักสูตรเราต้องให้แน่ใจว่าเขามีทักษะทางศิลปะที่มากพอที่จะไปประกอบอาชีพสำหรับการสอน สามารถทำการสอนศิลปะได้ตั้งแต่อนุบาลถึงระดับมัธยม (1)

25) เราต้องมองว่าศิลปะคือเรื่องธรรมดาทุกเพศทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ นักศึกษาต้องสามารถสอนได้ในทุกระดับชั้นโดยเน้นการบูรณาการความรู้ (1)

26) การสอนการทำงาน นักศึกษาต้องทำได้ทั้งในระบบการศึกษาและที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา (1)

27) ทางสาขามุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทางด้านศิลปศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ (2)

28) พัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้นด้วยการเชิญศิษย์เก่ามาพูดให้น้องฟังถึงความสำเร็จ (2)

ด้านการวัดและประเมินผล

- 1) ประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพยายามที่จัดทำข้อตกลงที่ชัดเจน แจ้งให้ทราบคะแนนผลงาน ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่างๆ (5)
- 2) มีการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกันโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก (3)
- 3) ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่างๆ เรามองที่พัฒนาการของนักศึกษาด้วยว่าทำงานได้มีขึ้นใหม่ (1)
- 4) เน้นดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าดูผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว (1)
- 5) การประเมินมันก็ต้องมีเรื่องของเกณฑ์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สิ่งที่สำคัญก็คือดูว่าผู้เรียนทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้แล้วทำอย่างไร เข้าใจกระบวนการทำงานมากน้อยเท่าไหน ให้ความสำคัญกับการประเมินด้านกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จ (1)
- 6) ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ (2)
- 7) การใช้ Rubric Score เป็นการช่วยให้การให้คะแนนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (2)
- 8) ประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม (3)
- 9) มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย (8)

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

- 1) สิ่ง que ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา พื้นที่ในการเรียนที่เป็นเทคนิคกระบวนการนั้น ๆ (5)
- 2) สิ่ง que ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆในแต่ละเทคนิควิชา (5)
- 3) นักศึกษาคควรมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เครื่องมือทดแทน (1)
- 4) ควรให้ความสำคัญในเรื่องประสบการณ์การสอน (2)
- 5) สิ่ง que ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ วิทยากรและอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญ (2)

6) ใช้ไอแพด หรือแท็บเล็ต เพื่อช่วยลดในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์
เช่น กระดาษ ฟูกัน ฯลฯ (2)

จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการเชื่อมโยง
ระหว่างการสัมภาษณ์ไปสู่แบบสอบถามให้ได้ข้อความเพื่อยืนยันข้อมูลจากการสัมภาษณ์
ดังนี้

ตาราง 4 การเชื่อมโยงการสัมภาษณ์ไปสู่แบบสอบถาม

ผลการการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่อง 1. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุในสพฐ. ซึ่งได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี ทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย 	<p>1. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี</p>
<ul style="list-style-type: none"> - จัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนการสอนโดยยึดที่แก่นของ 2. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ ความรู้และทักษะด้านความรู้ 	<p>2. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น 3. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร 	<p>3. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร</p>
<ul style="list-style-type: none"> - การสอนการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและที่ไม่อยู่ในระบบ 4. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอก การศึกษา 	<p>4. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอก ระบบได้</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ทางสาขามุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทำงานด้านศิลปะศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ 	

ตาราง 4 (ต่อ)

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none">- เรียนรู้โดยเป็น Learning by doing เรียนทักษะพื้นฐานค่อนข้างเยอะ 5. มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะเฉพาะด้านโดยจำแนกผู้เรียนเป็น เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ตรง จากนั้นจึงเน้นเรื่องของการพัฒนา 6. กลุ่มย่อยตามความสนใจของผู้เรียน- ทักษะด้วยการจัดชุดวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ- เรียนให้ครอบคลุมทั้งหลักสูตรและไปเลือกเรียนให้ลึกด้วยตนเองด้วย- การจัดกลุ่มวิชา	
<ul style="list-style-type: none">- ควรให้ความสำคัญกับศิลปะในชุมชนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและจับ 6. หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบท ต้องได้- เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล- สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีให้นักเรียนเข้าไปกับสภาพบริบทที่ มั่นใจเป็น	
<ul style="list-style-type: none">- ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย 7. หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีให้ควมสำคัญกับศิลปะไทยทั้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะ ประจำท้องถิ่นไทย	

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้บัณฑิต - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมองหลายองค์ประกอบ ทั้งผู้บัณฑิต บัณฑิต อาจารย์ และตัวหลักสูตร ต่างก็มีความสำคัญ - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้บัณฑิต - อาจารย์ผู้สอน หลักสูตร และผู้บัณฑิตต่างก็มีความสำคัญควบคู่กันไป ดังนั้นเราจึงต้องดูแลทั้งวงจริงจะเกิดคุณภาพ - สร้างวงล้อมก่อนหลักสูตรร่วมกันกับทางบัณฑิตและผู้บัณฑิต - ให้ผู้บัณฑิตมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บัณฑิต เ็นิผลิตเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น <p>กระบวนการในสาขา</p>	<p>8. ให้ผู้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชา</p> <p style="text-align: right;">ศิลปศึกษา</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ 1. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาน่าจะเพียงพอต่อการเป็นอาจารย์ในสาขาวิชา เพราะในแต่ละมหาคิลปศึกษาคิลปศึกษา - อาจารย์เปิดสอนทางด้านสาขาศิลปศึกษาก็คงต้องการประเมินคุณภาพภายในภายนอกของมหาลัยอยู่แล้ว - ควรจบมาจากคิลปศึกษาจริงๆ จะทำให้เข้าถึงผู้เรียนได้ดีกว่า - อาจารย์ในสาขาส่วนใหญ่จบปริญญาเอก แล้วก็มีตำแหน่งวิชาการ 2. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกและอาจารย์ในสาขาพยายามที่พัฒนาตนเองและพัฒนาตำแหน่งในสาขาวิชาที่ตนเอง ทางวิชาการอยู่เสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> 3. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจ - มีความยืดหยุ่น เปิดกว้างทางความคิด - มีธรรมาศยดี เข้าถึงง่าย ใจเย็น
<ul style="list-style-type: none"> - บุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ มี 4. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> คิคนอกกรอบ

ผลการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการออกแบบการสอนและการวัดประเมินผลร่วมกับนักศึกษา ร่วมเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมนักศึกษา - จัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน (ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง) ให้แสดงออกอย่างเหมาะสม - การพัฒนาทักษะด้วยการจัดดูวิดีโอให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ 	<p>5. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้อ่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้</p>
<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์แต่ละท่านก็จะมีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันสามารถให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้ - อาจารย์มีรายวิชาที่สามารถสอนได้ตรงกับรายวิชาเคย ประสบการณ์ของผู้สอนหรือว่าอาจารย์ทั้งในสาขาและก็ในหลักสูตร สามารถส่งเสริมการเรียนการสอนแล้วก็ตามทั้งทันสมัย อาจารย์แต่ละท่านเรียนจบมาหลายด้านและสามารถนำความรู้มาใช้จริงๆ 	<p>6. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อความในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - คิดถึงปะควมมีความคิดสร้างสรรค์แล้วก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรดูความแตกต่างระหว่างบุคคล นักศึกษา ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายไม่ควรมีเทคนิคการสอนแบบเดียว - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีเทคนิคการใช้หลักจิตวิทยา เชื่อมโยงเด็ก 	<ul style="list-style-type: none"> 7. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ 8. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ
<ul style="list-style-type: none"> - พยายามบอกจุดที่เขาทำได้และเป็นตัวเขาเองให้มากที่สุดเพื่อให้เขาพึงพิศความเป็นคนเขาได้ - ควรปลูกฝังให้รับผิดชอบมาเป็นคนเพราะปัจจุบันครูศิลปะขาดแคลน - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการหาสื่อออนไลน์ใช้และสอนด้วยสื่อออนไลน์ 	<ul style="list-style-type: none"> 9. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นคนและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา 10. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน

ผลการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อ เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของการสนทนาสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ - ควรเพิ่มเติมในเรื่องของวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในภาคปฏิบัติ - ควรเพิ่มความรู้นักเรียนสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน - ความรู้เพิ่มเติมด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี เพราะทั่วโลกปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับออนไลน์ในด้านการทำงานศิลปะ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันได้ 	<p>11.อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน</p>

ผลการสัมมนา	ข้อคำถามแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีความรู้ในเรื่องของการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันนี้เราเขาอยู่ในยุคของดิจิทัล ครู(บัณฑิต)ต้องพยายามพัฒนาตัวเองโดยเฉพาะเรื่องของ การพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ปัจจุบันนี้ในการเรียนการสอนนี้เราจะเรียนออนไลน์หรือไม่ก็มีการเรียนผ่านสื่อต่างๆ ครูก็จำเป็นต้องรู้จักใช้เครื่องมือที่ทันสมัย - ควรใช้อะแดต หรือแท็บเล็ต ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 	
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือว่าการมีเจตคติเป็น project based มีการค้นคว้าอย่างอิสระก็เป็นการให้ความสำคัญและควรจะต้องฝึกนิสิต 	<p>1. จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Base)</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	
<ul style="list-style-type: none"> - ให้นำ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชา วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชา ศิลปศึกษา - ควรใช้ DBAE ในการจัดการเรียน การสอน - ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ว่าปี 1 ก็คิดว่าก็น่าสนใจคือหวังว่า จะได้ผล อย่างที่เด็กได้เรียนวิชาครูในทุกปีเพราะเขาจะได้ทบทวน ความรู้ หรือบางที่เรียนไว้ตั้งแต่ว่าปี 1 มาลงพื้นที่จริงตอนปี 4 ก็ดีม หมด - คิดวิเคราะห์ แยกแยะได้ ไม่เข้าใจได้อย่างไร - ควรให้ความสำคัญในเรื่องของศาสตร์และศิลป์และบูรณาการศาสตร์ มากกว่าความจำ 	<ul style="list-style-type: none"> 2. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) 3. ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน 4. จัดวิชาที่พอครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และมุ่งสู่ทักษะเป้าหมายในการเรียน 5. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้

ตาราง 4 (ต่อ)

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	
<ul style="list-style-type: none">- พัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้วยการใช้ ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none">6. ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมื่อสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ แบบออนไลน์
<ul style="list-style-type: none">- ควรเพิ่มเติมในเรื่องของวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ใน ภาคปฏิบัติ	
<ul style="list-style-type: none">- ควรเพิ่มความรู้อันด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่อง การจัดการเรียนการสอน	
<ul style="list-style-type: none">- ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ปี 1 เพื่อเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎี และปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none">7. ให้นักศึกษาศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปี 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อ เตรียมความพร้อมและส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง (ฝึกสอน) - การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ ประสบการณ์ชีวิต หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมต่างๆ เช่น การไปดูแลจัดการเรียนการสอนตามโรงเรียน หรือกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะทางศิลปะ 	<p>8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้ กับประสบการณ์ตรง</p>
<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนนี้ตอนนี้อยู่ที่ว่าตายตัวไม่ได้ เลย เพราะว่าสถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงตลอดแล้วเราก็ต้องพยายามเปลี่ยนแปลง กระทั่งการสอนออนไลน์แล้วก็ต้องพยายามเปลี่ยนแปลงเทคนิค หากกระบวนการวิชาการ 	<p>9. การจัดการเรียนการสอนควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับ การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ และคนเป็นครูคิดวิเคราะห์มีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ 	<p>10. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร 	<p>11.จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นนักถ่ายทอดอยู่ในเชิงนักศิลปะ/นักออกแบบที่สามารถสื่อสารทำงานกับผู้อื่นได้อย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการให้เขาได้นำเสนอผลงาน ถ่ายทอดให้เป็น ถือเป็นทักษะที่จำเป็น (ทักษะสื่อสาร) 	<p>12.จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร</p>
<ul style="list-style-type: none"> - เชิญวิทยากรจากภายนอก/อาจารย์พิเศษมาให้ความรู้ 	<p>13.จัดการวิทยพิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน</p>
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่กำลังถึงในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา 1. ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการนำเสนอ portfolio เพื่อนำเสนอตัวตนของนักเรียนออกมาใน เลือกรับนิสิต/นักศึกษาเก่งมีศิลปะ 	

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ ในการดู 2. ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนในการเลือก บุคลิกภาพและวิธีการคิดของผู้เรียน โดยส่วนมากนิสิตที่ผ่านการ รับนิสิต/นักศึกษา สัมภาษณ์ จะไม่ค่อยลาออกเมื่อเทียบกับนิสิตที่ขึ้นพอร์ตรเพียง อย่างไม่เดียว - การเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคำนี้ถึงทัศนคติที่ ดีต่อศิลปะ 	
<ul style="list-style-type: none"> - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรจัดการเรียนการสอนได้ 3. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความ หลากหลาย มีความยืดหยุ่น เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีหลายแบบ ควร ยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น มุ่งเน้นที่กระบวนการคิด - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความเห็นอกเห็นใจและความยืดหยุ่น - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้และทักษะทางศิลปะ การถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ได้ 	

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - นิสิต/นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดสร้างสรรค์ - บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษามีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เขาจะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านการเรียนการสอนทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ 	<p>4. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้</p>
<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่อง ของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุใน สพฐ. ซึ่งทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย 	<p>5. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้และสามารถพื้นฐานทางดนตรีและนาฏศิลป์นอกเหนือจากความสามารถทางศิลปะเพียงอย่างเดียว</p>
<ul style="list-style-type: none"> - บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษามีองค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎี และ องค์ความรู้ด้านปฏิบัติ องค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎีคือผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะและต้องมีความรู้ความเข้าใจและประเมินค่าได้ ต้องสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาได้ และสามารถนำไปใช้สอนได้ด้วย 	<p>6. นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เขา จะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะจัดการเรียนการสอน ทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ มีความใฝ่รู้ - นิสิต/นักศึกษาศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความพร้อมในการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง - นิสิต/นักศึกษาศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีคุณธรรมจริยธรรม - นิสิต/นักศึกษาศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 	<p>7. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์เป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา</p> <p>8. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์เป็นผู้ที่มีสมาธิทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ</p> <p>9. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู</p> <p>10. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน - การทำงานในองค์การการพบเจอการวางตัวต่างๆ ต่อคุณครูด้วยกัน ต่อมาก็เรียนจะต้องมีเรื่องทุกอย่างนี้มันรวมอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพ <p style="text-align: right;">ครู</p>	

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศเป็นทักษะที่ควรจะต้องเรียนรู้ 11. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและควบคุมกันไป เพราะตำราวิชาการที่ทันสมัยมักมาจากต่างประเทศจึง สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 - มีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อการค้นคว้าความรู้มาพัฒนาตนเองและยังสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ค่อนข้างกว้าง - นิสิต/นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปศึกษาเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษาอังกฤษ - นิสิต/นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปศึกษามีคุณลักษณะที่สำคัญคือทักษะสื่อสาร 	
<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการ 12. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย - ครูผู้สอนวิชาศิลปะ(บัณฑิต)ควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน 	<p>เทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์และมีสื่อที่ช่วยไปว่าครั้ง และหาวิธีการในการจัดกิจกรรม - การเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อ หลากชนิด - การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ควรมีทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและเป็นแบบออนไลน์ เพราะเด็กจะเข้าถึงได้ง่าย 	<p>13. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ในการจัดการเรียนการสอนจัดหลักสูตรเราต้องให้แน่ใจว่าเขามีทักษะทางศิลปะที่มากพอที่จะไปประกอบอาชีพสำหรับการสอนสามารถทำการสอนศิลปะได้ตั้งแต่อนุบาลถึงระดับมัธยม - เราต้องมองว่าศิลปะคือเรื่องธรรมดาทุกเพศทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ นักศึกษาต้องสามารถสอนได้ในทุกระดับชั้นโดยเน้นการบูรณาการความรู้ - การสอนการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและไม่อยู่ในระบบการศึกษา - ทางสาขามุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทำงานด้านศิลปศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ 	<p>14. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคูณคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้นด้วยการเชิญศิษย์เก่ามาพูดคุยให้ น้องฟังถึงความล้ำลึก 	<p>15. ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณจริง</p>
<p>ด้านการวัดประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพยายามที่จัดทำข้อตกลง ที่ชัดเจน แจ้งให้ทราบคะแนนผลงาน ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนน ในผลงานต่าง ๆ 	<p>1. ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาขอให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียน ในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด</p>
<ul style="list-style-type: none"> - การวัดประเมินผลแตกต่างกันโดยค่านึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เป็นหลัก 	<p>2. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยค่านึงถึงความแตกต่าง เฉพาะบุคคล</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่างๆ เงามองที่พัฒนาการ ของนักศึกษาดีกว่าทำงานได้มีชิ้นใหม่ 	<p>3. ประเมินผลโดยค่านึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านการวัดประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าดูผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว - การประเมินมันก็ต้องมีเรื่องของเกณฑ์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สิ่งที่สำคัญกว่าคือดูว่าผู้เรียนทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้แล้วทำอย่างไร เข้าใจกระบวนการทำงานมากขึ้นหรือไม่ ให้ความสำคัญกับการประเมินด้านกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จ 	<p>4. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ - การใช้ Rubric Score เป็นการช่วยให้การให้คะแนนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น - ประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม - มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 	<p>5. ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ</p> <p>6. ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง</p> <p>7. ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานในแต่ละชิ้น</p>
<p>ด้านปัจจัยเกื้อหนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา พื้นที่ในการเรียนรู้ที่เป็นเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ 	<p>1. สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้นๆ</p>

ตาราง 4 (ต่อ)

ผลการการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	
<ul style="list-style-type: none">- สิ่งที่ยุขยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆในแต่ละเทคนิควิชา	2. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคือใครและมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา
<ul style="list-style-type: none">- นักศึกษาคือใครมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เครื่องมือทดแทนจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ	3. ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่เป็นทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ
<ul style="list-style-type: none">- ควรให้ความสำคัญในเรื่องประสบการณ์การสอน	4. ควรให้ข้อปฏิบัติการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน
<ul style="list-style-type: none">- สิ่งที่ยุขยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอน ในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ วิทยากรและอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญ	5. ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคือใครมีความรู้ที่เพียงพอให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน
<ul style="list-style-type: none">- ใช้แอปพลิเคชันเพื่อช่วยลดในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษ ฟู่กัน ฯลฯ	6. ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้ และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา
<ul style="list-style-type: none">- ให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ และคนเป็นครูศิลปะควรมีความคิดสร้างสรรค์ได้ก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ	7. ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อันสำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

2) การยืนยันความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ผู้วิจัยจึงนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก 5 – 1 (มากที่สุดไปน้อยที่สุด) เป็นข้อความปลายปิด จำแนกตามองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร 8 ข้อ ด้านอาจารย์ 11 ข้อ ด้านกระบวนการเรียนการสอน 13 ข้อ ด้านนิสิต/นักศึกษา 15 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผล 7 ข้อ และด้านปัจจัยเกื้อหนุน 7 ข้อ รวมทั้งสิ้น 61 ข้อคำถาม จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 17 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมพิจารณาคำตอบใหม่ เพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range หรือค่า $Q3 - Q1$) เป็นรายชื่อเพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางแสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตาราง 5 คำมีพื้นฐานและคำพิสัยระหว่างควอเทิลของแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	คำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	คำพิสัยระหว่างควอเทิล			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	คำ มีพื้นฐาน	Q3 Q1		
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1		
ด้านหลักสูตร																					
มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี	1	1	5	3	3	4	2	2	1	1	3	4	4	1	3	4	3	3	4	1	3
มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น	4	4	3	3	4	2	3	4	5	2	4	4	3	4	2	4	5	4	4	3	1
มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา	3	5	5	3	5	2	4	4	5	3	4	3	4	3	4	3	3	4	4	3	1
มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร																					

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	
ด้านหลักสูตร																		Q3	Q1	
มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่																				
4 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการ เรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้	5	5	4	5	5	3	4	4	5	3	5	5	5	3	4	4	4	5	4	1
มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะ																				
เฉพาะด้านโดยเจ้าหน้าที่ผู้เรียนเป็น																				
5 กลุ่มย่อยตามความสนใจของ ผู้เรียน	3	5	4	5	4	4	3	3	5	3	5	5	5	3	3	4	4	4	5	2
หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความ																				
6 หลากหลาย สอดคล้องกับบริบท ท้องถิ่นและชุมชน	5	5	3	4	4	4	5	4	5	5	5	4	5	5	4	3	5	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์		
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1		
ด้านหลักสูตร																					
หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้ง	5	5	4	4	5	5	4	5	4	4	4	4	5	5	3	4	4	4	5	4	1
ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทยบุคคล สำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำ ท้องถิ่นไทย	4	5	4	3	5	4	4	4	5	5	4	4	5	5	5	4	3	4	5	4	1
ให้ผู้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษา	4	1	4	5	4	5	4	4	5	3	5	5	5	5	4	4	3	4	5	4	1
ด้านอาจารย์																					
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	4	1	4	5	4	5	4	4	5	3	5	5	5	5	4	4	3	4	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	
Q3- Q1																				
ด้านอาจารย์																				
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร																				
2 สาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบ ปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน	4	1	4	3	4	4	4	4	5	3	4	4	5	3	2	4	4	4	3	1
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร																				
3 สาขาวิชาศิลปศึกษามีความ ยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถ เข้าถึง เป็นกันเอง	5	5	4	5	5	4	4	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	4	1
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร																				
4 สาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิด สร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	5	5	4	5	5	4	4	4	5	3	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	
ด้านอาจารย์																				
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร																				
5 สาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการ เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหา ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้	4	5	3	5	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
6 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้ หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัด เฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	0
7 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	0

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าเฉลี่ยระหว่าง ควอไทล์	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	Q3 Q1
ด้านอาจารย์																			
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษารัฐศึกษา ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาความรู้ความสามารถทาง ศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	5	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5	4	3	5	5	0
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึก ให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและ ประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	0
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน	4	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5	4	3	5	5	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1
ด้านอาจารย์																			
อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ เป็นสื่อการสอน	4	5	3	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	4	3	5	4	5	4
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																			
การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)	4	5	5	5	4	4	4	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	4	4
การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)	3	5	4	4	3	4	3	4	5	3	5	4	4	5	4	4	4	4	4

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์		
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	3	5	4	4	5	4	4	4	5	5	4	4	5	4	3	3	4	5	4	1	
ด้านการบริหารเรียนการสอน																					
3	3	5	4	4	5	4	4	4	5	5	4	4	5	4	3	3	4	5	4	1	
4	4	5	5	5	4	4	3	5	5	4	4	5	5	5	4	5	5	5	4	1	
5	5	5	4	5	5	4	4	4	5	5	4	4	5	5	4	5	5	5	4	1	
6	5	1	3	4	5	4	4	4	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	4	1	

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																			
7	ให้นักคิด/นักศึกษาสังเกตการณ์สอน ตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อ เตรียมความพร้อมและส่งเสริม ประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ																		
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม เสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้ กับประสบการณ์ตรง																		
9	การจัดการเรียนการสอนใน สาขาวิชาศิลปศึกษาคควร ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์																		

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เกี่ยวข้องยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	ค่าพิสัยระหว่าง	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา																		มัธยมศึกษา	ควอไทล์	
																		Q3	Q1	
ด้านการบวนการเรียนการสอน																				
จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	5	5	4	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย	5	5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เกี่ยวข้องประเมินข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																				
จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร	5	5	4	4	5	4	4	3	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
พิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้																				
ความรู้เฉพาะด้าน																				
ด้านนิสิต/นักศึกษา																				
ให้ความสำคัญกับความสามารรถ																				
และประสบการณ์ทางศิลปะในการ	5	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	4	3	5	4	5	5	5	4	1
เลือกรับนิสิต/นักศึกษา																				
ให้ความสำคัญกับการสังเกต																				
เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ	3	5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	5	4	5	4	5	5	5	4	1
สาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือก																				
รับนิสิต/นักศึกษา																				

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	ค่าพิสัยระหว่าง																		
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา																		มัธยมศึกษา	Q3-Q1																		
ด้านนิสิต/นักศึกษา																																					
3	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความ ยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ ผู้อื่น																		5	5	5	4	5	4	4	4	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	1
4	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้าง ทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ ผลงานและการจัดการเรียนรู้																		5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	0
5	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี ความรู้และความสามารถพื้นฐาน ทางดนตรีและนาฏศิลป์ นอกเหนือจากความสามารถทาง ศิลปะเพียงอย่างเดียว																		1	5	5	3	3	3	4	2	2	4	4	5	5	2	5	3	3	5	2

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	มัธยฐาน	Q3	Q1	ควอไทล์
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	1	4	1
ด้านนิสิต/นักศึกษา																						
นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะ	5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	1	4	1
หลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน	5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	1	4	1
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา	5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	1	4	1
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	5	4	1	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	17	Q3	Q1
ด้านนิสิต/นักศึกษา																			
9 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควร มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
10 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควร รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่าง เคร่งครัด	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5
11 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควร มีความสามารถในการสื่อสารและ สามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษา ที่ 3	4	3	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	4
12 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควร มีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยี มาใช้ประกอบการสอนได้	5	5	4	4	4	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง						
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	ควอไทล์					
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	5	5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	5	17	Q3-	Q1	Q3	Q1	Q3-	Q1	
ด้านนิสิต/นักศึกษา																								
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชั้นงานและแบบออนไลน์	5	5	4	4	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	4	1
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น	5	5	3	4	4	4	4	5	5	5	5	4	5	5	3	4	5	5	5	4	5	5	4	1
ให้ศิษย์เก่ากลับมามากเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณณ์จริง	5	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	0

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าเฉลี่ยระหว่าง ควอไทล์																					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	มัธยมศึกษา Q3	Q1																				
ด้านการวัดประเมินผล																																							
1	ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด																			5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1	
2	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล																			5	5	4	4	4	4	5	4	5	5	4	5	5	4	5	5	5	4	1	
3	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน																			3	5	5	4	4	4	4	3	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	4	1
4	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน																			2	3	5	4	5	4	4	5	4	5	4	4	5	5	4	3	4	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	Q3 Q1	
ด้านการวัดประเมินผล																				
5	4	5	4	4	5	4	5	5	5	4	5	5	5	4	5	4	5	5	4	1
6	3	5	5	4	4	4	4	5	5	4	5	4	5	5	3	4	5	4	5	1
7	3	5	5	4	3	4	4	5	5	5	5	5	4	4	5	4	5	5	4	1
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน																				
1	5	5	5	4	5	4	4	4	5	5	4	5	5	4	4	3	5	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า มัธยฐาน	ค่า ควอไทล์	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน																				
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาศาคร	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	3	4	3	5	4	1
มีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุก เทคนิควิชา																				
ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับ เครื่องมือที่ทดแทนแทนในกรณีที่ไม่ ทำงานจริงแล้วไม่มีใครมีอยู่นั้น ำ	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1
4	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1
ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1
5	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1
5	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการ ติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	4	5	5	4	3	3	5	4	1

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	มัธยฐาน	Q3	Q1	Q3-Q1
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17					
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน																						
ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว																						
เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหา	5	5	3	4	3	4	4	3	5	5	4	4	5	5	5	3	4	4	4	5	4	1
ความรู้และมีฝึกในการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา																						
ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อุปกรณ์	4	5	3	4	4	4	4	4	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	4	1
ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา																						

3) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนจากผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิควิธีการวิจัยอนาคตแบบ EDFR มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วนำมาแปลผล ดังนี้

ค่ามัธยฐาน (Median) ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความเป็นไปได้หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น พิจารณาจากระดับมากและระดับมากที่สุดคือ ค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งค่ามัธยฐานที่คำนวณได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้น้อยที่สุด

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พิจารณาความสอดคล้องของคำตอบ หากค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 ($Q_3 - Q_1$) ไม่เกิน 1.5 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และหากค่า $Q_3 - Q_1$ เกิน 1.5 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

พิจารณาผลการศึกษานี้ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นรายด้านได้ ดังนี้

ตาราง 6 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร

	ด้านหลักสูตร	ค่า มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น	4	4	3	1
2	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร	4	4	3	1
3	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้	5	5	4	1
4	หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลายสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน	5	5	4	1
5	หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	4	5	4	1
6	ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4	5	4	1

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตรที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตรที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้ หลักสูตรศิลปศึกษาควร

มีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตรที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

ตาราง 7 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์

	ด้านอาจารย์	ค่า มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี วุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4	5	4	1
2	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน	4	4	3	1
3	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็น กันเอง	5	5	4	1
4	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	5	5	4	1
5	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหา ประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้	5	5	4	1

ตาราง 7 (ต่อ)

	ด้านอาจารย์	ค่า มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
6	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัด เฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	5	5	5	0
7	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	0
8	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความ สามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	5	5	5	0
9	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและ ประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา	5	5	5	0
10	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน	5	5	4	1
11	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา แนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็น สื่อการสอน	5	5	4	1

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านอาจารย์ที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 11 ข้อ แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านอาจารย์ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร

สาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นการสอน และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านอาจารย์ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง

ตาราง 8 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการเรียนการสอน	ค่า มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
		Q3	Q1	Q3-Q1
1 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ โครงการเป็นฐาน (Project Base)	4	5	4	1
2 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดย บูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้า ด้วยกัน)	4	5	4	1

ตาราง 8 (ต่อ)

	ด้านกระบวนการเรียนการสอน	ค่า มัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
3	ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการ ทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	4	5	4	1
5	ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ	5	5	4	1
6	ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการ จัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์	5	5	4	1
7	ให้นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสม ประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ	4	5	4	1
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง	5	5	4	1
9	การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	5	5	4	1
10	จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำ สื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่ เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	5	5	4	1
11	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการ จัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละ ช่วงวัย	5	5	4	1
12	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาส นำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการ สื่อสาร	5	5	5	0
13	จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนใน รายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	5	5	4	1

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มี ค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 13 ข้อ แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง (QR \leq 1.5) คือ การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ให้ความสำคัญกับความสามารในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง (QR \leq 1.5) คือ การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอม เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ

ตาราง 9 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา

ด้านนิสิต/นักศึกษา	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
		Q3	Q1	Q3-Q1
1 ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	5	5	4	1
2 ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	5	5	4	1
3 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	5	5	4	1
4 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้	5	5	5	0
5 นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน	5	5	4	1
6 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา	5	5	5	0
7 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	5	5	4	1
8 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	5	5	5	0

ตาราง 9 (ต่อ)

	ด้านนิสิต/นักศึกษา	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
9	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	5	5	5	0
10	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3	4	4	4	0
11	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้	5	5	5	0
12	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์	5	5	4	1
13	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น	5	5	4	1
14	ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริง	5	5	5	0

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านนิสิต/นักศึกษาที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 14 ข้อ แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านนิสิต/นักศึกษาที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปัน ความรู้ให้ผู้อื่น ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นักศึกษา/นักศึกษาที่มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านนิสิต/นักศึกษาที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3

ตาราง 10 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
		Q3	Q1	Q3-Q1
1 ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบ ทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและ ประเมินผลในเรื่องใด	5	5	4	1
2 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดย คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล	5	5	4	1

ตาราง 10 (ต่อ)

	ด้านการวัดและประเมินผล	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
3	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน	5	5	4	1
4	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน	4	5	4	1
5	ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ	5	5	4	1
6	ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	4	5	4	1
7	ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	5	5	4	1

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผลที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 7 ข้อ แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผลที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผลที่มีโอกาส

เป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง (QR \leq 1.5) คือ วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง

ตาราง 11 ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

	ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ	5	5	4	1
2	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	5	5	4	1
3	ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ได้ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ๆ	5	5	4	1
4	ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	5	5	4	1
5	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	5	5	4	1
6	ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	4	5	4	1
7	ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	5	5	4	1

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 7 ข้อ แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (Md. = 5) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก (Md. = 4) และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องในแต่ละแนวทาง ($QR \leq 1.5$) คือ ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

4) เขียนร่างภาพกระบวนการทัศนียภาพใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำแนวโน้มที่มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด และระดับมากหรือมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และมีความสอดคล้องทางความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญ (Consensus) คือมีค่า Interquartile Range (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 และสรุปเป็นร่างภาพกระบวนการทัศนียภาพใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 ร่างภาพกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

จากภาพประกอบ 2 สามารถอธิบายโดยจำแนกตามองค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นรายด้านได้ ดังนี้

1) กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร คือ ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ให้ความรู้กับผู้เรียนตามความสนใจโดยแยกตามระดับชั้น บัณฑิตสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ ทั้งนี้หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

2) กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์ คือ อาจารย์ผู้สอนควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อการถ่ายทอดความเป็นครูได้อย่างเหมาะสม และควรปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา ในด้านคุณลักษณะของผู้สอน อาจารย์ควรมีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ เป็นสื่อการสอน ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ รู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ มีความถนัดเฉพาะวิชาศิลปะบางประเภทอย่างลึกซึ้ง จึงควรเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอนเพื่อความน่าเชื่อถือของตัวผู้สอนเอง

3) กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ผสมผสานไปกับการเรียนรู้แบบ STEAM Education จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) จัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ ปีเพื่อเตรียมความพร้อม ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์ ให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร

4) ภาระงานที่ศนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา คือ ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูแลทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาตลอดจนความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ มีทักษะและความสามารถพื้นฐานทางศิลปะทั้ง 4 แขน ในด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด เป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดเวลา มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด มีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 มีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบได้ สามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น มีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน แต่ก็มีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน และในช่วงปลายปีการศึกษาสุดท้ายควรให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณจริง

5) ภาระงานที่ศนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล คือ อาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล ให้ความสำคัญกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน ใช้ Scoring Rubrics ควบคู่ไปกับการวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้สอนควรบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด

6) ภาระงานที่ศนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน คือ สาขาวิชาควรจัดพื้นที่เรียนและให้ผู้เรียนได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา แต่ก็ควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะ ติดต่อเชิญให้วิทยากรเฉพาะด้านมาให้ความรู้กับผู้เรียน ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือน และผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) แล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้มาร่างเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นแบบสนทนากลุ่มที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยยกขึ้น โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 7 คน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ดังนี้

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียน	ข้อเสนอแนะจาก	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
การสอนหลักสูตรสาขาวิชา	การสนทนากลุ่ม	จากการสนทนากลุ่ม
ศิลปศึกษาของ		
สถาบันอุดมศึกษา		
1) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบ	1) เห็นควรปรับชื่อแนวทางโดยเพิ่มรูปแบบการให้ความรู้แบบเป็นภาพรวม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับชื่อแนวทางให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
	2) เห็นควรเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง	

ตาราง 12 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
2) มีหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็น ครูผู้สอนศิลปะแยกตาม เนื้อหาของระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับ มัธยมศึกษา และระดับ อาชีวศึกษา	เห็นควรตัดแนวทางในข้อนี้ ออก	ตัดแนวทางข้อนี้ออก ตาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการสนทนากลุ่ม
3) มีหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน สามารถจัดการเรียนรู้ทั้งใน ระบบ นอกกระบบ และตาม อัธยาศัยได้	1) เห็นควรเพิ่มให้มีการให้มี การส่งเสริมทักษะการเป็น ผู้ประกอบการ และการทำ การตลาดจากงานศิลปะ 2) เห็นควรเพิ่มแนวทางใน เรื่องของการรู้เท่าทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก	1) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยปรับในส่วนของ ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการ พัฒนา 2) เพิ่มแนวทางที่ให้ ความสำคัญกับการรู้เท่าทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในข้อสุดท้ายของด้าน หลักสูตร
4) หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	เห็นควรเพิ่มให้มีการผสม ความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปะและวัฒนธรรมประจำ ท้องถิ่น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย ปรับในส่วนของกลไกการ ขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสม ยิ่งขึ้น
5) ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดทำหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และ ผู้รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่ให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะ ด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง

วิธีการดำเนินงาน

เปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบเป็นวิชาเลือกเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียน

กลไกการขับเคลื่อน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทางตามความต้องการของผู้เรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งใน ระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้

วิธีการดำเนินงาน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้ แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาด จากงานศิลปะ

กลไกการขับเคลื่อน

จัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบท ของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆ ที่แตกต่างกันเพื่อ

จัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (ซึ่งอาจจะกินความไปถึงผู้มีความต้องการพิเศษ ผู้บกพร่องทางร่างกาย หรือผู้เรียนในต่าง วัฒนธรรม) /สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมให้กลุ่มในและนอกระบบการศึกษา/สามารถสอนศิลปะให้กับกลุ่มต่างๆ ทั้งในและนอกระบบ การศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง ให้นำความรู้ทางศิลปะไป ต่อยอดให้เกิดรายได้

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย

วิธีการดำเนินงาน

สร้างหลักสูตรและองค์ความรู้ทางศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา ประยุกต์ความรู้ ทรัพยากร บุคคลและ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น /สร้างหลักสูตรที่มีรากฐานอยู่บนชุมชน สังคมท้องถิ่นของ สถาบันการศึกษา(place-based learning)โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสเข้า มามีส่วนร่วมในการวางแผนรายวิชาศิลปศึกษา มีการผสมผสานความร่วมมือระหว่างสถาบันเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร
- ผู้นำท้องถิ่น

แนวทางที่ 4

ให้ผู้ใช้งานดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

เชิญให้ผู้ใช้งานดิจิทัลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

ระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(stakeholder: อาจารย์บัณฑิต ผู้ใช้งานดิจิทัล)กับหลักสูตรมาเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบหลักสูตร นอกเหนือจากความคิดเห็นจากอาจารย์ประจำหลักสูตร

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร
- บัณฑิต
- ผู้ใช้งานดิจิทัล

แนวทางที่ 5

หลักสูตรศิลปศึกษาคควรให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

วิธีการดำเนินงาน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

กลไกการขับเคลื่อน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความยืดหยุ่น ทันสมัย ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำสื่อสารสนเทศใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้กับรายวิชาศิลปศึกษา เช่น NFT (Non-fungible token) การเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจากงานศิลปะ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
1) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	เห็นควรปรับชื่อแนวทางให้มี ความหลากหลายมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย ปรับชื่อแนวทางให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น
2) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบ ปริญญาเอกในรายวิชาที่ตนสอน	เห็นควรปรับชื่อแนวทางให้มีความ ยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย ปรับชื่อแนวทางให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น
3) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา มีความ ยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถ เข้าถึง เป็นกันเอง	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
4) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา มีความ ความคิดสร้างสรรค์ คิดนอก กรอบ	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
5) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการ เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหา ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
6) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา มีความรอบรู้ หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัด เฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-

ตาราง 13 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
7) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	1) เห็นควรปรับชื่อแนวทาง เพิ่มเติมให้ผู้เรียนสามารถให้ เหตุผลในการสร้างสรรค์ ผลงานของตนเอง 2) เห็นควรเพิ่มกลไกการ ขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมให้ ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่าง อิสระแต่มีเหตุผลประกอบใน การทำงาน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย ปรับชื่อแนวทางและกลไกการ ขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสม ยิ่งขึ้น
8) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพ ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาความรู้ความสามารถทาง ศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
9) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาปลูก จิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู และประกอบอาชีพครูเมื่อจบ การศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
10) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการ สอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำ เทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นที่ การสอน	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์ มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีวุฒิที่หลากหลาย แต่ก็ควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก ใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกรับคนที่มีความสามารถตรงตามสาขาวิชาศิลปศึกษา และถ่ายทอดความเป็นศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้

กลไกการขับเคลื่อน

กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก ใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผู้รับผิดชอบ

- ประธานหลักสูตร
- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาโทหรือเอก ในรายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง

วิธีการดำเนินงาน

กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและความน่าเชื่อถือ

กลไกการขับเคลื่อน

กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตนสอน และ/หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม และ/หรือ

สนับสนุนให้ทำการค้นคว้าวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาหรือรายวิชาที่สอน

ผู้รับผิดชอบ

- ประธานหลักสูตร
- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง

วิธีการดำเนินงาน

จัดการอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

มีการประเมินโดยนิสิต/นักศึกษา เพื่อร่วมงาน และการประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรมใบประกาศนียบัตรด้านการสอน การนิเทศของหลักสูตรไทยและต่างประเทศจากหน่วยงานภายในและภายนอก

ผู้รับผิดชอบ

- ประธานหลักสูตร
- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 4

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ

วิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเข้าอบรมในหลักสูตรประกาศนียบัตรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

กลไกการขับเคลื่อน

มีการสนับสนุน (มีทุนให้ มีรางวัลให้) ให้เข้าอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรด้านนี้จากหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนให้รางวัลสำหรับอาจารย์ที่ชนะเลิศ

การประกวดงานศิลปะสร้างสรรค์หรือการสร้างนวัตกรรมด้านต่างๆ เช่น ด้านสื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านผลงานศิลปะ-ออกแบบ

ผู้รับผิดชอบ

- ประธานหลักสูตร
- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 5

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้นักศึกษา/นักศึกษาช่วยกันออกแบบการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้และนำมาเสนอพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

กลไกการขับเคลื่อน

วางแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ร่วมกันตั้งแต่ต้นเทอม หรือร่วมจัดทำหลักสูตร/วิจัย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 6

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง

วิธีการดำเนินงาน

ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้มีโอกาสไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในหลาย ๆ ด้าน

กลไกการขับเคลื่อน

สนับสนุนทุนพัฒนาอาจารย์ให้เข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านศิลปะและด้านอื่นๆที่เกี่ยวกับวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย/การสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในส่วนที่ตนมีให้ดียิ่งขึ้น

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 7

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์

กลไกการขับเคลื่อน

ออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ใช้การเรียนแบบ Project -based, Problem-based หรือ Design thinking แทนการบรรยาย ท่องจำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระแต่มีเหตุผลประกอบในการทำงาน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 8

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ

กลไกการขับเคลื่อน

- ใช้รูปแบบการประเมินผลงานแบบประเมินพัฒนาการรายบุคคล แทนการประเมินแบบอิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม
- จัดการเรียนการสอนแบบ individual study, Project based และการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ภายใต้การให้คำแนะนำจากที่ปรึกษา

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 9

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู เช่น การเข้าค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและ วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความเป็นครู

กลไกการขับเคลื่อน

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียนรู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควรแนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 10

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรกำหนดการสอนเป็นแบบ hybrid ผสมออนไลน์กับออนไซต์ กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน เช่น ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Goole site Google classroom Google meet หรือ Zoom สร้างบล็อกในการนำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังควรแนะนำวิธีการในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอนให้กับนิสิต/นักศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

จัดอบรมให้ผู้สอนมีความชำนาญในการใช้สื่อแต่ละชนิด และกำหนดให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาในบางบทเรียน บางรายวิชา

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียน	ข้อเสนอแนะจาก	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	การสนทนากลุ่ม	จากการสนทนากลุ่ม
1) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)	เห็นควรตัดแนวทางในข้อที่ 1 ออกและผสมเข้ากับแนวทางในข้อที่ 2 ให้มีความกระชับและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยนำแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 ปรับเข้าด้วยกัน

ตาราง 14 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
2) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษา โดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้า ด้วยกัน)	เห็นควรตัดแนวทางในข้อที่ 2 ออกและผสมเข้ากับแนวทางใน ข้อที่ 1 ให้มีความกระชับและ ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย นำแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 ปรับเข้าด้วยกัน
3) จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการ แกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	
4) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชา เฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุก ปี	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	
5) ให้ความสำคัญกับ ความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้มากกว่า ความจำ	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	
6) ให้ความรู้ในเรื่องการใช้ เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชา ศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่ เป็นชิ้นงานและสื่อการสอน ออนไลน์แบบต่าง ๆ	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	

ตาราง 14 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
7) ให้นักศึกษาเห็นว่าการเรียน ตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่ง สมประสบการณ์การเป็นครู ศิลปะ	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
8) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อ เชื่อมโยงความรู้กับ ประสบการณ์ตรง	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
9) การจัดการเรียนการสอนใน สาขาวิชาศิลปศึกษาควร ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
10) จัดการเรียนการสอนโดยให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงาน เป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการ สื่อสาร	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
11) จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร พิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ ความรู้เฉพาะด้าน	เห็นควรปรับกลไกการ ขับเคลื่อนโดยให้เพิ่มความ ร่วมมือกันระหว่างสถาบันใน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดย ปรับกลไกการขับเคลื่อนให้มี ความเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

จัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

วิธีการดำเนินงาน

ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง

กลไกการขับเคลื่อน

ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งการใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) Active learning, Problem based ฯลฯ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา โดยบูรณาการเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติเข้าด้วยกัน

กลไกการขับเคลื่อน

จัดบทเรียนที่มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ในบางเนื้อหาวิชาที่เป็นตัวอย่างการบูรณาการทั้ง 4 แกน ให้นิสิตได้เห็นเป็นตัวอย่าง

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

กลไกการขับเคลื่อน

จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอก วิชาปฏิบัติและทฤษฎีศิลปะ ให้คละกันในทุกชั้นปีตามความเหมาะสม

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 4

ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ

วิธีการดำเนินงาน

ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ

กลไกการขับเคลื่อน

ผู้สอนจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ปรับกระบวนการทัศน์หลักสูตรด้วยการ ลดวิชาบรรยาย ปรับเป็น active learning, project และ problem based learning

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 5

ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนและให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ

กลไกการขับเคลื่อน

- อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ นำวิชาประเภทเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ามาเสริม
- พัฒนาความสามารถผู้เรียนในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้และผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล สื่อ อาจรวมไปถึงการใช้กระบวนการ gamification ชุมกิจกรรม และอื่นๆ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 6

ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ

วิธีการดำเนินงาน

ควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 อย่างสม่ำเสมอ บูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก เช่น จากระายวิชาจิตกรรมเป็นจิตกรรมสำหรับครู รายวิชาประวัติศาสตร์เป็นประวัติศาสตร์สำหรับครู คือมีการถ่ายทอด และการนำไปใช้สอนผสมผสานเข้าไปด้วยนอกเหนือจากการสร้างสรรค์ผลงาน

กลไกการขับเคลื่อน

จัดตารางเรียนหรือมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอน
ตั้งแต่ปีที่ 1 และบูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 7

ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับ
ประสบการณ์ตรง

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริม
หลักสูตร โดยอาจจะจัดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก

กลไกการขับเคลื่อน

กำหนดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก หรือนำมาเป็น
เครดิตในบางรายวิชาได้ เช่น จะทำงานจบในเรื่องใดต้องมีประสบการณ์การเข้าร่วมสัมมนาหรือ
workshop ด้านนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า...ชั่วโมง

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 8

การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตาม
สถานการณ์

วิธีการดำเนินงาน

ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละ
สถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดย ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่มความยืดหยุ่น
ของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน ออกแบบ
หน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา
ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ

กลไกการขับเคลื่อน

ผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์ เพื่อความเหมาะสม โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ล่วงหน้าและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ใน สถาบัน ออนไลน์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 9

จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร

วิธีการดำเนินงาน

ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยเลือกใช้วัจนภาษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และใช้อวัจนภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะพูด เนื่องจากการใช้ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ

กลไกการขับเคลื่อน

ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการนำเสนอผลงาน (presentation) ในรายวิชาศิลปะปฏิบัติต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ ฯลฯ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 10

จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดสรรงบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้านโดยเชิญอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอน

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดหาอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน มีการทำความร่วมมือกันระหว่างสถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียน		
การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
1) ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	เห็นควรปรับวิธีการดำเนินงานและกลไกการขับเคลื่อนให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับวิธีการดำเนินงานและกลไกการขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
2) ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อคัดสรรคณาจารย์ผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
3) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

ตาราง 15 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
4) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิด กว้างทางความคิด ทั้งต่อการ สร้างสรรค์ผลงานและการจัดการ เรียนรู้	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	-
5) นอกจากผู้เรียนใน สาขาวิชาศิลปศึกษาจะมี ความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะ เฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่น ของตน	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	-
6) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ ตลอดเวลา	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	-
7) ผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มี สภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง จากสถานการณ์ต่างๆ	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	-
8) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	เห็นว่าแนวทางมีความ - เหมาะสม	-

ตาราง 15 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน		
การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
9) ผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัว ที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ วิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
10) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรมีความสามารถในการสื่อสาร และสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือ ภาษาที่ 3	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-
11) ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอก เล่าประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการ เตรียมความพร้อมก่อนออกไป ไปสู่สถานการณ์จริง	เห็นว่าแนวทางมีความ เหมาะสม	-

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือก
รับนิสิต/นักศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับหรือขยายเกณฑ์การรับผู้เรียน
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์

ทางศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงเฉพาะการประกวดแข่งขันทางศิลปะ แต่ควรคำนึงถึงประสบการณ์ด้านอื่นอย่าง NFT

กลไกการขับเคลื่อน

กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษามาทดลองเรียนในบางรายวิชาก่อน แล้วเก็บเป็นเครดิตเวลามาสมัครเรียนจริงสามารถยกเว้นรายวิชาเหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์การทำงาน/การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มีคุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้งหลักสูตรและตัวนิสิตเอง

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

นอกจากจะใช้ระบบ TCAS1 คือยื่น Portfolio ดู Transcript และผลงานศิลปะของผู้สมัครแล้ว ควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อบรมธรรมะก่อนจบการศึกษา หรือ กิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยกำหนดให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมจิตอาสาก่อนจบการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 4

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์

กลไกการขับเคลื่อน

อาจารย์ผู้สอนออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมอบหมายชิ้นงาน ในวิชาต่างๆที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตีความและทำงานกับแนวคิด และสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานระหว่างผู้เรียนในและต่างสถาบัน และสนับสนุนให้ทำงานจบที่เปิดกว้างแสดงถึงการประมวลความรู้ทั้งหมดตามที่ได้เรียนมาและแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้เรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 5

นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่น อันเป็นความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านของตัวผู้เรียน

กลไกการขับเคลื่อน

อาจารย์ผู้สอนทำความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 6

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายชิ้นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้เป็นประจำ

กลไกการขับเคลื่อน

มอบหมายชิ้นงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้เป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลัก Critical thinking, Creative thinking

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 7

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ

วิธีการดำเนินงาน

ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมธรรมะ ดับเพลิง RT PCR ห้ามเลือด ช่วยคนจมน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะได้นำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 8

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในอาชีพครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของความเป็นครู และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ อาจารย์ดีเด่นในศาสตร์นี้ นอกเหนือจากคุณธรรมแล้วการพัฒนาวิชาชีพก็สำคัญจะเรียนรู้ได้จากคนเหล่านี้

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 9

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

กลไกการขับเคลื่อน

จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นอกจากนี้อาจารย์ควรผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ ใช้ระบบ mentor หรือครูพี่เลี้ยงกับนิสิตฝึกสอน ช่วยแนะนำการวางตัวการประพฤติปฏิบัติตัว ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิชาชีพ ทำผลงาน ขอตำแหน่ง การช่วยสังคมและชุมชน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 10

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ

กลไกการขับเคลื่อน

ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 11

ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษา มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณจริง

วิธีการดำเนินงาน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรติดต่อประสานงานกับศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานในหลายรูปแบบให้กลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณจริง

กลไกการขับเคลื่อน

เปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริงโดยสอดคล้องในรายวิชาได้ หรือจัดเป็นปัจฉิมนิเทศ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล

แนวทางในการจัดการเรียน		
การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
1) ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
2) วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	เห็นควรเพิ่มแนวทางในการให้ความสำคัญกับการประเมินผล โดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยเพิ่มแนวทางการประเมินผล โดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน เป็นข้อที่ 4

ตาราง 16 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจาก การสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
3) ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่ หลากหลายในการประเมินผลงาน ปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการ วิจารณ์ผลงานร่วมกัน หรือใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการ ประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละ ครั้ง	1) เห็นควรเพิ่มแนวทางในเรื่อง ของเกณฑ์ KPA 2) เห็นควรเพิ่มแนวทางในเรื่อง ของการจัดสอบวัดความรู้ก่อน จบการศึกษาในระดับปริญญา ตรี	1. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยเพิ่ม เกณฑ์ KPA ใน แนวทาง 2. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยเพิ่มแนวทางในการจัด สอบวัดความรู้ก่อนจบ การศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นข้อที่ 5

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผล มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษามอบให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรประชุมชี้แจงรูปแบบ วิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน และบอกให้ผู้เรียนทราบว่า การเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด

กลไกการขับเคลื่อน

กำหนดไว้ใน course syllabus หรือร่วมกันวางแผนการเรียนรู้การประเมินผลกับผู้เรียนตั้งแต่ต้นเทอม หรือระบุว่าใช้วิธีประเมินผลที่หลากหลายเหมาะกับวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนโดยชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนเรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก

วิธีการดำเนินงาน

ผู้สอนใช้หลักการประเมินผลโดยอิงพัฒนาการของแต่ละบุคคลหรือประเมินผลรายบุคคล

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน ใช้ Rubric Score และ เกณฑ์ KPA มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 4

ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน
วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับ
การประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน

กลไกการขับเคลื่อน

ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงาน
เนื่องจากผู้เรียนควรมีความรู้ในเรื่องของกระบวนการทำงานเพราะต้องนำไปใช้ในการจัดการเรียน
การสอนในอนาคต

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 5

มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี
วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบ
การศึกษาในระดับปริญญาตรีในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการสอบใบ
ประกอบวิชาชีพครู

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดการสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาใน
ระดับปริญญาตรี โดยเป็นการสอบวัดความรู้ในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุ
และการสอบใบประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสนามและมีประสบการณ์ในการสอบ
เสมือนจริง โดยไม่นำผลการสอบมาใช้ประกอบกับการจบการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อให้ไม่เป็
นการกดดันต่อผู้เรียนที่ไม่ได้สนใจจะประกอบอาชีพทางการศึกษา

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียน		
การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
1) สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้นๆ	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
2) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
3) ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือชิ้นๆ	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็น ควรปรับวิธีการดำเนินงานและกลไกการทำงานให้มีรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลป์	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับกระบวนการทำงานและกลไกการขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
4) ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็น ควรปรับวิธีการดำเนินงานให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทดลองสอน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับกระบวนการทำงานให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน	ข้อเสนอแนะจาก	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	การสนทนากลุ่ม	จากการสนทนากลุ่ม
5) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
6) ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
7) ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็นควรปรับกลไกการขับเคลื่อนให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ให้มากขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับกลไกการขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน มีแนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ ดังต่อไปนี้

แนวทางที่ 1

สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรวางแผนการใช้พื้นที่เรียนที่เหมาะสม หากไม่เพียงพอควรยืมพื้นที่จากทางคณะที่เปิดสอนในสาขาวิชาศิลปะโดยตรง

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาควรวางแผนระยะสั้น และระยะยาว ของงบประมาณ
แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้พื้นที่ร่วมกัน เรียนรู้ในชุมชน/บริษัทเอกชน ฯลฯ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 2

ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาควรดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรร
งบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดูแลรักษาและ
ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 3

ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้ว
ไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ

วิธีการดำเนินงาน

ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดให้มีรายวิชาแนะนำ
เครื่องมือในการทำงานศิลปะ

กลไกการขับเคลื่อน

ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการ
ทำงานศิลปะ โดยจัดกิจกรรมระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์ทางศิลปะโดยใช้
เครื่องมือทดแทนในแต่ละรายวิชา ประยุกต์ความรู้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากรณีเกิดปัญหา
การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 4

ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน

วิธีการดำเนินงาน

นอกจากจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสังเกตการสอนเป็นประจำทุกปีแล้ว ทางสาขาวิชาควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้ห้อง Micro Teaching

กลไกการขับเคลื่อน

เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในแต่ละภาคการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายหรือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 5

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดหาอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน

กลไกการขับเคลื่อน

หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดสรรงบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 6

ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

วิธีการดำเนินงาน

ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม และจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน

กลไกการขับเคลื่อน

ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม และจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

แนวทางที่ 7

ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

วิธีการดำเนินงาน

อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นรายวิชา/บางส่วนของเนื้อหาวิชา/กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านนี้

กลไกการขับเคลื่อน

อาจารย์ผู้สอนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น สร้างบล็อก ใช้สื่อสังคมออนไลน์นำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ E-book เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ พกพาสะดวกเนื่องจากเป็นไฟล์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ใช้ Metaverse หรือจัดทำ Studio online ในการจัดนิทรรศการศิลปะ

ผู้รับผิดชอบ

- ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- อาจารย์ประจำหลักสูตร

ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยได้ดำเนินการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 21 คน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) สถาบันละ 3 คน แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน และส่วนที่ 2 คือการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมิน ได้แก่ วุฒิการศึกษา มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด และอายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ดังนี้

ตาราง 18 การวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคล (n = 21)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	(n = 21)	
		ร้อยละ	ร้อยละ (ของผู้ที่ตอบ แบบสอบถาม)
1. วุฒิการศึกษา			
1.1 ปริญญาตรี	0	0.00	0.00
1.2 ปริญญาโท	7	33.33	38.90
1.3 ปริญญาเอก	11	52.38	61.10
รวม	18	85.71	100
2. มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด			
2.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	0	0.00	0.00
2.2 มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3	14.29	16.67
2.3 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	3	14.29	16.67
2.4 มหาวิทยาลัยทักษิณ	3	14.29	16.67
2.5 มหาวิทยาลัยบูรพา	3	14.29	16.67
2.6 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	3	14.29	16.67
2.7 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3	14.29	16.67
รวม	18	85.71	100
3. อายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา			
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	1	4.76	5.56
3.2 5-10 ปี	6	28.57	33.33
3.3 10 ปีขึ้นไป	11	52.38	61.11
รวม	18	85.71	100

จากตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบประเมินจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 21 คน ได้รับแบบประเมินกลับมาจำนวน 18 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.71 พบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก และมีอายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจำนวน 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 3.51 โดยใช้การทดสอบที (One-Sample Statistics) มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวม ดังนี้

ตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมทุกด้าน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ด้านหลักสูตร	4.32	0.64	29.69*	มีความเหมาะสมมาก
	4.17	0.69	26.77*	มีความเป็นไปได้มาก
ด้านอาจารย์	4.47	0.61	31.54*	มีความเหมาะสมมาก
	4.31	0.88	28.29*	มีความเป็นไปได้มาก
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	4.46	0.60	32.09*	มีความเหมาะสมมาก
	4.35	0.62	29.91*	มีความเป็นไปได้มาก
ด้านนิสิต/นักศึกษา	4.49	0.65	30.01*	มีความเหมาะสมมาก
	4.34	0.70	27.06*	มีความเป็นไปได้มาก
ด้านการวัดประเมินผล	4.50	0.65	30.14*	มีความเหมาะสมมาก
	4.45	0.67	29.25*	มีความเป็นไปได้มาก
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	4.34	0.71	26.60*	มีความเหมาะสมมาก
	3.97	0.86	20.30*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.43	0.64	30.01*	มีความเหมาะสมมาก
	4.26	0.74	26.93*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมทุกด้าน มีความ

เหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

ตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
1.1 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่ มุ่งเน้นการเป็นให้มีความสำคัญกับการเป็น ครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดราย วิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆเพื่อสร้างความ ชำนาญเฉพาะทาง	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่ มุ่งเน้นการเป็นให้มีความสำคัญกับการเป็น ครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดราย วิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆเพื่อสร้างความ ชำนาญเฉพาะทาง	4.11	0.83	20.95*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (1.1) ควรเปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่ เกี่ยวข้องกับจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสมและงาน ออกแบบเป็นวิชาเลือกเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียน	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ควรเปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่ เกี่ยวข้องกับจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสมและงาน ออกแบบเป็นวิชาเลือกเพื่อตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียน	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.1) จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเลือก กลุ่มต่างๆเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง ตามความต้องการของผู้เรียน	4.17	0.92	19.14*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเลือก กลุ่มต่างๆเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง ตามความต้องการของผู้เรียน	4.00	0.77	22.13*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (1.1)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
1.2 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้ง ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (1.2)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้น ให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่ แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมทักษะ การเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจาก งานศิลปะ	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.2)	4.17	0.71	25.00*	มีความเหมาะสมมาก
จัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถ วิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างกันเพื่อจัดการ เรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่าง เหมาะสม (ซึ่งอาจจะกินความไปถึงผู้มีความ ต้องการพิเศษ ผู้บกพร่องทางร่างกาย หรือ ผู้เรียนในต่างวัฒนธรรม) /สามารถวิเคราะห์ พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและ จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กลุ่มในและนอก ระบบการศึกษา/สามารถสอนศิลปะให้กับ กลุ่มต่างๆ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง ให้นำความรู้ทางศิลปะไป ต่อ ยอดให้เกิดรายได้	4.11	0.67	25.77*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (1.2)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
1.3 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญ ทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.88	20.39*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (1.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
สร้างหลักสูตรและองค์ความรู้ทาง ศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการ พัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา	4.22	0.88	20.39*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.3)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสม
จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความ หลากหลาย สอดคล้องกับทิศทางการ พัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา ประยุกต์ความรู้ ทฤษฎี บุคคลและ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น /สร้างหลักสูตร ที่มีรากฐานอยู่บนชุมชน สังคมท้องถิ่น ของสถาบันการศึกษา (place-based learning) โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนรายวิชาศิลปศึกษา มีการ ผสานความร่วมมือระหว่างสถาบันเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและ วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	4.06	0.94	18.35*	มาก มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (1.3)	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร, ผู้นำท้องถิ่น	4.17	0.86	20.62*	มีความเป็นไปได้มาก
1.4 ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.17	0.78	22.49*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (1.4)	4.22	0.55	32.67*	มีความเหมาะสมมาก
ควรให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.4)	4.28	0.58	31.59*	มีความเหมาะสมมาก
ระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder: อาจารย์ บัณฑิต ผู้ใช้ บัณฑิต)กับหลักสูตรมาเป็นส่วนสำคัญใน การออกแบบหลักสูตร นอกเหนือจากความ คิดเห็นจากอาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	0.51	34.36*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.4)	4.28	0.58	31.59*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร, บัณฑิต, ผู้ใช้บัณฑิต	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
1.5 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก	4.50	0.52	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (1.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ ให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (1.5)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความ ยืดหยุ่น ทันสมัย ให้ความสำคัญต่อการ เรียนรู้ตลอดชีวิต นำสื่อสารสนเทศใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้กับรายวิชาศิลปศึกษา เช่น NFT (Non- fungible token) การเป็น ผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจาก งานศิลปะ	4.00	0.69	24.74*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.5)	4.17	0.51	34.36*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.06	0.73	23.72*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.32	0.64	29.69*	มีความเหมาะสมมาก
	4.17	0.69	26.77*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้าน
หลักสูตร พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความ
เหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกข้อ และเมื่อเทียบกับ
เกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการ
ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร โดยรวมและเป็นรายข้อสูงกว่าเกณฑ์ที่
กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
2.1 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรมีวุฒิที่หลากหลาย แต่ก็ ควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสม มาก มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.1) ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับ อาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชา ศิลปศึกษา ในระดับปริญญาโทหรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกรับคนที่มี ความสามารถตรงตามสาขาวิชา ศิลปศึกษา และถ่ายทอดความเป็น ศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสม มาก มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.1) กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ใน ระดับปริญญาโทหรือเอก อย่างใดอย่าง หนึ่ง และมุ่งเน้นให้อาจารย์ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาพัฒนาผลงานทางวิชาการด้าน ศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสม มาก มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.1) ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสม มาก มีความเป็นไปได้มาก
2.2 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาโทหรือเอก ในรายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเอง ในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมาก ที่สุด มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (2.2)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับ อาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชา ศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาโทหรือ เอกในสาขาวิชาที่ตนสอน หรือส่งเสริมให้ ไปศึกษาเพิ่มเติม	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.2)	4.50	0.52	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และ เรียนจบปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตน สอน และ/หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือสนับสนุนให้ทำการค้นคว้าวิจัยใน สาขาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา หรือรายวิชาที่สอน	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.2)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.3 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขา ศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมาก ที่สุด
	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดการอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
มีการประเมินโดยนิสิต เพื่อนร่วมงาน และ การประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรม ใบประกาศนียบัตรด้านการสอน การนิเทศ ของหลักสูตรไทยและต่างประเทศจาก หน่วยงานภายในและภายนอก	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
มีการประเมินโดยนิสิต เพื่อนร่วมงาน และ การประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรม ใบประกาศนียบัตรด้านการสอน การนิเทศ ของหลักสูตรไทยและต่างประเทศจาก หน่วยงานภายในและภายนอก	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสม
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.28	0.83	21.96*	มาก
2.4 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอก กรอบ	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสม
	4.33	9.77	23.97*	มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (2.4)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสม
ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเข้าอบรม ในหลักสูตรประกาศนียบัตรจาก หน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของอาจารย์ผู้สอนด้านการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์	4.28	0.67	27.12*	มาก
				มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ควรสนับสนุน(มีทุนให้ มีรางวัลให้) ให้เข้าอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตร ด้านนี้จากหน่วยงานต่างๆ สนับสนุน/ให้รางวัลสำหรับอาจารย์ที่ชนะเลิศ การประกวดงานศิลปะสร้างสรรค์หรือ การสร้างนวัตกรรมด้านต่างๆ เช่น ด้านสื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านผลงานศิลปะ-ออกแบบ	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
2.5 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (2.5)	4.39	0.78	23.	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้นักศึกษาร่วมกันออกแบบการเรียนรู้และนำมาเสนอพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้	4.33	0.77	95* 23. 97*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการ สอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.5)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชา ต่างๆ ร่วมกันตั้งแต่ต้นเทอม หรือร่วม จัดทำหลักสูตร/วิจัย เพื่อหาแนวทาง ที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
2.6 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้ หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัด เฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้ โอกาส ไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ หลายด้าน	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
สนับสนุนทุนพัฒนาอาจารย์ให้เข้า อบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านศิลปะและ ด้านอื่นๆที่เกี่ยวกับวิชาชีพ สนับสนุน การวิจัย/การสร้างสรรค์ผลงานที่มี ลักษณะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในส่วนที่ตน มีให้ดียิ่งขึ้น	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
2.7 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการ สร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมาก
	4.39	0.61	30.64*	ที่สุด
				มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.7)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ ส่งเสริมกระบวนการทางความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัด ต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความคิด สร้างสรรค์	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.7)	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมาก
ออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทาง ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ใช้ การเรียน แบบ Project - based, Problem-based หรือ Design thinking แทนการบรรยาย ที่องจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่า อิสระแต่มีเหตุผลประกอบในการทำงาน	4.33	0.59	30.95*	ที่สุด
				มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.7)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.8 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารัฐศึกษาของ	4.61	0.61	32.19*	ความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.8)	4.56	0.62	31.39*	ความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	4.39	0.78	23.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.8)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ใช้รูปแบบการประเมินผลงานแบบประเมินพัฒนาการรายบุคคล แทนการประเมินแบบอิงเกณฑ์ อิงกลุ่ม จัดการเรียนการสอนแบบ individual study, Project based และ การเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ภายใต้การให้คำแนะนำจากที่ปรึกษา	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.8)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.9 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรัก ความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อ จบการศึกษา	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
2.9 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรัก ความเป็นครู เช่น การเข้าค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและ วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความเป็นครู	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.9) ทางสาขาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู เช่น การเข้าค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและ วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความเป็นครู	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.9) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู แต่ ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียนรู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควร แนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.9) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู แต่ ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียนรู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควร แนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.9) จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู แต่ ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียนรู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควร แนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.9)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
2.10 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
สาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรกำหนดการสอนเป็นแบบ hybrid ผสมออนไลน์กับออนไซต์ กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน เช่น ใช้สื่อสังคมออนไลน์ อย่าง Google site Google classroom Google meet หรือ Zoom สร้างบล็อกในการนำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังควรแนะนำวิธีการในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
จัดอบรมให้ผู้สอนมีความชำนาญในการใช้สื่อแต่ละชนิด และกำหนดให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างตนเองในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาในบางบทเรียน บางรายวิชา	4.11	0.68	25.79*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.47	0.61	31.54*	มีความเหมาะสมมาก
	4.31	0.88	28.29*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์ พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นแนวทางที่ 2.2, 2.3, 2.4, 2.7, 2.8, วิธีการดำเนินงาน จากข้อ 2.8 และกลไกการขับเคลื่อน จากข้อ 2.7 มีความเหมาะสมมากที่สุด และกลไกการขับเคลื่อน จากข้อ 2.8 มีความเป็นไปได้มากที่สุด และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์ โดยรวมและเป็นรายข้อสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
3.1 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (3.1)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลายมา ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นกระตุ้น ให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือ ปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัว ผู้เรียนเอง	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.1)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลายมาใช้ใน การจัดการเรียนรู้ ทั้งการใช้โครงการเป็น ฐาน STEAM EDUCATION (การจัดการ เรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และ คณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) Active learning, Problem based ฯลฯ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียน นำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำ กิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.1)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.51	37.11*	มีความเป็นไปได้มาก
3.2 จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการ	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
แกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.2)	4.67	0.49	40.82*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา โดยบูรณาการเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติเข้าด้วยกัน	4.44	0.71	26.75*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.2)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
จัดบทเรียนที่มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ในบางเนื้อหาวิชาที่เป็นตัวอย่างการบูรณาการทั้ง 4 แกน ให้นิสิตได้เห็นเป็นตัวอย่าง	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.2)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.44	0.71	26.75*	มีความเป็นไปได้มาก
3.3 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะ และวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (3.3)	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรจัดวิชาชีพครู วิชา เฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่ รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.3)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาใน กลุ่มวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอก วิชาปฏิบัติและทฤษฎีศิลปะ ให้คละกัน ในทุกชั้นปีตามความเหมาะสม	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.3)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.4 ให้ความสำคัญกับความสามารถใน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ มากกว่าความจำ	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.4)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.4)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ปรับกระบวนการทัศน์หลักสูตรด้วยการลดวิชาบรรยาย ปรับเป็น active learning				
ผู้รับผิดชอบ (3.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
3.5 ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือ สำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบ ออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอน วิชาศิลปะในหลายรูปแบบ	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (3.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน และให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือ สำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะใน หลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อ การสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.5)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ในเรื่องการใช้ เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชา ศิลปะแบบออนไลน์ นำวิชาด้านเทคโนโลยี และการพัฒนานวัตกรรม เข้ามาเสริม พัฒนาความสามารถการสร้างสรรค์สื่อ การเรียนรู้และผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ทั้งแบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล สื่อ อาจรวม ไปถึงการใช้กระบวนการ gamification ชุด กิจกรรม	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.6 ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอน ตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและ ส่งเสริมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
	4.28	0.46	39.38*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.6)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษา สังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 อย่าง สม่ำเสมอ บูรณาการเรื่องการสอนไป ในวิชาเอก เช่น จากรายวิชาจิตกรรม เป็นจิตรกรรมสำหรับครู รายวิชา ประวัติศาสตร์เป็นประวัติศาสตร์ สำหรับครู คือมีการถ่ายทอด และการ นำไปใช้สอนผสมผสานเข้าไปด้วย นอกเหนือจากการสร้างสรรค์ผลงาน	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.6)	4.28	0.83	21.96*	มีความเหมาะสมมาก
จัดตารางเรียนหรือมอบหมายให้นิสิต/ นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และบูรณาการเรื่องการสอนไปใน วิชาเอก	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.7)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยอาจจะจัดเป็นกิจกรรมบังคับหรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
3.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมความรู้กับประสบการณ์ตรง	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมความรู้กับประสบการณ์ตรง	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.7)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดเป็นกิจกรรมบังคับหรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก หรือนำมาเป็นเครดิตในบางรายวิชาได้ เช่น จะทำงานจบในเรื่องใดต้องมีประสบการณ์การเข้าร่วมสัมมนาหรือ workshop ด้านนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า... ชั่วโมง	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.7)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.8 การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.8)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดย ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.8)	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ล่วงหน้าและใช้วิธีจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถาบันออนไลน์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.8)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
3.9 จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	4.33	0.84	21.88*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.9)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยเลือกใช้วัจนภาษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และใช้อวัจนภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะพูด เนื่องจากการใช้ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการนำเสนอผลงาน (presentation) ในรายวิชาศิลปะปฏิบัติ ต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ ฯลฯ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	4.50	0.51	37.11*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.10 จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร พิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้ เฉพาะด้าน	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (3.10) หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดสรร งบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้านโดยเชิญ อาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอน	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.10) สาขาวิชาศิลปศึกษาจัดหาอาจารย์พิเศษ หรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน มีการทำความ ร่วมมือกันระหว่างสถาบันเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและ วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบ (ของข้อ 3.10) ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.46	0.60	32.09*	มีความเหมาะสมมาก
	4.35	0.62	29.91*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นแนวทางที่ 3.1, 3.2, 3.8, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 3.2, กลไกการขับเคลื่อน ข้อที่ 3.2 และ 3.10 มีความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมและเป็นรายข้อสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
4.1 ให้ความสำคัญกับความสามารถและ ประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับ	4.56	0.78	24.66*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.1)	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับหรือ ขยายเกณฑ์การรับผู้เรียน กำหนด คุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถและ ประสบการณ์ทางศิลปะ โดยไม่คำนึงถึง เฉพาะการประกวดแข่งขันทางศิลปะ แต่ควร คำนึงถึงประสบการณ์ด้านอื่นอย่าง NFT	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (4.1)	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/ นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถ และงานศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจ ดำเนินการในลักษณะ ธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับ มัธยมศึกษามาทดลองเรียนในบาง รายวิชาก่อนแล้วเก็บเป็นเครดิตเวลา มาสมัครเรียนจริงสามารถยกเว้นรายวิชา เหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์ การทำงาน/การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็น หน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มี คุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้ง หลักสูตรและตัวนิสิตเอง	4.39	0.85	21.91*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (4.1)	4.44	0.71	26.75*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.2 ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดู ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชา ศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชา ศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	4.22	0.81	22.16*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.2)	4.44	.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรให้ ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อดู ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชา ศิลปศึกษา	4.33	.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.2)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
นอกจากจะใช้ระบบ TCAS1 คือยื่น Portfolio ดู Transcript และผลงานศิลปะของผู้สมัคร แล้ว ควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ ผู้เรียนเพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ สาขาวิชาศิลปศึกษา	4.28	0.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (4.2)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
4.3 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	4.72	0.46	43.47*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.3)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษา	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อบรม ธรรมะก่อนจบการศึกษา หรือกิจกรรม บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยกำหนดให้ ผู้เรียนไปทำกิจกรรมจิตอาสาก่อนจบ การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
4.4 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมี ความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทาง ความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงาน และการจัดการเรียนรู้	4.72	0.58	34.87*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ ส่งเสริมกระบวนการทางความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัด ต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิด สร้างสรรค์	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริม กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของ ผู้เรียน โดยมอบหมายชิ้นงาน ในวิชา ต่างๆที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตีความและ ทำงานกับแนวคิด และสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงาน ระหว่างผู้เรียนในและต่างสถาบัน และ สนับสนุนให้ทำงานจบที่เปิดกว้างแสดง ถึงการประมวลความรู้ทั้งหมดตามที่ได้ เรียนมาและแสดงออกถึงความเป็นตัวตน ของผู้เรียน	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.56	0.62	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4.5 นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะ หลายด้าน ควรมีความถนัดทาง ศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่น ของตน	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4.5 นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะ หลายด้าน ควรมีความถนัดทาง ศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่น ของตน	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.5)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเป็น รายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดด้อยและ ส่งเสริมจุดเด่น อันเป็นความถนัด ทางศิลปะเฉพาะด้านของผู้เรียน	4.56	0.62	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (4.5)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนทำความเข้าใจผู้เรียน เป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดด้อย และส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน	4.39	0.85	21.91*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.5)	4.56	0.63	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.56	0.63	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4.6 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ ตลอดเวลา	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
4.6 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ ตลอดเวลา	4.22	0.81	22.16*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายชิ้นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เป็นประจำ	4.33	0.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
มอบหมายชิ้นงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่เป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลัก Critical thinking, Creative thinking	4.33	0.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
4.7 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	4.28	0.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.7)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.7)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมธรรมะ การดับเพลิง RT PCR ห้ามเลือด ช่วยคนจมน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะได้นำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.7)	4.28	.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	.86	20.62*	มีความเป็นไปได้มาก
4.8 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควร	4.56	.78	24.66*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	4.28	.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.8)	4.556	.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทศานาในอาชีพครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของความเป็นครู และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.389	.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.8)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ อาจารย์ดีเด่นในศาสตร์นี้ นอกเหนือจากคุณธรรมแล้ว การพัฒนาวิชาชีพก็สำคัญจะเรียนรู้ได้จากคนเหล่านี้	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.8)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.9 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นอกจากนี้อาจารย์ควรผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและใช้ระบบ mentor หรือครูพี่เลี้ยงกับนิสิตฝึกสอน ช่วยแนะนำการวางตัวการประพฤติปฏิบัติตัว ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิชาชีพ ทำผลงาน ขอตำแหน่ง การช่วยสังคมและชุมชน	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.9)	4.39	0.69	26.68*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.10 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.28	0.75	24.14*	มีความเหมาะสมมาก
ควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3	3.83	0.79	20.69*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับภาษาต่างประเทศ	4.00	0.59	28.57*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.10)	4.22	0.81	22.16*	มีความเหมาะสมมาก
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝน ทักษะในการสื่อสาร และจัดการ เรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.10)	4.22	0.73	24.47*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.11	0.90	19.37*	มีความเป็นไปได้มาก
4.11 ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความ พร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์ จริง	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความ พร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์ จริง	4.61	0.78	25.16*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.11)	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควร ติดต่อประสานงานกับศิษย์เก่าที่มี ประสบการณ์ในการทำงานใน หลายรูปแบบให้กลับมาบอกเล่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความ พร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง	4.56	0.78	24.66*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.11)	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
เปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ากลับมา บอกเล่าประสบการณ์การ ทำงานเพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษามี การเตรียมความพร้อมก่อนออก ไปสู่สถานการณืจริง โดย สอดแทรกในรายวิชาได้ หรือ จัดเป็นปัจฉิมนิเทศ	4.72	0.46	43.47*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
ผู้รับผิดชอบ (4.11)	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.56	0.78	24.66*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
รวม	4.49	0.65	30.01*	มีความเหมาะสมมาก
	4.34	0.70	27.06*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้าน
นิสิต/นักศึกษา พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมี
ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้น
แนวทางที่ 4.1, 4.3, 4.4, 4.5, 4.7, 4.8, 4.9, 4.11, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 4.1 ,4.4, 4.5, 4.8,
4.11, กลไกการขับเคลื่อน ข้อที่ 4.4, 4.5, 4.11 ผู้รับผิดชอบ ข้อที่ 4.4, 4.5 และ 4.11 มีความ
เหมาะสมมากที่สุด และแนวทางที่ 4.3, 4.4, 4.11 วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 4.5, 4.11, กลไก
การขับเคลื่อน ข้อที่ 4.11, ผู้รับผิดชอบ ข้อที่ 4.4, 4.5 และ 4.11 มีความเป็นไปได้มากที่สุด และ

เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา โดยรวมและเป็นรายชื่อสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
5.1 ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (5.1) ทางสาขาวิชาควรประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันและบอกให้ผู้เรียนทราบว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
กำหนดไว้ใน course syllabus หรือร่วมกันวางแผนการเรียนรู้อการประเมินผลกับผู้เรียนตั้งแต่ต้นเทอม หรือระบุว่าใช้วิธีประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนโดยชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนเรียน	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (5.1) ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
5.2 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (5.2)	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนใช้หลักการประเมินผลโดยอิงพัฒนาการของแต่ละบุคคลหรือประเมินผลรายบุคคล	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (5.2)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียน	4.44	0.70	26.76*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (5.2)	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.3 ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน ใช้ Rubric Score และเกณฑ์ KPA มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (5.3)	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (ของข้อ 5.3) ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน	4.44	0.79	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบ (ของข้อ 5.3) ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.4 ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (5.4) ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (5.4) ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานเนื่องจากผู้เรียนควรมีความรู้ในเรื่องของกระบวนการทำงานเพราะต้องนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
	4.61	0.51	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (5.4)	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.5 มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับ1	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (5.5) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับ1 ในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการสอบใบประกอบวิชาชีพครู	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (5.5) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดการสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับ1 โดยเป็นการสอบวัดความรู้ในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการสอบใบประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสนามและมีประสบการณ์ในการสอบเสมือนจริง โดยไม่นำผลการสอบมาใช้ประกอบการจบการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อให้ไม่เป็นการกดดันต่อผู้เรียนที่ไม่ได้สนใจจะประกอบอาชีพทางการศึกษา	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (5.5)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.39	0.78	23.95*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.50	0.65	30.14*	มีความเหมาะสมมาก
	4.45	0.67	29.25*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบโดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นแนวทางที่ 5.2, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 5.1, 5.3, 5.4 กลไกการขับเคลื่อน ข้อที่ 5.1 และ 5.4 มีความเหมาะสมมากที่สุด และ แนวทางที่ 5.3, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 5.3, 5.4 และ กลไกการขับเคลื่อน ข้อที่ 5.4 มีความเป็นไปได้มากที่สุด และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมและเป็นรายข้อสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
6.1 สาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์สจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ	4.50	0.86	22.26*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.1)	4.33	0.68	26.80*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาควรวางแผนการใช้พื้นที่เรียนที่เหมาะสม หากไม่เพียงพอควรยืมพื้นที่จากทางคณะที่เปิดสอนในสาขาวิชาศิลปะโดยตรง	3.78	0.81	19.83*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.1)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาควรวางแผนระยะสั้นและระยะยาว ของงบประมาณแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้พื้นที่ร่วมกันเรียนรู้ในชุมชน/บริษัทเอกชน ฯลฯ	3.83	0.79	20.69*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.1)	4.17	0.79	22.49*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
6.2 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์ส	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
มีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	3.72	0.96	16.48*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (6.2)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาควบคุมดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน	3.89	0.97	17.13*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.2)	4.28	0.75	24.14*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน	3.72	0.96	16.48*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.2)	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก
6.3 ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือชิ้นนั้น ๆ	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.3)	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดให้มีรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (6.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัด รายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงาน ศิลปะ โดยจัดกิจกรรมระดมความคิดเพื่อ แก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์ทางศิลปะโดย ใช้เครื่องมือทดแทนในแต่ละรายวิชา ประยุกต์ความรู้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า กรณีเกิดปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์	4.17	0.79	22.49*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
6.4 ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลอง	4.39	0.69	26.68*	มีความเหมาะสมมาก
เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	4.06	0.87	19.72*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (6.4)	4.33	0.69	26.80*	มีความเหมาะสมมาก
นอกจากจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสังเกต การสอนเป็นประจำทุกปีแล้ว ทาง สาขาวิชาควรเปิดโอกาสให้นิสิตได้ ทดลองสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้ห้อง Micro Teaching	4.06	0.87	19.72*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (6.4)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในแต่ละ ภาคการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายหรือใน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.4)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
6.5 ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อ เชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (6.5)	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดหา อาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษมาให้ ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	4.50	0.71	27.00*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.5)	4.50	0.86	22.26*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดสรร งบประมาณและวางแผนการจัดการ เรียนรู้โดยเชิญให้วิทยากรที่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ ทันสมัยกับผู้เรียน	4.22	1.06	16.89*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (6.5)	4.50	0.71	27.00*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.33	0.97	18.95*	มีความเป็นไปได้มาก
6.6 ผู้เรียนควรมี Tablet เพื่อลดการใช้ กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการ ทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	4.11	0.68	25.79*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.6) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคณะบริหาร จัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม และจัด งบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน	4.11	0.76	22.99*	มีความเหมาะสมมาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.6) ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่าง เหมาะสม และจัดสรรงบประมาณสำหรับ การจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน	4.06	0.73	23.72*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบ (6.6)	4.00	0.84	20.19*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	3.56	1.04	14.48*	มีความเป็นไปได้มาก
6.7 ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี สารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการ จัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
	3.83	0.86	18.97*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (6.7)	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยี สารสนเทศและเครื่องมือเสมือนมาใช้เป็น สื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็น รายวิชา/บางส่วนของเนื้อหาวิชา/กิจกรรม ที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านนี้	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.7)	4.22	0.65	27.69*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมา ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น สร้าง บล็อก ใช้สื่อสังคมออนไลน์นำเสนอหรือ โพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ E-book เพื่อเพิ่ม ความน่าสนใจ พกพาสะดวกเนื่องจากเป็น ไฟล์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิง ระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการ แก้ปัญหา ใช้ Metaverse หรือจัดทำ Studio online ในการจัดนิทรรศการศิลปะ	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.7)	4.28	0.83	21.96*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำ หลักสูตร	4.11	0.90	19.37*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.34	0.71	26.60*	มีความเหมาะสมมาก
	3.97	0.86	20.30*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า ผลประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นแนวทางที่ 6.2, 6.5, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 6.5 มีความเหมาะสมมากที่สุด และแนวทางที่ 6.6, วิธีการดำเนินงาน ข้อที่ 6.6 และ กลไกการขับเคลื่อน ข้อที่ 6.6 มีความเป็นไปได้ปานกลาง และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ 3.51 (ระดับมาก) พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน โดยรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา
- 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา
- 3) เพื่อประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีรายละเอียดแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (ทำ EDFR รอบที่ 1) กับบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 3 คน 2) กลุ่มบุคคลที่มีบทบาทเป็นนักวิชาการที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียน การสอนสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน และ 3) กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 7 คน รวม 17 คน

ขั้นตอนที่ 2 การให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทำแบบสอบถาม (ทำ Delphi หรือ ทำ EDFR รอบที่ 2) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดิม

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาวางแผนทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม (Focus group) ของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน แบ่งเป็นหัวหน้าสาขาวิชาศิลปศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 5 คน และ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยนำแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้จากระยะที่ 2 มาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ จำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ปัตตานี) สถาบันละ 3 คน รวม 21 คน และนำข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

จากการดำเนินการวิจัยด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีขั้นตอนคือ 1) สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 17 ท่าน 2) เพื่อให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นความเห็นพ้องต้องกัน (Consensus) ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แล้วสร้างเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก 5 - 1 (มากที่สุดไปน้อยที่สุด) เป็นคำถามปลายปิด จำแนกตามกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัย

เงื่อนไข 3) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิในกลุ่มเดิมยืนยันข้อมูลด้วยการทำแบบสอบถาม (ทำ Delphi) เพื่อทำการจำแนกข้อมูลหาฉันทามติ (Consensus) โดยหาค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ควอไทล์ที่ 1 และควอไทล์ที่ 3 (Q3-Q1) ไม่เกิน 1.5 ของแต่ละข้อคำถามในแต่ละด้าน สรุปว่ามีจำนวน 58 ข้อ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเงื่อนไข สามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรมี 6 ข้อ คือ

- 1.1 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์งานปั้น
- 1.2 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร
- 1.3 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้
- 1.4 หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน
- 1.5 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ ศิลปะของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย
- 1.6 ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

2. ด้านอาจารย์ 11 ข้อ คือ

- 2.1 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา
- 2.2 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน
- 2.3 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง
- 2.4 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ

2.5 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้

2.6 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง

2.7 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์

2.8 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาผู้ศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ

2.9 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา

2.10 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน

2.11 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน

3. ด้านกระบวนการเรียนการสอนมี 13 ข้อ คือ

3.1 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)

3.2 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)

3.3 ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน

3.4 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพรู วิชาเฉพาะ และวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน

3.5 ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ความรู้มากกว่าความจำ

3.6 ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์

3.7 ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครุศิลปะ

3.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง

3.9 การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์

3.10 จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ

3.11 จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

3.12 จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร

3.13 จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน

4. ด้านนิสิต/นักศึกษามี 14 ข้อ คือ

4.1 ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา

4.2 ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา

4.3 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น

4.4 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้

4.5 นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน

4.6 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา

4.7 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ

4.8 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

4.9 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด

4.10 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3

4.11 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้

4.12 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์

4.13 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น

4.14 ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษา มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริง

5. ด้านการวัดและประเมินผลมี 7 ข้อ คือ

5.1 ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด

5.2 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล

5.3 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน

5.4 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน

5.5 ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ

5.6 ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง

5.7 ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง

6. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน 7 ข้อ คือ

6.1 สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ

6.2 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา

6.3 ผู้สอนควรรู้ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ

6.4 ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน

6.5 ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน

6.6 ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

6.7 ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา

จากนั้นผู้วิจัยได้สรุปผลในระยที่ 1 ด้วยการสร้างภาพกระบวนการขั้นตอนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งปรากฏในงานวิจัยหน้า 227

ระยที่ 2 การพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

2.1 ผลการพัฒนาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ก่อนการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักสูตร มีเป้าหมายคือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยมีความรู้ลึกซึ้งในด้านที่ตนถนัดสามารถนำความรู้ทางศิลปศึกษาไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์แขนงอื่นได้ ให้ความสำคัญกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนของไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มี 5 แนวทาง

ด้านที่ 2 ด้านอาจารย์ มีเป้าหมายคือ มีอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ มี 10 แนวทาง

ด้านที่ 3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีเป้าหมายคือ มีกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนความสามารถการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ โดยใช้กระบวนการ

การเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดการเรียนรู้ นำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาใช้ในการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง มี 11 แนวทาง

ด้านที่ 4 ด้านนิสิต/นักศึกษา มีเป้าหมายคือ มีนิสิต/นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถตรงตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยให้ความสำคัญตั้งแต่การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา การจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งการจบการศึกษา มี 11 แนวทาง

ด้านที่ 5 ด้านการวัดประเมินผล มีเป้าหมายคือ มีการวัดประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานในแต่ละครั้ง มี 3 แนวทาง

ด้านที่ 6 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน มีเป้าหมายคือ มีปัจจัยเกื้อหนุนของสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสม ทันสมัย เพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้สอน และผู้เรียน มี 7 แนวทาง

2.2 ผลการพิจารณาร่างแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หลังการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านหลักสูตร มี 5 แนวทาง โดยตัดแนวทางที่ 2 ออก และเพิ่มแนวทางที่ 5 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

ด้านที่ 2 ด้านอาจารย์ มี 10 แนวทาง

ด้านที่ 3 ด้านกระบวนการเรียนการสอน มี 10 แนวทาง โดยรวมแนวทางที่ 1 และ 2 เข้าด้วยกัน เป็น การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

ด้านที่ 4 ด้านนิสิต/นักศึกษา มี 11 แนวทาง

ด้านที่ 5 ด้านการวัดประเมินผล มี 5 แนวทาง โดยเพิ่มแนวทางที่ 4 ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน และ แนวทางที่ 5 มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

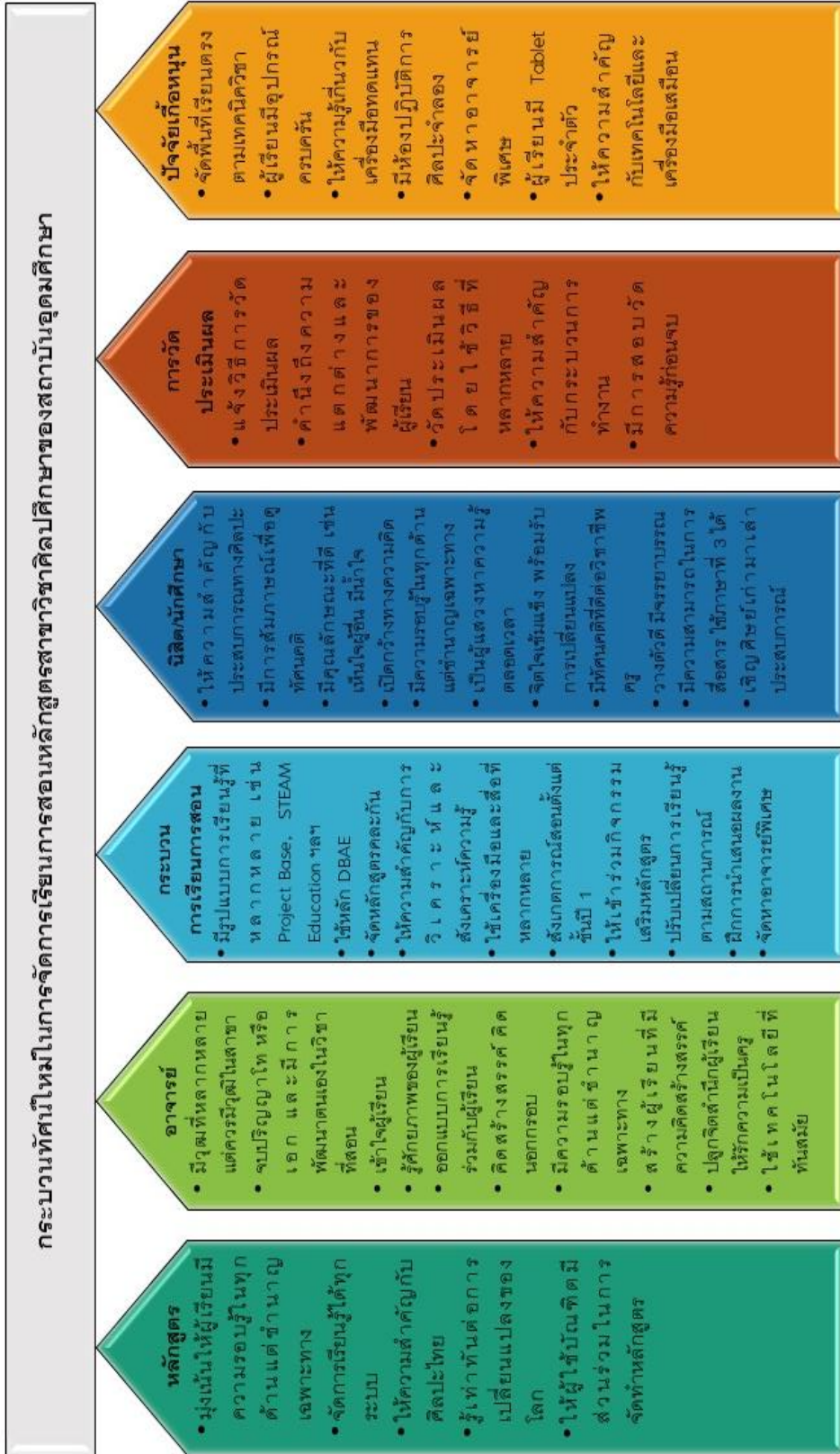
ด้านที่ 6 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน มี 7 แนวทาง

ระยะที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน 48 แนวทาง พบว่า อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษาเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ใน ระดับมากเช่นกัน ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (3.51) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการเรียน การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นภาพกระบวน ทรรศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

จากภาพที่ 3 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

- 1) ด้านหลักสูตร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ มีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน
- 2) ด้านอาจารย์ มีการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ทางศิลปะใหม่ ๆ
- 3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base Learning) นำ STEAM Education มาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ
- 4) ด้านนิสิต/นักศึกษา ในการคัดเลือกกับนิสิต/นักศึกษาควรให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ เช่น ประสบการณ์ในการจัดหรือเข้าร่วมการแสดงผลงานทางศิลปะ การซื้อขายผลงานศิลปะในระบบ NFT (Non-Fungible Token) เป็นต้น
- 5) ด้านการวัดประเมินผล คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล และพัฒนาการของผู้เรียน
- 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่องกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1) ผลการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การศึกษาระบบทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มีข้อค้นพบแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ดังนี้

- 1) ด้านหลักสูตร จากการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ให้ความรู้กับผู้เรียนตามความสนใจโดยแยกตามระดับชั้น บัณฑิตสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งใน

และนอกระบบ ทั้งนี้หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตและให้ผู้เข้าบัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 10 - 13) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรว่าให้มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลาย ตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งลักษณะเด่นของหลักสูตรเหล่านี้ คือมีความยืดหยุ่นสูง และมีความทันสมัยเนื่องจากการพัฒนา และปรับปรุงอยู่เสมอ

2) ด้านอาจารย์ จากการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาเพื่อการถ่ายทอดความเป็นครูได้อย่างเหมาะสม และควรปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา ในด้านคุณลักษณะของผู้สอน ควรมีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ รู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ มีความถนัดเฉพาะวิชาศิลปะบางประเภทอย่างลึกซึ้ง จึงควรเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอนเพื่อความน่าเชื่อถือในตัวของผู้สอนเอง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 10 - 13) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาด้านผู้สอนว่าให้ทำให้การสอนอย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นการประเมินผลเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน ผสมผสานไปกับการเรียนรู้แบบ STEAM Education จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) จัดวิชาชีพรู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ ปี เพื่อเตรียมความพร้อม ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอน

วิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 10 - 13) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอนว่าให้มีการจัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย และเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อประกอบการเรียนมากขึ้น

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาตลอดจนความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ มีทักษะและความสามารถพื้นฐานทางศิลปะทั้ง 4 แขน ในด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด เป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดเวลา มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด มีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 มีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบได้ สามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น มีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน แต่ก็มีทัศนคติทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน และในช่วงปลายปีการศึกษาสุดท้ายควรให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, น. 10 - 13) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาด้านผู้เรียนว่าให้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ กำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์เพื่อให้ได้เป้าหมายการผลิตบัณฑิตที่ชัดเจน ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ปลูกฝังและพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยี ภาษา และการสื่อสาร พัฒนาทักษะด้านความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและปลูกฝังจริยธรรม

5) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์ผู้สอนควรใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล ให้ความสำคัญกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน ใช้ Scoring Rubrics ควบคู่ไปกับการวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้สอนควรบอกให้ผู้เรียนทราบ

ทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด ซึ่งเป็นไปตามเอกสารประกอบการสอนเรื่องยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิคของ พิสิฐ เมธากัทธ และธีระพล เมธิกุล (2553, น. 151) ที่ได้กล่าวถึงการวัดผลว่าควรเลือกวิธีวัดผลที่เหมาะสม และสามารถวิเคราะห์ได้

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ทางสาขาวิชาควรจัดพื้นที่เรียนและให้ผู้เรียนได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา แต่ก็ควรจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะ ติดต่อเชิญให้วิทยากรเฉพาะด้านมาให้ความรู้กับผู้เรียน ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือน และผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2545, น. 13) ที่ได้กล่าวถึงสื่อและอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน เช่น อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้นว่าสื่อและอุปกรณ์เป็นส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน จึงต้องมีปริมาณอย่างเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้งานได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2) ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการนำผลจากการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 มาจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) มีข้อค้นพบแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านนิสิตนักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร ก่อนการศึกษามีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 5 ข้อ คือ 1) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบ 2) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามเนื้อหาของระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา 3) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้ 4) หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย และ 5) ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ข้อพบ 5 ข้อ คือ 1) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความรู้ใน

ด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่ให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง 2) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัยได้ 3) หลักสูตรศิลปศึกษาคควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย 4) ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และ 5) หลักสูตรศิลปศึกษาคควรให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จะเห็นได้ว่าถึงแม้หลังจากการจัดการสหศึกษากลุ่มจะมีจำนวนข้อค้นพบจำนวน 5 ข้อ เท่ากับก่อนการจัดการสหศึกษากลุ่ม แต่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับให้ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม ให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง และการให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก แทนมีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามเนื้อหาของระดับชั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ ลูตินันท์ ดาวศรี และคณะ (2564: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงแนวการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่ามีการมุ่งเน้นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พื้นฐาน การเรียนรู้สาระวิชาหลัก ความรู้เชิงบูรณาการสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและงานอาชีพ และการจัดกระบวนการการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ๆ ของผู้สอน เช่น ห้องเรียนกลับด้าน ที่เป็นกระบวนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เปลี่ยนบริบทของห้องเรียนให้เป็นที่ใดก็ได้ที่นักเรียนสะดวก โดยสามารถปรึกษาพูดคุยกับเพื่อนหรือครูด้วยโปรแกรมการสอนออนไลน์ได้ การเรียนรู้รูปแบบจริง ที่เป็นการเรียนรู้โดยสอนผู้เรียนให้สามารถใช้เวลาได้ที่ต้องการในการเรียนรู้บทเรียนนั้น ๆ การเรียนรู้แบบสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก โดยที่ผู้สอนช่วยเตรียมความพร้อมให้กับพวกเขาเหล่านั้นสำหรับการใช้ชีวิตมากกว่าการสอน แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันที่มีการมุ่งเน้นการสร้าง ความชำนาญเฉพาะทาง และการให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภาพร สิงหราช ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทใหม่ของนักการศึกษาในโลกที่พลิกผัน (2565: บทคัดย่อ) โดยกล่าวถึงมุมมองเกี่ยวกับบทบาทใหม่ของนักการศึกษาในโลกที่พลิกผัน แบ่งได้ 3 ประเด็น คือ 1) การพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันโลกที่พลิกผัน 2) การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การพัฒนาความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้จากแบบดั้งเดิมไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตในโลกที่พลิกผันได้โดยมีข้อเสนอแนะสำหรับ

นักการศึกษาไทยในประเด็นที่สำคัญ คือ 1) การพัฒนาตนให้มีความรอบรู้ในการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่างๆ และมีความรอบรู้เกี่ยวกับความรู้ ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะอยู่ในโลกอนาคต 2) การเปลี่ยนจากการจัดการเรียนรู้จากเน้นผู้สอนและเนื้อหาสาระไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน และ 3) การใช้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบองค์รวมซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ/สมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงให้มากที่สุด

2) ด้านอาจารย์ก่อนการศึกษามีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 10 ข้อ คือ 1) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา 2) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในรายวิชาที่ตนสอน 3) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่นเข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง 4) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ 5) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ออกแบบการเรียนรู้ออกแบบการเรียนร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ 6) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง 7) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ 8) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ 9) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา และ 10) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้ เป็นสื่อการสอน หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ให้คงข้อพบทั้ง 10 ข้อไว้แต่ให้มีการเพิ่มเติมในข้อที่ 1, 2 และ 7 ดังนี้ ข้อที่ 1) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีวุฒิที่หลากหลาย แต่ก็ควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา 2) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง และ 7) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ จะเห็นได้ว่าถึงแม้หลังจากการจัดการสนทนากลุ่มจะมีจำนวนข้อค้นพบจำนวน 10 ข้อ เท่ากับก่อนการจัดการสนทนากลุ่ม แต่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอน และการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการแต่งตั้งบุคคลเข้าไป

ปฏิบัติงานนั้น ได้มีการกำหนดคุณสมบัติไว้เป็นอย่างดี แต่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ได้เป็นหลักประกันที่ดีที่สุดที่จะได้คนที่เหมาะสมแก่หน้าที่เสมอไป เพราะในปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญก้าวหน้าไปมาก มีการค้นพบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ มาใช้แทนของเก่าอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการทำให้คนที่เคยเหมาะสมอยู่ในสมัยหนึ่งกลายเป็นคนหย่อนความเหมาะสมไปอีกในสมัยหนึ่งได้โดยง่าย (สมพงษ์ เกษมสิน. 2523, น.182) นอกจากนี้ พันธ์ หันนาคินทร์ (2526, น.132 – 133) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า เป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องอย่างไม่มีวันจบสิ้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา พัดเกตุ (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเจตคติในการทำวิจัย และปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีเจตคติที่ดีต่อการผลิตผลงานวิชาการ และศึกษาในรายละเอียดพบว่าต้องการพัฒนาการเรียนการสอนในระดับมาก และรายงานวิจัยของ คณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพการสร้างงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ บัณฑิตเอก อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา พบว่า เหตุจูงใจในการผลิตผลงานวิชาการมากที่สุดคือเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน ก่อนการศึกษามีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 11 ข้อ คือ 1) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) 2) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) 3) จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน 4) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาที่พหุ วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี 5) ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ 6) ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ 7) ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ 8) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง 9) การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ 10) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร และ 11) จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้

ความรู้เฉพาะด้าน หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิให้รวมข้อค้นพบข้อที่ 1 และ 2 เข้าด้วยกันส่วนข้ออื่นให้คงไว้เช่นเดิม ทำให้ข้อค้นพบเหลือเพียง 10 ข้อ โดยปรับดังนี้ ข้อที่ 1) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปะศึกษาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย จะเห็นได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย จากการศึกษาคู่มือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง: 2556. น.8) ทำให้ทราบว่ามีวิธีการสอนมีอยู่หลายแบบ ดังนี้ วิธีสอนแบบเน้นปัญหา (Problem - Based Teaching and Learning) วิธีสอนแบบเน้นโครงการ (Project - Based Teaching and Learning) วิธีสอนแบบเน้นทักษะปฏิบัติ (Skill - Based Teaching and Learning) วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการสืบสวน (Inquiry-Based) วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการคิด (Thinking-Based) วิธีสอนแบบเน้นความคิดรวบยอด (Concept-Based) วิธีสอนแบบเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-Based) วิธีสอนแบบตั้งคำถาม (Questioning - Based) วิธีสอนแบบโต้วาที (Debate) วิธีสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) วิธีสอนแบบกรณีตัวอย่าง (Case) และ วิธีสอนแบบใช้บทเรียนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Module) ซึ่งในการจะจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบุคคล ดังงานวิจัยของ วไลดา อุ่นเรือน (2563: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวความคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นจัดกิจกรรมตามสภาพจริงให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดระหว่างผู้เรียนที่มีความสามารถที่ต่างกันไปเพื่อเป็นการเติมเต็มความรู้ให้แก่กันและกัน ผู้สอนกระตุ้นท้าทายให้เกิดการเรียนรู้สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ร่วมกัน 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยที่มาของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนำรูปแบบไปใช้และผลที่เกิดกับผู้เรียน และ 3) ผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอน 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาเพื่อเรียนรู้ตามสภาพจริง ขั้นที่ 2 การค้นคว้าความรู้สู่การแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ขั้นที่ 5 ประเมินผลการเรียนรู้โดยภาพรวมของผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($= 4.15$, $S.D. = 0.39$) และผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ $75.62/76.09$ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.1) คะแนนการประเมินความสามารถในการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษาครูหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.45 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) นักศึกษาครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัด กลุ่มที่มีประสิทธิภาพ การใช้คำถามกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์เชิง บวกให้เกิดความผ่อนคลายในการเรียนและสามารถประเมินผล การเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา ก่อนการศึกษามีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 11 ข้อ คือ 1) ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา 2) ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา 3) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น 4) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ 5) นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน 6) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา 7) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ 8) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 9) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด 10) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 และ 11) ให้ศิษย์เก่ากลับมามาก่อนประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิให้คงข้อค้นพบไว้ 11 ข้อ ตามเดิมแต่ให้ปรับข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาในข้อที่ 1 ในเรื่องของการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา คือพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงเฉพาะการประกวดแข่งขันทางศิลปะ แต่ควรคำนึงถึงประสบการณ์ด้านอื่น อย่าง NFT แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวให้เข้ากับกระแสสังคม จากบทความของ สิทธิพร อินทสนธิ และ สวิตา อยู่สุขชี (2565, น. 173 – 212) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง Non Fungible Token (NFT) สินทรัพย์ดิจิทัลสร้างรายได้ ได้กล่าวถึง NFT ว่าเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่สามารถสร้างรายได้โดยตรงให้กับศิลปิน และบุคคลทั่วไป จุดเด่นของสินทรัพย์ประเภทนี้คือ เป็นสินทรัพย์ที่ไม่ซ้ำกับใครในโลกดิจิทัล เป็นสินทรัพย์ดิจิทัลที่มีเพียงชิ้นเดียวไม่สามารถทำซ้ำหรือคัดลอกได้ ต่อให้มีการคัดลอกไป

แต่ต้นฉบับของจริงจะมีอยู่เพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น NFT สามารถซื้อ ขายได้เหมือนกับทรัพย์สินอื่น ๆ แต่ไม่มีรูปแบบที่จับต้องได้ ถึงแม้จะยังไม่มีการวิจัยใดมารองรับแต่ผู้ทรงคุณวุฒิต่างมองว่า นอกเหนือจากประสบการณ์ในการประกวดแข่งขันการวาดภาพของผู้ที่สนใจจะเข้าเรียนใน สาขาวิชาศิลปศึกษา แต่ประสบการณ์จาก NFT หรือ Non Fungible Token ก็ถือว่ามีส่วนสำคัญ ในการเลือกรับผู้เรียนได้เช่นกัน

5) ด้านการวัดประเมินผล ก่อนการศึกษา มีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 3 ข้อ คือ 1) ผู้สอนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่อง ไต 2) วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดย คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก 3) ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผล งานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน หรือใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการ ประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อค้นพบทั้ง 3 ข้อไว้แต่ให้เพิ่มอีก 2 ข้อ เป็น 5 ข้อ คือ 4) ให้ความสำคัญกับการ ประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน 5) มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบ การศึกษาในระดับปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน ของผู้เรียนและความรู้ที่ผู้เรียนได้รับก่อนจบการศึกษา ทั้งนี้ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 113 - 122) ได้กล่าวถึง กระบวนการ ว่าเป็นสิ่งที่ควรฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติจนเป็นนิสัยเพื่อสามารถนำ ความรู้ หรือวิธีการที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือในสถานการณ์อื่นได้ มีหลายประการ เช่น กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน กระบวนการจัดการ กระบวนการคิด สร้างสรรค์ กระบวนการศึกษาค้นคว้า ซึ่งผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการสอนที่เป็นขั้นตอน ชัดเจน และ ควร มี หลักการ จัดกิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมต้องมีความน่าสนใจ น่าติดตาม ไม่น่าเบื่อหน่าย 2) มีความเหมาะสม สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ 3) เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทำทลายความสามารถช่วยผู้เรียนร่วมกิจกรรม และการเรียนรู้ของผู้เรียน 4) กิจกรรมสอดคล้อง กับธรรมชาติของรายวิชา และสอดคล้องกับจุดประสงค์ 5) กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ด้วยตนเอง ค้นพบการเรียนรู้และสรุปผลในการแก้ปัญหา สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ 6) ผู้เรียนได้ฝึกทักษะรายบุคคล ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม วิเคราะห์เป็น มองเห็นแนวทางในการ แก้ปัญหา สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ แม้ในสาขาวิชาศิลปะจะยังไม่มีการทำงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการวัดประเมินผลจากกระบวนการทำงาน แต่จากงานวิจัยของ รัชนิย์ อุตมะ (2552) ที่ ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

และเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.18/83.56 มีดัชนีประสิทธิผลของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเท่ากับ 0.6761 ซึ่งแสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าร้อยละ 67.61 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เอมม์ (Emme, 1996) ที่ได้ศึกษาพัฒนาการทางศิลปะปฏิบัติของผู้เรียน โดยเอมม์วัดผลการทำผลงานมิติทัศน์ (diorama) ของนักศึกษา พบว่า การพิจารณาเพิ่มสะสมงานของผู้เรียน สามารถพิจารณาถึงจุดเด่นจุดด้อยของทักษะผลงานตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะสังเกตเห็นพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและได้พัฒนาความเข้าใจกระบวนการของประสบการณ์ทำงานที่อยู่ในขอบข่ายของเนื้อหาสาระเดียวกัน ซึ่งทำให้ผลงานพัฒนาไปสู่คุณภาพที่ดีมากขึ้น

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ก่อนการศึกษา มีข้อค้นพบจากการทำ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) ในระยะที่ 1 จำนวน 7 ข้อ คือ 1) สาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ 2) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา 3) ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ๆ 4) ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน 5) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน 6) ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้ และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา และ 7) ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา หลังจากการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อค้นพบทั้ง 7 ข้อไว้แต่ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนของการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเทคโนโลยีที่ทันสมัยนี้คงหนีไม่พ้นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เนื่องจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้ในวงการการศึกษาหลายวิธี โดยเฉพาะการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นสื่อ

การเรียนการสอน ซึ่งถือได้ว่ามีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับสื่อชนิดอื่นทั้งหมด หากพิจารณาตามการใช้งานของผู้เรียนแล้ว สามารถแบ่งลักษณะของการใช้คอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนได้เป็น 2 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 การเรียนจากคอมพิวเตอร์ (Learning from Computer) ซึ่งเป็นรูปแบบดั้งเดิมที่มีมานาน โดยได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม ผู้เรียนจะเรียนจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเนื้อหาแทนหรือเสริมครูผู้สอน สื่อในรูปแบบนี้คุ้นเคยกันดีก็คือ สื่อประกอบการบรรยาย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เลิร์นนิ่งอ็อบเจ็ค (Learning Object) ซึ่งออกแบบวิธีการนำเสนอเนื้อหาให้ใกล้เคียงกับการถ่ายทอดจากครูผู้สอนในห้องเรียน และรูปแบบที่ 2 การเรียนกับคอมพิวเตอร์ (Learning with Computer) เป็นแนวคิดใหม่ที่เริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธิปัญญานิยมและกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ คอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนของผู้เรียนโดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยการวิเคราะห์ เข้าถึง และตีความข้อมูล รวมทั้งจัดระบบโครงสร้างความรู้ของผู้เรียน ลักษณะเช่นนี้คอมพิวเตอร์จะกลายเป็น “เครื่องมือทางปัญญา” ที่จะช่วยกระบวนการคิดของผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียน นักการศึกษากล่าวว่า เมื่อคอมพิวเตอร์ถูกนำมาใช้โดยผู้เรียนเพื่ออธิบายสิ่งที่พวกเขาู้ กระบวนการนี้จะทำให้พวกเขาเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) และการเรียนรู้ระดับสูง (Higher-order Learning) ในสิ่งที่พวกเขา กำลังศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เครื่องมือเหล่านี้กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาู้และเรียนรู้ในวิธีที่มีความหมายและแตกต่างออกไป (Jonassen, Carr and Yueh. 1998, น. 24-32) แม้จะยังไม่มีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาศิลปศึกษาแต่จากงานวิจัยของ ณัฐกร สงคราม (2553: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนที่ใช้ปัญญาเป็นหลักด้วยเครื่องมือทางปัญญาแบบไฮเพอร์มีเดีย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาของนิสิตนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ระดับปริญญาบัณฑิต ผลวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) สถานการณ์ปัญหาทางเกษตร 2) อาจารย์สาขาเกษตรศาสตร์ 3) นิสิตนักศึกษาสาขาเกษตรศาสตร์ (ความรู้เดิม คุณลักษณะผู้เรียน ทักษะการใช้เครื่องมือ กระบวนการกลุ่ม) 4) เครื่องมือทางปัญญาแบบไฮเพอร์มีเดีย ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 เครื่องมือสำหรับนำเสนอข้อมูล ได้แก่ เครื่องมือนำเสนอปัญหา (ตัวแทนผู้สอน สถานการณ์ปัญหา) เครื่องมือนำเสนอฐานข้อมูล (ฐานข้อมูลการเกษตร ฐานข้อมูลกรณีตัวอย่าง) กลุ่มที่ 2 เครื่องมือสนับสนุนกระบวนการทางปัญญา ได้แก่ เครื่องมือค้นหาข้อมูล (เครื่องมือค้นหาจากคำสำคัญ เครื่องมือค้นหาจากหมวดหมู่) เครื่องมือจัดระบบข้อมูล (เครื่องมือสร้างผังความคิด เครื่องมือจัดบันทึก) เครื่องมือบูรณาการความรู้ (ห้องปฏิบัติการเสมือน ตาราง

ค่านวน ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ) เครื่องมือสร้างความรู้(เครื่องมือการนำเสนอ) กลุ่มที่ 3 เครื่องมือการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ เครื่องมือสื่อสารแบบประสานเวลา (ห้องสนทนา) เครื่องมือสื่อสารแบบไม่ประสานเวลา (กระดานสนทนา กระดานข่าว แสดงผลงาน) กระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ เตรียมความพร้อมผู้เรียนเสนอสถานการณ์ปัญหา กำหนดกรอบการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล เลือกลงแนวทางแก้ปัญหา นำเสนอผลงาน ในการประเมินผล ซึ่งนักศึกษาที่เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบฯ มีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่านักศึกษาที่เรียนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

หลังจากที่ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เพื่อดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปโดยแบ่งประเด็นออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร จากการศึกษา พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่าสถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่มุ่งเน้นการเป็นให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้ นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นอกจากนี้การจัดการหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความยืดหยุ่น ทันสมัย ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำสื่อสารสนเทศใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้กับรายวิชาศิลปศึกษา เช่น NFT (Non-fungible token; สินทรัพย์ดิจิทัล) การเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจากงานศิลปะ

จากงานวิจัยของ อรณิชา จงเจริญ (2559: 1) ที่ได้ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเข้าสู่ตลาดของ “ARTLONGA” ธุรกิจให้บริการห้องมั่นคงสำหรับงานศิลปะ ที่ได้กล่าวถึงมูลค่าของผลงานศิลปะในตลาดโลกกว่ามีการเติบโตขึ้นทุกปี ประมาณร้อยละ 14.4 ต่อปี แสดงให้เห็นว่าการจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจากงานศิลปะ โดยอาจจะมีการนำศิลปะไทยเข้ามาปรับประยุกต์ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา เจียรกุล (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550) พบว่า หลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้าจะเน้นความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลก การปรับตัว การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีปัญญาและมีคุณธรรม รวมทั้งให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อการประยุกต์ใช้และเพื่อความรู้อบรู้งกว้าง โดยมุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความสามารถในการสื่อสาร มีทักษะพื้นฐานในเชิงสากล รู้จักการวิเคราะห์และแก้ปัญหา อย่างมีคุณธรรมจริยธรรม สามารถเข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในสังคมไทยและสังคมโลก โดยเน้นเนื้อหาสาระที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตในสังคม ความเป็นมนุษย์ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น โดยเน้นการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัณย์ จารุอรุณานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR พบว่า แนวโน้มในข้อที่ 4 ด้านการจัดการศึกษา คือหลักสูตรมีการพัฒนาสม่ำเสมอ สนองความต้องการของผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, น.7-21) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยได้สรุปหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหลักสูตรที่ดีว่า ควรมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาหรือส่งเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มุ่งเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา ให้ความสำคัญกับทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้อย่างในสังคมข้อมูล ข่าวสาร ส่งเสริมการเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา เอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาความเป็นสากล

2) ด้านอาจารย์ จากการศึกษา พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไก การขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่าอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเรียนจบ

ปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง ควรมี การกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับ ปริญญาโทหรือเอกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกรับคนที่มีความสามารถตรงตามสาขาวิชา ศิลปศึกษา และถ่ายทอดความเป็นศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้ อาจารย์ผู้สอนใน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่าง ลึกซึ้ง มีการแต่กายสุขภาพเรียบร้อย ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2544, น. 13) กล่าวว่า ผู้สอนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการถ่ายทอดความคิด วิทยาการ และกระบวนการให้แก่ผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนย่อมจะเป็นผู้ที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดผลดีได้ โดยผู้สอนควรมีองค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพของผู้สอน ความรู้ของผู้สอน และวิธีการสอน และ อรุณ จันทวานิช (2542, น. 85) ได้ กล่าวถึงการพัฒนาอาจารย์ว่า เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างความตื่นตัวให้กับอาจารย์ในการที่จะ พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอทั้งด้านความรู้และความก้าวหน้าในศาสตร์ของตน ตลอดจน ทักษะในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจในฐานะอาจารย์ที่ดีซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทาง วิชาการ นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความยืดหยุ่น เข้าใจ ผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ มีการออกแบบการเรียนรู้ ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการ สอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิด สร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ รู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็น รายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตน ถนัดและสนใจ มีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบ การศึกษา ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543, น. 12) ได้กล่าวถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้อัน ราบรื่นในระดับบัณฑิตศึกษาว่า ในการเรียนการสอนทุกระดับผู้เรียน ต้องการผู้สอนที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์ มีวิธีสอนดี เป็นกันเองและเข้าใจผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกัน ก็ควรชี้แนะให้เห็นถึง ความเหมาะสม ความถูกต้องและวิจัยในการเรียนด้วยพร้อมกันไปกับการให้ข้อติชม อย่างยุติธรรม ตรงไปตรงมา เต็มไปด้วยความหวังดี จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้อันดีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปันดดา เจียรกุล (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550) พบว่า ผู้สอน จะเป็นผู้มีทัศนคติที่ดีและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไป มีความรู้ ความเชี่ยวชาญใน เนื้อหาสาระที่สอน รวมทั้งมีประสบการณ์และมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการจัดโปรแกรม

นานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR พบว่า แนวโน้มในข้อที่ 4 ด้านการจัดการศึกษา คือ ผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขา ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกจากสถาบันที่ได้รับการยอมรับ มีโลกทัศน์กว้าง รู้ความเป็นไปของนานาชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2543, น. 54-57) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับบัณฑิตศึกษา ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทตนเอง คือ ปรับทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนใหม่ให้ยอมรับกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปลี่ยนบทบาทในการจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็น รู้จักคิด รู้วิธีการเรียน เพื่อให้สามารถค้นคว้าด้วยตนเองได้ เป็นคนจัดและเสนอแนะสารสนเทศให้ผู้เรียนได้ทางเลือกที่เหมาะสม นอกจากนี้ครูต้องค้นคว้าวิจัยเพื่อให้ได้แบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องเป็นคนใจกว้าง เพราะผู้เรียนมีอิสระในการรับความคิดเห็นจากครู

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน จากการศึกษา พบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่าการจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดด้วยรูปแบบที่หลากหลาย จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่วันที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนให้เป็นไปตามสถานการณ์ จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร มีการจัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน ทั้งนี้ อัมไพ ตีรณสาร (2563: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนศิลปศึกษาในส่วนของการศึกษาแบบประสมประสาน (Interdisciplinary Studies) หลักการสำคัญคือ ความเชื่อที่ว่าการศึกษาที่กว้างขวางเท่าชีวิต ซึ่งส่วนประกอบของชีวิตนั้นรวมปัจจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมากมาย เช่นการกิน การอยู่ และการอยู่ในสังคม ดังนั้น ในส่วนของการศึกษา จึงควรมีการประสมประสานศาสตร์ต่าง ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รูปแบบการสอนแบบประสม

ประสาสนี้สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งจะขอเสนอแนะในที่นี้ไว้ 2 วิธี วิธีแรกคือการผู้สอนและผู้เรียนร่วมมือกันพัฒนาแผนการเรียนการสอนโดยผู้สอนจะเริ่มต้นด้วยการแนะนำศาสตร์ต่าง ๆ แล้วจึงประชุมวางแผนกันกับผู้เรียนถึงเรื่องต่าง ๆ ที่จะจัดอยู่ในโครงการ หลักการสำคัญในการดำเนินการดังกล่าวคือจะต้องมีความยืดหยุ่นสูงในการตัดสินใจ วางแผนและ ผู้สอนต้องสามารถนำผู้เรียนไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของทุก ๆ ฝ่าย สำหรับวิธีหลัง คือ การจัดหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ และสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน ซึ่งวิธีหลังจะแตกต่างจากวิธีแรกในแง่ที่ว่าผู้สอนจะเป็นผู้วางแผนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเอง จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนสำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนให้เป็นที่ไปตามสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ.2543-2552 โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR พบว่าแนวโน้มในข้อที่ 4 ด้านการจัดการศึกษา คือ ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่น การสอนมีหลายรูปแบบ เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น และ งานวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544, น.7 - 21) ที่ได้ศึกษาเรื่องการปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา โดยได้สรุปหลักเกณฑ์เกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนว่า ควรมีการจัดรูปแบบและวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติเนื้อหาและระดับของผู้เรียน เน้นกิจกรรมแทนการบรรยายที่จะส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนพัฒนาทักษะและเทคนิคการสอนของอาจารย์ให้สามารถดำเนินการสอนตามหลักการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่มีลักษณะบูรณาการและจัดประสบการณ์ให้มีความยืดหยุ่น

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา จากการศึกษาพบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่าควรให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ทั้งนี้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดทางศิลปะ

เฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน เป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดเวลา มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด มีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 นอกจากนี้ยังควรให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้นิสิต/นักศึกษา มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ที่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนิสิต/นักศึกษาที่จบจากสาขาวิชาศิลปศึกษาจะต้องมีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาชีพทางด้าน ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ มีสุนทรียภาพ สามารถวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยงาน ออกแบบและสร้างสรรค์และแสดงผลงานศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาขาและบูรณาการข้ามศาสตร์ข้ามวัฒนธรรม การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และงานนวัตกรรม สู่งานนวัตกรรม การวิจัย เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาผู้เรียนและการประเมินผลการเรียนรู้ สามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม ตลอดจนถึงติดตามความก้าวหน้าทางด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ สามารถวิเคราะห์ความรู้ เนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างลึกซึ้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: ออนไลน์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัณย์ จารุอรียานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR พบว่า แนวโน้มในข้อที่ 4 ด้านการจัดการศึกษา คือ ใช้เกณฑ์การคัดเลือกที่เป็นมาตรฐานสากลโดยเน้นการสัมภาษณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2543, น. 54-57) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้อัตโนมัติในระดับบัณฑิตศึกษา ผลจากการวิจัย พบว่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง มีเป้าหมายในการศึกษา มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ทักษะต่าง ๆ เกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลความรู้โดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อีกทั้งต้องมีความช่างสังเกต ช่างคิด เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาในลักษณะการต่อยอดความรู้เดิม ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่เพื่อการพัฒนาต่อไป และงานวิจัยของ ชมพูนุท ร่วมชาติ (2548) ได้ทำวิจัยเรื่องอนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษ หน้า (พ.ศ. 2550-2559) ที่ได้สรุปคุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ใน

อนาคตว่าควรมีลักษณะที่ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ ประกอบด้วยความรู้ในสาขาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้งอย่างน้อย 2 สาขาวิชา ความรู้ในวิชาชีพครู ได้แก่ ความรู้ทางด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ความรู้ทางด้านหลักการศึกษา ความรู้ทางด้านจิตวิทยา ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับเด็ก ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ความรู้เกี่ยวกับภาษา ความรู้เกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่น และความรู้ทั่วไปในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรม กฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม หรือ นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) ด้านทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย ทักษะเฉพาะของแต่ละสาขาวิชา ทักษะวิชาชีพครูทั่วไป ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสาร ทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและสื่อการเรียนการสอน ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำผู้เรียน ทักษะในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะในการปรับตัว 3) ด้านคุณลักษณะของความเป็นครู มี 4 ด้าน คือ 3.1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีจริยธรรมซึ่งนำผู้เรียน เป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนในด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความอดทนในการสั่งสอน มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ มีความเมตตากรุณา จิตใจรักเด็กดุจดั่งพ่อแม่ และไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขทั้งหลาย 3.2) ด้านจรรยาบรรณ ได้แก่ มีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู มีความรักในวิชาชีพครู มีจิตสำนึกในวิชาชีพครู อุทิศเวลาและอุทิศตน มีความรักและห่วงใยและปรารถนาดีต่อผู้เรียน และ ดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด 3.3) ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีความคล่องตัวสูง มีวิสัยทัศน์รอบรู้การเปลี่ยนแปลง เป็น นักวิชาการ มีการใฝ่รู้ตลอดเวลาและค้นคว้าเพิ่มเติมองค์ความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้นำทางสังคมและชุมชน เป็นผู้ซึ่งนำสังคม มีความกล้าที่จะพัฒนาการศึกษา สังคม และชุมชน กล้าวิพากษ์วิจารณ์ มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นนักบริหารจัดการทั้งทางด้านการศึกษาและองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความเป็นนักจิตวิทยาสามารถแนะนำและแนะนำผู้เรียนและบุคคลอื่น ๆ ได้ มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลภายในและภายนอกโรงเรียน มีบุคลิกภาพที่มีความน่าเคารพนับถือ มีระดับสติปัญญาสูงกว่าปานกลาง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีค่านิยมที่ดีงาม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและศาสนาของชาติ ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและสังคม มีสุขภาพกายและจิตดี 3.4) ด้านการมี

ส่วนร่วมและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นครูในอนาคตควรมีส่วนร่วมและ พัฒนาท้องถิ่นทั้งในด้าน การศึกษา ด้านสังคม และต้องสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับชุมชนท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี

5) ด้านการวัดและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า แนวทาง วิธีการ ดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ใน การนำแนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่า ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาออกให้ผู้เรียน ทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด วัดและประเมินผลใน รายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็น หลัก ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำ การวิจารณ์ผลงานร่วมกัน ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของ ผู้เรียน มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามหลักของ การวัดผลและการประเมินผลการศึกษาของ ไพศาล หวังพานิช (2526, น. 11 - 15) ดังนี้ 1) วัดให้ ตรงกับวัตถุประสงค์ 2) ใช้เครื่องมือที่ดี 3) มีความยุติธรรม 4) แปลผลได้ถูกต้อง และ 5) ใช้ผลการ วัดได้คุ้มค่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัณย์ จารุอรียานนท์ (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ.2543 - 2552 โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคต EDFR พบว่า แนวโน้มในข้อที่ 4 ด้านการจัดการศึกษา คือ มีการวัดและประเมินผลหลายรูปแบบ และงานวิจัย ของ ปนัดดา เจียรกุล (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของ สถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541 - 2550) พบว่า การวัด และประเมินผลการเรียนจะวัดตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบในการวัดผล บริหารหลักสูตรโดยคณะกรรมการกลางของมหาวิทยาลัย และมีหน่วยงานกลางเป็นหน่วย ประสานงาน

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน จากการศึกษาพบว่า แนวทาง วิธีการดำเนินงาน กลไกการขับเคลื่อน และผู้รับผิดชอบ โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำ แนวทางไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิมองว่า สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตาม เทคนิควิชานั้น ๆ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา ผู้สอน ควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น นอกจากนี่ยังควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน ผู้เรียนควรมี Tablet

ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาและทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน ซึ่ง ทบวงมหาวิทยาลัย (2543: 8) ได้กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนิสิต/นักศึกษาอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร มีเครื่องคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้นและเสาะแสวงหาความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนของนิสิต/นักศึกษา นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรมีการจัดตั้งสำนักหอสมุดกลาง สำนักคอมพิวเตอร์ สำนักสื่อและ เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยการทำหน้าที่ ดังนี้ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา 2543, น. 78 - 81) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปณิตดา เจียรกุล (2541: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2541-2550) พบว่า การจัดการเรียนการสอนกับคณะวิชา สถาบันอุดมศึกษาจะให้การสนับสนุนด้านสื่อ ด้านการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนและด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา กิจธรรม (2549: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาภาพอนาคตทางเลือกของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2554 และนำเสนอ นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานตามพันธกิจที่จะนำไปสู่ภาพอนาคต ซึ่งมีข้อเสนอเชิงนโยบาย 3 ประการ คือ 1) การเร่งสร้างผลผลิตและบริการที่นำชื่อเสียงมาสู่คณะครุศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันคณะครุศาสตร์ 2) การขยายฐานการแข่งขันสู่นานาชาติระดับภูมิภาค เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขันคณะครุศาสตร์สู่ระดับโลก และ 3) การขยายการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาขั้นสูง เพื่อขยายของเขตการบริการการศึกษาให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำแนวทางไปใช้

จากการศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำแนวทางไปใช้ ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาควรมีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้ นอกจากนี้ยังควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านอาจารย์ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาโทหรือเอกอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกรับคนที่มีความสามารถตรงตามสาขาวิชาศิลปศึกษา และถ่ายทอดความเป็นศิลปศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้รอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง มีการแต่กายสุขภาพเรียบร้อย มีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ มีการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้ รู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ มีการปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู และประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา

3) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) การใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) ฯลฯ จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและ

วิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนให้เป็นที่ไปตามสถานการณ์จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร มีการจัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน

4) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในด้านนิสิต/นักศึกษา ควรให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ทั้งนี้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตนเองเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู รู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด มีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 นอกจากนี้ยังควรให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง

5) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการวัดและประเมินผล ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาออกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

6) การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ในด้านปัจจัยเกื้อหนุน สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ ผู้เรียนใน สาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับ เครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ๆ นอกจากนี้ยังควรมี ห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลด การใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา ควรให้ความสำคัญกับ เทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อำหรับผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาและทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาภายใต้สถานการณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ภัยพิบัติ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อม ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาต่อไป

2) ควรมีการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาชาติ เพื่อพัฒนาการศึกษาในสาขาวิชา ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาศิลปศึกษา ตลอดจนนโยบายของกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษา

3) ควรมีการศึกษารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต/นักศึกษาใน สาขาวิชาศิลปศึกษาโดยอาศัยกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้จากการวิจัย เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสม โดยนำไปใช้ใน เชิงทดลองหรือเปรียบเทียบ

บรรณานุกรม

- Art teacher Edu. (2020). *Becoming an art teacher*. Retrieved from <https://www.artteacheredu.org>
- Ashworth, A., and Harvey, R. C. (1993). *Assessing Quality in Future and Higher Education*. Bristol, PA: Jessica Kingstey.
- Breitienstine, G. (2001). *A comparison of Texas per-service teacher education program in art and the 1999 National Art Education Association's Standards for Art teacher preparation*. University of North Texas,
- Cannon, R., and Newble, D. (2000). *A Handbook for Teachers in universities & Colleges: A Guide to Improving Teaching Methods*. 4th ed. London: Kogan.
- Capra, F. (1983). *The Turning Point*. New York: Bantam.
- Capra, F. (1997). *The Web of Life*. London: Flamingo.
- Carlton, M. P., and Winsler, A. (1999). School Readiness: The need for a paradigm shift. *School Psychology Review*, 28(3), 338 - 352.
- Cheng, Y. C. (2000). New Education and New Teacher Education: Paradigm Shift for the Future. *Asia - Pacific Journal of Teacher Education and Development (APJTED)*, 3(1), 1 - 34. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/New-education-and-new-teacher-education%3A-A-paradigm-Cheng/172ea59ff6cf493df283df14f2ebc03f8723ff80>.
- Council of Chief State School Officers. (2020). *Interstate New Teacher Assessment and Support Consortium (INTASC)*. Retrieved from http://programs.ccsso.org/projects/interstate_new_teacher_assessment_and_support_consortium/
- David, H. J., Chad, C., and Hsiu-Ping, Y. (1998). Computers as Mindtools for Engaging Learners in Critical Thinking. *TechTrends*, 43(2), 24 - 32.
- Davis., D. J. (2023). *Art Education: Preparation of Teachers*. Retrieved from <https://www.encyclopedia.com/education/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/art-education>

- Donna, L. R. (2000). A paradigm shift: technology integration for higher education in the new millennium. *Educational Technology Review*, 19 – 33. Retrieved from <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/summary?doi=10.1.1.196.5141>.
- Donovan, R. W. (2023). *Art Education: School*. Retrieved from <https://www.encyclopedia.com/education/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/art-education>
- Ellis, A. K., John, J. C., and Kenneth, R. H. (1991). *Introduction to the Foundations of Education*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Emme, M. J. (1996). Three-dimensional assessment and the art of portfolio building. *Art Education*, 49(1), 66-72.
- George, A. F. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. Tokyam McGraw – Hill Book Company Inc.
- George, J. P. (1995). *Analyzing the Curriculum*. 2nd ed. New York: McGraw Hill.
- Guba, E. (1990). *The Paradigm Dialog*. California: SAGE.
- Helmer, O. (1967). *Analysis of the Future: the Delphi Method*. Retrieved from <http://www.rand.org/pubs/paper/p3558>
- Henry, C. (2002). Standards: Encouraging the Arts in School. *Kappa Delta Pi Record*. 39(1), 33 – 35.
- Illinois state University. (2020). *Wonsook Kim College of Fine Arts*. Retrieved from http://www.cfa.ilstu.edu/art/undergraduate/teacher_education.shtml
- John, D. M. (1977). *Curriculum: A Comprehensive Introduction*. Boston: Little, Brown and Company.
- John, G. S., William, M. A., and Arthur, J. L. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. 4th ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- John, M. O. (1993). *Program evaluation forms and approach*. Sydney: Southwood Press.
- Likert, R. (1932). A technique for measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 5-55.
- Likert, R. A. (1932). *New Patterns of Management*. New York: McGraw – Hill Book Company Inc.
- Lisa, S. W. (2023). *Academy of Art*. Retrieved from <https://www.britannica.com/art/academy-of-art>

- Mary. (2023). *The History of Art Education*. Retrieved from <https://www.gogreenva.org/the-history-of-art-education/>
- McMillan, J., and Schumacher, S. (2001). *Research in education: A conceptual introduction*. London: Longman.
- Moravec, J. W. (2007). *A New Paradigm of Knowledge Production in Minnesota Higher Education*. (A Delphi Study Doctoral Dissertation), University of Minnesota,
- National Art Education Association. (1994). *National Visual Arts Standards*. Reston: VA. National Art Education Association.
- National Art Education Association. (1999). *Standard for Art Teacher preparation Program*. Reston: VA. National Art Education Association.
- National Association of school of School of Art and Design. (2020). *Welcome to NASAD*. สืบค้นจาก <https://nasad.arts-accredit.org/>
- Owlia, M. S., and Aspinwall, E. M. (1996). A Farmework For The Dimensions of Quality in Higher Education. *Quality Assurance in Education*, 4(2, January), 12 - 20.
- Pratt, D. (1994). *Curriculum Planning A Handbook for Professionals*. Florida: Harcourt Brace Jovanovich.
- Read, H. (1966). *The Meaning of Art*. London: Penguin Books, Ltd.
- Ritzer, G. (2000). *Sociological Theory*. 5th ed. New York: McGraw – Hill.
- Robert, B. B., and Tagg, J. (1995). From Teaching to Learning: A New Paradigm for Undergraduate Education. *Change*, 12 - 23. Retrieved from <https://www.esf.edu/openacademy/tlc/documents/FromTeachingToLearningANewParadigmforUndergraduateEducation.pdf>.
- Robert, B. T. (1995). The Ethnographic Futures Research Method: An Application to Thailand. *Futures*, 27(4), 461 - 471. Retrieved from <https://www.science-direct.com/science/article/abs/pii/001632879500011K>.
- Thomas, D. G., and Riad, G. M. (1977). Planning Theory in Retrospect: The Process of Paradigm Change. *Journal of the American Planning Association*, 43(1), 64 - 65. Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01944367708977761>.
- Thomas, S. K. (1970). *The Structure of Scientific Revolutions*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Taylor, R. W. (1970). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. The University of Chicago, Chicago.
- University of Georgia. (2020). *Art Education (EDS)*. Retrieved from <https://grad.uga.edu/index.php/degree/art-education-eds>
- Upitis, R. (2005). Experiences of Artist and Artist-teacher Involved in Teacher Professional Development Programs. *International Journal of Education & the Arts*, 6(8, August 26). Retrieved from <http://www.ijea.asu.edu/v6n8.pdf>.
- Wanda, B. K. (2000). *Preparing pre-service teacher to work with diverse student population*. (Implications for Visual Art Teacher Education), The Ohio State University,
- Wikipedia. (2020). *National Council Accreditation of Teacher Education*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/National_Council_for_Accreditation_of_Teacher_Education
- Wikipedia. (2023). *Filippo Brunelleschi*. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Filippo_Brunelleschi
- กรมวิชาการ. (2504). *หลักสูตรศิลปศึกษา พลาณามัยและอื่น ๆ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สืบค้นจาก <http://www.cvk.ac.th/download>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี)*. สืบค้นจาก http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/FilesNews/FilesNews6/education5year_m1.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562*. สืบค้นจาก http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/data6/Bachelor%20of%20Education-4Y-2562_m1.pdf
- เกษม บุญอ่อน. (2522). เดลฟาย: เทคนิคในการวิจัย. *คุรุปริทัศน์*, 10(ธันวาคม), 26 - 28.
- คณะกรรมการฝ่ายวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2548). *การศึกษาสภาพการสร้างงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: ปัจจัยเอื้อ อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. (2543). *มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา.
- จุมพล พุฒินทร์ชิวิน. (2551). การวิจัยอนาคต. *วารสารสมาคมนักการวิจัย*, 13(2), 9 - 13.
- จุมพล พุฒินทร์ชิวิน. (2552). ปฏิบัติการวิจัยอนาคตด้วย EDFR. ใน *เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาวิชาการ เรื่อง การวิจัยอนาคต*. ขอนแก่น: ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. สืบค้นจาก <https://www.edu.chula.ac.th/sites/default/files/users/user48/9929-3-61.pdf>
- ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา. (2540). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ชาวทหารอากาศ.
- ชมพูนุท ร่วมชาติ. (2548). *อนาคตภาพของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2550-2559)*. (วิทยานิพนธ์ (กศ.ด.)), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
- ชลอ พงษ์สามารถ. (2526). *ศิลปะสำหรับครูมัธยม*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2555). *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ชูเวชชาญ ส่งาเวช. (2542). *การปฏิรูปอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์*. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.
- ฐิตินันท์ ดาวศรี และคณะ. (2564). แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 11(1), 59 - 74.
- ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2548). *อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น*. (วิทยานิพนธ์ (ค.ด.)), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ถาวร สารวิทย์. (2529). *การอาชีพและเทคนิคศึกษา*. พิษณุโลก: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). *รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่องระบบการวัดและประเมินผลผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). *นโยบาย แนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. ใน *ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ทวีเกียรติ ไชยงยศ. (2551). *ครูศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ: โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน มูลนิธิอารีสุทธิพันธุ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ทิตินา แคมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (2563). *คู่มือระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*.
- ธีรารัตน์ บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2554). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอส เอ็ม เอ็ม.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือ แบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2553). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 3(1, กรกฎาคม - ตุลาคม), 22 - 25.
- ปกป้อง จันวิทย์. (2555). *ทักษะว่าด้วยการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- ปนัดดา เจียรกุล. (2541). *แนวโน้มหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า*. (วิทยานิพนธ์ (ค.ม.)), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ประวิตร โหรา. (2540). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่างในทัศนะของนักศึกษาศิลปะ*. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ประเวศ วะสี. (2540). *กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา*. ใน *เอกสารการสัมมนาเชิงปฏิบัติการผู้ที่รับผิดชอบด้านการผลิตและพัฒนาการของ ส.ส.จ. และวิทยาลัยในสังกัด ส.ม.ช.* กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปฏิรูปการศึกษา.
- ปราณี สังขะตะววรรณ และสิริวรรณ ศรีพหล. (2536). การออกแบบหลักสูตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอนหน่วยที่ 1-2*. กรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการศึกษา.
- ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์ และไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2542). *ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาจากผลการประชุมระดับโลก*. ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ สู่เส้นทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย ครั้งที่ 4*. กรุงเทพฯ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2526). *การบริหารบุคลากรในโรงเรียน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์. (2546). *การพัฒนาการเรียนรู้อันอยู่ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อันอยู่ในระดับปริญญาตรี*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์. (2524). การวิจัยตามแนว EFR. *ศึกษาศาสตร์สาร*, 10(1), 144 - 160.
- พิสิฐ เมธาภักดิ์ และธีระพล เมธิกุล. (2553). ยุทธวิธีการเรียนการสอนวิชาเทคนิค. ใน *เอกสารประกอบการสอน*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2524). *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2539). *เพื่อความเข้าใจสาระและกระบวนการของการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2543). *การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อันอยู่ในระดับบัณฑิตศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภพ เลหาไพบูลย์. (2542). *แนวการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภิญโญ สาร. (2519). *หลักบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. สืบค้นจาก <https://sites.google.com/a/kku.ac.th/arted/hlaksutr-laea-khorngsrang>
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. สืบค้นจาก https://www.cmu.ac.th/th/Faculty/course_detail/19918087-9df3-4a24-b541-56689e2644f8
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ*. สืบค้นจาก <https://cur.tsu.ac.th/home/program.jsp?curriculumid=10000189>
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*. สืบค้นจาก <http://www.buu.ac.th/course/frontend/courseDetail/Njk3>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2565). *คู่มือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). *คู่มือประกันคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สืบค้นจาก <http://fofa.swu.ac.th/wp-content/uploads/2019/09/tqf2-4.pdf>

- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2563). *หลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สืบค้นจาก <http://edu.psu.ac.th/cur62/art62.pdf>
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัชนิย์ อุตมะ. (2552). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการกลุ่ม สาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. (การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- เลิศ อำนันทนะ. (2518). *ศิลปะกับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิกอาร์ต.
- วลิดา อุ่นเรือน. (2563). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู*. (วิทยานิพนธ์ กศ.ด. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน), มหาวิทยาลัยนเรศวร,
- วัฒนา พัดเกตุ. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเจตคติในการทำวิจัย และปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัยของอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. (คณะมนุษยศาสตร์), มหาวิทยาลัยนเรศวร,
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). *ความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2554). *การสอนทางการอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). *กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2526). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน: ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). *กระบวนการค้นพบใหม่: การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล*. กรุงเทพฯ: SR Printing Limited Partnership.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนชม.

- วิชุดา กิจจรธรรม. (2549). *การคาดการณ์อนาคตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: การประยุกต์ใช้เทคนิคเชิงปริมาณและคุณภาพ*. (วิทยานิพนธ์ (ค.ด.)), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- วินัย โสมดี. (2528). *ศิลปศึกษา. วารสารสาธิตศึกษาศาสตร์*, 112 - 114.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). *ศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พายัพ ออฟเซท พรินท์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). *วิวัฒนาการศิลปศึกษาและสุนทรียภาพของเด็กไทยในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). *ทัศนศิลปศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สันติศิริการพิมพ์.
- วิลาวณิชย์ จารุอรียานนท์. (2542). *แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า พ.ศ.2543-2552*. (วิทยานิพนธ์ (ค.ม.)), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- วีรพล รัตนภาสกร. (2554). *รูปแบบการจัดการศึกษาตามกระบวนทัศน์ใหม่ของสถาบันกวดวิชาในประเทศไทย*. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง)), มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, กรุงเทพฯ.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุษย์. (2547). *ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: วาดศิลป์.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบพัฒนาการเรียนการสอน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์ และคณะ. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2523). *การบริหารงานบุคคลแผนใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). *โครงการวิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ส่วนวิจัยและพัฒนาสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. (2544). *นโยบาย แนวทาง และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557*. สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/bhes/DATA%20BHE52558/upload%20file%20IQ/iqa%20manual2557.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2563). *ระบบเผยแพร่สารสนเทศอุดมศึกษา*. สืบค้นจาก info.mua.go.th/info/

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561)*. สืบค้นจาก [http://www.pld.rmutt.ac.th/download/Download\(2\)/plan%20yutha sart/11.pdf](http://www.pld.rmutt.ac.th/download/Download(2)/plan%20yutha sart/11.pdf)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. สืบค้นจาก <http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ*. สืบค้นจาก <https://secondary.obec.go.th/newweb/wp-content/uploads/2017/12/E-CEN21book.pdf>
- สิน พันธุ์พินิจ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัท วิทย์พัฒน์.
- สิริพร อินทสนธิ์ และ สวิตา อยู่สุขชี. (2565). Non Fungible Token (NFT) สินทรัพย์ดิจิทัลสร้างรายได้. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 24(1), 173 – 212.
- สุกัญญา ศิริตันติกร. (2524). เทคนิคและกระบวนการสอนระดับอุดมศึกษา. ใน *การพัฒนาการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2551). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2549). *อนาคตภาพที่เป็นไปได้ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในทศวรรษหน้า*. (วิทยานิพนธ์ (ศ.ด.)), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพิรพัชร์ พิมพ์มาศ. (2559). *ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารและการจัดการการศึกษา)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุวัฒน์ มุทเมธา. (2551). *การเรียนการสอนปัจจุบัน (ศึกษา 333)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2541). *ดัชนีบ่งชี้คุณภาพบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2546). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อรศรี งามวิทยาพงศ์. (2546). *กระบวนการค้นและการจัดการความยากจนในชนบทของรัฐในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 8 (พ.ศ.2504 – 2544)*. (วิทยานิพนธ์ สส.ด. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์)), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อัจฉรา วัฒนาณรงค์. (2542). *การพัฒนาอาจารย์*. ใน *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 17 (ปีที่ 1, หน้า 5): คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.

- อัจฉรา วัฒนารงค์. (2551). *การสอนที่มีประสิทธิภาพระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สันทวีการพิมพ์.
- อาภาพร สิงหาราช. (2565). บทบาทใหม่ของนักการศึกษาในโลกที่พลิกผัน. *วารสารธรรมศาสตร์*, 41(1), 242-261.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- อารี สุทธิพันธุ์. (2551). *ครูศิลป์ศึกษา: คิดกันหน่อยเรื่องศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: กริดส์ ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น.
- อารี สุทธิพันธุ์ และคณะ. (2515). *ศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สารศึกษาการพิมพ์.
- อำไพ ตีรณสาร. (2563). *วิธีการสอนศิลป์ศึกษา*. สืบค้นจาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~tampai1/ampai/cont3.htm>
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารเวลาภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- อำรุง จันทวานิช. (2542). *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: แนวทางสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์
- รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์

1. ผศ.ดร.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผศ.ดร.โสเมฉาย บุญญานันท์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.วิภูษณะ ศุภนคร ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
4. ดร.ธนัพรพรณ โชติกเสถียร กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร
5. อาจารย์บังกชรัตน์ ล้ำเลิศ สาขาศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนา

กลุ่มที่ 1 ผู้กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.ตฤณ กิตติการอำพล	มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลุ่มที่ 2 นักวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. ดร.อินทิรา พรหมพันธุ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผศ.ดร.ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. ดร.ประไพลิน จันทน์หอม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. อ.กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
5. ผศ.กิตติคุณ หุตะมาน	มหาวิทยาลัยบูรพา
6. ดร.ตรีวิทย์ พิจิตผลากาศ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. ผศ.ชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กลุ่มที่ 3 ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา

1. ครูฉันทพร ผ่องพุดิ	โรงเรียนเทพศิรินทร์
2. ครูดิศพงษ์ วงศ์อร่าม	โรงเรียนชินโรสวิทยาลัย
3. ครูสุรัชธานี รัตนวรรณ	โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
4. ครูรัชชา เทศน์ธรรม	โรงเรียนบดินเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)
5. ครูพิพัฒน์พล กุลเกื้อ	โรงเรียนวัดนวลนรดิศ
6. ครูฤทัยรัตน์ สุวรรณช่าง	วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี
7. ครูวิทยา อวยพรเจริญผล	วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

1. ผศ.ดร.ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ดร.ประไพลิน จันทน์หอม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. อ.กิตติศักดิ์ ธรรมอภิบาล	มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. ผศ.กิตติคุณ หุตะมาน	มหาวิทยาลัยบูรพา
5. ดร.ปริญญาธินันท์ พิจิตรพลากาศ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ครูดีสพงษ์ วงศ์อร่าม	โรงเรียนชินโรวศวิทยาลัย
7. ครูวันใหม่ อวยพรเจริญผล	วิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี

ภาคผนวก ข

- แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 1)
- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 2)
- แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
- แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ “แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา” ในการนำแนวทางไปปฏิบัติ

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 1)

เรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ
สถาบันอุดมศึกษา

ผู้วิจัย

นางสาวอิษฎาภรณ์ นิยมวงศ์
นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ ไปณะทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

หน่วยงานที่สังกัด

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

เริ่มการสัมภาษณ์ เวลา น. จบการสัมภาษณ์ เวลา น.

คำถามเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

แบ่งตามองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร

- 1.1 ท่านคิดว่าแนวทางในการปฏิบัติที่จะจัดให้แก่ผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์ควรเป็นเช่นไร
- 1.2 ท่านคิดว่าแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามความมุ่งหมายของการศึกษาคืออะไรบ้าง
- 1.3 ท่านคิดว่าผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแล้วหรือไม่ อย่างไร
- 1.4 เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เป็นอยู่เหมาะสมหรือไม่ ท่านคิดว่าควรมีการปรับเปลี่ยนอย่างไร
- 1.5 ท่านคิดว่าการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง

2) ด้านอาจารย์

- 2.1 ท่านคิดว่าอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความแตกต่างจากอาจารย์ในสาขาวิชาอื่น ๆ อย่างไร
- 2.2 ท่านคิดว่าอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้
- 2.3 ท่านคิดว่าบุคลิกภาพที่เหมาะสมสำหรับอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นเช่นไร
- 2.4 ท่านมีแนวทางในการบริหารอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง
- 2.5 ท่านคิดว่าจะมีวิธีบริหารจัดการอาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาอย่างไรในการพัฒนาคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ
- 2.6 ท่านคิดว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ควรมีหลักการเช่นไรเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน

- 3.1 ท่านคิดว่าแบบแผนของการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีลักษณะอย่างไร
- 3.2 ท่านมีวิธีในการกำกับกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพอย่างไร
- 3.3 ท่านคิดว่าการพิจารณากำหนดการของผู้สอน การจัดทำประมวลการสอน การจัดทำตารางสอน การจัดทำอาจารย์เข้าสอน และการกำกับติดตามผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีความเหมือนหรือแตกต่างกับสาขาวิชาอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร
- 3.4 ท่านคิดว่ามาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติสำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรให้ความสำคัญกับสิ่งใด

4) ด้านนิสิต/นักศึกษา

- 4.1 ท่านคิดว่านิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะอย่างไร
- 4.2 สิ่งใดคือสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา
- 4.3 ท่านคิดว่านิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเตรียมความพร้อมในด้านใดก่อนเข้าศึกษา
- 4.4 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาอย่างไรบ้างเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
- 4.5 ท่านมีแนวทางในการรักษาอัตราการคงอยู่ อัตราการสำเร็จการศึกษา ตลอดจนความพึงพอใจและผลการจัดการห้องเรียนสำหรับนิสิต/นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาอย่างไร
- 4.6 ท่านคิดว่าคุณภาพของบัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างไรและท่านคิดว่ามีแนวทางใดที่จะพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้น

5) ด้านการวัดและประเมินผล

- 5.1 ท่านมีแนวทางในการประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง
- 5.2 ท่านคิดว่าเครื่องมือที่เหมาะสมในการวัดและประเมินผลผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นอย่างไร

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

- 6.1 ท่านคิดว่าสิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษามีอะไรบ้าง
- 6.2 ท่านคิดว่าสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เป็นอยู่มีความทันสมัยและเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้งานหรือไม่
- 6.3 ท่านมีแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนา หรือเพิ่มจำนวนสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาอย่างไรบ้าง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 2)

เรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ
สถาบันอุดมศึกษา

แบบสอบถามชุดนี้สร้างขึ้นจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา (EDFR รอบ 1) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินว่าแนวทางในแต่ละด้านมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม.....
2. ตำแหน่ง.....
3. หน่วยงานที่สังกัด.....
4. ระยะเวลาที่ทำงานที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาศิลปศึกษา.....ปี

ตอนที่ 2 แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง ขอให้ท่านประเมินความเป็นไปได้ของแนวทางในแต่ละด้าน โดยทำเครื่องหมาย / ในช่อง

ตัวเลือกที่ตรงกับระดับการประเมินของท่าน โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 1 หมายถึง ความเป็นไปได้ของแนวทางที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ความเป็นไปได้ของแนวทางที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงน้อย
- 3 หมายถึง ความเป็นไปได้ของแนวทางที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงปานกลาง
- 4 หมายถึง ความเป็นไปได้ของแนวทางที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงมาก
- 5 หมายถึง ความเป็นไปได้ของแนวทางที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นจริงมากที่สุด

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านหลักสูตร							
1	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี						
2	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น						
3	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร						
4	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านหลักสูตร							
5	มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะเฉพาะด้าน โดยจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยตามความสนใจของผู้เรียน						
6	หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน						
7	หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับ ศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคล สำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย						
8	ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา						
ด้านอาจารย์							
1	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา						
2	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา เรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน						
3	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง						
4	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ						
5	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหา ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านหลักสูตร							
6	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง						
7	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์						
8	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ						
9	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา						
10	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน						
ด้านอาจารย์							
11	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน						
ด้านกระบวนการเรียนการสอน							
1	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านกระบวนการเรียนการสอน							
2	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ วิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)						
3	ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการ ทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน						
4	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัด วิชาชีพรู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุก ชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึก เบื่อหน่ายในการเรียน						
5	ให้ความสำคัญกับความสามารรถในการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่า ความจำ						
6	ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการ จัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์						
7	ให้นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและสัง สมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ						
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง						
9	การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านกระบวนการเรียนการสอน							
10	จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการ ทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้ง สื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบ ต่าง ๆ						
11	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะ ที่เหมาะสม กับแต่ละช่วงวัย						
12	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาส นำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการ สื่อสาร						
13	จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนใน รายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน						
ด้านนิสิต/นักศึกษา							
1	ให้ความสำคัญกับความสามารถและ ประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/ นักศึกษา						
2	ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติ ของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการ เลือกรับนิสิต/นักศึกษา						
3	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็น อกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปัน ความรู้ให้ผู้อื่น						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านนิสิต/นักศึกษา							
4	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้						
5	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีและนาฏศิลป์ นอกเหนือจากความสามารถทางศิลปะเพียงอย่างเดียว						
6	นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน						
7	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา						
8	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ						
9	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู						
10	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด						
11	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านนิสิต/นักศึกษา							
12	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้						
13	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์						
14	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น						
15	ให้ศิษย์เก่ากลับมามาก่อนแล้วประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริง						
ด้านการวัดประเมินผล							
1	ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด						
2	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล						
3	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน						
4	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน						
5	ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ						

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา		ความเป็นไปได้ของ แนวทางที่จะเกิดขึ้น หรือเป็นจริง					เหตุผล (ถ้ามี)
		1	2	3	4	5	
ด้านการวัดประเมินผล							
6	ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผล ชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง						
7	ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการ ประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง						
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน							
1	สาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดพื้นที่เรียนตรงตาม เทคนิควิชานั้น ๆ						
2	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้ เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา						
3	ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ทดแทนในกรณีที่ไม่สามารถไปทำงานจริงแล้วไม่มี เครื่องมือชิ้นนั้น ๆ						
4	ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียน ได้ทดลองสอน						
5	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน						
6	ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้ กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ ทุกที่ทุกเวลา						
7	ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา						

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
เรื่อง การพัฒนา (ร่าง) แนวทางในการจัดการเรียนการสอน
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการทำ EDRF กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 ท่าน จากการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา มาจัดทำ (ร่าง) แนวทางกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อพัฒนาเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

(ร่าง) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์

ร่างแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้จะทำให้ทราบกระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาตั้งแต่ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุนแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสม นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมสาขาอื่น ๆ ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลไปสร้างเครือข่ายในการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้มีมาตรฐานทัดเทียมกันในทุกสถาบัน โดยผลิตบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษาให้เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในอนาคต

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการทำ EDJR กับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 17 ท่าน จากการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุนประกอบ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 ท่าน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมยืนยันข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้รับกลับคืน ร้อยละ 100

การสรุปผลเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ด้านหลักสูตร

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 8 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตรที่มีโอกาสเป็นไปได้ใน

ระดับมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ คือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้ หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านหลักสูตรที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ คือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์งานปั้น มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา และข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานน้อยกว่า 3.5 หรือมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เกิน 1.5 จำนวน 2 ข้อ คือ มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะเฉพาะด้านโดยจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยตามความสนใจของผู้เรียน ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี	3	4	1	3
2	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์งานปั้น	4	4	3	1
3	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร	4	4	3	1
4	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้	5	5	4	1
5	มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะเฉพาะด้านโดยจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยตามความสนใจของผู้เรียน	4	5	3	2

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านหลักสูตร

ด้านหลักสูตร		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
6	หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลายสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน	5	5	4	1
7	หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	4	5	4	1
8	ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4	5	4	1

ด้านอาจารย์

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 11 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 11 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านอาจารย์ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ คือ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา รู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ปลุกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา แนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านอาจารย์ที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ

อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์

ด้านอาจารย์		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4	5	4	1
2	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน	4	4	3	1
3	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง	5	5	4	1
4	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	5	5	4	1
5	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการเรียนรู้	5	5	4	1
6	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้รอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	5	5	5	0
7	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	5	5	5	0
8	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	5	5	5	0
9	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา	5	5	5	0

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านอาจารย์

ด้านอาจารย์		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
10	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน	5	5	4	1
11	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นการสอน	5	5	4	1

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 13 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 13 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 9 ข้อ คือ การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน และผู้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านกระบวนการเรียนการสอนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน

ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการเรียนการสอน		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)	4	5	4	1
2	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)	4	5	4	1
3	ควรจัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	4	5	4	1
4	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	5	5	4	1
5	ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ	5	5	4	1
6	ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์	5	5	4	1
7	ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ	4	5	4	1
8	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง	5	5	4	1
9	การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	5	5	4	1
10	จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	5	5	4	1

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการเรียนการสอน		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
11	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย	5	5	4	1
12	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	5	5	5	0
13	จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	5	5	4	1

ด้านนิสิต/นักศึกษา

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 15 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 14 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านนิสิต/นักศึกษาที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 13 ข้อ คือ ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้

ทุกระดับชั้น ให้ศิษย์เก่ากลับมามาก่อนแล้วประสบการณ์การทำงานเพื่อให้บัณฑิต/นักศึกษาที่มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง และทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านนิสิต/นักศึกษาที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 และข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานน้อยกว่า 3.5 หรือมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เกิน 1.5 จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีและนาฏศิลป์นอกเหนือจากความสามารถทางศิลปะเพียงอย่างเดียว ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา

ด้านนิสิต/นักศึกษา		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	5	5	4	1
2	ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	5	5	4	1
3	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	5	5	4	1
4	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้	5	5	5	0
5	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีและนาฏศิลป์นอกเหนือจากความสามารถทางศิลปะเพียงอย่างเดียว	3	5	3	2
6	นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน	5	5	4	1
7	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา	5	5	5	0

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านนิสิต/นักศึกษา

ด้านนิสิต/นักศึกษา		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
8	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	5	5	4	1
9	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	5	5	5	0
10	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	5	5	5	0
11	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3	4	4	4	0
12	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้	5	5	5	0
13	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรใช้สื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์	5	5	4	1
14	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรสามารถจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะได้ทุกระดับชั้น	5	5	4	1
15	ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้ให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง	5	5	5	0

ด้านการวัดประเมินผล

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 7 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผลที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ คือ ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ

ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านการวัดประเมินผลที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านการวัดประเมินผล

ด้านการวัดและประเมินผล		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาขอให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งที่ว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	5	5	4	1
2	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล	5	5	4	1
3	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน	5	5	4	1
4	วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน	4	5	4	1
5	ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ	5	5	4	1
6	ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	4	5	4	1
7	ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	5	5	4	1

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาจัดทำเป็นแบบสอบถามจำนวน 7 ข้อ ผลปรากฏว่า มีข้อคำถามที่มีค่ามัธยฐานมากกว่า 3.5 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.5 จำนวน 7 ข้อ แบ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียน

การสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ คือ สาขาวิชาศิลปศึกษาคควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อสำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่มีโอกาสเป็นไปได้ในระดับมาก จำนวน 1 ข้อ คือ ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน		ค่ามัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
1	สาขาวิชาศิลปศึกษาคควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ	5	5	4	1
2	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	5	5	4	1
3	ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไปทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ๆ	5	5	4	1
4	ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	5	5	4	1
5	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	5	5	4	1
6	ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	4	5	4	1

ตารางแสดงผลการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษา ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน		ค้ำมัญฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์		
			Q3	Q1	Q3-Q1
7	ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและ เครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	5	5	4	1

ทั้งนี้ในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ตั้งข้อคำถามที่มีความซ้ำซ้อน และยุบรวมข้อคำถามบาง
ข้อที่มีแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความชัดเจนและกระชับในการสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางการพัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>ด้านหลักสูตร (5 ข้อ)</p> <p>เป้าหมาย มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยมีความรู้ลึกซึ้งในด้านที่ตนถนัด สามารถนำความรู้ทางศิลปศึกษาไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์แขนงอื่นได้ ให้ความสำคัญกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนของไทย ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร</p>				
<p>1. มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบ</p>	<p>ควรเปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทางตามความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>2. มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามเนื้อหาของระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา</p>	<p>ควรจัดหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สอนที่รู้จักผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นโดยศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้จากหลักสูตรของแต่ละช่วงชั้น</p>	<p>จัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละระดับ/เรียนรู้จิตวิทยาพัฒนาการและพัฒนาการด้านศิลปะของนักเรียนแต่ละระดับ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>3. มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยได้</p>	<p>ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ของนักเรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (ซึ่งอาจจะเกิดความไม่แน่ใจมีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองทางร่างกาย หรือผู้เรียนในต่างวัฒนธรรม) /สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กลุ่มในแต่ละนอกระบบ การศึกษา/สามารถติดตามผลปะให้กับกลุ่มต่างๆทั้งในและนอกระบบ การศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง</p>	<p>จัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (ซึ่งอาจจะเกิดความไม่แน่ใจมีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองทางร่างกาย หรือผู้เรียนในต่างวัฒนธรรม) /สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กลุ่มในแต่ละนอกระบบ การศึกษา/สามารถติดตามผลปะให้กับกลุ่มต่างๆทั้งในและนอกระบบ การศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
4. หลักสูตรศิลปศึกษาคควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยบุคคล ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	สร้างหลักสูตรและองค์ความรู้ทางศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา	จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา ประยุกต์ความรู้ ทฤษฎีการบุคคลและศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่น /สร้างหลักสูตรที่มีรากฐานอยู่บนชุมชน สังคมท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา (place-based learning) โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนรายวิชาศิลปศึกษา	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร ผู้นำท้องถิ่น	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
5. ให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	ควรให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	นำระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(stakeholder: อาจารย์ บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต) กับหลักสูตรมาเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบหลักสูตร นอกเหนือจากความคิดเห็นจากอาจารย์ประจำหลักสูตร	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>ด้านอาจารย์ (10 ข้อ)</p> <p>เป้าหมาย มีอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่สอนมีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษานำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้</p>				
<p>1. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือกบุคคลที่มีความสามารถตรงตามสาขา</p>	<p>กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
2. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาเอกในรายวิชาที่ตนสอน	ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและความน่าเชื่อถือ	กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาเอกในรายวิชาที่ตนสอน และ/หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือสนับสนุนให้ทำการค้นคว้าวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา หรือรายวิชาที่สอน	ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
3. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง	<p>ควรจัดการอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>มีการประเมินโดยนิสิต เพื่อนร่วมงาน และการประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรมไปประกาศนียบัตรด้านการสอน การนิเทศของหลักสูตรไทยและต่างประเทศจากหน่วยงานภายในและภายนอก</p>	<p>ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการสอนใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
4. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	<p>ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเข้าอบรมในหลักสูตรประกาศนียบัตรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>ควรสนับสนุน(มีทุนให้ มีรางวัลให้) ให้เข้าอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรด้านนี้จากหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนให้รางวัลสำหรับอาจารย์ที่ชนะเลิศ การประกวดงานศิลปะ สร้างสรรค์หรือการสร้างนวัตกรรมด้านต่างๆ เช่น ด้านสื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านผลงานศิลปะ-ออกแบบ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
5. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้	อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้บัณฑิตศึกษาร่วมกันออกแบบการเรียนรู้และนำมาเสนอพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอนเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้	วางแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆ ร่วมกันตั้งแต่ต้นเทอม หรือร่วมจัดทำหลักสูตร/วิจัย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับการประสบการณ์ใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการบัณฑิตใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาศึกษาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
6. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้มีโอกาสไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในหลาย ๆ ด้าน	สนับสนุนพัฒนาอาจารย์ให้เข้าอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านศิลปะและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย/การสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในส่วนที่ตนมีให้ดียิ่งขึ้น	ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
7. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์	ออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ใช้การเรียนรู้แบบ Project-based, Problem-based หรือ Design thinking แทนการบรรยายท่องจำ	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
8. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	อาจารย์ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	ใช้รูปแบบการประเมินผลงานแบบประเมินพัฒนาการรายบุคคล แทนการประเมินแบบอิงเกณฑ์ จัดกลุ่ม การเรียนการสอนแบบ individual study, Project based และ การเรียนรู้รายบุคคล(personalized learning) ที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ปรึกษา	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>9. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา</p>	<p>ทางสาขาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู เช่น การเข้าค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความเป็นครู</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครูแต่หากผู้เรียนรู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควรแนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>10. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาคงกำหนดการสอนเป็นแบบ hybrid ผสมออนไลน์กับออนไซต์ กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง เช่น ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Goole site Google classroom Google meet หรือ Zoom สร้างบลิคเอนในการนำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา</p> <p>นอกจากนี้ยังควรแนะนำวิธีการในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน</p>	<p>จัดอบรมให้ผู้สอนมีความชำนาญในการใช้สื่อแต่ละชนิด และกำหนดให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาในบางบทเรียน บางรายวิชา</p>	<p>ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>ดำเนินการเรียนการสอน (11 ข้อ)</p> <p>เป้าหมาย มีกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนความสามารถที่สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดการเรียนรู้ นำกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาใช้ในการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง</p>				
<p>1. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)</p>	<p>ผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบการที่ใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรม ค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง</p>	<p>ผู้สอนนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบการที่ใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้หรือการทำโครงการจบการศึกษา</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
2. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)	ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนตนเองจากผู้สอนไปเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Coaching and Mentoring) จัดเตรียมและวางแผนวิธีการสอนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนส่งเสริม และสนับสนุน ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย	ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาสนับสนุนการสร้างรายวิชาที่เป็นลักษณะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น สร้างงานศิลปะเป็น multimedia (ศิลปะ+ดนตรี+เทคโนโลยี) ศิลปะ+กรรมบำบัด(ศิลปกรรม+แพทย์+จิตวิทยา)หรือสนับสนุนวิจัยในลักษณะของสหศาสตร์	ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
3. จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทางศิลปศึกษา โดยบูรณาการเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติเข้าด้วยกัน	จัดทหเรียนที่มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ในบางเนื้อหาวิชาที่เป็นตัวอย่างการบูรณาการทั้ง 4 แกน ให้ניתได้เห็นเป็นตัวอย่าง	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	
4. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาที่พหุวิชาเฉพาะและวิชาเอกให้ อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	อาจารย์ผู้สอนควรจัดวิชาที่พหุวิชาเฉพาะและวิชาเอกให้ อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาในกลุ่มวิชาที่พหุวิชาเฉพาะและวิชาเอก วิชาปฏิบัติ และทฤษฎีศิลปะ ให้คละกันในทุกระดับปีตามความเหมาะสม	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
5. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความรู้	ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความรู้	ผู้สอนจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความรู้ประจำ ปรับกระบวนการสอนให้เน้นการ active learning, project และ problem based learning	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>6. ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นต้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรรำนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนและให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นต้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ นำวิชาประเภทเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ามาเสริมพัฒนาความสามารถผู้เรียนในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้และผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ทั้งแบบดั้งเดิม(traditional)และแบบดิจิทัล สื่อ อาจรวมไปถึงการใช้กระบวนการ gamification ชุดกิจกรรม และอื่นๆ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
7. ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ	<p>ควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 อย่างสม่ำเสมอ</p> <p>บูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก เช่น จากรายวิชาจิตกรรมเป็นจิตรกรรมสำหรับครู รายวิชาประวัติศาสตร์มาเป็นประวัติศาสตร์สำหรับครู คือมีการถ่ายทอด และก็นำไปใช้สอนผสมผสานเข้าไปด้วยนอกเหนือจากการสร้างสรรค์ผลงาน</p>	<p>จัดตารางเรียนหรือมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และบูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตรออาจารย์ประจำหลักสูตรอ</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง	ทางสาขาวิชาควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยอาจจัดเป็นกิจกรรมบังคับหรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก	กำหนดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก หรือนำมาเป็นเครดิตในบางรายวิชาได้ เช่น จะทำงานจบในเรื่องใดต้องมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมสัมมนาหรือ workshop ด้านนั้นๆ ไม่ต่ำกว่า... ชั่วโมง	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
9. การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดย ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนาไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ	ผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ล่วงหน้าและใช้วิธีการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถาบันออนไลน์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
10. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้วัจนภาษา และอวัจนภาษา โดยเลือกใช้วัจนภาษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และใช้วัจนภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะพูด เนื่องจากการใช้ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ	ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการนำเสนอผลงาน (presentation) ในรายวิชาศิลปะ ปฏิบัติต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ ฯลฯ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
1. จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้านโดยเชิญอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอน	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดหาอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา (11 ข้อ)</p> <p>เป้าหมาย มีนิสิต/นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถตรงตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยให้ความสำคัญตั้งแต่การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา การจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งจบการศึกษา</p>				
<p>1. ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาดังต่อไปนี้โดยพิจารณาจากความสามารถ ประสบการณ์ทางศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับมัธยมมาทดลองลงทะเบียนรายวิชาก่อนแล้วเก็บเป็นเครดิต หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์การทำงานการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มีคุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้งหลักสูตรและตัวนิสิตเอง</p>	<p>กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับมัธยมมาทดลองลงทะเบียนรายวิชาก่อนแล้วเก็บเป็นเครดิต หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์การทำงานการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มีคุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้งหลักสูตรและตัวนิสิตเอง</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	<p>ความคิดเห็น</p>

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
2. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมผู้เรียนเพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา	นอกจากจะใช้ระบบ TCAS1 ซึ่งเป็น Portfolio ดู Transcript และผลงานศิลปะของผู้สมัครแล้ว ควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
3. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อบรมธรรมะก่อนจบการศึกษา หรือกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยกำหนดให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมจิตอาสาก่อนจบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>4. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมอบหมายชิ้นงาน ในวิชาต่างๆที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตีความและทำงานกับแนวคิดและสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานระหว่างผู้เรียนในและต่างสถาบัน และสนับสนุนให้ทำงานจบที่เปิดกว้างแสดงถึงการประมวลความรู้ทั้งหมดตามที่ได้เรียนมาและแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้เรียน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนาระบบงานทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
5. นอกจากนี้ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน	อาจารย์ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดดีและส่งเสริมจุดเด่นอันเป็นความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านของผู้เรียน	อาจารย์ผู้สอนทำความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดดีและส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
6. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา	อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายชิ้นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำและผู้ติดตามเป็นผู้แสวงหาความรู้เป็นประจำ	มอบหมายชิ้นงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำและผู้ติดตามเป็นผู้แสวงหาความรู้เป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยให้หลัก Critical thinking, Creative thinking	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการจัดทำใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
7. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมพระระดับเพลิง RT PCR ห้ามเด็ด ขวดยคนจนน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะได้นำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน	จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมพระระดับเพลิง RT PCR ห้ามเด็ด ขวดยคนจนน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะได้นำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
8. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	<p>อาจารย์ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความศรัทธาในอาชีพครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของความเป็นครู และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ</p> <p>ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ อาจารย์ดีเด่นในศาสตร์นี้ นอกเหนือจากคุณธรรมแล้วการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญจะเรียนรู้ได้จากคนเหล่านี้</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>9. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นอกจากนี้อาจารย์ควรผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และใช้ระบบ mentor หรือครูพี่เลี้ยง กับนิสิตฝึกสอน ชวยแนะนำการวางตัวการประพฤติปฏิบัติตัวให้คำแนะนำในการพัฒนาวิชาชีพ ทำผลงาน ขอตำแหน่ง การช่วยสังคมและชุมชน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
10. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือ ภาษาที่ 3	อาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับสาขาวิชา ภาษาอังกฤษ ประเทศ	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้กับสาขาวิชา ภาษาอังกฤษประเทศ	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	-

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>11. ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาที่มีความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริง</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรติดต่อประสานงานกับศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในการทำงานในหลายรูปแบบให้กลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาที่มีความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริงโดยสอดคล้องกับนโยบายที่ได้ หรือจัดเป็นปัจฉิมนิเทศ</p>	<p>เปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษาที่มีความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณืจริงโดยสอดคล้องกับนโยบายที่ได้ หรือจัดเป็นปัจฉิมนิเทศ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>ด้านกาารวัดประเมินผล (3 ข้อ)</p> <p>เป้าหมาย มีการวัดประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานในแต่ละครั้ง</p> <p>1. ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด</p>	<p>ทางสาขาวิชาควรประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันและบอกให้ผู้เรียนทราบว่า การเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด</p>	<p>กำหนดไว้ใน course syllabus หรือร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ การประเมินผลกับผู้เรียนตั้งแต่ต้นทอม หรือระบุว่าใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนโดยที่แจ้งให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนเรียน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร</p>	<p>ความคิดเห็น</p>

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
2. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	ผู้สอนใช้หลักการประเมินผลโดยอิงพัฒนาการของแต่ละบุคคลหรือประเมินผลรายบุคคล	ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
3. ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน หรือใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงาน ปฏิบัติในแต่ละครั้ง	ทางสาขาวิชาครุวัตและประเมินผลผู้เรียนโดยใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ บ้างเน้นความรู้ บ้างเน้นทักษะ บ้างเน้น product บ้างเน้น process	ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (7 ข้อ) เป้าหมาย มีปัจจัยเกื้อหนุนของสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสม ทันสมัย เพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้สอน และผู้เรียน				
1. สาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์สจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ	ทางสาขาวิชาควรวางแผนการใช้พื้นที่เรียนที่เหมาะสม หากไม่เพียงพอควรยืมพื้นที่จากทางคณะที่เปิดสอนในสาขาวิชาศิลปะโดยตรง	ทางสาขาวิชาควรวางแผนระยะสั้น และระยะยาว ของบประมาณ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้พื้นที่ร่วมกัน เรียบรู้ในชุมชน/บริษัทเอกชน ฯลฯ	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
2. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในทฤษฎีเทคนิควิชา	ทางสาขาวิชาควรดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุดและจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน	ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม ดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาดแคลน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	
3. ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ	อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์ทางศิลปะโดยใช้เครื่องมือทดแทนในแต่ละรายวิชา	จัดกิจกรรมระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์ทางศิลปะโดยใช้เครื่องมือทดแทนในแต่ละรายวิชา ประยุกต์ความรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากรณีเกิดปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำ หลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
4. ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	นอกจากจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสังเกตการสอนเป็นประจำทุกปีแล้ว ทางสาขาวิชาควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในแต่ละปีการศึกษา	เปิดโอกาสให้นิสิตได้ทดลองสอนในแต่ละภาคการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายหรือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
5. ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรจัดหาอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา จัดสรรงบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความคิดเห็น
<p>7. ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อันสำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น สร้างบล็อก ใช้สื่อสังคมออนไลน์นำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ E-book เพื่อเพิ่มความสนใจพวกเขาสะดวกเนื่องจากเป็นไฟล์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน กำหนดรายวิชา/บางส่วนของเนื้อหาวิชา/กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านนี้</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แบบสอบถาม
เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
“แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา”
ในการนำแนวทางไปปฏิบัติ
 โดย นางสาวอิษฎาภรณ์ นิยมวงศ์ รหัสประจำตัวนิสิต 60199150022
 นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชาการจัดการการอุดมศึกษา

คำแนะนำในการตอบแบบประเมิน

แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิจัยเรื่อง กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านนิสิต/นักศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ท่านพิจารณาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติ โดยขอให้ท่านเลือกคำตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยจะนำคำตอบของท่านไปวิเคราะห์ในทางสถิติและเสนอผลการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลการศึกษิตตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยต่อไป

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 - ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
2. มหาวิทยาลัย/หน่วยงานที่สังกัด
 - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 - มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 - มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. อายุงานในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา
 - ต่ำกว่า 5 ปี 5 – 10 ปี 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ความเหมาะสม

5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

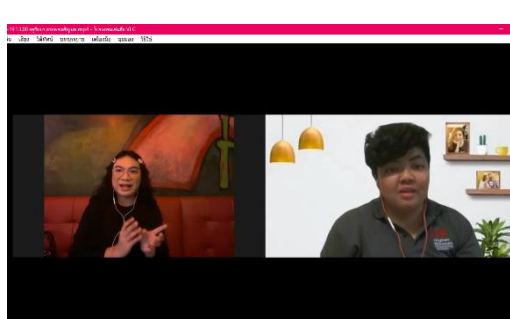
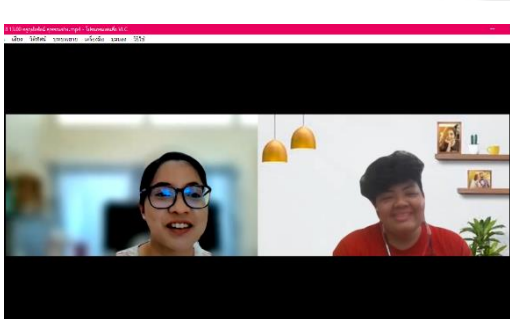
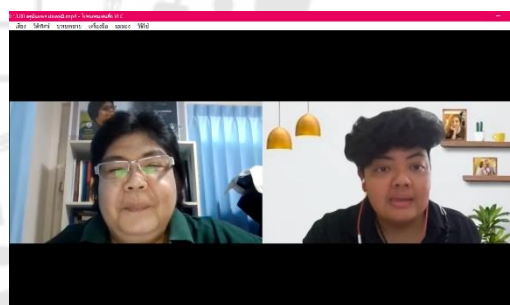
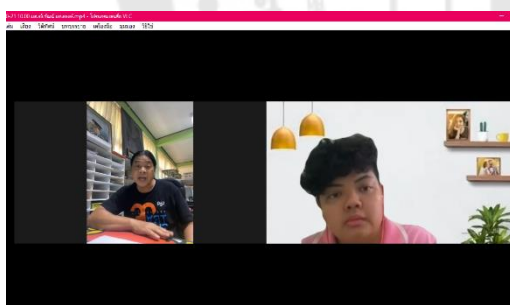
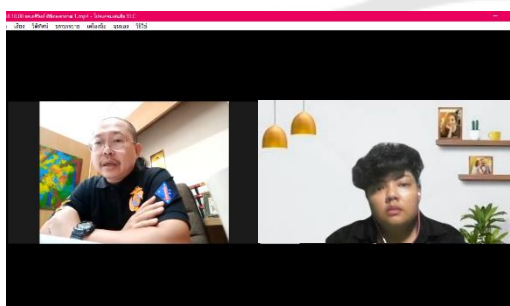
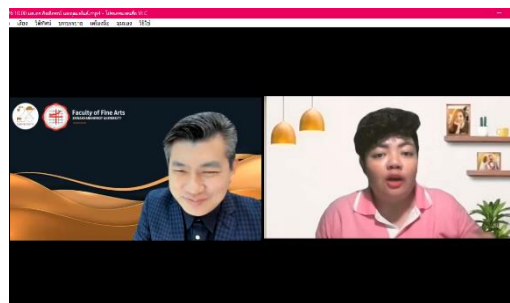
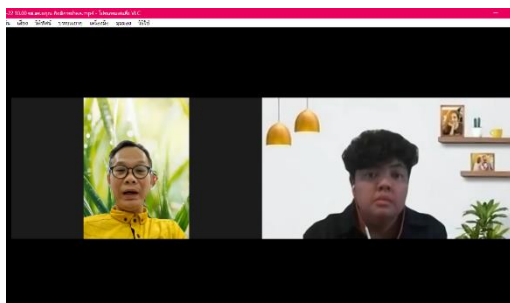
2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

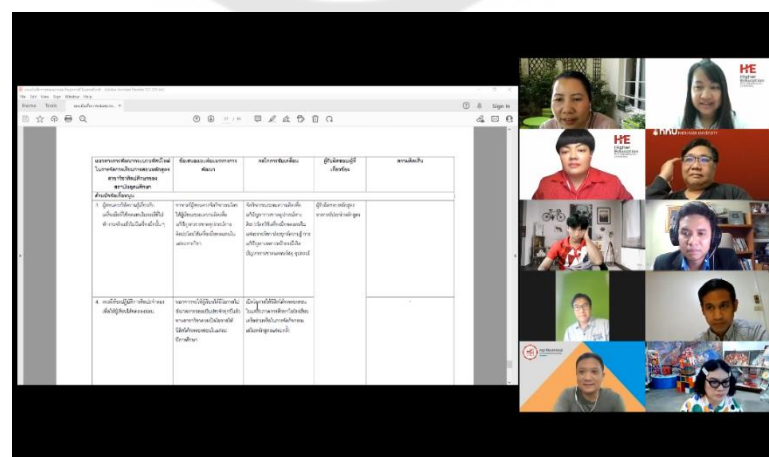
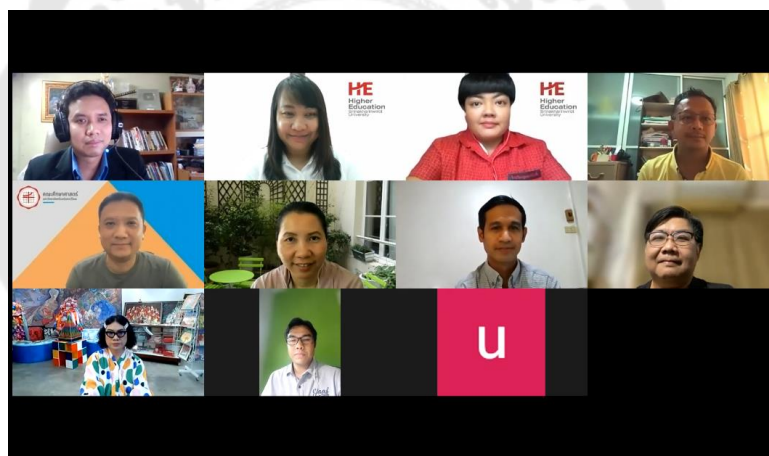

ภาคผนวก ค
ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ และการจัดสนทนากลุ่ม

ภาพถ่ายการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ระหว่างเดือน ตุลาคม 2564

ภาพถ่ายการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2565

ภาคผนวก ง

- ผลการวิเคราะห์แบบสัมพัทธ์ที่เชื่อมโยงไปสู่แบบสอบถาม
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 2)
- ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
- ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ “แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา”
- กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ที่เชื่อมโยงไปสู่แบบสอบถาม

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนการสอนในวิชาศิลปะครูผู้สอนควรมีความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุในสพฐ. ซึ่งทางโรงเรียนมองว่าครูศิลปะควรมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย - จัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนการสอนโดยยึดที่แก่นของความรู้และทักษะด้านความรู้ - ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร - การสอนการทำงานทั้งในระบบการศึกษาและที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษา - ทางสาขาที่มุ่งเน้นเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทำงานด้านศิลปศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี 2. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น 3. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร 4. มีหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบได้

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้โดยเป็น Learning by doing เรียนทักษะพื้นฐานค่อนข้างเยอะ เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ตรง จากนั้นจึงเน้นเรื่องของการพัฒนาทักษะด้วยการจัดดูวิดีโอให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ - เรียนให้ครอบคลุมทั้งหลักสูตรและไปเลือกเรียนให้ลึกด้วยตนเอง - ด้วยการจัดกลุ่มวิชา 	<p>5. มีการจัดชุดวิชาในรายวิชาศิลปะเฉพาะด้านโดยจำแนกผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยตามความสนใจของผู้เรียน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญกับศิลปะในชุมชนเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวและจับต้องได้ - เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล สำหรับสาขาวิชาศิลปศึกษาควรทำให้มีกระแสเข้ากับสภาพบริบทที่มันจำเป็น 	<p>6. หลักสูตรศิลปศึกษาควรมีความหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและชุมชน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย 	<p>7. หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย</p>

ข้อคำถามในรูปแบบสอบถาม	ผลจากการสัมภาษณ์
<p>ด้านหลักสูตร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้อง - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมองหลาย ๆ องค์ประกอบ ทั้งผู้เกี่ยวข้อง บัณฑิต อาจารย์ และตัวหลักสูตร ต่างก็มีความสำคัญ - การบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพควรคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้อง - อาจารย์ผู้สอน หลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องต่างก็มีความสำคัญควบคู่กันไป ดังนั้นเราจึงต้องดูแลครบถ้วนจริงจะเกิดคุณภาพ - สร้างวงล้อมสะท้อนหลักสูตรรวมกันกับทางบัณฑิตและผู้เกี่ยวข้อง - ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพื่อให้การเรียนรู้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ให้นิสิตเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นกระบวนการในสาขา 	<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการ น่าจะเพียงพอต่อการเป็นอาจารย์ในสาขาวิชา เพราะในแต่ละมหา ลัยที่มีการเปิดสอนทางด้านสาขาศิลปศึกษาก็ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในภายนอกของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว - ควรจบมาจากศิลปศึกษาจริงๆ จะทำให้เข้าถึงผู้เรียนได้ดีกว่า
<p>8. ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>1. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์แต่ละท่านก็มีความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกันสามารถให้ ประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้ - อาจารย์มีรายวิชาที่สามารถสอนได้ตรงกับรายวิชาโดย ประสบการณ์ ของผู้สอนหรือว่าอาจารย์ทั้งในสาขาและก้ในหลักสูตร สามารถ ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนแล้วก้ค่อนข้างทันสมัย อาจารย์แต่ละท่าน เรียนจบมาหลายด้านและสามารถนำความรู้มาใช้จริง 	<p>6. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความรอบรู้หลายด้าน</p> <p>แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง</p>
<ul style="list-style-type: none"> - คิดถึงปะควรมีความคิดสร้างสรรค์แล้วก้พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรม ใหม่ 	<p>7. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมี</p> <p>ความคิดสร้างสรรค์</p>
<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาคิดว่าความแตกต่างระหว่างบุคคล นักศึกษา ต้องมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรมี เทคนิคการสอนที่หลากหลายไม่ควรมีเทคนิคการสอนแบบเดียว 	<p>8. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่รู้จักภาษาของผู้เรียน</p> <p>เป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้</p> <p>ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาคิดว่าควรมีเทคนิคการใช้หลักจิตวิทยา เชื่อมโยงเด็ก 	

ผลการการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - พยายามบอกจุดที่เขาทำได้และเป็นตัวเขาเองให้มากที่สุด - ให้ความสำคัญกับครูอาวุโส - ควรปลูกฝังให้นิสัยตรงมาเป็นคนเพราะปัจจุบันครูคิดปะชวาดแคลน - อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการหาสื่อออนไลน์ที่ใช้และสอนด้วยสื่อออนไลน์ - การพัฒนาศักยภาพนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของการสนทนาและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ - ควรเพิ่มความรู้นักศึกษาด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนรู้การสอน - ความรู้เพิ่มเติมด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี เพราะทั่วโลกปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับออนไลน์ในด้านการทำงานศิลปะ และสามารถนำเทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้ 	<p>ข้อคำถามในแบบสอบถาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 9. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา 10. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน 11. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นการสอน

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านอาจารย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรมีความรู้ในเรื่องของการสร้างสรรคและนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากปัจจุบันเราอยู่ในยุคของดิจิทัล ครู(บัณฑิต)ต้องพัฒนาตัวเองโดยเฉพาะเรื่องของการพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้ทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ปัจจุบันในการเรียนการสอนเราจะเรียนออนไลน์หรือไม่ก็มีการเรียนผ่านสื่อต่างๆ ครูก็จำเป็นต้องรู้จักใช้เครื่องมือที่ทันสมัย - ควรใช้แอป หรือแท็บเล็ต ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 	
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้เกิดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือการมีโจทย์ที่เป็น project based มีการค้นคว้าอย่างอิสระก็เป็นภาระห้องความรู้ และควรจะต้องฝึกนิสัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Base)
<ul style="list-style-type: none"> - ให้นำ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชา ศิลปศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 2. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปะศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)

ผลจากการสัมภาษณ์	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ควรใช้ DBAE ในการจัดการเรียน การสอน 	<p>3. ควรจัดการวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ปี 1 ก็คิดว่าก็น่าสนใจก็คือหวังว่า จะได้ผล อยากให้เด็กได้เรียนวิชาครูในทุกปีเพราะเขาจะได้พบทบทวน ความรู้ หรือบางที่เรียนไว้ตั้งแต่ปี 1 มาลงพื้นที่จริงตอนปี 4 ก็ดีม หมด 	<p>4. จัดวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน</p>
<ul style="list-style-type: none"> - คิดวิเคราะห์ แยกแยะได้ ไม่ใช่จำได้อย่างเดียว 	<p>5. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ มากกว่าความจำ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญในเรื่องของศาสตร์และศิลป์และบูรณาการ ศาสตร์ - พัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้วยการให้ ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของการสนทนาและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ - ควรเพิ่มเติมในเรื่องของวิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ใน ภาคปฏิบัติ - ควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่อง การจัดการเรียนการสอน 	<p>6. ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะ แบบออนไลน์</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	
<ul style="list-style-type: none"> - ให้นักศึกษาเริ่มเข้าโรงเรียนตั้งแต่ปี 1 เพื่อเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติ 	<p>7. ให้นักศึกษา/นักศึกษาสาขาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปี 1 และทุก ๆ เทอมเพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมการเป็นครูคิดปะ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - สอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง (ฝึกสอน) - การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ ประสบการณ์ชีวิต หรือการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมต่างๆ เช่น การไปดูแลจัดการเรียนการสอนตามโรงเรียน หรือกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มทักษะทางศิลปะ 	<p>8. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง</p>
<ul style="list-style-type: none"> - เรื่องของการดำเนินการเรียนการสอนนั้นตอนนี้อยู่ที่คิดว่าตายตัวไม่ได้เลย เพราะว่าสถานการณ์มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเราก็ต้องพยายามเปลี่ยนแปลง กระทั่งการสอนออนไลน์แล้วก็ต้องพยายามเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบริหารจัดการ 	<p>9. การจัดการเรียนการสอนควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับเรื่องของการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ 	<p>10. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน	
<p>และการนำไปใช้ และคนเป็นครูศิลปะควรมีความคิดสร้างสรรค์แล้ว ก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร 	<p>11.จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นนักถ่ายทอดอยู่ในเชิงนักศิลปะ/นักออกแบบที่สามารถสื่อสารทำงานกับผู้คนได้อย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้เขาได้นำเสนอผลงาน ถ่ายทอดให้เป็น ถือเป็นทักษะที่จำเป็น (ทักษะสื่อสาร) 	<p>12.จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร</p>
<ul style="list-style-type: none"> - เชิญวิทยากรจากภายนอก/อาจารย์พิเศษมาให้ความรู้ 	<p>13.จัดการวิทยพิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน</p>
ด้านนิสิต/นักศึกษา	
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่น่าสนใจในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือการนำเสนอ portfolio เพื่อนำเสนอตัวตนของนักเรียนออกมาในแง่มุมศิลปะ 	<p>1. ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอบสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ ในการดูบุคลิกภาพและวิธีการคิดของผู้เรียน โดยส่วนมากนิสิตที่ผ่านการสัมมนา จะไม่ค่อยลาออกเมื่อเทียบกับนิสิตที่ยังพอร์ตเพียงอย่างเดียว - การเลือกรับนิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคำนี้ถึงทัศนคติที่ต่อศิลปะ 	<p>2. ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของผู้เรียนในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา</p>
<ul style="list-style-type: none"> - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์จัดการเรียนการสอนได้หลากหลาย มีความยืดหยุ่น เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีหลายแบบ ความมุ่งเน้นที่กระบวนการคิด - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความเห็นอกเห็นใจและความยืดหยุ่น - นิสิต/นักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษามีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความรู้และทักษะทางศิลปะ การถ่ายทอด แบ่งปันความรู้ได้ 	<p>3. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - นิสิต/นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความคิดสร้างสรรค์ - บัณฑิตในสาขาวิทยาลัยศิลปศึกษามีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เราจะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ - การจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยศิลปะควรมีคุณความรู้ในเรื่องของดนตรีและนาฏศิลป์ด้วยเนื่องจากครูบางคนได้บรรจุใน สพฐ. ซึ่งทางโรงเรียนควรวาดรูปศิลปะครีเอทีฟในเรื่องนี้ด้วย - บัณฑิตในสาขาวิทยาลัยศิลปศึกษามีองค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎี และองค์ความรู้ด้านปฏิบัติ องค์ความรู้ด้านภาคทฤษฎีคือผู้สอนต้องมีความเชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะและต้องมีความรู้ความเข้าใจและประเมินค่าได้ ต้องสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาได้ และสามารถนำไปใช้สอนได้ด้วย 	<p>ข้อคำถามในแบบสอบถาม</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ผู้เรียนในสาขาวิทยาลัยศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้ 5. ผู้เรียนในสาขาวิทยาลัยศิลปศึกษามีความรู้และความสามารถพื้นฐานทางดนตรีและนาฏศิลป์นอกเหนือจากความสามารถทางศิลปะเพียงอย่างเดียว 6. นอกจากผู้เรียนในสาขาวิทยาลัยศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - บัณฑิตในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการเปิดรับฟังความรู้ใหม่ๆ ที่เราจะได้รับ มีความรู้ความเข้าใจในด้านศิลปะจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะได้ สามารถวัดและประเมินผลได้ มีความรู้ 	<p>7. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ตลอดเวลา</p>
<ul style="list-style-type: none"> - นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีความพร้อมในการปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 	<p>8. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสมภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ</p>
<ul style="list-style-type: none"> - นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีคุณธรรมจริยธรรม - นิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 	<p>9. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู</p>
<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน - การทำงานในองค์การพบเจอการวางตัวต่างๆ ต่อคุณครูด้วยกันต่อนักเรียนจะต้องมีเรื่องทุกอย่างนั้นมีมารวมอยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู 	<p>10. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศเป็นที่น่าพอใจที่จะต้องเรียนรู้ควบคู่กันไป เพราะตำราวิชาการที่ทันสมัยมักมาจากต่างประเทศ - นิสิต/นักศึกษานิสิตศึกษาศิลปศึกษาเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษาอังกฤษ - นิสิต/นักศึกษานิสิตศึกษาศิลปศึกษาควรมีคุณลักษณะที่สำคัญคือทักษะสื่อสาร 	<p>11. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3</p>
<ul style="list-style-type: none"> - มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย - ครูผู้สอนวิชาศิลปะ(บัณฑิต)ควรเพิ่มความรู้อื่นด้านการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้โปรแกรมต่างๆ เทคนิคในเรื่องการจัดการเรียนการสอน 	<p>12. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความรู้และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการสอนได้</p>
<ul style="list-style-type: none"> - อุปกรณ์และเครื่องมือมีชัยไปกว่าครึ่ง และหาวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อ หลายชนิด - การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย ควรมีทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและเป็นแบบออนไลน์ เพราะเด็กจะเข้าถึงง่าย 	<p>13. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีสื่อการสอนที่หลากหลายทั้งเป็นชิ้นงานและแบบออนไลน์</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในการจัดการเรียนการสอนจัดหลักสูตรเราต้องให้แน่ใจว่าเรามีทักษะทางศิลปะที่มากพอที่จะไปประกอบอาชีพสำหรับประกอบการสอนสามารถทำการสอนศิลปะได้ตั้งแต่อนุบาลถึงระดับมัธยม - เราต้องมองว่าศิลปะคือเรื่องธรรมดาทุกเพศทุกวัยสามารถเรียนรู้ได้ นักศึกษาต้องสามารถสอนได้ในทุกระดับชั้นโดยเน้นการบูรณาการความรู้ - ทางสาขามุ่งเน้นในเรื่องของการผลิตบัณฑิตให้รู้ในเรื่องของทฤษฎีแล้วก็ปฏิบัติการทางด้านศิลปศึกษา เน้นจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบได้ 	<p>14. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพศิลปะได้ทุกระดับชั้น</p>
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพของบัณฑิตให้ดียิ่งขึ้นด้วยการเชิญศิษย์เก่ามาพูดคุยให้ น้องฟังถึงความล้ำลึก 	<p>15. ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ นิสิต/ นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณจริง</p>
<p>ด้านการวัดประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพยายามที่จัดทำข้อตกลงที่ชัดเจน แจ้งให้ทราบคะแนนผลงาน ให้โอกาสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่าง ๆ 	<p>1. ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด</p>

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านการวัดประเมินผล	
<ul style="list-style-type: none"> - การวัดประเมินผลแตกต่างกันโดยค่านึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนเป็นหลัก 	2. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยค่านึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ออกสในการปรับแก้คะแนนในผลงานต่างๆ เรายกของที่พัฒนาการของนักศึกษาด้วยว่าทำงานได้มีชิ้นใหม่ 	3. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยค่านึงถึงพัฒนาการของผู้เรียน
<ul style="list-style-type: none"> - เน้นดูจากกระบวนการทำงานมากกว่าดูผลลัพธ์เพียงอย่างเดียว - การประเมินมันก็ต้องมีเรื่องของเกณฑ์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สิ่งที่สำคัญกว่าคือดูว่าผู้เรียนทำได้หรือไม่ ถ้าทำได้แล้วทำอย่างไร เข้าใจกระบวนการทำงานมากน้อยเท่าไหน ให้ความสำคัญกับการประเมินด้านกระบวนการมากกว่าผลสำเร็จ 	4. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยค่านึงถึงกระบวนการทำงานมากกว่าความสำเร็จของชิ้นงาน
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ 	5. ใช้การวิจารณ์ผลงานร่วมกันในการวัดและประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติ
<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ Rubric Score เป็นการช่วยให้การให้คะแนนมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น 	6. ใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง
<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินผลแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม - มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 	7. ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานในแต่ละครั้ง

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา พื้นที่ในการเรียนที่เป็นเทคนิคกระบวนการนั้นๆ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สาขาวิชาศิลปศึกษาคควรจัดพื้นที่เรียนตรงตามเทคนิควิชานั้นๆ
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆในแต่ละเทคนิควิชา 	<ol style="list-style-type: none"> 2. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีโอกาสได้ใช้เครื่องมือในเทคนิควิชา
<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาคควรมีความสามารถในการประยุกต์ใช้เครื่องมือทดแทน 6 	<ol style="list-style-type: none"> 3. ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ
<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้ความสำคัญในเรื่องประสบการณ์การสอน 	<ol style="list-style-type: none"> 4. ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน
<ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา คือ วิทยากรและอาจารย์พิเศษที่มีความเชี่ยวชาญ 	<ol style="list-style-type: none"> 5. ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แอปพลิเคชัน เพื่อช่วยลดในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษ ฟู่กัน ฯลฯ 	<ol style="list-style-type: none"> 6. ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้ และมีแผนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา

ผลจากการสัมมนา	ข้อคำถามในแบบสอบถาม
<p>ด้านปัจจัยเกื้อหนุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญในเรื่องของทักษะเกี่ยวกับการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะเรื่องของการสนทนาและเทคโนโลยี ผ่านการคิด วิเคราะห์ และการนำไปใช้ และคนเป็นครูคิดปะควมคิดสร้างสรรค์แล้ว ก็พร้อมที่จะสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ 	<p>7. ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือออนไลน์ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (EDFR รอบ 2)

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่า			ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	มัธยมศึกษา		Q3	Q1	Q3-Q1															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1																	
ด้านหลักสูตร																																					
1	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ มุ่งเน้นการผลิตครูผู้สอนศิลปะที่ สามารถสอนวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี																	3	4	1	3	3															
2	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะ เฉพาะด้าน เช่น ภาพพิมพ์ งานปั้น																	4	4	3	4	5	1														
3	มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยก ตามระดับชั้น เช่น ระดับ ประถมศึกษา วิชา ระดับมัธยมศึกษา ระดับประกาศนียบัตร																	3	5	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	4	3	1

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์				
	ค่า																	Q3	Q1	Q3-Q1		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1		
ด้านหลักสูตร																						
4	5	5	4	5	5	3	4	4	5	3	5	5	5	3	4	4	5	4	1	5	4	1
5	3	5	4	5	4	4	3	3	5	3	5	5	3	3	4	4	5	3	2	4	3	2
6	5	5	3	4	4	4	5	4	5	5	5	4	5	5	3	4	5	4	1	5	4	1
7	5	5	4	4	5	5	4	5	4	4	4	5	5	3	4	4	5	4	1	5	4	1

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่า			ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1		
																		Q3	Q1	Q3-Q1		
ด้านหลักสูตร																						
8	ให้ผู้เข้าบัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษา	4	5	4	3	5	4	4	4	5	4	4	5	5	5	4	3	4	5	4	1	
ด้านอาจารย์																						
1	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	4	1	4	5	4	4	4	5	3	5	5	5	5	4	3	4	5	4	4	1	
2	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบ ปริญญาเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน	4	1	4	3	4	4	4	5	3	4	4	5	3	2	4	4	4	3	4	1	
3	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีความ ยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถ เข้าถึง เป็นกันเอง	5	5	4	5	5	4	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์		
	ค่า																	Q3	Q1	Q3- Q1
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17			
ด้านอาจารย์																				
4	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิด สร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	5	5	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	4	1
5	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบการ เรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหา ประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้	4	5	3	5	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5	4	5	5	4	1
6	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามีความรู้ หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัด เฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	5	5	4	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	3	4	5	5	5	0
7	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	0

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์				
	ค่า																	Q3	Q1	Q3- Q1		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17					
ด้านอาจารย์																						
8	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาศึกษาภาพ ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาความรู้ความสามารถทาง ศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	
		4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	0
9	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาดูจิตสำนึก ให้ผู้เรียนรักความเป็นครูและ ประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	0
		4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	5	5	0
10	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน	4	5	5	5	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	4	1
		4	5	5	5	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5	5	5	4	1

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง			
																		ควอไทล์			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	ค่า	Q3	Q1	
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา																		ไม่มีฐาน	Q3	Q1	
ด้านอาจารย์																					
11	อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน	4	5	3	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	3	5	5	4	1
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																					
1	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base)	4	5	5	5	4	4	4	5	4	4	4	5	4	4	4	4	5	4	1	
2	การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์, ศิลปะ เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)	3	5	4	4	3	4	3	4	5	3	4	4	5	4	4	4	5	4	1	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยื่นข้อเสนอ																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์					
	ค่า																	Q3	Q1	Q3-Q1			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1			
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																							
7	3	5	4	4	5	4	4	3	5	5	4	5	3	5	4	4	4	5	4	1			
8	4	5	5	5	4	4	4	4	5	5	4	5	5	5	4	5	4	5	4	1			
9	5	5	5	4	5	4	4	4	5	5	4	5	5	5	4	4	5	5	4	1			
10	5	5	4	5	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5	4	5	1			

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่า			ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์	
																		Q3	Q1	Q3-Q1		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1		
ด้านกระบวนการเรียนการสอน																						
11	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้วิธีการจัดการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะที่เหมาะสมกับแต่ละ ช่วงวัย	5	5	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1	
12	จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสนำเสนอผลงานเป็น ประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	5	5	5	5	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0	
13	จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากร พิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ ความรู้เฉพาะด้าน	5	5	4	4	4	4	3	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1		
ด้านนิสิต/นักศึกษา																						
1	ให้ความสำคัญกับความสามารถ และประสบการณ์ทางศิลปะใน การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	5	5	5	4	4	5	5	5	5	4	3	5	3	4	5	5	5	4	1		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์			
	ค่า																	Q3	Q1	Q3- Q1	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17				
ด้านนิสิต/นักศึกษา																					
5	ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี ความรู้และความสามารถพื้นฐาน ทางดนตรีและนาฏศิลป์ นอกเหนือจากความสามารถทาง ศิลปะเพียงอย่างเดียว	1	5	5	3	3	3	4	2	2	4	4	5	5	2	5	3	3	5	3	2
		5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	3	4	3	5	4	4
6	นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาจะมีความรู้ทางศิลปะ หลายด้าน ควรมีความถนัดทาง ศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่น ของตน	1	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	4	4	1
		5	5	5	4	5	5	4	5	4	5	5	5	5	3	4	3	5	4	4	1

แนวทางการจัดการเรียนการสอน	ค่าคะแนนที่ผู้เรียนชั่งน้ำหนัก														ค่าพิสัยระหว่าง					
	ค่า														ควอไทล์					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Q3	Q1	Q3-Q1
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา สถาบันอุดมศึกษา																				
15	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	0
ให้นักศึกษาลงมือปฏิบัติ ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ นิสิต/นักศึกษาที่มีความเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์ จริง																				
ด้านการวัดประเมินผล																				
1	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	5	1
2	5	5	4	4	4	4	5	4	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	4	1
ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอก ให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียน ในแต่ละครั้งต้องการวัดและ ประเมินผลในเรื่องใด วัดและประเมินผลในรายวิชา ศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความ แตกต่างกันบุคคล																				

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล														ค่า			ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	มัธยมศึกษา	Q3	Q1	Q3-Q1
3		5	5	4	4	4	4	3	5	5	5	4	5	5	5	4	5	5	5	4	1
4		3	5	4	5	4	5	4	5	5	4	4	5	5	5	4	3	4	5	4	1
5		4	4	4	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
6		3	5	4	4	4	4	5	5	4	5	4	5	5	3	4	5	4	5	4	1

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษา	ค่าคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อมูล																	ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์			
	ค่า																	Q3	Q1	Q3- Q1	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17				
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน																					
5	5	5	4	4	5	4	4	5	5	5	5	5	5	5	5	4	5	5	5	4	1
6	5	5	3	4	3	4	4	3	5	5	4	4	5	5	3	4	4	4	4	4	1
7	4	5	3	4	5	4	4	4	5	5	5	4	5	5	4	5	5	5	5	4	1

ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>1) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้าน ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และงานออกแบบ</p> <p>2) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการเป็นครูผู้สอนศิลปะแยกตามเนื้อหาของระดับชั้น เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา</p> <p>3) มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยได้</p> <p>4) หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับศิลปะไทย ประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย</p>	<p>1) เห็นควรปรับชื่อแนวทางโดยเพิ่มรูปแบบการให้ความรู้แบบเป็นภาพรวม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง</p> <p>2) เห็นควรเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง</p> <p>เห็นควรตัดแนวทางในข้อนี้ออก</p>	<p>ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับชื่อแขนงทางให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น</p>
		<p>ตัดแนวทางข้อนี้ออก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม</p>
	<p>1) เห็นควรเพิ่มให้มีการส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และการทำงานศิลปะ</p> <p>2) เห็นควรเพิ่มแนวทางในเรื่องของการรู้เท่าทันต่อเปลี่ยนแปลงของโลก</p>	<p>1) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับในส่วนของการเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนา</p> <p>2) เพิ่มแนวทางที่ให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในข้อสุดท้ายของด้านหลักสูตร</p>
	<p>เห็นควรเพิ่มให้มีการผสมผสานความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น</p>	<p>ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับในส่วนของการกล่าวถึงประเด็นที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น</p>

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
ด้านหลักสูตร		
5) ให้ผู้รับผิดชอบเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
ด้านอาจารย์		
1) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีวุฒิใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	เห็นควรปรับข้อแนวทางให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับข้อแนวทาง ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
2) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบ ปริญญาเอกในรายวิชาที่สอน	เห็นควรปรับข้อแนวทางให้มีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับข้อแนวทาง ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
3) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความ ยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
4) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
5) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาออกแบบ การเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการ เรียนรู้	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
6) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความ รอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่าง ลึกซึ้ง	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
ด้านอาจารย์		
7) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาผู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	1) เห็นควรปรับชื่อแนวทางเพิ่มเติมให้ผู้เรียนสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง 2) เห็นควรเพิ่มกลไกการขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระแต่มีเหตุผลประกอบในการทำงาน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับชื่อแนวทางและกลไกการขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
8) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาผู้ศึกษารายละเอียดของรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามรถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
9) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาผู้จัดทำให้นักเรียนรักความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
10) อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคนิคโดยที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคนิคโดยที่ทันสมัยไปใช้เป็นการสอน	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน		
1) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้โครงการ เป็นฐาน (Project Base)	เห็นควรตัดแนวทางในข้อที่ 1 ออกและผสมเข้ากับ แนวทางในข้อที่ 2 ให้มีความกระชับและตรงประเด็นมาก ยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยนำแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 ปรับเข้าด้วยกัน
2) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชา วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และ คณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน)	เห็นควรตัดแนวทางในข้อที่ 2 ออกและผสมเข้ากับ แนวทางในข้อที่ 1 ให้มีความกระชับและตรงประเด็นมาก ยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยนำแนวทางที่ 1 และแนวทางที่ 2 ปรับเข้าด้วยกัน
3) จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการทาง ศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
4) การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดวิชาที่พ คู่ วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุก ชั้นปี	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
5) ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ความรู้มากกว่าความรู้จำ	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
ด้านกระบวนการเรียนการสอน		
6) ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการ เรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลาย รูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบ ต่าง ๆ	เห็นว่าแนวทางการมีความเหมาะสม	-
7) ให้นิสิตนักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 เพื่อ เตรียมความพร้อมและส่งเสริมประสบการณ์การเป็นครู ศิลปะ	เห็นว่าแนวทางการมีความเหมาะสม	-
8) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรเพื่อ เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง	เห็นว่าแนวทางการมีความเหมาะสม	-
9) การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควร ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	เห็นว่าแนวทางการมีความเหมาะสม	-
10) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสนำเสนอ ผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	เห็นว่าแนวทางการมีความเหมาะสม	-
11) จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชา ที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	เห็นควรปรับภาคการขับเคลื่อนโดยให้เพิ่มความร่วมมือ กันระหว่างสถาบันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับภาคการ ขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากการสนทนากลุ่ม
ด้านนิสิต/นักศึกษา		
1) ให้ความสำคัญกับความสามารถและประสบการณ์ทาง ศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	เห็นควรปรับวิธีการดำเนินงานและกลไกการขับเคลื่อนให้ มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับวิธีการ ดำเนินงานและกลไกการขับเคลื่อนให้มีความ เหมาะสมยิ่งขึ้น
2) ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดูทัศนคติของ ผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิต/ นักศึกษา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
3) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคงมีความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
4) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคงมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและ การจัดการเรียนรู้	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
5) นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมีความรู้ทาง ศิลปะหลายด้าน คงมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อ เป็นจุดเด่นของตน	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
6) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่แสวงหา ความรู้ตลอดเวลา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจาก สนทนากลุ่ม
ด้านนิสิต/นักศึกษา		
7) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มีสภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	เห็นว่าแนวทางการศึกษาเหมาะสม	-
8) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	เห็นว่าแนวทางการศึกษาเหมาะสม	-
9) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด	เห็นว่าแนวทางการศึกษาเหมาะสม	-
10) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ภาษาเชิงทฤษฎีหรือภาษาที่ 3	เห็นว่าแนวทางการศึกษาเหมาะสม	-
11) ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่าประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง	เห็นว่าแนวทางการศึกษาเหมาะสม	-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการ สนทนากลุ่ม
ด้านการวัดประเมินผล		
1) ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
2) วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	เห็นควรเพิ่มแนวทางในการให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยเพิ่มแนวทางการประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน เป็นข้อที่ 4
ด้านการวัดประเมินผล		
3) ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกันหรือใช้ Rubric Score มาใช้ประกอบการประเมินผล ทำงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	1) เห็นควรเพิ่มแนวทางในเรื่องของเกณฑ์ KPA 2) เห็นควรเพิ่มแนวทางในเรื่องของการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี	1. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยเพิ่มเกณฑ์ KPA ในแนวทาง 2. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยเพิ่มแนวทางในการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นข้อที่ 5

แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการ สนทนากลุ่ม
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน		
1) สาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์จัด พื้นที่เรียนตรงตามเทคนิค วิชานั้นๆ	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
2) ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มีโอกาสได้ใช้ เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
3) ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนใน กรณีที่ไม่ได้ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่นๆ	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็นควรปรับวิธีการดำเนินงานและกลไกการทำงานให้ มีรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยปรับ กระบวนการทำงานและกลไกการทำงานเพื่อให้ มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
4) ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะประจำคณะเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทดลองสอน	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็นควรปรับวิธีการดำเนินงานให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัยมาใช้ในการทดลองสอน	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยปรับ กระบวนการทำงานให้มีความเหมาะสมมาก ยิ่งขึ้น
5) ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้วิทยากรที่มี ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับ ผู้เรียน	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักผู้ตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม	การปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากกร สนทนากลุ่ม
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน		
6) ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และมีกิจกรรมทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม	-
7) ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและ เครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้อาหรับผู้เรียนใน สาขาวิชาศิลปศึกษา	1) เห็นว่าแนวทางมีความเหมาะสม 2) เห็นควรปรับกลไกการขับเคลื่อนให้มีการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาใช้ให้มากขึ้น	ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะโดยปรับกลไกการ ขับเคลื่อนให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ “แนวทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา”
ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
1.1 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้ความรู้ ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม คือผู้เรียนได้ เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุกด้าน แต่มุ่งเน้นการ เป็นให้ความสำคัญกับการเป็นครูผู้สอนศิลปะ เฉพาะด้านด้วยการเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่ม ต่างๆเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทาง	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (1.1)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ควรเปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่เกี่ยวข้อง กับจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ภาพ พิมพ์ สื่อผสมและงานออกแบบเป็นวิชาเลือกเพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.1)	4.17	0.92	19.14*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเอกเลือกกลุ่ม ต่างๆเพื่อสร้างความชำนาญเฉพาะทางตาม ความต้องการของผู้เรียน	4.00	0.77	22.13*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.1)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
1.2 มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัยได้	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (1.2)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบท ของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้แต่ละกลุ่มผู้เรียน ได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมทักษะการเป็น ผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจากงาน ศิลปะ	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.2)	4.17	0.71	25.00*	มีความเหมาะสมมาก
จัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์บริบทของผู้เรียน (นักเรียน) กลุ่ม ต่างๆที่แตกต่างกันเพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปศึกษาให้ แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (ซึ่งอาจจะกิน ความไปถึงผู้มีความต้องการพิเศษ ผู้บกพร่องทาง ร่างกาย หรือผู้เรียนในต่างวัฒนธรรม) /สามารถ วิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กลุ่มในและนอก ระบบการศึกษา/สามารถสอนศิลปะให้กับกลุ่ม ต่างๆทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงกลุ่ม ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง ให้นำ ความรู้ทางศิลปะไป ต่อยอดให้เกิดรายได้	4.11	0.67	25.77*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.2)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
1.3 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับ	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของไทย บุคคล สำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะประจำท้องถิ่นไทย	4.22	0.88	20.39*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (1.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
สร้างหลักสูตรและองค์ความรู้ทางศิลปศึกษาที่ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของ สถานศึกษา	4.22	0.88	20.39*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.3)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความ หลากหลาย สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา ประยุกต์ความรู้ ทรัพยากร บุคคลและศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น / สร้างหลักสูตร ที่มีรากฐานอยู่บนชุมชน สังคม ท้องถิ่น ของสถาบันการศึกษา (place-based learning) โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำ ท้องถิ่นมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน รายวิชาศิลปศึกษา มีการประสานความร่วมมือ ระหว่างสถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	4.06	0.94	18.35*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.3)	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร, ผู้นำท้องถิ่น	4.17	0.86	20.62*	มีความเป็นไปได้มาก
1.4 ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.17	0.78	22.49*	มีความเหมาะสมมาก
	4.06	0.64	26.92*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (1.4)	4.22	0.55	32.67*	มีความเหมาะสมมาก
ควรให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำ หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.4)	4.28	0.58	31.59*	มีความเหมาะสมมาก
ระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder: อาจารย์ บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต)กับ หลักสูตรมาเป็นส่วนสำคัญในการออกแบบ หลักสูตร นอกเหนือจากความคิดเห็นจาก อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	0.51	34.36*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านหลักสูตร

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (1.4)	4.28	0.58	31.59*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร, บัณฑิต, ผู้ใช้บัณฑิต	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
1.5 หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญกับ การรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	4.50	0.52	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (1.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ใ้ ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลก	4.22	0.55	32.67*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (1.5)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีความ ยืดหยุ่น ทันสมัย ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต นำสื่อสารสนเทศใหม่ ๆ เข้ามาปรับใช้ กับรายวิชาศิลปศึกษา เช่น NFT (Non-fungible token) การเป็นผู้ประกอบการ และการทำ การตลาดจากงานศิลปะ	4.00	0.69	24.74*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (1.5)	4.17	0.51	34.36*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.06	0.73	23.72*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.32	0.64	29.69*	มีความเหมาะสมมาก
	4.17	0.69	26.77*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
2.1 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรมีวุฒิที่หลากหลาย แต่ก็ควรมีวุฒิ ในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (2.1)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับ ปริญญาโทหรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อเลือก รับคนที่มีความสามารถตรงตามสาขาวิชา ศิลปศึกษา และถ่ายทอดความเป็นศิลปศึกษา ให้กับผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้	4.00	0.97	17.49*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.1)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอน ที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา ในระดับปริญญา โทหรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้ อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาพัฒนาผลงาน ทางวิชาการด้านศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.1)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
2.2 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาโทหรือเอกใน รายวิชาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองใน สาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (2.2)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียน จบปริญญาโทหรือเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.2)	4.50	0.52	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอน ที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบ ปริญญาโทหรือเอกในรายวิชาที่ตนสอน และ/ หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือสนับสนุน ให้ทำการค้นคว้าวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรศิลปศึกษาหรือรายวิชาที่สอน	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.2)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.3 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความยืดหยุ่น สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (2.3)	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
ควรจัดการอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก	
กลไกการขับเคลื่อน (2.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
มีการประเมินโดยนิสิต เพื่อนร่วมงาน และการ ประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรมไป ประกาศนียบัตรด้านการสอน การนิเทศของ หลักสูตรไทยและต่างประเทศจากหน่วยงาน ภายในและภายนอก	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.28	0.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
2.4 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาที่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (2.4)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเข้าอบรมใน หลักสูตรประกาศนียบัตรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนด้าน การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ควรสนับสนุน(มีทุนให้ มีรางวัลให้) ให้เข้าอบรม หลักสูตรประกาศนียบัตรด้านนี้จากหน่วยงาน ต่างๆ สนับสนุน/ให้รางวัลสำหรับอาจารย์ที่ ชนะเลิศการประกวดงานศิลปะสร้างสรรค์หรือ การสร้างนวัตกรรมด้านต่างๆ เช่น ด้านสื่อ ด้าน การเรียนการสอน ด้านผลงานศิลปะ-ออกแบบ	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ประธานหลักสูตร, ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ ประจำหลักสูตร	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
2.5 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนเพื่อ หาประสบการณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.81	22.16*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (2.5)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษา ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้และนำมาเสนอพูดคุย กับอาจารย์ผู้สอน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการจัดการ เรียนรู้	4.33	0.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.5)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาต่างๆร่วมกัน ตั้งแต่ต้นเทอม หรือร่วมจัดทำหลักสูตร/วิจัย เพื่อ หาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับประสบการณ์ ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
2.6 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษามีความรอบรู้หลายด้าน แต่ก็ควรมี ความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้มีโอกาส ไปอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในหลายด้าน	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
สนับสนุนทุนพัฒนาอาจารย์ให้เข้าอบรม หลักสูตรระยะสั้นด้านศิลปะและด้านอื่นๆที่ เกี่ยวกับวิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย/การ สร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะการบูรณาการข้าม ศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในส่วนที่ตนมี ให้ดียิ่งขึ้น	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (2.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
2.7 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงาน ของตนเองได้	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.7)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริม กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และ จัดข้อจำกัดต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิด สร้างสรรค์	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.7)	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทา ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ใช้ การเรียนแบบ Project -based, Problem-based หรือ Design thinking แทนการบรรยาย ท่องจำ ส่งเสริมให้ผู้เรียน สร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระแต่มีเหตุผลประกอบ ในการทำงาน	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.7)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.8 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา รู้จักสภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถ ทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (2.8)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรม ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ถนัดและสนใจ	4.39	0.78	23.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (2.8)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ใช้รูปแบบการประเมินผลงานแบบ ประเมินพัฒนาการรายบุคคล แทนการประเมินแบบอื่น	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
เกณฑ์ อิงกลุ่ม จัดการเรียนการสอนแบบ individual study, Project based และ การเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพรายบุคคลภายใต้การให้คำแนะนำจากพี่ปรึกษา				
ผู้รับผิดชอบ (2.8)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
2.9 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรัก ความเป็นครูและประกอบอาชีพครูเมื่อ จบการศึกษา	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (2.9)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความเป็นครู เช่น การเข้าค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความเป็นครู	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.9)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ ผู้เรียนรักความเป็นครู แต่ ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียน รู้ตัวตนว่าไม่ชอบหรือไม่ได้รักในความเป็นครู ผู้สอนควร แนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชา ศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.9)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
2.10 อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการ เรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยี ที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรกำหนดการ สอนเป็นแบบ hybrid ผสมออนไลน์กับออนไซต์ กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสถานศึกษา ของตน เช่น ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Google site Google classroom Google meet หรือ Zoom สร้างบล็อกในการนำเสนอหรือโพสต์ เรื่องราวต่าง ๆ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและ ช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยัง ควรแนะนำวิธีการในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย ไปใช้เป็นสื่อการสอน	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านอาจารย์

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
จัดอบรมให้ผู้สอนมีความชำนาญในการใช้สื่อ แต่ละชนิด และกำหนดให้อาจารย์พัฒนาสื่อ การเรียนรู้ด้วยตนเองในรูปแบบออนไลน์ สำหรับนักศึกษาในบางบทเรียน บางรายวิชา	4.11	0.68	25.79*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (2.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.47	0.61	31.54*	มีความเหมาะสมมาก
	4.31	0.88	28.29*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
3.1 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษา ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (3.1)	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลายมาใช้ใน การจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียน นำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำ กิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่าน กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การ สรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลายมาใช้ใน การจัดการเรียนรู้ ทั้งการใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) STEAM EDUCATION (การ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และ คณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) Active learning, Problem based ฯลฯ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำ ความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรม ค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการ ทำงานเป็นกลุ่ม	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.1)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลายมาใช้ในการ จัดการเรียนรู้ ทั้งการใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) STEAM EDUCATION (การ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และ คณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) Active learning, Problem based ฯลฯ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำ ความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรม ค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการ ทำงานเป็นกลุ่ม	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.1)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.51	37.11*	มีความเป็นไปได้มาก
3.2 จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกนวิชาการ ทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.2)	4.67	0.49	40.82*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ความสามารถในการถ่ายโยงองค์ความรู้ทาง ศิลปศึกษา โดยบูรณาการเนื้อหาทั้ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติเข้าด้วยกัน	4.44	0.71	26.75*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.2)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
จัดบทเรียนที่มีการบูรณาการแกนวิชาการทาง ศิลปศึกษา (DBAE) เข้าด้วยกัน ในบาง เนื้อหาวิชาที่เป็นตัวอย่างการบูรณาการทั้ง 4 แกน ให้เห็นได้ชัดให้เห็นเป็นตัวอย่าง	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.2)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.71	26.75*	มีความเป็นไปได้มาก
3.3 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดวิชาชีพรู วิชาเฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ ในทุกชั้นปี	4.17	0.79	22.49*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.3)	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรจัดวิชาชีพรู วิชาเฉพาะและ วิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปีเพื่อให้ผู้เรียนได้ ทบทวนความรู้และไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการ เรียน	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.3)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาในกลุ่ม วิชาชีพรู วิชาเฉพาะและวิชาเอก วิชาปฏิบัติ และทฤษฎีศิลปะ ให้คละกันในทุกชั้นปีตาม ความเหมาะสม	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (3.3)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.4 ให้ความสำคัญกับความสามารถในการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่า ความจำ	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่า ความจำ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.4)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดย ให้ความสำคัญกับความสามารถในการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้มากกว่า ความจำ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงานโดยให้ ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้มากกว่าความจำ ปรับ กระบวนการทัศน์หลักสูตรด้วยการ ลดวิชาบรรยาย ปรับเป็น active learning	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.4)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
3.5 ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับ การจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการ ทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ	4.33	0.77	23.97*	มีความเหมาะสมมาก
ทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอนและให้ความรู้ในเรื่อง การใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนรู้วิชา ศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและ สื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (3.5)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือ สำหรับการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ นำวิชาด้านเทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรม เข้ามาเสริม พัฒนาความสามารถสร้างสรรค์ สื่อการเรียนรู้และผลงานศิลปะประเภทต่างๆทั้ง แบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล สื่อ อาจารย์รวมถึงการ ใช้กระบวนการ gamification ชุดกิจกรรม	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.5)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.6 ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปี ที่ 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและสั่งสม ประสบการณ์การเป็นครูศิลปะ	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (3.6)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์ สอนตั้งแต่ปีที่ 1 อย่างสม่ำเสมอ บูรณาการ เรื่องการสอนไปในวิชาเอก เช่น จากราชวิชา จิตรกรรมเป็นจิตรกรรมสำหรับครู ราชวิชา ประติมากรรมเป็นประติมากรรมสำหรับครู คือ มีการถ่ายทอด และการนำไปใช้สอนผสมผสาน เข้าไปด้วยนอกเหนือจากการสร้างสรรค์ผลงาน	4.17	0.62	28.59*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.6)	4.28	0.83	21.96*	มีความเหมาะสมมาก
จัดตารางเรียนหรือมอบหมายให้นิสิต/ นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปีที่ 1 และ บูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.6)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.7)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเข้า ร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยอาจจะจัดเป็น กิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก	4.39	0.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
3.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริม หลักสูตรเพื่อเชื่อมความรู้ออกไปสู่งานจริง	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรเพื่อเชื่อมความรู้ออกไปสู่งานจริง	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.7)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรม เลือก หรือนำมาเป็นเครดิตในบางรายวิชาได้ เช่น จะทำงานจบในเรื่องใดต้องมีประสบการณ์ การเข้าร่วมสัมมนาหรือ workshop ด้านนั้นๆ ไม่ ต่ำกว่า... ชั่วโมง	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.7)	4.44	0.51	36.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.8 การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชา ศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ศิลปศึกษาควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (3.8)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไป ตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดย ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่ม ความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความ หลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ของผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่ เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อ การพัฒนา ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (3.8)	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไป ตามแต่ละสถานการณ์เพื่อความเหมาะสม โดย กำหนดเป็นนโยบายไว้ล่วงหน้าและใช้วิธีจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถาบัน ออนไลน์ และ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานที่	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.8)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
3.9 จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มี โอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อฝึกฝน ทักษะการสื่อสาร	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (3.9)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการใช้วัจน ภาษาและอวัจนภาษา โดยเลือกใช้วัจนภาษา ที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ ใช้อวัจนภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะพูด เนื่องจากการใช้ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ การสื่อสารประสบความสำเร็จ	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการ นำเสนอผลงาน (presentation) ในรายวิชา ศิลปะปฏิบัติต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ ฯลฯ เพื่อฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	4.50	0.51	37.11*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (3.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก
3.10 จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้า สอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะด้าน	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านกระบวนการเรียนการสอน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (3.10)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดสรร งบประมาณและวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้อง ใช้ความรู้เฉพาะด้านโดยเชิญอาจารย์พิเศษหรือ วิทยากรพิเศษเข้าสอน	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (3.10)	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
สาขาวิชาศิลปศึกษาจัดหาอาจารย์พิเศษหรือ วิทยากรพิเศษเข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ ความรู้เฉพาะด้าน มีการทำความร่วมมือกัน ระหว่างสถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น	4.33	0.69	26.80*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (ของข้อ 3.10) ผู้รับผิดชอบ	4.50	0.51	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
หลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.51	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.46	0.60	32.09*	มีความเหมาะสมมาก
	4.35	0.62	29.91*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
4.1 ให้ความสำคัญกับความสามารและ ประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับ	4.56	0.78	24.66*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.1)	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับหรือขยาย เกณฑ์การรับผู้เรียน กำหนดคุณสมบัติในการ เลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจาก ความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ โดย ไม่คำนึงถึงเฉพาะการประกวดแข่งขันทางศิลปะ แต่ควรคำนึงถึงประสบการณ์ในด้านอื่นอย่าง NFT	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (4.1)	4.22	0.65	27.69*	มีความเป็นไปได้มาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถและงานศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะ ธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับ มัธยมศึกษามาทดลองเรียนในบางรายวิชาก่อน แล้วเก็บเป็นเครดิตเวลามาสมัครเรียนจริงสามารถ ยกเว้นรายวิชาเหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบ ประสบการณ์การทำงาน/การทำกิจกรรมที่ เกี่ยวข้อง เป็น หน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มี คุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้งหลักสูตร และตัวนิสิตเอง	4.39	0.85	21.91*	มีความเหมาะสมมาก
กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถและงานศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะ ธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับ มัธยมศึกษามาทดลองเรียนในบางรายวิชาก่อน แล้วเก็บเป็นเครดิตเวลามาสมัครเรียนจริงสามารถ ยกเว้นรายวิชาเหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบ ประสบการณ์การทำงาน/การทำกิจกรรมที่ เกี่ยวข้อง เป็น หน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มี คุณสมบัติและตรงความต้องการของทั้งหลักสูตร และตัวนิสิตเอง	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.1)	4.44	0.71	26.75*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.2 ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อดู ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาใน การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาใน การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา	4.22	0.81	22.16*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (4.2)	4.44	.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรให้ ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อ ทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.2)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
นอกจากจะใช้ระบบ TCAS1 คือยื่น Portfolio ดู Transcript และผลงานศิลปะของผู้สมัครแล้ว ควรให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อ ดูทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.28	0.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.2)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก
4.3 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จัก	4.72	0.46	43.47*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
การแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.3)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของ ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.44	0.51	36.88*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อบรมธรรมะก่อน จบการศึกษา หรือกิจกรรมบริการวิชาการแก่ ชุมชน โดยกำหนดให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมจิต อาสา ก่อนจบการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.3)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.62	30.63*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
4.4 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมี ความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้ง ต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้	4.72	0.58	34.87*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริม กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และ จัดข้อจำกัดต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิด สร้างสรรค์	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริม กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมอบหมายชิ้นงาน ในวิชาต่างๆที่เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ตีความและทำงานกับแนวคิด และ สื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการวิเคราะห์วิจารณ์ ผลงานระหว่างผู้เรียนในและต่างสถาบัน และ สนับสนุนให้ทำงานจบที่เปิดกว้างแสดงถึงการ ประมวลความรู้ทั้งหมดตามที่ได้เรียนมาและ แสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้เรียน	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.4)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.56	0.62	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4.5 นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาจะมี ความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทาง ศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่น ของตน	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.5)	4.50	0.62	30.88*	มีความเป็นไปได้มาก
อาจารย์ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อ พัฒนาจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่น อันเป็นความ ถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านของตัวผู้เรียน	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.5)	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนทำความเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน	4.39	0.85	21.91*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.5)	4.56	0.63	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.56	0.63	31.39*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
4.6 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่ แสวงหาความรู้ตลอดเวลา	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
	4.22	0.81	22.16*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายชิ้นงานที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้ อยู่เป็นประจำ	4.33	0.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
มอบหมายชิ้นงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้เป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองโดยใช้หลัก Critical thinking, Creative thinking	4.33	0.77	23.97*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.6)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
4.7 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรเป็นผู้ที่มี สภาวะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับกับการ เปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.28	0.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.7)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.39	0.61	30.64*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
กลไกการขับเคลื่อน (4.7)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมธรรมชาติ การดับเพลิง RT PCR ห้ามเลือด ช่วยคนจมน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะได้ นำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.7)	4.28	.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	.86	20.62*	มีความเป็นไปได้มาก
4.8 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีทัศนคติ ที่ดีต่อวิชาชีพครู	4.56	.78	24.66*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.28	.83	21.96*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.8)	4.556	.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกซาบซึ้งในอาชีพครู เห็น คุณค่าและความสำคัญของความเป็นครู และ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.389	.50	37.12*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.8)	4.50	0.51	37.11*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดย แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูต้นแบบ อาจารย์ดีเด่น ในศาสตร์นี้ นอกเหนือจากคุณธรรมแล้วการ พัฒนาวิชาชีพก็สำคัญจะเรียนรู้ได้จากคนเหล่านี้	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.8)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.9 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรรู้จักการ วางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู อย่างเคร่งครัด	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
วิธีการดำเนินงาน (4.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนา คุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.9)	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นอกจากนี้ อาจารย์ควรผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และ ใช้ระบบ mentor หรือครูพี่เลี้ยงกับนิสิต ฝึกสอน ช่วยแนะนำการวางตัวการประพฤติ ปฏิบัติตัว ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิชาชีพ ทำ ผลงาน ขอตำแหน่ง การช่วยสังคมและชุมชน	4.33	0.59	30.95*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.9)	4.39	0.69	26.68*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.69	26.68*	มีความเป็นไปได้มาก
4.10 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี	4.28	0.75	24.14*	มีความเหมาะสมมาก
ความสามารถในการสื่อสารและสามารถใช้ ภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3	3.83	0.79	20.69*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (4.10)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาส ฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการความรู้กับภาษาต่างประเทศ	4.00	0.59	28.57*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (4.10)	4.22	0.81	22.16*	มีความเหมาะสมมาก
ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการ สื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ กับสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (4.10)	4.22	0.73	24.47*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.11	0.90	19.37*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านนิสิต/นักศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
4.11 ให้ศิษย์เก่ากลับมามากกว่าประสบการณ์ การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามีการเตรียม ความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (4.11)	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรติดต่ ประสานงานกับศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ในกา ทำงานในหลายรูปแบบให้กลับมามากกว่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามี การเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์จริง	4.56	0.78	24.66*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (4.11)	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
เปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ากลับมามากกว่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/นักศึกษามี การเตรียมความพร้อมก่อนออกไปสู่สถานการณ์ จริงโดยสอดแทรกในรายวิชาได้ หรือจัดเป็น ปัจฉิมนิเทศ	4.72	0.46	43.47*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
ผู้รับผิดชอบ (4.11)	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.56	0.78	24.66*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
รวม	4.49	0.65	30.01*	มีความเหมาะสมมาก
	4.34	0.70	27.06*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวัดประเมินผล

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
5.1 ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียน ทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัด และประเมินผลในเรื่องใด	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (5.1) ทางสาขาวิชาควรประชุมชี้แจงรูปแบบและ วิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน และบอกให้ผู้เรียนทราบว่าการเรียนในแต่ละครั้ง ต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (5.1) กำหนดไว้ใน course syllabus หรือร่วมกันวาง แผนการเรียนรู้อุทิศประเมินผลกับผู้เรียนตั้งแต่ต้น เทอม หรือระบุว่าใช้วิธีประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะกับวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนโดยชี้แจง ให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนเรียน	4.56	0.51	37.80*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ผู้รับผิดชอบ (5.1) ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
5.2 วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดย คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดย คำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	4.56	0.62	31.39*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (5.2) ผู้สอนใช้หลักการประเมินผลโดยอิงพัฒนาการ ของแต่ละบุคคลหรือประเมินผลรายบุคคล	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
กลไกการขับเคลื่อน (5.2) ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัด และประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันตั้งแต่ เปิดภาคเรียน	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
	4.44	0.70	26.76*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวัดประเมินผล

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (5.2)	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.3 ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการ ประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการ วิจารณ์ผลงานร่วมกัน ใช้ Rubric Score และ เกณฑ์ KPA มาใช้ประกอบการประเมินผล ชิ้นงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง	4.50	0.62	30.88*	มีความเหมาะสมมาก
	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (5.3)	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดย ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (ของข้อ 5.3) ทางสาขาวิชา	4.44	0.79	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
ประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผล ผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกัน	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (ของข้อ 5.3) ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเหมาะสมมาก
	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.4 ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึง กระบวนการทำงานของผู้เรียน	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (5.4)	4.61	0.50	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผลผู้เรียนโดยให้ ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึง กระบวนการทำงานของผู้เรียน	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด
กลไกการขับเคลื่อน (5.4)	4.61	0.51	38.99*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดยคำนึงถึง กระบวนการทำงาน เนื่องจากผู้เรียนควรมี ความรู้ในเรื่องของกระบวนการทำงานเพราะ ต้องนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน อนาคต	4.56	0.51	37.80*	มีความเป็นไปได้มากที่สุด

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการวัดประเมินผล

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (5.4)	4.50	0.79	24.29*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.44	0.78	24.06*	มีความเป็นไปได้มาก
5.5 มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาใน ระดับ1	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (5.5)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีการจัดสอบวัด ความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับ1ในลักษณะที่ เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการ สอบใบประกอบวิชาชีพครู	4.28	0.75	24.14*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (5.5)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดการสอบวัดความรู้ ก่อนจบการศึกษาในระดับ1 โดยเป็นการสอบวัด ความรู้ในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการ สอบบรรจุและการสอบใบประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสนามและมีประสบการณ์ ในการสอบเสมือนจริง โดยไม่นำผลการสอบมา ใช้ประกอบกับการจบการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่เป็นการกดดันต่อผู้เรียนที่ไม่ได้สนใจจะ ประกอบอาชีพทางการศึกษา	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (5.5)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.39	0.78	23.95*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.50	0.65	30.14*	มีความเหมาะสมมาก
	4.45	0.67	29.25*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		t	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
6.1 สาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์สจัดพื้นที่เรียนตรง ตามเทคนิควิชานั้น ๆ	4.50	0.86	22.26*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.1)	3.56	1.04	14.48*	มีความเป็นไปได้มาก
ทางสาขาวิชาควรวางแผนการใช้พื้นที่เรียนที่ เหมาะสม หากไม่เพียงพอควรยืมพื้นที่จากทาง คณะที่เปิดสอนในสาขาวิชาศิลปะโดยตรง	4.33	0.68	26.80*	มีความเหมาะสมมาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.1)	3.78	0.81	19.83*	มีความเป็นไปได้มาก
ทางสาขาวิชาควรวางแผนระยะสั้น และระยะ ยาว ของงบประมาณ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้ พื้นที่ร่วมกัน เรียนรู้ในชุมชน/บริษัทเอกชน ฯลฯ	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบ (6.1)	3.83	0.79	20.69*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	0.79	22.49*	มีความเหมาะสมมาก
6.2 ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์สมีโอกาส ได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
วิธีการดำเนินงาน (6.2)	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาควรดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ ที่ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ ขาดแคลน	3.72	0.96	16.48*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.2)	4.39	0.78	23.95*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่าง เหมาะสม ดูแลรักษาและซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ ชำรุด และจัดสรรงบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ ขาดแคลน	3.89	0.97	17.13*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.2)	4.28	0.75	24.14*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	3.72	0.96	16.48*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.2)	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.28	0.58	31.59*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
6.3 ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมือ นั้น ๆ	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.3)	4.33	0.84	21.88*	มีความเหมาะสมมาก
ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดให้มี รายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ	4.11	0.76	22.99*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดรายวิชา แนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ โดยจัด กิจกรรมระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหาการขาด อุปกรณ์ทางศิลปะโดยใช้เครื่องมือทดแทนในแต่ ละรายวิชา ประยุกต์ความรู้ การแก้ปัญหาเฉพาะ หน้ากรณีเกิดปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์	4.17	0.79	22.49*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.3)	4.44	0.62	30.63*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.17	0.71	25.00*	มีความเป็นไปได้มาก
6.4 ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลองเพื่อให้ ผู้เรียนได้ทดลองสอน	4.39	0.69	26.68*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.4)	4.33	0.69	26.80*	มีความเหมาะสมมาก
นอกจากจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสังเกตการ สอนเป็นประจำทุกปีแล้ว ทางสาขาวิชาควรเปิด โอกาสให้นิสิตได้ทดลองสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้ห้อง Micro Teaching	4.06	0.87	19.72*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.4)	4.39	0.61	30.64*	มีความเหมาะสมมาก
เปิดโอกาสให้นิสิตได้ทดลองสอนในแต่ละภาค การศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายหรือในการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง	4.28	0.67	27.12*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
ผู้รับผิดชอบ (6.4)	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.22	0.73	24.47*	มีความเป็นไปได้มาก
6.5 ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อเชิญให้ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	4.67	0.59	33.33*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
วิธีการดำเนินงาน (6.5)	4.61	0.61	32.19*	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดหาอาจารย์ พิเศษหรือวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้ที่ทันสมัย กับผู้เรียน	4.50	0.71	27.00*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.5)	4.50	0.86	22.26*	มีความเหมาะสมมาก
หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดสรรงบประมาณ และวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยเชิญให้ วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	4.22	1.06	16.89*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.5)	4.50	0.71	27.00*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.33	0.97	18.95*	มีความเป็นไปได้มาก
6.6 ผู้เรียนควรมี Tablet เพื่อลดการใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และฝึกฝนการทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	4.11	0.68	25.79*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.6)	4.11	0.76	22.99*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรบริหารจัดการ ทรัพยากรอย่างเหมาะสม และจัดงบประมาณ สำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน	3.44	0.98	14.86*	มีความเป็นไปได้ปานกลาง
กลไกการขับเคลื่อน (6.6)	4.06	0.73	23.72*	มีความเหมาะสมมาก
ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากรอย่าง เหมาะสม และจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน	3.50	0.99	15.07*	มีความเป็นไปได้ปานกลาง
ผู้รับผิดชอบ (6.6)	4.00	0.84	20.19*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	3.56	1.04	14.48*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร สาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	(n = 21)		T	ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของ แนวทาง
	\bar{X}	S.D.		
6.7 ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา	4.33	0.59	30.95*	มีความเหมาะสมมาก
วิธีการดำเนินงาน (6.7)	4.28	0.67	27.12*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและ เครื่องมือเสมือนมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นรายวิชา/บางส่วนเนื้อหาของวิชา/ กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านนี้	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
กลไกการขับเคลื่อน (6.7)	4.22	0.65	27.69*	มีความเหมาะสมมาก
อาจารย์ผู้สอนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อ การเรียนการสอน เช่น สร้างบล็อก ใช้สื่อสังคม ออนไลน์นำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ E- book เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ พกพาสะดวก เนื่องจากเป็นไฟล์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความ บันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการ แก้ปัญหา ใช้ Metaverse หรือจัดทำ Studio online ในการจัดนิทรรศการศิลปะ	3.89	0.83	19.82*	มีความเป็นไปได้มาก
ผู้รับผิดชอบ (6.7)	4.28	0.83	21.96*	มีความเหมาะสมมาก
ผู้รับผิดชอบหลักสูตร, อาจารย์ประจำหลักสูตร	4.11	0.90	19.37*	มีความเป็นไปได้มาก
รวม	4.34	0.71	26.60*	มีความเหมาะสมมาก
	3.97	0.86	20.30*	มีความเป็นไปได้มาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กระบวนการที่ต้นใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>เป้าหมาย มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยมีความรู้ลึกซึ้งในด้านที่ตนถนัด สามารถนำความรู้ทางศิลปศึกษาไปประยุกต์ใช้ในศาสตร์แขนงอื่นได้ ให้ความสำคัญกับบริบทท้องถิ่นและชุมชนของไทย ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร</p> <p>1. มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ให้</p> <p>ความรู้ในด้านวิชาเอกแบบเป็นภาพรวม</p> <p>คือผู้เรียนได้เรียนรู้รายวิชาศิลปะในทุก</p> <p>ด้าน แต่มุ่งเน้นการเป็นให้มีความสำคัญกับ</p> <p>การเป็นครูผู้สอนศิลปะเฉพาะด้านด้วย</p> <p>การเปิดรายวิชาเอกเลือกกลุ่มต่างๆเพื่อ</p> <p>สร้างความชำนาญเฉพาะทาง</p>	<p>วิธีการดำเนินงาน</p> <p>ควรเปิดโอกาสให้หลักสูตรมีรายวิชาที่</p> <p>เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ประติมากรรม</p> <p>สถาปัตยกรรม ภาพพิมพ์ สื่อผสม และ</p> <p>งานออกแบบเป็นวิชาเลือก เพื่อ</p> <p>ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน</p>	<p>กลไกการขับเคลื่อน</p> <p>จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้มีรายวิชาเอก</p> <p>เลือกกลุ่มต่างๆเพื่อสร้างความถนัด</p> <p>เฉพาะทางตามความต้องการ</p> <p>ผู้เรียน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบผู้ที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร</p> <p>อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	<p>หมายเหตุ</p>

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>2. มีหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัยได้</p>	<p>ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของนักเรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างที่แตกต่างกัน เพื่อจัดการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปะให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้เหมาะสม ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการ และการทำการตลาดจากงานศิลปะ</p>	<p>จัดการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของนักเรียน (นักเรียน) กลุ่มต่างๆที่แตกต่างกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ศิลปะให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (ซึ่งอาจจะเกิดความไปถึงผู้มีความต้องการพิเศษ ผู้บกพร่องทางร่างกาย หรือผู้เรียนในต่างวัฒนธรรม) /สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของผู้เรียนเพื่อสร้างหลักสูตร และจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับและนอกกระบบ การศึกษา/สามารถติดตามให้กับกลุ่มต่างๆทั้งในและนอกกระบบ การศึกษารวมถึงกลุ่มผู้ใหญ่มากกว่าผู้ช่วย ผู้พิการ และผู้ต้องขัง ให้นำความรู้ทางศิลปะไปต่อยอดให้เกิดรายได้</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านหลักสูตร</p> <p>3. หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญ กับศิลปะไทยทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ของ ไทย บุคคลสำคัญทางศิลปะไทย ศิลปะ ประจำท้องถิ่นไทย</p>	<p>สร้างหลักสูตรและองค์ความรู้ทาง ศิลปศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการ พัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของสถานศึกษา</p>	<p>จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มี ความหลากหลาย สอดคล้องกับทิศ ทางการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนของ สถานศึกษา ประยุกต์ความรู้ ทรัพยากรบุคคลและศิลปวัฒนธรรม ในท้องถิ่น /สร้างหลักสูตรที่มีรากฐาน อยู่บนชุมชน สังคมท้องถิ่นของ สถาบันการศึกษา (place-based learning) โดยเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนรายวิชาศิลปศึกษา มี การสานความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะ และวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้นำท้องถิ่น</p>	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านหลักสูตร				
4. ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา	ควรรู้ให้ผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษา	ระดมความคิดเห็นเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย(stakeholder: อาจารย์ บัณฑิต ผู้เข้าบัณฑิต)กับหลักสูตรมาเป็นส่วน สำคัญในการออกแบบหลักสูตร นอกเหนือจากความคิดเห็นจาก อาจารย์ประจำหลักสูตร	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร บัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิต	
5. หลักสูตรศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญ กับการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	ควรจัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่ ให้ความสำคัญกับการรู้เท่าทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก	จัดหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มี ความยืดหยุ่น ทันสมัย ให้ความสำคัญ ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำสื่อ สารสนเทศใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้กับ รายวิชาศิลปศึกษา เช่น NFT (Non-fungible Token) การเป็น ผู้ประกอบการ และการทำการตลาด จากงานศิลปะ	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านอาจารย์ เป้าหมาย มีอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีคุณวุฒิตรงตามสาขาวิชาที่สอน มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับภาระงานในสาขาวิชาศิลปศึกษา นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้</p>				
<p>1. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีวุฒิที่หลากหลาย แต่ก็ควรมีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>ควรกำหนดคุณสมบัตินในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้เอกอย่างใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>กำหนดคุณสมบัตินในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษาในระดับปริญญาตรี โท หรือเอก อย่างใดอย่างหนึ่ง และมุ่งเน้นให้อาจารย์ในสาขาวิชาศิลปศึกษาพัฒนาผลงานทางวิชาการด้านศิลปศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>2. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในสาขาที่ตนสอน หรือพัฒนาตนเองในสาขาวิชาที่สอนอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>ควรกำหนดคุณสมบัตินในการเลือกรับอาจารย์ผู้สอนที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน หรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความชำนาญและความน่าเชื่อถือ</p>	<p>กำหนดคุณสมบัตินในการเลือกรับอาจารย์ที่มีวุฒิในสาขาวิชาศิลปศึกษา และเรียนจบปริญญาโทหรือเอกในสาขาวิชาที่ตนสอน และหรือส่งเสริมให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือสนับสนุนให้ทำวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษาหรือรายวิชาที่สอน</p>		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านอาจารย์</p> <p>3. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความยืดหยุ่น เข้าใจผู้เรียน สามารถเข้าถึง เป็นกันเอง</p>	<p>ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>มีการประเมินโดยนิสิต เพื่อนร่วมงาน และการประเมินตนเอง สนับสนุนให้เข้าอบรมไปประกาศนียบัตรด้านการศึกษา การนิเทศของหลักสูตรไทยและต่างประเทศจากหน่วยงานภายในและภายนอก</p>	<p>ประธานหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>4. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ</p>	<p>ควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนเข้าอบรมในหลักสูตรประกาศนียบัตรจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>ควรสนับสนุน(เงินทุนให้ มีรางวัลให้) ให้เข้าอบรมหลักสูตรประกาศนียบัตรด้านนี้จากหน่วยงานต่างๆ สนับสนุน/ให้รางวัลสำหรับอาจารย์ที่ชนะเลิศการประกวดงานศิลปะสร้างสรรค์หรือการสร้างนวัตกรรมด้านต่างๆ เช่น ด้านสื่อ ด้านการเรียนการสอน ด้านผลงานศิลปะ-ออกแบบ</p>		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านอาจารย์				
5. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษาออกแบบการเรียนรู้ออกแบบ ผู้เรียนเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการ เรียนรู้	อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายให้นักศึกษา และนำมาเสนอพูดคุยกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้	วางแผนการสอนหรือแผนการจัดการ เรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ร่วมกันตั้งแต่ต้น เทอม หรือร่วมจัดทำหลักสูตร/วิจัย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและได้รับการ ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในการจัดการ เรียนรู้	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
6. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชา ศิลปศึกษามีความรู้หลายด้าน แต่ก็ ควรมีความถนัดเฉพาะวิชาอย่างลึกซึ้ง	ควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนได้มี โอกาสไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ใน หลาย ๆ ด้าน	สนับสนุนทุนพัฒนาอาจารย์ให้เข้า อบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านศิลปะและ ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ สนับสนุน การวิจัย/การสร้างสรรค์ผลงานที่มี ลักษณะการบูรณาการข้ามศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถในสวนที่ตน มีให้มากยิ่งขึ้น		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
7. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถให้เหตุผลในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้	อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์	ออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ใช้การเรียนแบบ Project-based, Problem-based หรือ Design thinking แทนการบรรยาย ท่องจำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระแต่มีเหตุผลประกอบในการทำงาน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
8. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษารู้ศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	อาจารย์ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถทางศิลปะในด้านที่ตนถนัดและสนใจ	- ใช้รูปแบบการประเมินผลงานแบบประเมินพัฒนาการรายบุคคล แทนการประเมินแบบอิงเกณฑ์อิงกลุ่ม - จัดการเรียนการสอนแบบ individual study, Project based และการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ภายใต้การให้คำแนะนำจากที่ปรึกษา		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านอาจารย์</p> <p>9. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้เรียนรักความดีและประกอบอาชีพครูเมื่อจบการศึกษา</p>	<p>ทางสาขาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความดีเป็นครู เช่น การทำค่าย การทำกิจกรรมตรวจสอบและวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองในความดี</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนรักความดีเป็นครู แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นหากผู้เรียนผู้สอนควรหรือไม่ได้รักในความดีเป็นครู ผู้สอนควรแนะนำรายวิชาเลือกเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบแนวทางการบูรณาการสาขาวิชาศิลปศึกษากับงานที่ตนสนใจในอนาคต</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านอาจารย์</p> <p>10. อาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นสื่อการเรียนการสอน และแนะนำให้ผู้เรียนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรกำหนดการสอนเป็นแบบ hybrid ผสมออนไลน์กับออนไซต์ กำหนดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสถานศึกษาของตน เช่น ใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง Google site Google classroom Google meet หรือ Zoom สร้างบล็อกในการนำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่างๆ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา</p> <p>นอกจากนี้ยังควรแนะนำวิธีการในการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยไปใช้เป็นสื่อการสอน</p>	<p>จัดอบรมให้ผู้สอนมีความชำนาญในการใช้สื่อแต่ละชนิด และกำหนดให้อาจารย์พัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างตนเองในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักศึกษาในบางบทเรียน บางรายวิชา</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>เป้าหมาย มีกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาจัดการเรียนรู้ นักกิจกรรมเสริมหลักสูตรมาใช้ในการเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง</p>	<p>ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้น กระตุ้นให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อ นำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง</p>	<p>ผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งการใช้โครงการเป็นฐาน (Project Base) STEAM EDUCATION (การจัดการเรียนรู้อยู่โดยบูรณาการวิทยาศาสตร์, เทคโนโลยี, วิศวกรรมศาสตร์, ศิลปะ และคณิตศาสตร์ เข้าด้วยกัน) Active learning, Problem based ฯลฯ เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนนำความสนใจของตนเองมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติ ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่โดยตัวผู้เรียนเอง</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านกระบวนการเรียนการสอน				
2. จัดรายวิชาให้มีการบูรณาการแกน วิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้า ด้วยกัน	อาจารย์ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาความสามารถในการถ้อยของ องค์ความรู้ทางศิลปศึกษา โดยบูรณา การเนื้อหาทั้งประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และ ศิลปะปฏิบัติเข้าด้วยกัน	จัดปเรียนที่มีการบูรณาการแกน วิชาการทางศิลปศึกษา (DBAE) เข้า ด้วยกัน ในบางเนื้อหาวิชาที่เป็น ตัวอย่างการบูรณาการทั้ง 4 แกน ให้ นิสิตได้เห็นเป็นตัวอย่าง	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
3. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชา ศิลปศึกษาคควรจัดวิชาชีพครู วิชา และวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี เพื่อผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่ รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	อาจารย์ผู้สอนควรจัดวิชาชีพครู วิชา เฉพาะและวิชาเอกให้อยู่ในทุกชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และไม่ รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน	จัดหลักสูตรสาขาวิชาให้รายวิชาใน กลุ่มวิชาชีพครู วิชาเฉพาะและวิชาเอก วิชาปฏิบัติและทฤษฎีศิลปะ ให้คละ กันในทุกชั้นปีตามความเหมาะสม		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านกระบวนการเรียนการสอน				
4. ให้ความสำคัญกับความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์มากกว่าความจำ	ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงาน โดยให้คำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาและความสำคัญในการวิเคราะห์และสังเคราะห์มากกว่าความจำ ปรับกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรด้วยการลดทอนบรรยาย ปรับเป็น active learning, project และ problem based learning	ผู้สอนจัดการเรียนรู้หรือมอบหมายงาน โดยให้คำอธิบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเนื้อหาและความสำคัญในการวิเคราะห์และสังเคราะห์มากกว่าความจำ ปรับกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรด้วยการลดทอนบรรยาย ปรับเป็น active learning, project และ problem based learning	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
5. ให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ และจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำสื่อการสอนวิชาศิลปะในหลายรูปแบบ	อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน และให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือสำหรับจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะในหลายรูปแบบ ทั้งสื่อที่เป็นชิ้นงานและสื่อการสอนออนไลน์แบบต่าง ๆ	ผู้สอนให้ความรู้ในเรื่องการใช้เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้วิชาศิลปะแบบออนไลน์ นำวิชาประเภทเทคโนโลยีและการพัฒนาวัตกรรมที่เป็นทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ามาเสริม พัฒนาความสามารถผู้เรียนในการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้และผลงานศิลปะประเภทต่างๆแบบดั้งเดิมและแบบดิจิทัล สื่ออาจารย์ไปถึงการใช้กระบวนการ gamification ชุดกิจกรรม และอื่นๆ		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านการเรียนการสอน</p> <p>6. ให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปี 1 เพื่อเตรียมความพร้อมและส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ศิลปะ</p>	<p>ควรมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาสังเกตการณ์สอนตั้งแต่ปี 1 อย่างสม่ำเสมอ บูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก เช่น จากรายวิชาจิตกรรม เป็นจิตรกรรมสำหรับครู รายวิชา ประติมากรรมเป็นประติมากรรม สำหรับครู คือมีการถ่ายทอด และการนำไปใช้สอนผสมผสานเข้าไปด้วย นอกเหนือจากการสร้างสรรค์ผลงาน</p>	<p>จัดตารางเรียนหรือมอบหมายให้นิสิต/นักศึกษาส่งเหตุการณ์สอนตั้งแต่ปี 1 และบูรณาการเรื่องการสอนไปในวิชาเอก</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ตรง</p>	<p>ทางสาขาวิชาควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยอาจจะจัดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก</p>	<p>กำหนดเป็นกิจกรรมบังคับ หรือจัดเป็นกิจกรรมเลือก หรือนำมาเป็นเครดิตในบางรายวิชาได้ เช่น จะทำงานจบในเรื่องใดต้องมีประสบการณ์การเข้าร่วมสัมมนาหรือ workshop ด้านนั้น ๆ ไม่ต่ำกว่า...ชั่วโมง</p>		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านกระบวนการเรียนการสอน</p> <p>8. การจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษา ควรปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์</p>	<p>ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์ เพื่อความเหมาะสม โดยปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างการเรียน และความรู้ของอาจารย์ผู้สอน ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม รวมถึงการยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ</p>	<p>ผู้สอนปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการสอนไปตามแต่ละสถานการณ์ เพื่อความเหมาะสม โดยกำหนดเป็นนโยบายไว้ล่วงหน้าและใช้วิธีจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถาบันออนไลน์ และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตามแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านกระบวนการเรียนการสอน				
9. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้มี โอกาสนำเสนอผลงานเป็นประจำเพื่อ ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการ ใช้วัจนภาษาและอวัจนภาษา โดย เลือกใช้วัจนภาษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ ใช้วัจนภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ จะพูด เนื่องจากการใช้ภาษาเป็น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสาร ประสบความสำเร็จ	ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้น กระบวนการนำเสนอผลงาน (presentation) ในรายวิชาศิลปะ ปฏิบัติต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ออกแบบ ฯลฯ เพื่อ ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
10. จัดอาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษ เข้าสอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะ ด้าน	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาคควร จัดสรรงบประมาณและวางแผนการ จัดการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะ ด้านโดยเชิญอาจารย์พิเศษหรือ วิทยากรพิเศษเข้าสอน	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดหา อาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษเข้า สอนในรายวิชาที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะ ด้าน มีการทำความร่วมมือกันระหว่าง สถาบันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปะและวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา เป้าหมาย มีนิสิต/นักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถตรงตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยให้ความสำคัญตั้งแต่การเลือกรับนิสิต/นักศึกษา การจัดการเรียนรู้ จนกระทั่งการจบการศึกษา</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับหรือขยายเกณฑ์การรับผู้เรียน กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ โดยพิจารณาจาก</p>	<p>กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะ ธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาสามารถเรียนในบางรายวิชาก่อนแล้วเก็บเป็นเครดิตเวลามาสมัครเรียนจริงสามารถยกเว้นรายวิชาเหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์การทำงาน/การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มีคุณสมบัติตรงความต้องการของทั้งหลักสูตรและตัวนิสิตเอง</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>1. ให้ความสำคัญกับความสามารและประสบการณ์ทางศิลปะในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษา</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรปรับหรือขยายเกณฑ์การรับผู้เรียน กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ โดยไม่คำนึงถึงเฉพาะการประกวดแข่งขันทางศิลปะ แต่ควรคำนึงถึงประสบการณ์ด้านอื่นอย่าง NFT</p>	<p>กำหนดคุณสมบัติในการเลือกรับนิสิต/นักศึกษาโดยพิจารณาจากความสามารถและประสบการณ์ทางศิลปะ นอกจากนี้ในอนาคตอาจดำเนินการในลักษณะ ธนาคารเครดิต (Credit Bank) ให้ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาสามารถเรียนในบางรายวิชาก่อนแล้วเก็บเป็นเครดิตเวลามาสมัครเรียนจริงสามารถยกเว้นรายวิชาเหล่านี้ได้ หรือใช้วิธีเทียบประสบการณ์การทำงาน/การทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยกิตบางรายวิชา จะได้นิสิตที่มีคุณสมบัติตรงความต้องการของทั้งหลักสูตรและตัวนิสิตเอง</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <p>2. ให้ความสำคัญกับการสัมภาษณ์เพื่อคัดสรรนิสิตที่มีความสามารถสูง ผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษาในการเลือกรับนิสิตนักศึกษา</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการสัมภาษณ์ผู้เรียน เพื่อคัดสรรนิสิตที่มีความสามารถสูง ผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>นอกจากจะใช้ระบบ TCAS1 คือยื่น Portfolio ดู Transcript และผลงานศิลปะของผู้สมัครแล้ว ควรให้ความสำคัญต่อการสัมภาษณ์ผู้เรียน เพื่อคัดสรรนิสิตที่มีความสามารถสูง ผู้เรียนที่มีต่อสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>3. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความยืดหยุ่น รู้จักการแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่น</p>	<p>หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น อบรม อบรมก่อนจบการศึกษา หรือกิจกรรมบริการวิชาการแก่ชุมชน โดยกำหนดให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมจิตอาสาก่อนจบการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่ เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <p>4. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดกว้างทางความคิด ทั้งต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการจัดการเรียนรู้</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยฝึกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมแรง และจัดข้อจำกัดต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนออกแบบชิ้นงานที่ส่งเสริมกระบวนการทางความคิด สร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมอบหมายชิ้นงาน ในวิชาต่างๆที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตีความและทำงานกับแนวคิด และสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการวิเคราะห์วิจารณ์ผลงานระหว่างผู้เรียนในแต่ละต่างสถาบัน และสนับสนุนให้ทำงานจบที่เปิดกว้างแสดงถึงการประมวลความรู้ทั้งหมดตามที่ได้เรียนมาและแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของผู้เรียน</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>5. นอกจากผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา จะมีความรู้ทางศิลปะหลายด้าน ควรมีความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านเพื่อเป็นจุดเด่นของตน</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดต่อและส่งเสริมจุดเด่น อันเป็นความถนัดทางศิลปะเฉพาะด้านของผู้เรียน</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนทำควารู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อพัฒนาจุดต่อและส่งเสริมจุดเด่นของผู้เรียน</p>		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <p>6. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคือควรเป็นผู้ที่แสดงความรู้ตลอดเวลา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรมอบหมายชิ้นงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลัก Critical thinking, Creative thinking</p>	<p>มอบหมายชิ้นงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นประจำ หรือใช้กระบวนการสอนที่เน้นการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลัก Critical thinking, Creative thinking</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>7. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคือควรเป็นผู้ที่มีทักษะทางจิตใจที่เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่างๆ</p>	<p>ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา อบรมธรรมะ ตบเพลิง RT PCR ทำมัลดีด ช่วยคนจนน้ำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ผู้เรียนจะนำไปใช้เมื่อเกิดกรณีฉุกเฉินกับนักเรียนของตน</p>		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านนิสิต/นักศึกษา</p> <p>8. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดศรัทธาในอาชีพครู เห็นคุณค่าและความสำคัญของความเป็นครู และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคุณต้นแบบ อาจารย์ดีเด่นในศาสตร์นั้น นอกเหนือจากคุณธรรมแล้ว การพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญจะเรียนรู้ได้จากคนเหล่านี้</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>9. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคควรู้จักการวางตัวที่ดี ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรปรับเปลี่ยนเป็นแบบอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา นอกจากนี้จากอาจารย์ควรผู้สอนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และให้ระบบ mentor หรือครูพี่เลี้ยงกับนิสิตฝึกสอน ช่วยแนะนำการวางตัวการประพฤติปฏิบัติตัว ให้คำแนะนำในการพัฒนาวิชาชีพ ทำผลงาน ขอดำเนินการ การชวยสังคมและชุมชน</p>		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านนิสิต/นักศึกษา				
10. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษามี ความสามารถในการสื่อสารและสามารถ ใช้ภาษาอังกฤษหรือ ภาษาที่ 3	อาจารย์ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ มีโอกาสฝึกฝนทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการ ความรู้กับสาขาวิชาต่างประเทศไทย	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝน ทักษะในการสื่อสาร และจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการความรู้กับสาขาวิชา ภาษาต่างประเทศ	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	-
11. ให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเตรียมความพร้อมก่อน ออกไปสู่สถานการณจริง	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาคควร ติดต่อประสานงานกับศิษย์เก่าที่มี ประสบการณ์ในการทำงานในหลาย รูปแบบ ให้กลับมาบอกเล่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษาเตรียมความพร้อมก่อน ออกไปสู่สถานการณจริง	เปิดโอกาสให้ศิษย์เก่ากลับมาบอกเล่า ประสบการณ์การทำงานเพื่อให้นิสิต/ นักศึกษามีการเตรียมความพร้อมก่อน ออกไปสู่สถานการณจริง โดย สอดแทรกในรายวิชาได้ หรือจัดเป็น ปัจฉิมนิเทศ		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านการวัดประเมินผล เป้าหมาย มีการวัดประเมินผลที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายในการประเมินผลงานในแต่ละครั้ง				
1. ผู้สอนในสาขาวิชาศิลปศึกษาบอกให้ผู้เรียนทราบทุกครั้งว่าการเรียนในแต่ละครั้งต้องทำเรื่องใด	ทางสาขาวิชาควรประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันและบอกให้ผู้เรียนทราบว่าเรียนในแต่ละครั้งต้องการวัดและประเมินผลในเรื่องใด	กำหนดไว้ใน course syllabus หรือ ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้อารประเมินผลกับผู้เรียนตั้งแต่ต้นทอมหรือระบุว่าใช้วิธีประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาโดยชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบก่อนเรียน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
2. วัดและประเมินผลในรายวิชาศิลปศึกษาโดยคำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะบุคคล โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนเป็นหลัก	ผู้สอนใช้หลักการประเมินผลโดยอิงพัฒนาการของแต่ละบุคคลหรือประเมินผลรายบุคคล	ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่เหมาะสมร่วมกันตั้งแต่เปิดภาคเรียน		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านการวัดประเมินผล				
3. ใช้วิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ในการประเมินผลงานปฏิบัติในแต่ละครั้ง โดยนำการวิจารณ์ผลงานร่วมกัน ใช้ Rubric Score และ เกณฑ์ KPA มาใช้ ประกอบการประเมินผลชิ้นงานปฏิบัติใน แต่ละครั้ง	ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผล ผู้เรียนโดยใช้วิธีการประเมินผลที่ หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	ทางสาขาวิชาประชุมชี้แจงรูปแบบและ วิธีการวัดประเมินผลผู้เรียนที่ เหมาะสมร่วมกัน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
4. ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดย คำนึงถึงกระบวนการทำงานของผู้เรียน	ทางสาขาวิชาควรวัดและประเมินผล ผู้เรียนโดยให้ความสำคัญกับการ ประเมินผลโดยคำนึงถึงกระบวนการ ทำงานของผู้เรียน	ให้ความสำคัญกับการประเมินผลโดย คำนึงถึงกระบวนการทำงาน เนื่องจาก ผู้เรียนควรมีความรู้ในเรื่องของ กระบวนการทำงานเพราะต้องนำไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนในอนาคต		

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านการวัดประเมินผล</p> <p>5. มีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี</p>	<p>ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคงมีการจัดสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการสอบใบประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสนามและมีประสบการณ์ในการสอบเสมือนจริง โดยไม่นำผลการสอบมาใช้ประกอบกับการจบการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อเพิ่มเป็นการกระตุ้นต่อผู้เรียนที่ไม่ได้สนใจจะประกอบอาชีพทางการศึกษา</p>	<p>ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาคงมีการสอบวัดความรู้ก่อนจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเป็นการสอบวัดความรู้ในลักษณะที่เป็นการวัดความรู้ก่อนการสอบบรรจุและการสอบใบประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสนามและมีประสบการณ์ในการสอบเสมือนจริง โดยไม่นำผลการสอบมาใช้ประกอบกับการจบการศึกษาแต่อย่างใด ทั้งนี้เพื่อเพิ่มเป็นการกระตุ้นต่อผู้เรียนที่ไม่ได้สนใจจะประกอบอาชีพทางการศึกษา</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านปัจจัยเกื้อหนุน เป้าหมาย มีปัจจัยเกื้อหนุนของสาขาวิชาศิลปศึกษาที่เหมาะสม ทันสมัย เพียงพอ และตรงกับความต้องการของผู้สอน และผู้เรียน</p>				
<p>1. สาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์จัดพื้นที่เรียน ตรงตามเทคนิควิชานั้น ๆ</p>	<p>ทางสาขาวิชาควรวางแผนการใช้พื้นที่ เรียนที่เหมาะสม หากไม่เพียงพอควร ยืมพื้นที่จากทางคณะที่เปิดสอนใน สาขาวิชาศิลปะโดยตรง</p>	<p>ทางสาขาวิชาควรวางแผนระยะสั้น และระยะยาว ของงบประมาณ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ใช้พื้นที่ร่วมกัน เรียนรู้ในชุมชน/บริษัทเอกชน ฯลฯ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	
<p>2. ผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษาคอร์มี โอกาสได้ใช้เครื่องมือในทุกเทคนิควิชา</p>	<p>ทางสาขาวิชาควรวางแผนด้าน ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรร งบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาด แคลน</p>	<p>ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากร อย่างเหมาะสม ดูแลรักษาและ ซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และจัดสรร งบประมาณสำหรับอุปกรณ์ที่ขาด แคลน</p>		

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน				
3. ผู้สอนควรให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ทดแทนในกรณีที่ไม่ทำงานจริงแล้วไม่มีเครื่องมืออื่น ๆ	ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดให้มีรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ	ทางหลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดรายวิชาแนะนำเครื่องมือในการทำงานศิลปะ โดยจัดกิจกรรมระดมความคิด เพื่อแก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์ทางศิลปะโดยใช้เครื่องมือทดแทนในแต่ละรายวิชา ประยุกต์ความรู้ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากรณีเกิดปัญหาการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
4. ควรมีห้องปฏิบัติการศิลปะจำลอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองสอน	นอกจากจะให้ผู้เรียนได้มีโอกาสไปสังเกตการสอนเป็นประจำทุกปีแล้ว ทางสาขาวิชาควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาทดลองสอนในแต่ละปีการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น การใช้ห้อง Micro Teaching	เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองสอนในแต่ละภาคการศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย หรือในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแต่ละครั้ง		-

แนวทางการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน				
5. ทางสาขาวิชาศิลปศึกษามีการติดต่อ เชิญให้วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านมาให้ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรจัดหา อาจารย์พิเศษหรือวิทยากรพิเศษมาให้ ความรู้ที่ทันสมัยกับผู้เรียน	หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาจัดสรร งบประมาณและวางแผนการจัดกา เรียนรู้อย่างเหมาะสมโดยเชิญวิทยากรที่มีความ เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาให้ความรู้ที่ ทันสมัยกับผู้เรียน	ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร	
6. ผู้เรียนควรมี Tablet ประจำตัว เพื่อลด การใช้กระดาษ ค้นหาความรู้และมีใ้กฝน การทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา	ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาควรบริหาร จัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม และ จัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน	ทางสาขาวิชาบริหารจัดการทรัพยากร อย่างเหมาะสม และจัดสรร งบประมาณสำหรับการจัดซื้อ Tablet ประจำตัวผู้เรียน		-

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสาขาวิชาศิลปศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษา	วิธีการดำเนินงาน	กลไกการขับเคลื่อน	ผู้รับผิดชอบ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	หมายเหตุ
<p>ด้านปัจจัยเกื้อหนุน</p> <p>7. ควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนในการจัดทำสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในสาขาวิชาศิลปศึกษา</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือเสมือนมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นรายวิชา/บางส่วนของเนื้อหาวิชา/กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะด้านนี้</p>	<p>อาจารย์ผู้สอนนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน เช่น สร้างบล็อก ใช้สื่อสังคมออนไลน์นำเสนอหรือโพสต์เรื่องราวต่าง ๆ ใช้ E-book เพื่อเพิ่มควมน่าสนใจ พกพาสะดวกเนื่องจากเป็นไฟล์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ และใช้ Digital game-based learning มาสร้างความบันเทิงระหว่างเรียนและช่วยพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ใช้ Metaverse หรือจัดทำ Studio online ในการจัดนิทรรศการศิลปะ</p>	<p>ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร</p>	

ประวัติผู้เขียน

